

TISZA-ESZLÁR

A MÚLTBAN ÉS JELENBEN.

A ZSIDÓKRÓL ÁLTALÁBAN. — ZSIDÓ MYSTÉRIUMOK. — RITUÁLIS GYILKOSSÁGOK ÉS VÉRÁLDOZATOK — A TISZA-ESZLÁRI ESET.

ÍRTA

ÓNODY GÉZA
ORSZÁGGYÜLÉSI KÉPVISELŐ.

FORDÍTÁSI JOG FENNTARTVA.

BUDAPEST.
BARTALITS IMRE BIZOMÁNYA.
1888.

Somogyi Eszter
Ábrányi Lajos eredeti rajza nyomán

ELŐSZÓ

A tiszta-eszlári eset által mindinkább felszínre jutott zsidókérdés a népek és társadalmak mellőzhetlenül megoldandó kérdésévé vált. A tiszta-eszlári vérvád tárgyát képező zsinagógai szertartásos gyilkosság esete oda érlelte a dolgok állását, hogy a zsidókérdés ma már úgy az európai napisajtóban mint magában a társadalomban hatalmas mozgalmat idézett elő. Annak megoldásától, mint a népek és államok biztonsági létszükségétől többé hazánk törvényhozása sem zárkozhatik el, s a megoldás nagy feladatába előbb utóbb bele kell bocsátkoznia — Mindezen tekintetek azon elhatározásra indítottak: hogy a tiszta-eszlári eset által felidézett s a zsidók által egy egész irodalom apparátusa által tagadott és visszautasított vérváddal mint a zsidókérdésre kétségtelenül hatalmasan közrehat fontos tényezővel foglalkozzam. A zsidósajtó tagadásaival szemben több rendbeli oknál fogva a művelt világ közös érdeke követeli, hogy a zsidóság ellen századok óta élő ezen vád valóság vagy valótlansága végre valahára felderítessék.

Midőn a tiszta-eszlári eset a parlamentben általam felszínre hozatott, a zsidók és zsidóbarátok rohamának valószínű kereszttüzével tiszteltetem meg a XIX-ik századbeli cultur haladás s felvilágosultság és „humanismus“ középkori „dajkamesék“ — „való-lási és fajgyűlölség“ hirtelenjébe felpuskaporozott

fegyvereiből, hogy a tiszai-észlári vérvád létjogosultságát elejthessék.

A tiszai-észlári eset azonban a vád alaposágának irányába felé mindinkább komolyabb fejlődéssel rohamosan előrehaladván, csakhamar kitűnt, hogy a puskatüzek csattandó vaktöltéseivel a zsidók és zsidóbarátok támadása hatalmas kudarcot vallott.

Részint e támadások által indítva, részint pedig azon vágytól vezéreltetve, hogy az emberiségnek éppen a zsidók által folyton hangoztatott kulturhaladása érdekében szerény erőmhez képest szolgálatot tehessek, határoztam el magamat a rituális vérvád kérdése tárgyában tett hosszas kutatások és tanulmányok után ezen mű megírására, s közrebocsátására. E műnek feladata a kérdés szükséges megvilágításán kívül egyúttal válaszgyanánt is szolgálni azok részére, kik a XIX-ik század „kulturhaladása” felvilágosultsága és „humanismusa”-féle magasztos eszmék hangzatos puffogtatásával igyekeznek az ő rövidlátásuk körén kívül eső őszinte és igaz szó kimondását, mihelyt az zsidóérdekeket érint, «középkori dajkamesék s vallási és fajgyűlölség» címén elnémítani.

E mű elolvasása után bárki is meggyőződhetik, hogy zsidók ellen emelt s a népek öntudatában századok óta élő vérvád jogosultsága fájdalom mint komoly valóság kétségbevonhatlan tényeken alapszik.

Tisza-Eszlár, 1882. december hóban.

TARTALOM.

		oldal
1.	A zsidókról általában.....	1
2.	Zsidó mysteriumok	31
3.	Rituális gyilkosságok és véráldozatok	89
4.	A tiszta-eszlári eset	209

A zsidókról általában.

I.

Némelyek azon hiedelemben élnek, hogy a zsidóság a jeruzsálemi templom elpusztításakor szóratt szét a világ minden részébe, többen pedig azt állítják, hogy elszéledésök a megváltón keresztül feszítéssel elkövetett bűn természetzerű következménye, — a gonoszság végzetesezfl megtorlása.

Mindkettő téves feltevés. Mert ha figyelemmel kísérjük a történelmet, meggyőződünk, hogy a zsidók mindkét eseménynél már jóval előbb találhatók voltak az ókor különböző népeinél.

Annyi bizonyos, hogy a megváltó elleni bűn elkövetésénél is, a zsidók faji természetében élő leküzdhetlen fanatizmus, minden más vallási meggyőződés iránti intolerantia, és a romlott erkölcsökhöz való csököuyös ragaszkodás szolgált forrásai a szeretet vallása által felállított magasabb erkölcsi rend iránt viseltető idegenségüknek s féktelen vad gyűlöletüknek.

A zsidó mindig szívósan ragaszkodott a roppant gazdagsággal, földi uralommal kecsegtető, és a csalást, hamis esküt, gyilkosságot, rablást és házasságtörést elmebeli fenntartással (reservatio mentali s) minden nem-zsidó irányában megengedő hittani meggyőződése kényelmes és elasticus tételeihez.

Ezen romlott állapot már magában véve elegendő ugyan arra, hogy pusztulás és bomlás veszedelmét idéz-

ze elő egy nemzetre nézve, mégis a történelem tanúsága Szerint Izráel népe már akkor is, midőn a saját fivérei által álnokul eladott s később a Farahók birodalmában helytartóságra emelkedett József meglátogatása ürügye alatt Egyptom földére tolakodott, bírt mindazon rász tulajdonokkal, melyek csak egy népet tartós államélet való-sításában gátolhatnak, — ellenben az elszélyedés vesze-delmének magvát magukban rejtik.

Hozzájárul még ehez a zsidónak az ide-oda vándor-lás iránt vérebe oltott előszeretete. Egy helyen ma-radni és más tisztességes népek példájára óllamalkotás nagy művének szentelni erőit nem képes. Birvágya és nye-részkedési ösztöne őt örökös mozgásban tartja, egyik or-szágból másikba vándorol.

Egy irgalmatlan nagy görbe orr, felette éles szemek, alatta ravasz ajkak mosolya, beárnyékolva két dugóhuzó-szerű lógó hajfonat által, ezer rongyba foszló antic öltözet — valóságos mozaik, — két sáros lábon ingó görbe hát, pintli és síp, faluról-falura szalasztva a pénz és jövő arany reményeibe fulladt rút szenvedélytől — ez a zsidó. Hazu-dik, csal, hamisan esküszik, magát utczagyermekektől gú-nyoltatja, házából kiszidatja, szembe köpeti, csakhogy pénzt szerezzen, csakhogy egyszer nagy és hatalmas le-hessen. Hogy uralja összeharácsolt pénzével egykor a sajtót, közhivatalokat, parlamentet, hogy gróf X-el és Y minis-terrel kezét foghasson, hogy a gyalázatos múlt szennyétől bepiszkolt nevét egy történelmi nagy névvel cserélhesse fel, hogy szemébe kaczagja a bárgyú világunk: — Geld regiert die Welt. Hogy zsebére ütve, kigúnyolhassa azt a társadalmat, melynek kegyelméből a tű, czérna, rézgyűrű, foszló ringy és rongy árulgatásával üzött csalásai által a

schwindli magasabb gründolásáig felkapaszkodott. Túr, bolyong, szemtelenkedik, tolakodik egyik küszöbötől a másikig, egyik országból másikba — ez a zsidó. — Ilyen volt örök időktől, ilyen ma is.

Csalódik, ki azt képzei, hogy az ó-testamentomi időkben megfért hazája határai között; már akkor is idegen népek közé furakodott őt már akkor is a pénz kioltatlan szomja kergette.

Flávius szerint már Augustus korában számos telepjeik voltak Ázsiában, Afrikában, Mélos szigetén, Italiában s Eomában. — Ezen császár uralkodása alatt Róma Tiberintúli részén számos zsidó lakott s ott több zsinagógájuk volt.

Már Eszter könyve is arról tanúskodik, hogy Asverus persa királynak Indiától a közép tengerig terjedő birodalmában, a százhuszonhét tartomány mindenikében nagyszámú zsidóság lakott.

Jákob fiai számra mintegy 70-en a Kanaán földét sújtó Ínség következtében Egyptomba költözvén, ellepték a termékeny Gézen földét. Azonban ott is túrhetlen fajnak bizonyulván be, az egyptomiak utálatát magukra vonták.*) Ezen utálat annál is inkább jogosult vala, mert patkányszaporaságokkal, — ugyanis a 70 zsidó 430 év alatt több mint 8 és fél millióra szaporodván, — a törzslakosság hatalmi túlsúlyát fenyegették; — mint mindenütt hol csak magokat befészkelhetnek sikerült, s a csalás és ragadozó eszközökkel elért gazdagságok és gonosz hajlamaik corrumáló hatalmával mélyebb gyökeret verhettek.

Végre az egyptomiak megvetése és gyűlölete nyílt üldözésekben nyervén ellenük kifejezést: Mózes vezérlete

*) Lásd L Mózes XLIII. 82.

alatt — ki előbb egy bennlakót meggyilkolt, — pusztákban töltött 40 évi bujdosás után kénytelenek lettek előbbi hazájukba — a sóvárgott Kanaán földére visszatérni.

Itt előbb bírák, majd királyok alatt éltek. — De rász természetüket le nem vetkőzhetvén, ez új hazájokban is örökös szívódás s ellenségeskedés között éltek szomszédaikkal; — amelíták, idumeusok, midianiták, ismaeliták, moabiták, syrusok és filisteusok népei előtt egyaránt gyűlöletesek valának; sőt később Jákob ivadéka erkölcsi romlottság és bálványimádás fertelmeibe süllyedt, s önmaga között is meghasonlott és a hatalom feletti versengő ben nem egyszer vad szenvedélyeinek sötét gonoszságaival szennyező a földet.

Isten különösen kegyelt, szövetséges és választott népének tartván magát, Jehova kegyelmét mégis hálátlansággal fizette. *) A csaláson és ragadozáson kívül főbűneik voltak a bálványozás, kevélység Isten és emberek ellen. — Javíthatlan romlottságaik felett saját prófétáik is többször keserves panaszra fakadtak; Ezaiás, Jerémiás, Hozias, stb. szüntelenül bűneik elhagyására s megtérésre serkentették őket, nem egyszer siralmasan ecsetelvén gonoszságaikat: „Kanaán (alacsony) nemzet ez, kezeiben vagyon a hamis mérték, szereti a ragadozást.**) „Nincs benne semmi igaz beszéd, semmi irgalmasság, és az Istennek semmi ismerete, a hamis esküvés, a hazugság, a gyilkosság, orvosság és paráznság el-

*) Jerémiás II. 6—13.

**) Hozias-XII. 7.

áradnak, egyik vér a másikat éri.“*) A család őseikről Öröklött vétkük volt; — már Jákob a leggyalázatosabb módon megcsalta testvérét Ézsaut, alattomos úton megfosztván azt elsőszülöttségi jogától.

Bűneik büntetéséül egyik szomszéd nemzet uralma alól a másik alá kerültek. — Nincs példa rá a történelemben, hogy csak egyetlen nemzet is görnyedt volna annyiféle igában, mint a zsidó nép; — mezopotámiait, moabiták, midianiták, filisteusok, chaldcusok, ammoniták stb., több vagy kevesebb ideig felváltva uralkodtak felettük. —

Palestine népeinek kiirtását sóhajtá végperceiben szent hagyományként népéhez a haldokló Mózes, s e véres traditióra a végzet gúnyos hatalma a választott népnek nem egyszer nyögést és keservet hallató rablánczczal válaszolt.

II.

A zsidó népet két főtulajdonság jellemzi kiválóan: a bámulatos gyors szaporaság s a határtalan bírvágy. Ezen két tulajdonság eredete egykorú a zsidófaj történelmi szereplésének kezdetével, mélyen visszahat az ó testamentomi idők homályába, s már a régi korban is ezeken alapult hatalma és befolyása. Ezen tulajdonok miatt számtalan kellemetlenségei voltak mindazon népekkel, melyek csak véle érintkezni kénytelenítettek.

A gyors szaporaság és a falánk hírvágy a zsidóság létbiztosítékát képezi, s mint fajjeleg örök tulajdona marad. — Abból sem az ókori megpróbáltatások, sem az elene zúdult századok lánczolatosa egymást érő üldözései, sem a jogegyenlőség nagy elvéből álhumanismus sophis-

*) Hozias IV. L 2.

máival dőrén lehozott emancipáció, szóval semmiféle földi hatalom és intézmény alkalmazása folytán mitsem volt képes veszíteni.

A hová csak a zsidó lábát beteheti, ott életrendszerének egyik főhivatása valósítania törvény kijelentése óta fennálló ama traditionális jelszavát: „Crescite et multiplicamini.“ — Ezen jelszóval karöltve, a minden emberi rász szenvedélyek és gonosz erkölcsök szülőanyját képező hírvágy, — mely mások vagyonára és jólétére leskődik, és nem riad vissza a legaljasabb eszközöktől sem, — a zsidónép hatalmának megalapítója lön. — E fajjellegével magát a népjogok fenségének aegise alá helyezvén, nem egyszer veszedelmessé és félelmissé vált azon népekre nézve, melyek őt körükbe vendégszeretőleg befogadták.

Hogy többek közt hazánkban is mindig veszélyesnek s tűrhetlennek ismertetett a zsidóság, bizonyítja az, hoy már az 1578-ik Q. t. cz. 3. §-a sürgető, „hogy a zsidók minél előbb kimenjenek a honból, s addig is kétszeresen «fizessék a keresztényekre rótt közadót és többi terheket.“

Kálmán király, valamint később IV. László megtiltják a zsidóknak keresztény szolgák felfogadását — Később a vám és harminczad bérlésétől vagy kezelésétől is eltiltattak, úgy, hogy a zsidóvámosnak senki sem volt köteles fizetni. — Az 1647. 91 -ik t. ez. a nemesebb borokkal való kereskedéstől tiltá el őket. — Ugyanazon időben felső határozatok folytán kizárattak a nemesi jószág bárminő birtoklásából, kibérléséből, sőt kezelhetéséből is. 1671-ben, a töröknek elárulván a hazát, egész Magyarországból kitiltattak. Az 1729. 19. t. ez. szerint egész Horvát-Tótországból s Dalmátiából kiűzetnek.

És őseinknek ezen antisemitismusa, — kiknél mi a modern civilisáció sophismái által akarunk bölcsőbbek lenni, — a magyar fajérdek megóvása iránt latba vetett hazafiság és kötelesség józan teljesítése volt

Midőn a tiszai-eszlári zsinagógái vérvétel esetét a magyar parlament színe elé hoztam, zsidószerzők egész raja támadt fel, pamphletekben igyekezték a rituális bűntény fennforgásának lehetlenségét bizonyítani, s mintegy szánalom és részvétet keltendő a gyalázatba sülyedt zsidóság iránt, érv gyanánt különböző országok népei között átélte múltjok gyászos emlékeire: üldöztetéseikre s tömeges leöltetéseikre hivatkoznak. — Ezen pamphlet — melyeknek csodabogarái állításaira s okoskodásaira alább lesz alkalmam reflektálni, — az üldözéseket vallásos rajongásból s a zsidók nagy gazdagságára áhító rablási vágyból eredetteknek állítják. — Valóban igen különös, hogy ily érvekkel még csak legkisebb hatásra is számítani lehet. — Hiszen ha áll az, mit dr. Kayserling és Callistos urak mondanak, hogy t. i. a zsidóság ezrei ezen okokból ölettek meg, s ezen okokon kívül semmi más ok az üldöztetések jogosultságára nem létezett: hogyan van, hogy csak éppen zsidók csak éppen Mózes vallása gazdagok estek vallásos rajongás és rablási vágy kielégítésének áldozatául? — Hiszen azt csak nem merik állítani, hogy hitfeleiken kívül más vallásúak és más gazdagok nem léteztek, kik ellen úgy látszik, mégsem fente gyilkos fegyverét a rajongás és rablás. — Éppen azon körülmény, hogy nincs Európának egyetlen nemzete, mely időnként szükségét ne látta volna a társadalom léte alapjait rász tulajdonságaival veszélyesen fenyegető zsidóság ellen a tetlegességek terére lépni, legerősebb bizonyíték arra, hogy

a zsidó tűrhetetlen jellemével soha meg nem változik s az emberiség örök veszedelme marad.

A mely országba csak lábát beteheti, ott patkány-módra szaporodik, hogy egykor számra nézve is nagy és hatalmas lehessen, s ekként uralmi tendenciáit könnyebben valósíthassa.

Czélja, sokaságával árasztani el a föld területét. És e cél náluk hittani alapra van fektetve; ugyanis a talmud világosan rendeli: hogy a zsidó ifjak már 18 éves korukban nősüljenek.

Hogy mily gyorsasággal képes ezen faj szaporodni, álljon itt kép gyanánt az újabb időből egy kis statistica.

Legnagyobb elszaporodásnak örvend Izrael nemzetsége Orosz-Lengyelországban. Csak magában Varsóban 379.000 lakos közt a zsidók létszáma a legújabb népszámlálás szerint 127,000. Ott tehát több zsidó van mint együttvéve egész Franciaországban Svájcban és Nagy-Britanniában

A provinciális városokra nézve tíz kormányzóságot véve fel u. m. a varsóit, kalisit, kielceit, lomzait, lublinit, piortkovit, ploekit, radomit, suvallriit és siedlceit, ezen tíz kormányzóságban összesen 205,506 kereszténnyel szemben 402,420 zsidó lakos áll; tehát a zsidók száma majdnem kétszerte nagyobb mint a keresztényeké.

Orosz-Lengyelország után következik Galliczia, hol 4.400.000 keresztény felett 800,000 zsidó uralja a helyzetet.

Franciaországban csak 100,000, de már Németországban 600,000 zsidó létezik.

Moldva-Oláhországban 1828-ban alig érte el a zsidók létszáma a 25,000-et, 1844-ben 55,000-re, 1854-ben 100,000-re, 1872-ben több mint 800,000-re emelkedett,

és ma már felülmúlja a 400,000-et. Románia ugyan féltékenyebben őrizte mint mi, a nemzetiségi praestiget, mégis ha e csodaszerű zsidószaporúság ott sokáig így folyik, aligha lesz képes a polypus-karok szorításának ellent állani.

Az 1880-ik népszámlálás szerint Ausztriában 1.005,000, a magyar korona tartományaiban 650,000, összesen tehát a monarchia két államában 1.655,000 zsidó buzgólkodik Izrael viláгурalmi törekvésének nagy munkájában.

Nem kis érdekű adatokat szolgáltat Du Mesnil Margny „A zsidókról“ című jeles művében Juda népének bámulatos gyors szaporúságára nézve, melyből szó szerint ide iktatjuk a következőket: „Ím itt néhány adat:

Hollandiában	} az ez évben teljesített összeírás szerint a lakosság számlált	1830	45,482	leket
		1840		
Svájcban	} Az ez évi összeírás szerint számlált	1803-ban	1267	„
		1850-ben	3154	„
Bajorlonban	}	1814-ben	9951	„
		1835-ben	14,428	„
Poroszországban	}	1822-ben	145,000	„
		1849-ben	218,000	„
Magyarországban	}	1805-ben	127,000	„
		1848-ban	392,000	„
Bpest városában	}	1840-ben	7,721	„
		1848-ban	16,512	„

Megjegyzendő, hogy a magyar korona országaiban az 1864-ik év végére kiszámított tényleges állapot sze-

rint volt 435,400 zsidó, az 1870-iki népszámlálás szerint pedig ezen létszám, mint fennebb kitüntettük, már 553,641-et tett ki, mai napság a 600,000-et jóval felülhaladja. — Csak magában Budapest városában — hol 1870-ben összesen 41,938 zsidó volt — mai napság 70,000 a talmud alapján álló eme pusztítófajnak a létszáma.

Ezen számadatokból látható, hogy a zsidó az európai népek kertjében mindenütt elég alkalmas talajt lel arra nézve, hogy gyomként burjánozzék s elszíjja a kert nemesebb növényeitől az életnedvet, sőt hogy túlszaporaságával azokat elnyomja, — ha idejében a korszellem gondos kezekkel nem teljesíti a jó kertész feladatát és kötelességét....

Szaporodása a társadalom hanyatlását vonja maga után, s ha nem talál ösztöneit ellensúlyozó oppositóra, felforgatja a nemzeti erők egyensúlyát; más fajbelieket kizsákmányolva, a jólétnek örvendő, és a nemzeti tradíciókkal összeforrt ezer és ezer családot vagyonából csalással és a ravaszság minden kigondolható eszközeivel kiforgatva, s a koldusbot végső ínségére juttatva: a nemzetek életerejét emésztí fel. Egy roppant monopóliumot teremt, kezébe ragadja a kereskedelmet, ipart, sajtót, hajózást és vasutat. Megszerzi uralmát szárazon és vízen, szóval egy nyomasztó suprematia egész súlyával nehezedik a társadalmi élet légző szerveire, mesterkéltné pénzsükség és válságok felidézésével váltólázszer fi sorvasztó rendtelenségbe sülyesztí a nemzeti organismus összes életműködését.

Anglia, mely magát a humanizmus és civilizáció előharczosául szereti tekinteni — f. évi febr. 1-én Londonban a Mansion- House egyiptomi termében, a Lord-

Mayor elnöklete alatt tartott meeting resolútiójában a lefolyt oroszországi zsidó üldözések és kivándorlások felett, államférfiak és főpapok levelei és szónoklatai folytán, megütközését és az orosz zsidók szenvedései iránti részvétét manifesztálta.

Míndenestire elragadó és dicséretes lehet az angol nép ezen mélyen érzett humanizmusa mindazok előtt, kik a zsidók garázdálkodását a szárazföld népei között nem ismerik, s a tényeket egyoldalúlag veszik bírálat alá. De a ki naponta látja a zsidó-visszaéléseket, a kinek bő alkalmja van meggyőződni az ő faj-törekvéseik állam és társadalom ellenes irányára felől, — kinek szemei előtt egész osztályok és népek hanyatlanak a zsidó piócázás és csendes corruptió örvényébe, a szellemi és anyagi sülyedés sírjába; és a ki a tényekkel szemben az okok latolgatását, valamint a tények jogosultsága mérveinek hideg megfontolását sem mulasztja el: csakhamar belátja, hogy ama meeting resolútiójának, — melylyel a zsidók, mert egy nagy nemzet férfiéitől származott, oly nagyra voltak s a világ szemébe port hintettek, — mily értéket lehet és szabad tulajdonítani; különösen ha több körülményt veszünk fontolóra u. m. 1. Anglia az európai szárazföldtől tengerek által elválasztva lévén, ezen előnyeinel fogva soha nem leend azon helyzetben, hogy oka lehessen a néppusztító bűnök fanatismusában megrögzött s a vandalismus ókori rítusában tévelygő ama sötét invásio veszedelmeitől tartani. 2. Mint fentebbiekből látható, birodalmának csak egy atomját képezvén azon csekély számú zsidóság, mely a nagy angol nemzet kereskedelmi és hatalmi túlsúlya alatt észrevétlenül s lassanként eloszlik, eljelentéktelenül a

britt népek nagy egyetemében: nem ismerheti, nem is utálhatja meg annyira a zsidó gyűlöletes gonoszságokban nyilvánuló fajtulajdonságát, mint a többi európai népek, melyek immár a zsidó-uralom túlsúlya által szabad fejlődési jogaikban fenyegetvék. 3. Angliában a rendőri intézmény és jogszolgáltatás fejlettsége a bűnök országtalan nyíltsággal való folytatásának még csak lehetőségét is kizárja. Ott a bíróságnak a lélektan összes erejével működő detectivek, pénz és rendőri apparátus állnak rendelkezésére. Az angol bíró az ügy fontosságának megfelelő jogkörrel van felruházva, mely a nélkül, hogy egyetlen ízében is sérthetné vagy veszélyeztethetné a törvények és közvélemény által oly féltve őrzött angol közszabadságot, lehetővé teszi a bűntények gyors kiderítését, ellenben lehetleníti a jogbiztonságnak, összeharácsolt pénztömeg hatalmával magát privilegizáló afféle zsidó-szövetkezetek, s kastszerű bűnbandák által való kijátszását, a személyes biztonság és igazságszolgáltatásnak állmllákkal mystificálását és kigúnyolását; — míg nálunk az álhumanizmus és corumpált sajtó palládiuma alatt ezen veszedelmes parasite faj a csalástól kezdve az ártatlanul kiontott vér vad rítusáig minden létező bűnt a törvény kijátszása mellett elkövethet, sőt a jogegyenlőségnek az alkotmányban proclamált nagy elvét is példátlan gázságai által illusóriussá teheti. —

Anglia egy állami belélet testén rágódó féreg pusztítását nem érezi, ennél fogva könnyen játszhatja a férgek iránt az eszményi humanizmus szerepét De ha arra a kolodusbotra tekint, mely a szikár nyomor ezer szenvedéseinek sötét symboluma, melyet az orosz föld népének az

állam életerén pusztító egységes gazság nyomott kezébe, megvagyok győződve, hogy az angol lordok nemes homloka, és Tennyson nagy szelleme is, még az iszony és borzadály mélyebb bánatától fog borongani, mint a koldusbot suhanásától leterített zsidó-mammon ordítása felett borongott. Ha a részvét nemes erényének gyakorlására a Mansion Houseban egybegyűlt államférfiak és főpapok az üldöztetések okait is komolyan fontolóra veszik, át fogják látni, hogy a tényekből egyoldalú nézeteket merítve, adtak kifejezést érzelmeiknek s az elfogultság erejére támaszkodtak

III

Ma az európai népek internationális szüksége és létfeltétele, hogy saját jóvoltuk, s a szellemi és anyagi jövő sarkpontját képező egészséges culturhaladás érdekében, felszabadíttassék lélekzetök a zsidóuralom nyomása alól. Hogy ezen cél, mily eszközökkel éretik el, nem képezi tárgyát jelen műnek. Annyi azonban bizonyos, hogy az eszközök megválasztása a zsidófaj által felidézett bajok mérveitől és a zsidófaj további magatartásától, szóval a dolgok további fejleményeitől feltételeztetik. Az antisemitismusként kétségtelenül legfőbb feladata, a lehetőség korlátain belül oda hatni, hogy az eszközök megválasztása a jelentkező szükségek szerint történjék, és pedig akként, hogy erre nézve az eszközök hatékonysága kellő érték szerint legyen méltányolva. Mindenekelőtt nem hagyható figyelmen kívül ezzel szemben Israel pénz hatalmának ereje és ellentállási képessége, mely az antisemitismus nagy harca ellen fennforog.

E veszélyes faj áramlatával szemben annál is inkább szent kötelesség a küzdelmek sorompóiba lépni; a közérkölciség szent ügyéért megvívni az élethalálharcot, mert már odafajult a dolgok állása, hogy a zsidó fajérdekeket a rövidlátó vakságában érdekszövetségessé vált modern liberalizmus is fölébe kezdi helyezni az egészséges kulturaladás nagy érdekeinek. Az elzsidósodott sajtó által felidézett ürügyek inspirációja alatt milliók sötét 'álvégzetének' nyújt sögédkezet a zsidóság által kitűzött végcél elérésében, mely végcél semmi más nem jelent, mint Israel népének a rabbinizmus megcsontosodott előítéletével jósolt és kijelölt diadalát, a bitben és felvilágosodottságban élő keresztény társadalom felett, midőn ugyanis a zsinagógái talmudbölcsek tanítása szerint: Mihály arkangyal szájában meg fog szólalni a mosaismus üdv trombitája, s e maroknyi, szétszórt, de vad rítusok és társadalmi bűnök védelmezésében egységes sémita faj a vonagló civilizáció felett kitűzendi világhuralmi zászlaját.

Se végre is legyen bármily óriás az ő pénzhatalmuk, legyen bármily opportunusnak látszó az ő védelmükre kelt sophismák farizeus légiója, kísértsen bármiképp a zsidóbarátoknak a humanizmusba és nemzeti hiúságok ürügyébe kapaszkodó üres hízelgése, mi, kik az emberiség céljait nem az emberiségnek egyes egyedek által való anyagi és szellemi kipusztításában találjuk, mi kik a népek és államok erejét nem abban látjuk, hogy az államhitelet vagy más efféle féltett hatalmi érdek kedvéért a jogszolgáltatás, ezen minden állam fennállásának sarkköve, feláldoztassék, hanem a polgári élet anyagi és szellemi felvirágzásával, az igazság és megzavart jogrend helyreállításával és a büntető hatalom egészséges nyilvánulásával véljük ama

nagy érdekeket biztosíthatni: nem lehetünk siketek, midőn füleink hallják az elnyomott igazság panaszos nyögését; nem lehetünk vakok, midőn szemeink látják a bűn és gonoszság vakmerő töreit. És felkelünk és segítségére sietünk a sophismákkal, sajtópörökkel, fenyegetésekkel és a közvélemény meghamisításának minden kigondolható eszközeivel és mesterfogásaival lenyűgözött jognak és igazságnak. És mert hisszük, hogy az emberiség jobb része megért s velünk tart, reméljük: — hogy mielőtt a mo-saismns várva várt messiása eljönne, s mielőtt a talmud által jószolt nagy harcban a föld többi népei kiirtatnának és a zsidók e pusztulás felett diadalt ülnének: arkangyal trombitájokat az általok meggyalázott korszellem és valódi humanismus magasztos szózata fogja megelőzni, melytől összeomlanak ez uj Judaeának bűnökből épített falai. Bechai és Abarbanál pénzt és vért szomjazó szörnyű tanainak setésége eloszlik, — Israel gonoszságának csil-laga lehanyatlik.

Avagy nem megdöbbenő jelenség-e, midőn látjuk, hogy Közép-Európa majd minden államaiban, — még Franciaországot sem véve ki, hol pedig a lakosság számarányához képest kevesen vannak, s mégis odafajultak az állapotok, hogy már ott is tényleg zsidókérdés létezik, — mily hatalmas tényezőt képez materialisticus hatalmával a zsidó faj. Az államhivatalok, törvényhozótestületek, sajtó és kereskedelem terén stb. corumpáló befolyásukkal döntő szerepet játszanak.

Franciaországban — írja Du Mesnil-Marigny — számerőre körülbelül százeren vannak, következésképp en a lakosságnak csak egy négyszázadrészét képezik. A helyett azonban, hogy a semmítőszék, főszámshék, ál-

lamtanács, törvényhozó testület és az Institut, valamint minden tudományos más testület tagjainak csnpán egy négyszázadrészét képeznék, számok ezen magas állásokban ötször-hatszor tekintélyesebb, semmint számerejük a katolikusokéval egybevetve megengedhetné.

Mi tehát ebből a következés? Az, hogy ha Francziországban, hol aránylag kevesen vannak, ennyire tudták magokat befészkelni, mennyivel hatalmasabbakká, természetesen egyúttal veszedelmesebbekké váltak azon országokban, melyekben az I-ső fejezetben bemutatott statistica szerint a lakossághoz viszonyítva, nagyobb számarányokat tüntetnek fel, mint Franciaországban.

. Annyi bizonyos, hogy ahol a zsidó csak megtelepszik, és befolyását érvényesítheti, ott pusztítás és rombolás, erkölcsi sülyedés, társadalmi hanyatlás jelzi jelenlétét. Az állami és társasélet jelenségeiből s tüneteiből azonnal ériere lehet venni, hogy mint Shakespeareben Hamlet mondja: „Hot had valami Dániában“, s nagyon helyesen jegyzé meg Drezdában Bismarck, hogy a nagy római államférfin Cato tanácsát: „Carthaginem delendam esse censeo“ ma bátran lehetne ekként alkalmazni: „Judaeam delendam esse censeo.“

Azon irtóztatós visszaélések, melyeket a zsidók jog és törvény köpenye alatt az osztó igazság kijátszása mellett elkövetnek, őket az európai népek előtt méltó utálat tárgyává teszik, s ha az irányokban táplált ellenszenv sokaknál nyíltan nem mondatik is ki, minden jobb érzésű kebel - mélyében él. És ezen körülmény az antisemitismus jogosultságának egyik legerősebb bizonyítéka. Másrészről azonban tagadhatatlan, hogy kiváltságos helyzetök, hatalmok és elbizakodottságok legerősebb támaszát éppen az ké-

pezi, hogy a zsidóellenes meggyőződés csak meghitt körben nyer kifejezést, s mellékes kisszerű érdekek miatt nyíltan nem mer actio terére lépni. — Magában véve ez is a corruptionnak egy elvitázhatlan jele. Azon túlbuzgók pedig, kik nyílt semlegesség passiv szerepe helyett, az antisemitismussal éppen ellenkező irányba ragadtatják magukat, s a zsidóbefolyás által elnyomott népek közérzetével szemben zsidóvédőkül és barátokul lépnek fel, elolvasván e műnek második és harmadik fejezetét bizonyára meglesznek győződre, hogy fáradságuknak és tehetségeiknek hálásabb tért is választhattak volna.

Hogy nálunk mily nyíltan és vakmerően űzik az elnéző s zsidócselekkkel legtöbb esetben kijátszható igazságszolgáltatás rovására Juda fiai a jogbontó visszaéléseket, azt az ország minden részéből felhangzó panaszok eléggé világosan bizonyítják.

Nem elég, hogy a nemzet legerősebb oszlopát a köznép birtokos osztályt uzsora és csalás által birtokából nagyrészt kiforgatták, eladósították, — miről a telekkönyvi nyilvántartások eléggé tanúskodnak, — s romlott fajjellemmel ezen osztály helyébe tolakodtak, és a magyar alkotmányban a nemzet múltjával, traditióival összeforrt tisztos családok kegyeletes nevét 50 krért felvették; nem elég, hogy erdőket és szántóföldeket gazdálkodásuk rabló rendszerével kopárrá és terméketlenné tettek; nem elég, hogy a városok és falvak iparosainak szorgalmát servilismusban tartják, szédelgéseikkel és concurrentiájokkal a szabad ipar palládiuma alatt az ipar és reális kereskedelem fejlődésének gátot vetnek; nem elég, hogy összeharcsolt pénztömegek hatalmával minden vállalat uraivá válnak, s abból a szolid concurrentiát

csellel, vesztegetésekkel és ravaszsággal visszaszorítva, meghamisítják és eltörpítik még magát a művészetet is, olcsón és rosszul előállított közművekkel az államot haszontalan költségekbe döntik, sőt balesetek okozóivá is válnak; — nem elég, hogy uzsora-kölcsönökkel hivatalnokokat, köztisztviselőket, katonatiszteket, ifjakat és növendékeket anyagilag és erkölcsileg tönkre tesznek, nem ritkán a kétségbeesés, börtön és sír mélyébe taszítanak; — nem elég, hogy a józan s becsületes jellemű köznépet erkölcsében, szívében, lelkében és egészségében szeszitalokkal megmérgezik, iszákosságra s bűnre csábítják, anyagilag ki pusztítják, a keresztény cselédeket a szombat megünnepelésére kényszerítik, vallástalanságba süllyesztenek; nem elég, hogy az állam és társadalmi élet összes műszereit megbénítják, a történelmet, irodalmat, sajtót, közvéleményt meghamisítják: — hanem aljas önérdék és fanatizmus sötét szenvedélyével még ártatlanok vérére is csapnak.

Hogy pedig ezen utóbbi állítás se maradjon bizonyítatlanul, nem lesz érdektelen, azt néhány adattal illusztrálni. 1875-ik évben sárosmegyei Zboró közelében fekvő Parinka községben az uradalom italmérési jogát, egy Felső-Sziléziából odatelepített vendéglős Novák József nevű becsületes és szorgalmas keresztény ember bérelte ki, mely miatt őt és családját a zsidók úton útfélen bántalmazták, s minden kigondolható úton és módon üldözték. Ellene azonban sehogy sem boldogulván, minthogy maguk mellett keresztény concurrentiát megtűrni semmi szín alatt nem akartak, — végre azon alávalóságra vetemedtek, hogy e egy Freiburger Hersch nevű vizevai, kolduló galicziai zsidót nevezett Kovák élete ellen felbéreltek. Ez a koldus-

zsidó ebédfőzés alkalmával a vendéglős ételébe arsenicumot vegyített, hogy őt és gazdasszonyát, Man csak Máriát megmérgezze. A vendéglős, a mezőről — hol későn reggelizett, — hazatérvén, minthogy étvágyat nem érzett, ebédjét Simcso György zborói illetőségű napszámosnak ajándékozta, ki is azt elköltvén, csakhamar rosszul lett. Mielőtt e szegény napszámos az evéshez fogott, Mancsák Mária az ételt megízlelte, s szintén csakhamar rosszul lett, de a gyorsan érkezett orvosi segély által őt még sikerült megmenteni; Simcso György azonban iszonya fájdalmak között, a vendéglős és többek jelenlétében meghalt.

Eleinte a magyar bíróságoknál sikerült a dolgot a zsidóknak — kik ez esetből a keresztény concnrentia orgyilkosainak méltán nevezhetők, — szokás szerint eltsolni, később azonban a bünper az Új-Sandeczi törvényszék előtt tárgyalatván, Freiburger Hersch ellen a bün-tény bebizonylt s kötél általi halálra ítéltetett. — Az ítélet szövege következőleg hangzik:

356175. ikt. sz. Gyilkossági szándék és kísérlettel vádolt Hersch
Freiberger elleni 9138176. számú ügyben,
ó cs. és apostoli királyi felsége nevében:

Az új(neu)-sandeci esküdszék Sodanski cs. k. tanácsos elnöklete alatt, Mayer joggyakornok, Miske mint bíró, Gotkovski ügyvéd mint jegyző jelenlétében, mai napon tárgyalás alá vette, az új(neu)-sandeci cs. k. államügyészség, mint közvádló által 1876. évi október 30-án 4638. sz. a. az 1876. évi november hó 10-én kelt 138. sz. törvényes rendeletre megindított, s 1876. évi decz. 14-én a cs. k. államügyész mint közvádló jelenlétében megtartott végtárgyaláson felmerült panasz alapján, orgyilkossággal vádolt Hersch Freiburger, — képviselve Oltovski ügyvéd által, — elleni ügyet — Ellenérdekel-

tek Novák József és Mancsák Mária kéri vádlottat a közvádoló által emelt panasz alapján bűnösnek nyilvánítani, B az OBZtr: btk. 134. 135. §-ai, valamint a 136. §. alapján kötél által halálra ítélni és a 389. §. értelmében a rabtartási költségekben elmarasztalni. Novák József továbbá kéri a következő költségeket részére megítélni: gyógyszerári költség 6 frt, orvosi, költség 10 frt, fájdalomdíj 50 frt, és a mérgezési kísérlet alatt ellopott pálinkáért S frt 20 krt. Mancsák Mária nem tudja megállapítani költségeit. Az esküdtszék a feltett kérdésekre a következőleg felelt: 1) Valljon bűnös-e Hersch Freiburger, és egy második személy által béreltetett-e fel arra, hogy 1876. évi május 11-én Zborón, Felső-Magyarországon, Novák József italmérési regalejogbérlő házában, ennek ételébe fehérarsenikumot vegyített, hogy ennek folytán Novák napszamosa Simcso György megbetegedett s később nagy fájdalmak közt elhunyt? Az esküdtek egyhangúlag igent mondtak. — 2) Valljon Hersch Freiburger a tett elkövetése alkalmából meghaladta e már 20-ik életévét? Az esküdtek egyhangúlag igent mondtak.

Mindezek folytán a bíróság a következő ítéletet hozta:

„Hersch Freiburger, Jákob ée Rachel fia, születéshelye ismeretlen, nevelkedett. Blazkovban (Galicia), 62 éves, 6 gyermek atyja, visovai lakos, napszamos, büntelen előéletű, — bűnösnek mondatik ki abban, hogy egy második személy által felbérelve 1876. május 11-én Zborón, Felső-Magyarországon, Novák József italmérési regalejogbérlő házában, az étel közé fehérarsenikumot vegyített, — mely mérgezés folytán, mely Novák József ellen volt intézve, Simko György nagy fájdalommal elhalálozott, — és büntette orgyilkosságának minősítették; ennek alapján tehát az osztr. btk. 134—136. §-ai értelmében kötél általi halálra ítéltetik és a 389. §. értelmében a perköltségekben elmarasztaltatik; — ellenérdekelt a fájdalomdíj és gyógyításra 36 frtban, az ellopott pálinkáért pedig kárpótlásul 3 frt 20 krtban megállapított költségei, valamint Mancsák Mária is fájdalomdíj iránti, költség követelésével a polgári perútra utasítatik.

A károsultaknak ez ítélet azon megjegyzéssel szolgál tá-
 tik ki, hogy Hersch Freiburger felfolyamodása esetén az ítélet
 jogerőre egyelőre nem emelkedik.

Az új(neu)sandeci cs. k. esküdszék.

1876. évi december hó 14-én, stb.

Midőn ezen ítélet kimondatott, a zsidók minden ren-
 delkezésök alatti eszközöket mozgásba hoztak, hogy Frei-
 bergert az akasztófára felmagasztalástól megszabadítsák,
 mely céljelölcat sikerült is elérniük, a mennyiben Freib-
 erger, — kitől a bűntény értelmi szerzőit a törvényszéknek
 semmikép sem sikerült kisütni, — az ítélet jogerőre
 emelkedése előtt a börtönben mérgezés következtében
 meglialt. — Zboró vidékén általános hiedelem, hogy bit-
 sorsosai mérgezték meg.

Midőn Novákot a regálebérlettől ez eset sem tudta
 visszariasztani, sőt az italokat 40 perczenttel olcsóbban
 mérte, mint a szomszéd zsidó korcsmárosok, háza felgyúj-
 tatott, minden vagyona lángok martalékává vált, s az
 előbb vagyonos, jómódú ember ekként alávaló gonosz bo-
 szúnak esvén áldozatául, anyagilag teljesen tönkretéve
 jelenleg Zborón a legnagyobb nyomorban tengeti életét.

Hogy mennyire minden más vallás felett állónak tekinti
 a zsidó saját vallását, — míg ellenben mennyire lenézi a
 keresztény vallást, jellemzésül szolgáljanak a következők:

Nyitrán az 50-es években egy rablógyilkos zsidó,
 egy cigány pajtásával együtt halálra ítéltetett; de a kö-
 tétl általi kivégeztetés elsöben csak a cigányra lett ki-
 mondva, csak ez volt kitéve a siralomházban.

A zsidók beláthatóan serege járt-kelt a megyeházban
 vigasztalni hitsorsosukat, s be-bekopogtattak az akkori
 kormánybiztosnál, Nádorynál.

A nép élt a gyanúperrel, s előzönlötte a megyeházat s környékét.

Nádory jónak látta elpárologni.

A zsidó is a siralomházba került.

A zsidóság közbevetette magát a deliquensért, hogy engedessék meg, miszerint megkezeszteltesék, nehogy mint zsidó kerüljön az akasztófára; — de az engedély arra ki nem bocsájtatott.

Tenger nép kísérte az akasztófához, s nyilván örködött is, hogy meg ne szökjék.

Előbb a cigány magasztaltattott fel. Midőn a rabbi igen hosszas imádkozás után látta, hogy a megkegyelmezés elmaradt, ama végszóval zárta be imáját: „Váj!“ — a néptenger dörgő hangon ismételte: „Váj!“

Pedig még akkor drezdai congressns sem volt.

*

Oácsország przemisli kerületében a krosnói járáshoz tartozó Vólában történt nem régen, hogy bizonyos Weistein Mordkó nevű zsidó bérlő egy nála lakó keresztény szolgálóval viszonyba lépett, melynek jelei a nőn rövid idő múlva szemmel láthatókká váltak. A szegény nő lebetegése előtt három hóval szülői és ösmerősei szemrehányása következtében állapotát szívére vévén, szolgálatából kilépett s anyjához ment lakni. — Weisteiu Mordkó több rendbeli megghiúsult kísérlet ntán arra nézve, hogy a szolgálót magához visszacsalja, végre boszútól s fanatismustól vezéreltetve, nehogy gyermeke megkezeszteltesék s keresztény hitben neveltessék, arra vetemedett, hogy egy parasztot 50 frtéért czinkostársul felbérelt, ki is a szegény nőt megölte és pedig a legir-

tózatossabb módon; ugyanis hasát czinkos társával egyetértőleg felhasította, s a benne talált ketős gyermeket Weisstein Mordkó a zsidótemetőben elásta.

— A bünszövetségre csábított pór a törvényszék előtt a Przemislben tartott végtárgyaláskor mindent bevallott; a zsidó azonban mindent konokul tagad. E hyénai kegyetlenséggel véghezvitt büntény tárgyalása a krosnói cs. kir. kerületi törvényszéknél van folyamatban.

Hazánkban is, éppen e sorok írásakor vett tudósítás szerint, a rozsnói m. kir. járásbírótság előtt folyik bizonyos Moskovics francia-biztosító-társasági főügynök és társai ellen egy bűnvizsgálat, melynek tárgyát az képezi, hogy szegény pórokkal saját javukra szóló életbiztosításokat tétettek, s hogy aztán a biztosítási összegeket felvehessék, ezen rászedett szegény emberek közül többeket megmérgeztek, többeket pedig pálinkával leitatott állapotba ejtván, orrukat, szájukat betömték s így őket megfojtották — Büntényüket elpalástolandók, gutaütést constatáltak. — Ezen eset annakidején nemcsak a bel, hanem a külföldi lapokban is közöltetett. A közönség feszült figyelemmel várja ez aljas nyerészkedésből eredő büntények felett az igazszolgáltatás eredményét.

Midőn aztán ily vakmerő s indokait a fajjellemben találó nyerészkedésből, a keresztyénség iránti deciaráit gyűlöletből s fanatismusból elkövetett büntények napfényre hozatnak, a zsidók vallási üldözésről, míveletlenségről, fajgyűlölségről ordítognak; a hazugságok és a bűnpalástolás mindennemű fogásait előszedik, hogy az igazszolgáltatást kijátszók, tévútra vezessék; hamis közvélemény gyártással és pampflétek sophisticus okoskodásaival, a tények

és igazság kiforgatásával igyekeznek piszkos gonoszságait, — egymással szolidaritásba lépve, — tisztára mosni.

A tiszta-eszlári szertartásos gyilkossági eset felszínre kerülése alkalmával is azonnal zsidóröpiratok jelentek meg, telve álokoskodásokkal, melyeknek köpenye alól azonban a zsidótendentiák lólábai minden takargatás daczára kikandikálnak,

Többek közül dr. Kayserling budapesti főrabbi és Callistos röpiratai vonják magokra a figyelmet képtelen okoskodásaikkal s hazugságaikkal.

Kayserling úr, ki röpiratában az emberáldozat rituális szokását tagadja, s „a fennforgó kételyek teljes eloszlatásához“ műve 3-ik lapján hozzájárulni óhajt, és-több rituális esetet, mint a zsidók üldözésére kigondolt alaptalan koholmányt említ fel, — hogy ez állításában s az esetek történelmi hűségének előadásában mily hitelt érdemel, jelen műnek harmadik fejezetében ki fog derülni a damaszkusi és trienti s más hasonló eset ösmertetése által; mely eseteket ő, az említett helyen előadandó hiteles törvényszéki adatok ellenére, hozzá méltó cynismussal, koholtaknak s keresztények által a zsidók megalázására inscenírozottaknak állítja.

A trienti és damaszkusi, s azok kapcsában felsorolandó eseteken kívül, szíveskedjék Kayserling úr figyelmébe venni a Ballagi Aladár egyetemi tanár által a „Vasárnapi Újság“ f. évi egyik számában «Zsidóélet Magyarországon» cím alatt, a nemzeti múzeum hivatalos adatai nyomán közölt bazini esetet 1520-ból, melyben bárom zsidó, egy keresztvény figyelmeknek rituális célból történt meggyilkoltatásával vádoltatván, tettét beis-

merte, s önnek alapján tűzhalállal ki is végeztetett. Ez esetről alább bővebben megemlékezünk.

Callistos, röpiratában hozzá méltólag, badarságok egész halmazával áll elő. Többek közt így szól: „A zsidók Magyarországon sohasem voltak elnyomatva, sohasem voltak gyűlölve, tehát már kezdenek assimilálódni.“

Nem önnön faja felett tör-e pálczát a zsidók ezen jeles védője, midőn beismeri, hogy azok itt sohasem voltak elnyomva és üldözve, tehát misem gátolta őket a beolvadásban; mégis csak most, — 14 évi jogegyenlőség után, — a tiszta eszlári botránypör alatt kezdenek assimilálódni?

Érdekes, hogy Callistés úr szerint eddig miért nem assimilálódtak. Ő ugyanis úgymond: „A zsidók azért kezdenek csak most magyarokká lenni, mert hamarabb nem lehettek. Mert hamarább sehohsem voltak magyarok. Mert száz év előtt nem volt tulajdonképpen Magyarorszag. Mert még ötven év előtt sem volt mód magyaroknak lehetni. Mert még 50 év előtt is egész aristokratiánk német volt. Tehát, ha maguk a büszke magyar főnemesek németek voltak, hogy lehettek volna a zsidók magyarok? Hol tanultak volna magyarul beszélni, magyarul érezni, és magyar hazáért lelkesülni?“

Különös, hogy szepességi szász eredetű honfitársaink ötven és száz év előtt és mindenkor tudtak igaz, jóézésű, és a magyar hazáért lelkesülő testvéreink lenni, s eszökbe nem jutott kétségbevonni soha, hogy ők ötven és száz év előtt is, Magyarországon laktak, és Magyarország

akkor már létezett. A zsidó azonban — noha itt élt és szipolyozott — ötven és száz év előtt nem tudott magyarrá lenni. De hát hogy is lehetett volna azzá, hogy is láthatott volna ő e földön magyar nemzetet és hazát, — ő, ki a talmud szerint legfelsőbb földi lény, — ha még a nála alantabb álló földi lények is, — mint p. a magyar főurak — rangjokon alólinak tartották magyarokká lenni?!

Az is igen érdekes, midőn később az oroszországi zsidókról beszélve így szól, hogy az orosz zsidó „dolgozni nem fog, hanem fogja azt tenni, mit a felvidéki zsidók (amint nekem az országgyűlési képviselők állítják, mert mwgam keveset jártam köztük, tehát tapasztalomból nem állíthatom) tesznek, t. i. csalás és uzsora által fognak megélni.“ — Egy lappal előbb pedig határozottsággal azt állítja, hogy „a tótok által lakott vidékeken éppen a zsidók a magyarság zászlóvivői.“ Ugyan Callistos úr mi által zászlóvivők a felvidéken az ön hitsorsosai? Talán a mint önmaga következteti, a csalás és uzsora által? —

Ezek ugyan szép zászlóvivők. De ha saját tapasztalásából nem tudja, hogy a felvidéken hitsorsosai csalásból és uzsorából élnek, honnan tudja, hogy azok a magyarság zászlóvivői? Talán azt is hallomásból? s hihetőleg a felvidéki zsidóktól.

Majd nagy kegyesen következőleg nyilatkozik: „Ha az orosz zsidók dolgoznának, elmennének kapálni, kalapácsot, taligát vagy más szerszámot vennének kezükbe, akkor, akkor talán, de csak talán, gondolkodóba esnének talán mégis jó lenne őket befogadni, de így

nem.“ Hát ugyan uramfia, a magyarországi zsidók, kiknek nevében Callistos úr. ily kegyosztólag leereszkedve szól, dolgoznak-e? kapálnak-e? kalapácsot forgatnak-e? Tudtunk szerint zsidót kapálni vagy lovat vasalni itt sem látott még senki. Következésképpen ha Callistos úr s hitsorsosai a jelzett feltételek hiánya miatt megtagadják az orosz zsidók befogadását Magyarországra, s e felett indítatva érzik magokat gondolkodóba esni: nem jogosult-e a magyar nemzetnek is a szintén improduktív henye magyarországi zsidók iránt — kikhöz ugyanazon feltételek szintén teljesen hiányoznak, — táplált idegensége, s az antisemitizmusban nyilvánuló önvédelme?

Ezután közvetlenül az áll: „Nem lehet, nem szabad — t. i. az orosz zsidókat — befogadni mert az oknak a nemzsidó polgároknak, kiknek még van valamijük, nem szabad azt elrabolni, amit mások meghagytak.“ Kár, hogy meg nem nevezi azokat a másokat Ebben talán atyafiságos kötelékek gátolták. Igazán mulatságos, mikor farkas védi a bárányt.

Nem éréktelen tudni, hogy miért fázik annyira e nagy pátronus az orosz zsidóktól? Azért, mert — mint maga bevallja, — „szegényen jönnek be.“ Igaz, hogy ez hatalmas ok, de Callistos úr ősei talán négy lovas hintón jöttek he? Lám! lám! Milyen önzetlen s competens védő, vagy amint ő magát kifejezi: „Az ország jogos kívánalmainak szószólója“ Callistos úr, kiknek egész röpirata hemzseg a farizeusi jóindulat talmudmoráljától, s efféle pártatlanság és elfogulatlanság zsidó szellemes alakoskodásaitól és badarságaitól.

Mindezen s ezekhez hasonló zsidó röpiratok, és elzsidósodott hírlapok, midőn a tiszta-eszlári eset felmerült az igazság nyakát szegendők: a logikának kiforgatott rendszerére alapították érveléseiket Dühökben, szégyenükben rést ütöttek jogon és igazságon. Tagadták és meghamisították a tényeket, természetesen a tények kérlelhetlen erejével szemben légből kapott hazugságok szalmaszálába kapaszkodva: hogy szégyenfoltokat, — az eszlári szertartásos gyilkosságot tisztára mossák, hogy azt dajkamesének tüntessék fel, s hogy a kort meggyalázó büntényt és abban játszott üzelmeiket elpalástolják.

Tehát dajkamese, középkori chronica!

Ez volt Magyarország miniszterelnökének, és a magyar képviselőházi elnöknek is nézete s ellenem fordított vádja, midőn a tiszta-eszlári zsinagógai szertartásos vérvétel esetét a parlament elé terjesztettem.

Ha valaki a zsidók visszaéléseit s bűneit a közvélemény előtt szellőztetni meri, a plutokraticus befolyás által az államhitelre nézve megfélemlített kormányférfiak és corumpált hírlapok azonnal sietnek pártjukra kelni, az illető vakmerőt pedig mint középkori faj és vallásgyűlölség szitáját, a XIX-ik század fel világosultságán és haladási szellemén kívül állónak, elmaradottnak feltüntetni.

Hogy a XIX-ik század haladása közepett létezhesék a civilizált társadalomban örületes babonákkal s tév-tanokkal telt confessió s a jogrend keretébe nem illő, immoralis elveket követő felekezet, mely életrendszerének és tényeinek minden nyilvánításában, más embert alatta álló lénynek, céljaira szolgáló eszköznek, tisztátalannak és állatnak tekint, — oly confessió, mely áldozati célra

ember vért kíván: — megvallva, az első látra igazán csaknem hihetetlennek tetszik.

De ha figyelembe vesszük ezen confessió hitelveiben a rabbinismusnak speciális fajjellem alkotására, s jogon s törvényen kívül álló fajczélokra törekvő önző tendenciáit; ha szem elől nem tévesztjük, hogy azon confessiónak vakon hódoló, s Gácsországból e haza szép földére sáskamódra betódult zsidók ma is a XIII-ik század sötéttségében tévelyegnek: be fogjuk látni, hogy a tiszai eszlári rituális vérvétel éppenséggel nem a dajkamesék és középkori chronicák sorába tartozik.

Annyi bizonyos, hogy a tiszai eszlári bűnpör folyama alatt tanúsított magatartása a zsidóságnak, minden ízében azt bizonyítja, hogy a zsinagógái bűntény elkövetői ellen emelt vádak nem alaptalanculiek.

Másrészt az is bizonyos, hogy magát az összes zsidóság, -magatartásának minden nyilvánulásával, az igazságszolgáltatás kijátszására a vádlott sakterekkel és bűnszövetségeseikkel azonosította, ezzel mintegy a fanatizmus barbár tényét confessiójában sanctionálta.

Mint hogy pedig ily szertartásos szokás, éppen az ó általok untalan és nyakrafőre hangoztatott XIX-ik század felvilágosultsága és kulturhaladása előtt oly botránykő, melyet, nehogy benne a korszellem megbotolják, mint az emberiség legszentebb jogaiba ütköző akadályt, a társadalomnak önmaga iránti kötelessége elhárítani: —

Ezen feladat nagyságától vezéreltetve, szemben a zsidóságnak latbavetett minden hatalmával, a megsértett jog és igazság diadalának érdekében, jelen mű kiváló tárgyét magának a tiszai eszlári esetnek ösmertetése képezi.

Mielőtt azonban ezzel foglalkoznánk, a zsidó hittani és erkölcsi elveket felölelő talmud misztériumait és a tiezseszlári esethez hasonló adatokat fogjuk bemutatni a t. olvasónak, melyekből bárki is meggyőződhetik, hogy mily lelki sötétségben, és a szertartásos bűnök mily traditionális gonoszságában lélegzik mai napság is, e századokon át javíthatlan, s Európa többi népeitől megrögzött szokásai, erkölcsei és vallása által évezredek óta makacs elkülönzésben élő fajzata Izráelnek.

Zsidó mysteriumok.

A zsidók elbizakodottsága, gőgje s lenézése a keresztyénség iránt neveltetési rendszeréből ered.

Már gyermekeikbe, mihelyt ezek csak beszélni tudnak, a keresztyénség iránti utálatot csepegtetik. Hogy Krisztus köretétől őket elidegenítsék, naponta egy imát mondatnak el velök: „Schema Iizrael, Jehora Élohem, Jehora Ehhad.“ (Halljad Izrael, a mi urunk Istenünk egy úr!) Ezzel és a szent titkok könyvének (Kahala) tanításával, — mely szerintük még a legrejtettebb dolgokat is kinyilatkoztatja,*) — egyúttal gőgöt igyekeznek önteni a gyermek romlatlan kedélyvilágába.

A talmud, — melynek sötétséget árasztó tana a zsidó zugiskolák egyetlen tudományát képezi, s a zsidó kedélyét rak hit, előítéletek és sivár speculáció vázává csontosítja, — szerintük mint a világ összes bölcsességének legfőbb tudománya, az írott erkölcsi és hittani szabályok legtökéletesebb mintaképe: „Torah Pe al Pee, szájból szájba adott törvény, mely az Isten szájából Mózesre, Mózesről az Efraim-nemzetségéből származott Hun fiára Józuéra, Józuéről a hetren rénekre, a rénekről a prófétákra, s ezekről a zsinagógák papjaira (Rabbinusokra) szállott—Ezért tulajdonítanak nagyobb tekintélyt a rabbinusok szavainak, mint magának az írott törvénynek: Mózes Öt könyvének.

*) Az eszlári rejtélyt ugyan miköpen nyilatkoztatja ki? Szerző.

A talmud szerint nagyobb vétek megszegni a: rabbinusok szavait, mint Isten parancsolatját, mondván: „Fiam! inkább figyelj mezz a rabbinusokra, mint a törvény szavaira, mert a ki azokat áthágja, halált érdemel.”

A talmud nem egyéb, mint a fent jelzett traditionális törvényes tételeknek írásba foglalása, melynek szerzője bizonyos Kadosch (szent) Judás nevű zsidó, ki azt írásba foglalta és Kr. u. 150—180 évvel eszközölte.

Nevezett szerzőnek ezen műve később kétféle alakban jelent meg, úgymint: Kr. n. 219-ik esztendőben az úgynevezett Mischna, (második törvény) melynek befejezését Kr. u. 230-ik évben bizonyos Jochanan nevű rabbinus készítette, és ez jeruzsálemi talmudnak nevezetik, azon okból, mert ezen rabbinus Jeruzsálemben lakott, s ott 80 esztendeig volt feje s elöljárója a zsinagógának.

Ezen könyv azonban a zsidóknál nem sok hitelre és becsülésre találván, később bizonyos Avina és Asche babilóniai rabbinusok a Mischna rejtélyeinek magyarázatait, a befejezés utáni toldalékokat és saját vitatkozásaikat egy műbe szedték össze, mely mű Gémarának (befejezés) nevezetik s a Mischna 6 rendjét 63 szakaszra osztva tartalmazza. A Gemara Babylonban készülvén, babilóni talmudnak is hivatik, s mindenkor hivatkozás által különböztetik meg a jeruzsálemi talmudtól. A Gemara később kibővítettett bizonyos rabbinusok által Salamon rabbi Tosaphotjával, mely szó héberül annyit jelent, mint toldalék.

A talmud időről-időre a rabbinusok magyarázataival commentáltatván, a babonás mysteriumok egész halmazává nőtte ki magát. Tanait dr. Rohling Ágoston prágai egyetemi tanár „Talmud-zsidó“ című jeles könyvében bár

kivonatilag, de elég hatásosan ismerteti. Az ő idézetein kifl, — melyek a zsidók részéről, a szerző által kitűzött 1000 darab porosz tallér jutalomdíj daczára megczáfolatlanul állnak, — ezen tanok badarságaiból közöljük a következőket:

*

Samael (sátán) a tevenagyságú kígyó hátán ülve, indula Éva rászedésére, mely felett Isten nevetett.»

*

A talmnd Berachot nevű részében Mózes 2. k. 33. sz. 23. versének magyarázatában, annak, hogy „Monda az Isten Mózesnek: az én utolsóimat látni fogod“, Bisandi fia, rabbi Anna szerint így szól értelme: „Az Isten megmutatta Mózesnek a Tephilin (homlokra való szíj) csomóját“ Szentül hiszik, hogy az Isten is ily szíjat köt homlokára, midőn imádkozik. Ugyanezt erősíti az ő Zoár nevű nagytekéntélyű könyvek.

*

Ugyancsak a Berachot-részben — melyet Rohling művében is olvashatni, — tanítják a rabbinusok, Istennek a Leviathánnal naponta három óráig való játszadozását, mely nem egyéb, mint ezt. Dávid zsoltára szavainak elferdítése. A talmnd szerint a Leviathan egy óriás nagy hal volt, melynek nagyságáról hogy fogalmunk lehessen, érdekes tudni, hogy szájában egy 300 mérföld hosszúságú hal fért el. Ez óriásnak nőstényét, nehogy az ily szörnyek elszaporodjanak, s a világ rendjét megzavarják, Isten megölte s beszózott húsát eltette a boldogok lakomáira. Isten e szörnnyel csakis a jeruzsálemi templom pusztulásáig folytatta boldog játszadozását; azóta pedig bűnbánólag sír a feletti keservében, hogy

népét elhagyta széledni. A három óráig tartó játszadozást ezen óriással rabbi Aben Erza ellenében Salamon rabbi is erősítgeti.

*

Habodazarah című könyvökben, — mely a talmud titkos tanait magyarázza, — írva vagyon, Isten a zsidóktól azért kívánja, hogy ők a hó első napján egy kost mutassanak he áldozatul,*) hogy ez által ő, t. i. az Isten, elnyerhesse annak a bűnnek a bocsánatát, melyet elkövetett akkor, mikor megkisebbítette a holdnak ragyogó fényességét, mely kezdetben a napéval egyenlő világosságú volt

*

A talmud ösmeretében előhaladott zsidó ifjak, Maschil (értelmes) vagy Hha vár Rav (rabbinus társa) cízzel ékesítetnek fel. Később liba eh am (bölc) elnevezést nyernek. — Ezekből a község számára választott papok (galionim) — kik magokat ma is Áron maradékinak képzelik, — Hhacham Kahalnak (községbölcse) neveztetnek. A Hhacham Kahalnak, — kinek a közönséges Hhacham feltétlenül alá van rendelve, — tiszte és feladata; a szabad és tiltott dolgokat magyarázni, fejtegetni, házasságnál jelen lenni, a válás okait megvizsgálni stb. A zsinagógában, úgyszintén a polgári jellegű gyülekezetekben is az első hely őt illeti, ő büntethet és excommunicálhat.

Az excommnicáció következőleg történik: a zsinagógában a hívők összegyűlnek, Mózes törvénye fekete ruhával letakartatik, s fekete fáklyák gyújtatván, egy kürt szomorúan megfúvatik, és a Hhacham Kahal a bűnösre át

*) Úgy látszik, kos helyett néha az ember sem megvetendő. — Szerző.

kokat szór, melynek végeztére a hívők „áment“ mondanak. Az ily kiátkozott bűnös ki van rekesztve a zsinagógából, társaságból és kereskedésből; véle nem szabad senkinek sem érintkezni, sem üzletbe bocsájtkozni. Az átok Cheremnek hivatik.

Megtörténik, hogy a Cheremet keresztény ellen is alkalmazzák. Az ily keresztényt a hívőknek szoros kötelességük mint bélpoklost kerülni, s véle minden üzletet megszakítani.

A Cherem alól csakis a rabbinus oldozhat fel; midőn is bemutatatok a bűnös egyén egy vagy több rabbinusnak; mezítelen lábakkal a földön ül, a vidnit (gyónást) elmondja s felkiált: „Nihhainti.“ (szánom-bánom). Erre a rabbinusok háromszor ismételve válaszolják: „te a mi atyánkfia vagy.“

Ha a Cherem keresztényt sújt, a megtérés jeléül eleendő az illető keresztény részéről, az átkot kimondó rabbinust zsidók jelenlétében megkövetni. Ez történik szóval vagy egyszerű hallgatag látogatással. Az ily megalázás alkalmával örömben a megkövetett rabbinus tiszteletére diadalmi tüntetéseket rendeznek, mert a talmud világosan mondja: — „Hhacham Gadol Menavi — nagyobb a rabbi, mint apróféták.

A Cheremmel nemcsak személyek, hanem tárgyak is eújtathatnak.

Különös, hogy már II. József császár alatt megtiltott a rabbinusoknak a Cherem alkalmazása, és ezen rútkoződóssal mindennek daczára mai napig sem hagytak fel.

Erre nézve érdekes esetet közöl Istóczy Győző „12 röpirat“-ának 1880. évi okt. 16-iki füzetében, mely Czer-

novitz mellett Sadagúra közelében lakó Mustára báróval történt Mustatza báró ugyanis Sadagurában a zsinagóga és a Hamedrasch imaház közötti tért a többi Ores telkekkel együtt, mint sajátját a telekkönyvben nevére kebleztette. A zsidók attól tartván, hogy e téren keresztet fog felállíttatni: nevezett báró átok alá vettetett. Az esetet a „Czernowitzer Zeitung“ 1880-ik évi május 30-iki száma bővebben ismerteti. Ezen lap kapcsában egyik czernovitzzi ügybarát által, a czernovitzzi utcák falaira kiragasztott zsidószövege Cherem egy eredeti példánya jelen mű szerzőjének mutatvány gyanánt megküldött. Megjegyzendő, hogy a Cherem kétféle kiadásban lón kiragasztva az utcák falaira, mely példányok egyikének szószerinti szövege következőleg hangzik:

„Ezen átok szavai, kígyóként hozzátok csúszva, figyelmeztetnek titeket s tudotokra adják, őrizkedjetek pálinkát ős sört inni, mert különben vétkeznétek I^s

„Testvérek! Izráel fiait Sadaguránnk lakosai! Saját szemeitekkel láttátok, saját füleitekkel hallottátok a falakról szóló figyelmeztetést' A szív könyektől áradoz, hogy mi és házaink el vannak árulva a báró gonosz tanácsosai által; nevezetesen Gábor és Parolla azok, a kik a bárót azon rossz cselekedetre ösztönzik: hogy bennünket elpusztítson s nőkünk fájdalmat okozzon azáltal, hogy ő a községhez tartozó telkeket magához ragadja.”

„Miért tábláztatta át az egész város üres telkeit?... Miért kerítette kezei közé még a Hamedrasch imaház és a zsinagóga közötti üres tért is, ha nem azért, hogy azok felett tetszése szerint rendelkezék? — Úgy lehet azon üres téren egykor keresztet merészel felállítani, temetőnkkel átellenben, melyért tőlünk úgyis ezreket kapott. — Hogy azon helyre senki ne építkezhessek, oda már is egy házat építtetett. A közlegelőt időről-időre kisebbre szorítja, a szent rabbinus lakával átellenben levő üres helyet eladta és a Mendel

Ebner előtti üres tért is elveszi. Meddig fogjátok mindezeket hallgatagon törni? — A város vezetőiben s előljáróiban sem bízhatunk, mert ők e rendetlenség felett hallgatnak és azt nyugodtan nézik.“

„Azért tiltottuk meg magunknak és a város többségének a báró sörét és pálinkáját inni, és ti is többiek így cselekedjete; és tiltsátok meg saját üdvötök érdekében az átoknak és eskünek köteléke alatt a báró sörét és pálinkáját inni. — Tiltva legyenek mint dög és trefni ezen italok mindaddig, a míg csak ő mi velünk, a mi városunk javára ki nem egyezik. — Üdv és áldás az engedelmeskedőkön!“

Ugyancsak a „Czernovitzer Zeitung“ egy másik esetet is felemlít, melyből látható, hogy a Cheremnek hatása még a sírnál sem szűnik meg. 1877-ben Gácsország egyik kis városában egy zsidócsalád felett a Cherem kimondatván, annak tagjai a hívők által mint pestis kerültettek. Történt hogy a család egyetlen figyerméke meghalt. Az atya hitsorsosaitól egészen elhagyatva, önmaga volt kénytelen gyermekének sírt ásni, s az elhunyt fiú tetemeit saját kezével kellett a sírba örök nyugalomra elhelyezni.

*

Nem érdektelen tudni, hogy a zsinagógában, mely a XIX-ik század jogsellemét ily átkozódásokkal becstelenti meg, — a zsidók sokszor illetlen cselekedeteket visznek véghez, sőt egy író szerint pofozkodnak, verekednek s egymást rút szidalmakkal illetik. És ezt igazolja a tiszaezlári eset is: ugyanis az eszlári zsinagógában saját beismerésük szerint Solymosi Eszter eltűnése estéjén pálinkamérés felett tanácskoztak, a tokaji zsinagógában pedig nem régen ez év folyamán összeverekedtek s egymást véresre verték, mely utóbbi eset hallomás szerint az ottani kir. járásbírótság előtt vizsgálat tárgyává is tétetett.

A mi a zsinagógában történő dolgokat illeti, erre vonatkozólag a „Függetlenség“ f. évi októberi egyik számában olvasható volt, hogy Bereghszász városában a zsinagóga kisajátítván, lerontása alkalmával annak falaiban embercsontokat találtak. Hogy kerültek azok oda? A rendőrségnek okvetlenül ki kellene őrködését a zsinagógái dolgokra szigorúan terjeszteni; — ez annál is inkább indokolt volna, mert a nép lelkében sokhelyütt azon hiedelem él, hogy a zsidók midőn zsinagógát építenek, szokásuk annak falaiba megölt keresztény holttestét rejteni.

Mínthogy zsinagógáról van szó, ezzel kapcsolatban azok előtt, kik talán a zsinagóga belsejét nem látták hogyan néz ki, tájékoztatásul szolgáljon a következő rövid leírás:

A zsinagóga belsejének napkeleti oldalán tartatik a több vékony hártyalapból álló, vékony ínszálakkal összefűzött Mózes törvénye, levél alakban, két rámára feszítve, — úgy, hogy összegöngyölhető legyen. A göngy átkötésénél egy ezüst mutató-veszőcske van illesztve. Néha ezen göngy drága frígiai munkával és scófiummal kivarrott posztó takaróval van ellátva; a rámák végein ezüst koronák, felettük ezüst oszlopocskák csengetyűkkel díszelnek, melyek Bimonimnak hívatnak. Középen áll a törvények olvasására szolgáló szék, körül a falakon képeknélküli különféle versek alkalmazvák, melyek a királyok 3-ik és a eluonikának Salamon temploma építéséről szóló 1-ső könyvből vannak szedegetve. Ezeken kívül tele van a zsinagóga belseje lámpásokkal s székekkel.“ Az asszonyok számára, külön, sűrű ráccsal és hálószövettel ellátott karzat van.

A képek nemcsak a zsinagógában vannak nélkülözve, hanem a magánlakás belsejében sem tart semmiféle képet a buzgó zsidó. Képek helyett különbéféle fa és falevelek vannak ott alkalmazva, melyeken apró betűkkel a tíz parancsolat áll nyomtatva, melyet keresztyénnel szemben ugyan nem igen tartanak meg. Az ajtó felére nádba vagy bádodgezékénykébe rejtett czédula (Mezusa) van illesztve. Ű jelvényt a talmud hívei mcgkülönböztető szentségnek tekintik, be és kimenetkor tudvalevőleg újjokkal érintik és megcsókolják. A· szekrényke (scholem) tartalmát képezd czédulára Mózes ötödik könyvéből ez van írva: „Halljad Izrael, a mi urunk Istenünk egy úr”, továbbá „Írjad azokat a házad küszöbére és ajtajaira.“ A czédula szélén körirat alakban ez olvasható: „Shadai” — mindenható.

*

A mi a szertartásos viseletét illeti, a vallásos zsidók közal a férfiak ruhájuk alatt négyyszögletű posztócskát hordanak, mely T z i t z i t h-nek vagy C z i c z e s z-nek neveztetik, és imádkozás közben azt csókolgatják. Ezen posztócska szegletein nyolcz szál tiszta gyapjúból sodrott zsinórba vagy rojtocska fityeg. Midőn imádkoznak, vagy ha a zsinagógába mennek: Thalith-tal, — vékony szőrből szőtt palásttal — fedik be magokat. Homlokukra a főnek imádságos szíjját (Telphilin Schellin Bosch) kötik. Bal kezükre szintén imádságos szíjjat (Telphilin Scheljad) kötnek. A homlokszíj ládácskájában vékony hártýára írva következő idézetek foglaltatnak: 1. „Nékem szentelj minden elsőszülöttet, mely megnyitja az anya méhét, mind az emberek, mind a barmok közül, mert mind az enyimek.“ 2. „És mikor beviszen téged az úr a Kana-

neus és Heteus, és Amoreus és Heveas és Jebazeas földére, — melyet hogy neked adna, megesküdött az atyáidnak tejjel és mézzel folyó földre, — ilyen módját tartsad a szent tiszteleteknek e hónapban,“ s „Halljad Izráel a mi urunk Istenünk egy úr,“ stb. A négy czellájú ládácskából kiágazó szíjjak „Hethzuott“-nak hívatnak, s ezek által a ládácskák a homlokra a szemöldökök közé erősítetik, hogy imaközben az mintegy folyton szem előtt legyen.

A nők efféle jelvényeket nem viselhetnek. Szertartásos megkülönböztetésül azonban férjhezmenetelüktől fogva hajukat kötelesek gondosan elrejteni, vagy fejükre eltávolítani, mert azt hiszik, ha valaki hajszálaikat meglátná, holtok után azon hajszálakra akasztatnának fel a pokolban.

Az imádságos szíjjak használatát Kr. e. kevéssel két rabbinus, Sciami és Hellel magyarázták ki, mint első Mózés könyvéből. Hasonló értelmet tulajdonít azoknak Aheh-Erza, s használatuk az egyiptomi fogságból kiszabadulás emlékére áll fenn.

Majmonides Mózés, a zsinagóga sasa, Hájád című könyvében tanítja, hogy a homlokszíj szekrényének hártáira, ha azok keresztény által kikészített bőrből vannak, és nemzsidók imája közt lettek kikészítve, vagy tisztátlan állatból állítatnak elő, nem szabad idézeteket írni, mert azok akkor érvénytelenek.

Ugyancsak Majmonides szerint a Thalithiak zsinegei Hhalizon nevű hal vérével festettek meg, Ezen hal csak a holttenger hullámaiban volt található; Ma már a templom pusztulása óta abban sem található. Látván a rabbinusok, hogy Hhalizon nevű hal sehol sem létezik, a Thalitik rojtjait fehér gyapjúból rendelték sodrani.

Erősen hiszik, hogy Isten is ilyen palástban jelent meg Mózes előtt, midőn néki a törvényt a a sinai hegyen kihirdette. Erre nézve ugyanis a talmud szavai szóról-szóra a következők: — „Monda rabbi Jochanan: a szentírás mondja, hogy az Isten befödözte magát ezen négyszögletű palásttal és megmutatta Mózesnek a szokást, melyet az imádságban kell megtartani, és mondá Minden időben, melyben a zsidók vétkezni fognak, így cselekedjenek az én szí nem előtt, és könyörülök rajtok.“ Ily hittani meggyőződés természetesen nemcsak erős tápot nyújt a bűnök folytonos gyakorlására, hanem annak kényelmes sánczaihoz egyúttal hatalmasan is ösztönzi és megingathatlanná teszi a romlott jellem ragaszkodását

*

A rabbinusok parancsolják, hogy a zsidók mielőtt reggeli imájokhoz fognak, hasukat kiüresítsék. Erre vonatkozólag bonónai rituáléjok 3-ik lapja tanítja: hogy midőn négy ölnyire vannak azon helytől, hol hasukat kiüresíteni, s alkalmatlan terhőktől szabadulni akarnak, előbb álljanak meg s az őrző angyalra visszatekintvén, mondják: „Ő dicsőséges angyalok, a felséges Istennek szolgái! Órizzetek meg engem, segísetek meg engem, óvjátok meg engem, míg bemegyek és visszajövök, mert ez az embereknek szokása.“ Azért intézik e kérelmet, mert azt hiszik, hogy a tiszta lelkek, az angyalok, nem mehetnek oly tisztátalan helyre. E békességes türelemmel való várakozásért a könyörögés nagy epekedéssel történik.

A természeti szükség adóját leróván, a buzgólkodók kezüket s orcájukat szorgalmasan megmossák De ezt sem végezhetik babonák nélkül; ugyanis a

Schulchaneharuch-ból, — mely munkát Cáro Jó-zsef rabbi írt, s mely magában foglalja azon dolgokat, melyeket cselekedniük vagy kerülniük kell, — azon meggyőződést merítik: hogy éjjel kezükre egy R u a h h rab nevű tisztátalan lélek száll: azért reggel, míg meg nem mosakodnak, testök semmiféle részét világért nem érintenék, félvén, hogy különben megvakulnának vagy megsiketülének, vagy más efféle testi fogyatkozásba esnének. Első gondjuk tehát, — ha ugyan előbb ama nagyobb szükség nem parancsol vélök, — háromszor jobb kezükre, háromszor bal kezükre vizet önteni s csak azután mossák meg arcukat: így végezvén a szertartást, azon tisztátalan lélek rögtön eltűnik, különben kezükön marad. Továbbá parancsolják a Schulchancharnchban a talmud-szerzők, — és ezt erősíti a bononai rituálé is, — hogy azon vizet, melylyel kezeiket megmossák, ki ne öntsék olyan helyre, hol emberek — a talmud szerint értve, zsidók — járnak, mert a ki azon átmegy vagy bele lép, megrohanja és megszállja ama gonosz lélek.

A kézmosás szertartása a zsinagógai reggeli ima előtt ismételtetik. Ezen ima megkezdéséhez legalább is tíz egybegyflt hívő jelenléte szükséges. Együtt lévén, először hálát adnak Istennek, — ki annyi értelmet és okosságot adott a kakasnak, hogy meg tudja különböztetni a napot az éjtől, — hogy megvilágosította a vakokat, mert ők olyanok voltak, míg aludtak; hogy őket, — akik éjjel mezítelenek voltak, — felruházta, stb. Majd ismét hálát adnak, hogy Isten őket nem teremtette rabokká, sem keresztyénekké, sem pedig asszonyokká. Ellenben a zsidóasszonyok dicsérik az Istent, hogy őket úgy alkotta, mint néki tetszett.

Ezen épületes hálálkodások után a felette nagyerejűnek tartott „Kadescht“ imádkozzák. Ezen imára vonatkozólag a talmud Berachot szakasza 1-ső részében mondják és tanítják a rabbinusok: hogy midőn a zsidók e hatalmas Kadescht imádkozzék, maga az Isten is bünyös cselekedeteit szánva-bánva penitenciát tart és felkiált az égben: „Jaj az atyának — magát érti — aki a fiait szolgálatra küldött, és jaj a fiaknak, a kik az Ő atyjok asztalától megfosztottak.“

Ezek után kérik az Istent, hogy azokat, kik Izráel hitéről a keresztyén vallásra áttértek, vesztse el. Kérik továbbá az egész keresztyénségnek elpusztítását ezen szókkal: „A téged tagadók, — t. i. a talmud szerint az istentelenek, bálványozók, vagyis nemzsidók, minők a gojok, — reményességöktől megfosztassanak; minden kevélyek — minők a talmud lekövetkeztetése szerint a Krisztus követői, — egy szempillantás alatt elvessenek, és mindazokat, kik istentelenül cselekesznek — kik alatt szintén azon tan szerint a nemzsidókat értik, — gyökerestől szagasd ki és alázzd meg ami napjainkban.“*) stb.

Imádkozás alatt az énekes (H h á z o n), a zsinagóga szolgája, nyifogó-nyafogó ordítással kezdvén az éneket, a hívők kolónbféle arezrángatást, hadonázást és hajlongást visznek véghez. Ezen gimnasztikai mozgások okául azt adják, hogy ezt. Dávid a királyi próféta is így szól: „Minden tetemim mondják, uram kicsoda hasonló hozzád.“

*) Medici u. ford. Bosty P. Kor. olv. 69. L

A zsinagógában mindnyájan feltett főveggel állanak, s többek között az is egy kedves jelenet, midőn könyörgéseik között Illés prófétának ama versét mondják: „Szent, szent, szent,“ minden szóra egyet ugranak, s az ima végétével három lépést hátrafelé tesznek.

Mindenki előtt ösmeretes, hogy a zsidó mennyire féltékenyen monopolizálja a kezébe ragadott kereskedelmet, mely téren a csalás és ravaszság minden kigondolható fegyverével igyekszik kiszorítani és kizsákmányolni a keresztyén társadalmat. A kereskedelem előtte a pályák pályája; ebben keresi egyedüli üdvét, hatalmát és boldogságát. Előtte más pálya alig létezik, vagy ha létezik is, amazon nygy mint ezen földolga az üzletkötés, a haszon, a nyereszkedés. Gondolkozásának egész világa e czélok elérésében öszpontosul. Egyedüli eszközei a csalás s ravaszság, és ez eszközök főfeltétele a táglelkiismeret és szívtelenség, a melyet keresztyénnel szemben a zsidó a talmud hitelveiből kényelmesen meríthet „Veloh Theh hanem“ — ne könyörülj rajtok, t. i. a nemzsidókon. „Ne tégy velők jót“ — „Semmit se szólj azok dicséretére, mert meg vagyontiltva azt mondani: mily tisztességes ez a goj“ Ezt tanítja Salamon rabbi Mózes könyvéről rt magyarázatában. — Majmonides szerint „kötelező parancsolat, melyet követni tartozol, hogy a goj naicuz sorira kölcsönözd pénzedet.“ Majd ismét: „Istenének világos és kötelező parancsolatja, uzsora által elnyomni a pogányokat“ Továbbá: „Kölcsön pénzt ne adj uzsorára atyádfiának, se gabonát, se akár miféle marhát hanem az ide-

gennek. Az Isten szájából tanulták ami tanítóink, hogy ez kötelező parancs legyen.“ Végül a bírakat így oktatja a talmud: „Midőn a te ítélőszéked előtt megjelennek ketten, egyik zsidó, másik keresztyén, hacsak valamiképpen kedvezhetsz a zsidónak a Mózes törvénye szerint, szabadítsd fel őt és mondjad: „ez a mód és szokás, melyet mi az ítéletben tartunk.“ Ha pedig fölszabadíthatod őt a keresztyének törvénye szerint, mondjad a keresztyénnek: „ezt rendeli a ti törvényetek.“ „Azon esetre pedig, midőn egyik törvény sem kedvezne a zsidónak, élj csalársággal és fufanggal, hogy végre is a zsidó maradjon nyertes, mert a keresztyént — ki különben is tudatlan s csálni meg vagyon engedve; valamint cselekedett ama Sámuel rabbi, a ki bizonyos keresztyéntől egy arany numizmat vásárolt, amelyet a keresztyén nem ismervén, hogy arany, négy pénzen eladott, mely összeget Sámuel még cgygyel megtoldott, hogy a csalárság fel ne tűnjék.“

Hogy sokszor mily vakmerő fufanggal és magukból a törvények szelleméből kiaknázott fogással élnek s vélik elkerülni az igazságszolgáltatás sújtó ítéletét, jellemzésül szolgál az egy zsidó által Érkörtvélyesen f. évben elkövetett nemi erőszak bűnkísérletének esete, mely arról is meggyőződést nyújt, hogy a zsidó a keresztyénséget mennyire lenézi s magát felette és különálló lénynek tekinti. Álljon itt az eset szószerint, amint az beaküdetett:

„Ügylátszik a zsidóság ismételn akarla a tizsa-eszlári bűnös cselekményt, — amennyiben bicskájától magános nő a közel szomszéd faluba sem távozzhat. Ugyanis mai napon az

ér-körtvélyesi körjegyző által vezetett rendőri vizsgálat szerint, — az Ér-Mihályfalváról Ér-Körtvélyesre vivő országúton Zagyva Sándorná mihály-falvni lakosnót — a vizsgálatnál nevét Klein Józsefnek valló zsidó megtámadta, — kését melléhez szegezve, nemi közösülésre kényszerítette, s megöléssel fenyegette; a nő sikoltozott s a távolban levő kapásokhoz segítségért kiáltozott, — kiket a merénylő észrevevén, megfutamodott; — azonban Ér-Körtvélyes község alatt két munkás által elfogatva, a község házához bekísértetett. A megrémült fiatal nő alig volt képes ijedelmétől panaszát előadni, — azonban a merénylő kihívó magaviseletét tanúsított, — s a hozzá intézett kérdésre azon feleletet adta, hogy panaszló nő nem tud ő ellenébe két tanút állítani s követeli szabadon bocsájtatását. Figyelmeztette az előljárást, hogy véle úgy bánjanak, mint zsidóval, s vegyék tekintetbe, hogy Salamon törvénye szerint a zsidók parancsolnak a keresztyéneknek, — ez meg is lesz nemsokára, majd akkor ő meg fogja mutatni a keresztyéneknek, — hogy mit tart Salamon törvénye.

E hír a községben hirtelen elterjedt s nagy izgatottságot keltett, zsidót még az utcán sem lehetett látni, — holott más esetekben, ha zsidóknak legkisebb sértése volt, — Vagy ha idegen zsidó kihágás miatt kérdőre vonatt is, — a községi intelligens zsidók egyrésze pártolólág lépett fel.

A merénylő zsidó azonnal bekísértetett a nagy-károlyi kerületi szolgabírói hivatalhoz.

Ér-Körtvélyesen, (Szatmárm.) 1882. évi június 27. stb.

*

Kereszténnyel szemben a zsidó az esküt sem tartja kötelezőnek, s ha megesküszik is, hamisul tett esküjében elmebeli fenntartással — reservatio mentális — nyugtatja meg lelkiismeretét, azaz ellenkezőt gondol, mint a mit esküjében mond. Így játsza ki a törvényt s a legszentebb igazságot. Azért azon esküforma, mely a jelen törvénykezésben fennáll, zsidóval szemben egészen cél-

szerűtlen. A régi zsinagógai eskünek, melyet vallásos bitével szerint kellett tennie, mégis csak volt némi értelme s előtte respectusa. — A Corpus juris 3-ik rész 36-ik czíme értelmében a zsidónak nap ellen kellett fordulni, mezítelen lábbal állani s palástban, süveggel, kezét a törvényre téve, mondanía:

„Én N. N. zsidó esküszöm az élő Istenre, a ki az eget és a földet, a tengert és mindeneket, melyek azokban vannak, teremtette, hogy ebben az ügyben, amelyről engem ez a keresztyén ember vádol, teljesen ártatlan és büntelen vagyok; és ha bűnös vagyok, a föld nyeljen el engem, a mely Dathant és Abiront elnyelte. És ha bűnös vagyok, az inaszkadtság és a bélpoklosság szálljon meg engem, amely Elizeus könyörgésére Naámán Sirust elhagyta, és Giesit az Elizeus szolgáját megszállotta. És ha bűnös vagyok, a kórságos nehéz nyavalyatörés, a vérfolyás, a sebesguta üssön meg engem, és vesszek el testemben, lelkemben, és minden értékemben, és az Ábraliám kebelébe soha ne jussak. És ha bűnös vagyok, a Mózes törvénye, mely ő neki a sinai hegyen adatott, törüljön el engem, és az egész szentírás, amely a Mózes öt könyvében írva nagyon, gyalázzon meg engem. És ha ez az én esküvésem nem igaz, és nem igazságos, törüljön el engem az Adonai (Jehova helyett használt kifejezés), az ó istenségének hatalma. Amen.^a

*

Lelki sötétségöknek rettenetes állapotában magukat oly hatalmasoknak képzelik, hogy akaratjuk teljesítésére még Istent is kényszeríthetni vélik. Erre a talmud mindjárt példát is hoz fel. Nevezetesen egy kegyes és szent ember, bizonyos Chone Hama agai nevű zsidó, egy nagy szárazság idején a földön kört vont maga körül s így szólt az Istenhez: „Uram, világnak ural mivel hogy én te előtted oly kedves vagyok, mint a gyermek az ő édes

atyja előtt, én esküszöm a te szent nevedre, hogy mindaddig e körből ki nem megyek, míg te a te fiaidon nem könyörülsz.“ Erre tüstént leesett az égből a kiránt kellemes eső.

A rabbinusok szerint Habakuk próféta is ilyen körben állott s fenyegette Istent, hogy e körből mindaddig ki nem mozdul, míg Isten néki meg nem felel azon kérdésére: miért élnek oly sokáig a gojok? — Meglehet hogy Habakuk próféta még most is várja a feleletet. —

A talmud által a zsidó lelkébe öntött fanatizmusnak egyik legjellemzőbb vonása azon ascotismusban nyilvánul, melynek magát Juda gyermeke a bűnbánati böjtben aláveti. Ekkor ugyanis a bűnbánó zsidó mezítelen háttal megjelenik a rabbinus előtt, s véle harminczkilenczet üttet szíjakkból font korbácscsal hátára, mely műtét alatt a rabbinus a 77-ik zsoltár 38-ik versét mondja: „ő pedig irgalmas és megkegyelmez az ő bűneinek, és el nem veszíti őket“. De mert ezen vers a zsidó szöveg szerint is csak tizenhárom szóból áll, azt a rabbinus háromszor mondja el, s minden szónál egyet vág a bűnbánó hátára, hogy ekként a vágások 39 szóval egyezzenek.

*

A talmud a szombat megtartására nézve számos s a felvilágosult kor szellemével meg nem egyeztethető tételket és rendszabályokat állít fel, melyeket az igazi hívők hinni és követni tartoznak. Ezek a szombat megünneplését egész héten forgatják elméjükben, de nem a lelkiek, hanem csak is az anyagi eszem tekintetéből. Ugyanis egész héten azon tanakodnak, mit fognak szombaton

enni s követik ebben a Mischnábau felhozott Sciami rabbinus példáját, ki midőn a piacon valamely kövér jól hizlalt állatot meglátott, azonnal megvette, mondván: „a jövő szombaton fogom megenni.“

A talmud szerint, ki kövér hússal s finom válogatott borral vígan tölti s így megbecsüli a szombatot, nagy gazdagságot s Istentől mindenféle áldást várhat. Az anyagi-ságnak ily nyílt bevallása egyrésztől durva erkölcsökbe, másrésztől a telhetlen bírvágy és pénzuralom határtalan szenvedélyébe süllyeszti a zsidó kedélyvilágát, s csoda-e, ha ő nem a jó cselekedetek feletti lelki megnyugvás derült tudatában, hanem a talmud materiális ígéreteiben látja tényeinek egyedüli jutalmát, midőn dogmaticai szent könyvéből olvassa: hogy a ki a szombatot vígan és jókedvvel tölti el, annak ad az Isten örökséget, földet, rétet, szolgákat végnélkül és fizetés nélkül; a mint írva vagyon: „A földet néked adom én a te magodnak. Kiterjedsz napnyugotra és napkeletre, és északra és délre“*)

Ugyanott olvasható Josef Mokir Sabbás — szombatbecsülő József története. Ezen jámbor férfiú ugyanis soha nem drágállott semmi jót megvásárolni a piacon szombatra. Volt ennek a Józsefnek egy igen gazdag szomszédja, ki fősvényül élt, a szombatot nem nagy bőségben ünnepié meg, sőt a József bő költekezését is kigúnyolta. Jövének azon városba csillagjósok, s azt jövendölték, hogy e gazdag ember összes kincsei József kezére fognak kerülni, mert ő a szombatot megbecsüli. Hogy a jóslat teljesevének lehetősége se legyen, a gazdag ember összes vagyonát drágakövekbe és gyöngyökbe fektetvén,

* *) Tract. Sabb. C. 16. Buxtorf Gap. X. Sinag. Jul.

egy kalapkötőbe varrta, s útnak indult egy más tengerentúli országba. A tengeren azonban egy erős szélvész kalapját a habokba fájta, hol azt egy nagy hal elnyelte. Ezen hal egyezer halászok kezére került, kik azon város piaczára vittek elárúsítani, hol József lakott. Ott a nagy halat drágaságánál fogva senki sem akarta megvenni; a kegyes József azonban nem sajnálván érte a kért nagy összeget, jókedvvel megvette s ekként a gazdag ember kincséhez jutott, melyet a felmetszett hal gyomrában a kalap kötében megtalált s mely egy egész ország értékével felért.“

A talmudszerző rabbinusok szerint szombaton minden zsidónak két lelke van; egyik Nischma, másik Jetera. Elmúlván a szombat, a lelkek egyike is elvész. A léleknek szombatra megkettőzéséből magyarázzák ki, hogy e napon többet kell enni, mert két lelket táplálnak, s csak az esetben vélik elkerülhetni az örökkévaló pokolbeli kínokat, ha a kettős lélek napján sokat esznek. A kétlelkűséget a talmudban állítja Itabbi Lachis fia, Rabbi Simeon, rabbi Bar Aser Jakab és rabbi Ábrahám a Tzerorhamor azaz myrra kötésű című könyvben. Ugyanazt erősíti a bonónai rituális könyv és tanítja a Baalaturim, valamint a Tania nevű munka és Scivola Alexet című könyv 17-ik fejezete.

A messiásnak Illés prófétával való megérkezését — mit Rómában egy Salamon nevű vén zsidó péntek esténként távcsővel lesett, — szombat estére várják, midőn is egynegyed hétkor a zsinagógába gyűlnek s a szenvedő lelkekért imádkoznak. Ez imájokat lehető hosszúra nyújtják, azt tartván, hogy a pokolban szenvedő zsidók lelkei, mig csak a szombat ünneplése tart, minden kínoktól megszűnnek gyötörtetni és könnyebbülést nyernek.

Ugyancsak szombat este, a hold újulása után számolásán összegyűlnek oly helyre, honnan a holdat láthatják, s a holdra szegezett szemekkel merően nézve, különféle áldásokat mondanak a felséges Istennek, hogy a holdat teremtette. E feletti örömben háromszor ég felé ugranak, mintha a holdat elérni akarnák, ezeket mondva: „valaminthogy mi felugorván, téged el nem érünk, úgy hereánk rohannak ellenségeink, haszontalan légyen az ő igyekezetük.“ Éhez némely imádságokat mondván, egymást barátságosan köszöntik és szétmennek.

Különben a holdra vonatkozólag a rabbinusok tanítják, hogy kezdetben Isten annak a nap fényességéhez hasonló világosságot adott, de azután a hold fényét kisebbre szabta. Ezen vétkét azonban Isten megbánván, a zsidóknak könyörgött, nyújtának ő érette áldozatot, hogy megnyerhesse elkövetett bűneinek bocsánatát.*)

Nem érdektelen tudni, hogy a talmudnak alkalmatlanná vált tételein néha hogyan segítenek a szent rabbinusok, s a zsidók hogyan játszák ki magát a talmudot is. Többek közt a tál mūd szerint szombaton tiltva van egy helyről más helyre valamit vinniük, s két mértföldnyi távolságnál messzebb utazniok. Ezen tilalom kijátszására pénteken este készítének a rabbinusok rendelete folytán a hívők, házaiktól halomra hordott lisztből elegyet — eruvot, — mely által minden hely és ház úgy összekeveredik, hogy egy testté lesz, okként aztán a tilalom megszűnik. Az eruv által a két mértföldnél messzebb történhető utazás tilalmát is elhárítottak tekintik.

*) Talm. tract Cholin cap. 3.

Ezen ő s a kóser liszten kívül a zsidóknál más liszt készítése is divatozik, melyet áldozati czélokra használnak, s áldozó lisztnék (Opfermehl. neveznek.. Ezen liszt bővebb ösmertetéséről álljon itt szószerint a „Függetlenség“ hírlapnak f. évi ang, 4-ik számában megjelent s meg nem czáfolt, „A vér a zsidó rítusban című közleménye, mely következőleg szól:

»A napirenden lévő büntény rituális voltára vonatkozólag igen érdekes világot vetnek a következő sorok, melyek én hozzám névtelenül küldettek be azon megjegyzéssel, hogy annak másik példánya egyenesen a vizsgálóbíróshoz is elküldetett, mintegy Útmutatásul a vizsgálatra nézve. A közlemény írója valószínűleg kikeresztelkedett zsidó, ki fájának irtóztató vadállatias rituális szokásait ismerve, attól megborzadva, bár nevének elhallgatásával, azt közhírré tenni igyekezik.

Az érdekes közlemény, mely a kóser és áldozó lisztek ismertetését tárja fel, szórul szóra a következő:

I. Kóser liszt,

mely annyiban különbözik a közönséges liszttől, hogy a rabbi vagy a templomszolga jelen van az őrlésnél. Ebből készül a maczes, mint húsvéti ételmi szer (páska.)

II. Áldozó liszt (Opfermehl)

ebből nagy községben a rabbi, hol ez nincs, az előimádkozó felügyelete alatt készül az áldozó páska.

Kiosztási czeremonia:

A rabbi megáldja a páskát, héberül imádkozik, mire következőleg végzi be:

„Es ist vöm Blute, im Blute, zum Blnte, aus dem Blute. Nehmet ea, wachset und gedeihet, auf dnss lhr gesund gekráftigt und gereinigt werdet. Haltét fest an die Gesetze des” (héberül folytatja tovább) mire minden jelenlevőnek egy páskát ad, kiki egy darabot letördelvén, áhítattal nyelgeti.

Este a családfő körülbelül ily módon osztja el a kapott páskát, darabokat tördelve a családtagok és zsidó cselédek közt.

Rituális hatása: Körülbelül olyan, mint a katolikusoknál az áldozás, midőn a pap mondja: Ez az én testem és vérem, vegyétek emlékezetemre. A zsidók mármost nemcsak minden bűntől, de betegségtől is mentnek vélik magokat.

A megszerzés módja:

Nagyobb községek rendszeren egy szent hírben álló községtől szerzik meg az áldozó lisztet, olykor igen drágán, ezek ismét kisebb községnek engednek át belőle. Végre vannak szent hírben álló koldusfőlők, kik egyes családokhoz hordogatják.

Az áldozó liszt elkészítése:

A talmudban az Opfermehl elkészítési módja fel nem található s csupán hagyományos szokásban gyökeredzik. Elkészítésénél 13 zsidónak jelen kell lenni, lehetőleg több községből, kik a nagy esküt leteszik arra, hogy titokban marad, de másrészt a kétkedők irányában (úgy a megáldó rabbi előtt) három jelen volt főhittel erősíti, hogy a liszt teljesen rituális áldozó liszt.

Azon község, honnan az áldozó liszt kikerül, tekintélyre vergődik, úgyszintén azon egyének, kik ezt elkészítik, a községben még a rabbinál is nagyobb befolyást nyernek.

Olykor kevesebben is készítenek áldozó lisztet, de ez értékére alantabb áll az előbbinél, s csak ha teljesen jó nincsen — lehet elárúsítható.

Ha valamely zsidó-szent körutat tesz, akkor sok helyen készül egy időben, s ekkor értéke alászáll.

Ha valamely község szent hírbejött, úgy ott már többször készült áldozó liszt.

A készítés ártatlan keresztény szárított vérének vegyítésével történik. Rendszeren szüzeket választanak a Talmudnak ama tana szerint:

Az eretnekek (keresztények) legjobbikának vedd véré!

A jelenlévők a vérből haza is visznek, mivel a küszöb kőről a falat bepreczkelik, mi tekintélyüket növeli.

Az áldozatot összedarabolják, kiki egy részt elás vagy más módon eltünteti.

Motívumok:

Átöröklött hitbeli rajongás, párosulva önérdekkel s állatias vérszomjjal; mert utóbbi nélkül, tekintve a zsidók csalási hajlamát s hitének üzletszerűségét, ezen végzetlenül kegyetlen bűntények elő nem fordulnának. ‘

Az orthodox rabbi az elkészítésnél rendesen nincs jelen, Ő csak a lisztet áldja meg, ha elkészült. Az elkészítés módját tudja, sejtí, ellene nem szól, mert ki volna átkozva valamely szentebb rabbi által. Egyrészt restell, hogy tudatlanok tekintélyre vergődnek mellette, de másrészt beenyugszik, miután közeledést lát a zsidók végcéljaihoz, me'y szerint a zsidó a földnek ura és kizárólagos tulajdonosa leszén, — mint azt Mózes jóslá. A Talmud szerint a nem-zsidónak élete és vagyona az övé. Ezen tényben tehát a zsidóság meggedzését látja.

Az orthodox zsidók az áldozó liszt mikénti elkészítését jóformán valamennyien tudják.

Az új zsidók tudják — sejtik, de nem élnek vele...

— Eddig a kikeresztelkedett zsidó közleménye.

*

Midőn a kovásztalan-páska-ünnephez készülnek, az ünnep előestéjén azon babonás cselekedetet gyakorolják, hogy háznk szegleteiben kovásztalan kenyérdarabkákat rejtenek el, melyeknek felkeresése végett a házi gazda az egész házat körüljárja; megtalálván azokat, egy kis edénybe teezi, s a hold újulása 14-ik napján tűzbe veti, jelképezvén ez által a kovásztalanok eltávoztatóságát, s így szól: „Minden kovászos, mely az én birtokom alatt találatik, a melyet láttam, vagy nem láttam, felvettem, vagy fel nem

vettem, semmivé légyen és hasonlítottassék a földnek porához.“

Ez alkalommal, hogy élénkebben megemlékezzenek a Sinai hegyről, a hol a törvény adatott, hét kisebb, még keletlenül egymásra rakott pogácsából egy tornyos kalácsot csinálnak, melyet sinainak neveznek; azért csinálják pedig épen hét egymás fölébe helyezett pogácsából, hogy előtüntessék azt a hét eget, a melyeken a sinai hegynek tetejéről át kellett Istennek menni, mikor a törvények kiadása után visszatért az egeknek egébe. Ehhez hasonló esztelenség az is, a melyet a zsidók tartanak, hogy az Isten napnyugat után a cherubinok szárnyaira ül, és úgy viteti magát, rendre meglátogatván ama 18 világot, melyeket még különösen a zsidók számára leendő jutalmul teremtett; reggelre aztán ismét visszahozatja magát általok, hogy itt lásson dolgához.

— A zsidók által szentnek tartott jeles ünnep a trombiták ünnepe; ez szeptember első napjára esik, a mint meg volt parancsolva Mózes harmadik könyvében: „A hetedik hónapnak első napján legyen nektek emlékeztetendő ünnepetek harsogó trombitákkal és szentnek hívatassék.“ Ez az ünnep, a mint a rabbinusok tanítják, rendeltetett az Izsák megszabadulásának emlékére, mikor őt t. i. feláldozni akarta Ábrahám; ki is megintetvén az angyal által, hogy ki ne nyújtaná kezét a gyermekre, ennek helyébe egy kost áldozott fel.

Ezen napon kezdődik a zsidók közönséges polgári éve, a miért is ezt az ünnepet Bosch Schena, az „esztendő kezdet“-ének hívják. Ennek bővebb értelmére tudnunk kell, hogy hajdan hosszas vetekedés volt a rab-

binusok közt, vajjon az év melyik részében, őszszel vagy tavasszal kezdődött a világ? Végre abban állapotok meg, hogy a világnak őszszel kellett kezdetét vennie.

Hagyományból bevett szokás a zsidóknál, hogy az Isten ezen a napon a múlt év cselekedeteit megítéli s egyidejűleg a jövő esztendő teendőit is elrendeli, u p. hogy azokat, a kiknek etfen évben meghalni vagy életben maradni kell, ezen a napon beírja egy, erre a célra már előre elkészített lajstromba (Ebből azt lehet következtetni, hogy a zsidónak már vallásánál fogva is fatalistának kell lennie, azaz oly embernek, ki a praedestináció babonájában köteles hinni) 30 nappal vagy legalább egy héttel a trombiták ünnepe előtt az orthodox zsidó a szokottnál korábban kel föl ágyából s egyenesen a zsinagógába menvén, hosszas könyörgéseket mond el: hogy ne a halálnak, hanem az életnek könyvébe íratassék be. Az ünnep előtt való napon pedig barátságosan köszöntik egymást, mondván: „Az Isten írjon be bennünket az élet könyvébe.“ A talmudban ez áll: Monda rabbi Jochanan: Három könyv nyitattik meg az év elején: Egyik azoké, a kik istentelenek. A másik azoké, a kik igaz szívűek. A harmadik pedig azoké, a kik sem nem istentelenek, sem pedig tökéletesen igazak. Az igazak beíratnak az élet könyvébe, az istentelenek a halál könyvébe, a kik pedig középen állanak, azok felől függőben tartja az Isten a maga ítéletét az év kezdetétől fogva a tisztulások napjáig, és akkor, ha javainak, beíratnak ők is az élet könyvébe, ha pedig meg nem javultak, a halál könyvébe vétetnek föl. A könyörgések befejezése után egy kürttel trombitálnak s azt fölvtva gyöngébben, keményebben és rettentő nagy harsogással megfújják, mivel is az ördögöket meg-

ijeszteni, elremíteni és bolondítani akarják, hogy őket Isten ítélőszéke előtt be ne vádolhassák. E szertartásra minden szarvkart alkalmas és törvény szerint is jó, a tehén és bika szarván kívül. Hogy ezek miért nem alkalmasak, annak oka a gemarában magyaráztatik meg, t. i. előbbiek azért nem alkalmasak e célra, mert az Isten a zsidókat az aranybornyu miatt nagyon megbüntette. Ezen ünnepet követő reggel azon ruhákba öltöznek, a melyeket halálukra készítettek és bizonyos imádságokat, melyek e végre rendeltettek, trombitaszó mellett mondanak el, és nagy epedéssel könyörögnek, hogy az élet könyvébe írja be őket az Isten

Egy szintén jeles ünnep, melyet nagy ájtatossággal szentel a zsinagóga, a tisztulásnak ünnepe, a mely is azért neveztetett így, mert megparancsolta az Isten, hogy ezen a napon kiki lelkét sanyargatná. Az ünnep előtti napon korán reggel a zsinagógába mennek és ott egy hosszas imádságot elmondanak, onnan hazatérvén, némelyek egész nap böjtölnek, némelyek pedig a szokottnál is nagyobb ebédeket csapnak. Ki ezen a napon szokásánál többet eszik vagy iszik, annyi érdeme van, mint annak, a ki egész nap böjtölt. Ugyanezen a napon ragad a férfi egy kakast, az asszony pedig egy tyúkot s fejével megüti háromszor a maga fejét, mondván: „Ez a kakas, vagy ez a tyúk én érettem áldoztassék fel, és legyen az én tisztításom.“ Azután elmetszvé a nyakát, megölik az állatot és háromszor földhöz vágják, úgy, hogy béle kidőljön, a bélét aztán a ház tetejére dobják. Ezután megfürödnek. A bűnösök ostoroztatják magokat a rabbinusok által azon módon, amint felébb leírva adatott, föloldoztat-

ván ezáltal azon büntől, a melyért a zsinagógából való ki-tiltást megérdemlették volna, az esküvéstől, tett fogadásoktól, a melyekkel azon évben magokat valamire kötelezték.

Este levétvén lábbeliteket, mezítláb visszatérnek a zsinagógába és versenyre kelnek egymás közt, hogy ki részesüljön ama malasztban, hogy a törvények könyvét a templom közepére vihesse. E közben három rabbinus elkezdí fennszóval az imádságot, egyikük pedig kevélyen felkiált: „A felső és alsó hatóság engedőimével, s e szent község akaratával megengedjük, hogy a mai imádság a bűnösökkel együtt elvégezthessék, ezáltal mintegy kijelentvén: „íme, mi szent és igaz rabbinusok hatalmat adunk arra, hogy ez a mai imádság a bűnösök társaságában elmondathassék.”

Az estéli imádságban megváltoztatják a könyörgések formáját, és a hol.előbb azon könyörögtek, hogy irattassanak be az élet könyvébe, most azért esedeznek, hogy egyszermind ígtattassanak be ezen könyvbe, hogy annál biztosabbak lehessenek; teszik pedig ezt azon babonából, amennyiben azt hiszik, hogy az Isten az esteli órákban szokta bepecsételni az angyaloknak küldendő leveleket.

Hogy a zsidók a bűn dicsőítése céljából még attól sem irtóznak vissza, hogy az Isten nevét belekeverjék bűnös üzelmeikbe, kitűnik Salamon rabbi által a következő kérdésre saját magának adott válaszából is: „Mi az oka, hogy Jákob próféta létére nem tudta meg Isten szavából, hogy Józsefet nem a vad ölte meg, hanem hogy bátyjai adták el?” Salamon rabbi erre így válaszol: „Mikor József bátyjai által eladatott azt az ámulót, ki őket ezen tettük miatt apjuknál feladta és ezt az eladást tudomására hozta, társasá-

gukból ki akarták tiltani és átkozni. De miután csak kilenczen voltak, ki nem átkozhatták volna az árulót, mert ehhez tíz személy kell, azért a magok társaságába befogadták az Istent, hogy tízen legyenek. Az Isten tehát nem merte Jákobnak a titkot megmondani, hogy átokba ne essék.“

*

Épen oly utálatos, sőt nevetséges Becchaj rabbi azon állítása, „hogy az Izrael népének bűneivel megrakottan a pusztára bocsátott bak Ezsau lett volna, ki S a i r n a k azaz baknak nevezetett, mert szőrös volt, s hogy a keresztyének e bűnbaktól, származnának.“

Ezen hittani tételük is a keresztyénség iránti lenézés alapjául szolgál.

*

Az ötödik ünnep, melyet a zsidók szintén nagy áhítattal megülnék, az árnyékos hajlékú, vagy sátoros ünnep, melyet Isten Mózes harmadik könyvének 23-ik részében ama hajlékok emlékezetére rendelt, a melyekben az Egyiptomból való kijövelekor Izrael népe a pusztában lakott.

Ezen ünnepek szeptember 14-én kezdődnek s rendszeren 3 napig tartanak. Reggel pálma, myrtus és fűzfaágakat balkezükben, jobbkezökben pedig citromágot tartván, bemennek a zsinagógába s a két kézben tartott ágakat egy csomóba fogva, azzal a négy világrész felé hajlonganak. Azután örvendezve körüljárják az említett ágakkal a zsinagógát, mely szertartásnak okát Becchaj rabbi a következőkben adja: „A körüljárás Edom falainak jövendőbeli elromlását jelenti, (Edom alatt a

a zsidók Rómát: mint a pápa székhelyét, tehát a kereszténységet értik) és az idomaeusok (kereszténynek) veszedelmét, kik a világból, ki fog-
nak irtatni.“

A. sátoros ünnep hetedik napja Hozsánna-rabba (nagy szabadulás) nevet visel. Ezt a napot Sok furcsa és babonás szertartással ülik meg, amennyiben a rabbinusok tanai szerint az Isten azon napon szokta elrendelni, hogy mennyi eső essék egész esztendőben, s. hogy azon napon küldi le az angyalokat is a földre, hogy törüljék ki a világból mindazokat, akik a halál könyvébe íratlak. A sátoros ünnepek szertartása is élő tanúbizonysága annak, hogy minden a zsidók előtt nagyobb jelentőséggel bír ó ünnep vallási szertartásának főmomentumát a kereszténység jelkőpies kigúnyolása B elátkozása képezi. De ők e vallási türelmetlenségüket nem akarják elismerni, sőt ellenkezőleg ők azok, kik folyton a kereszténység által velők szemben tanúsított intolerancia miatt jajgatnak s háborítatlan vallásszabadságot követelnek, és pedig bizonyos „reservatio mentális“ mellett oly vallási szertartásaikra is, a milyent f. évi ápril 1-én a tiszai-eszlári zsinagógában végrehajtottak.

*

Nagy ünnepnek tartják végül a P u r i m-ot (Sorsok ünnepét), melyet annak emlékére ülnek meg, hogy hajdan Eszter királynő megnyerte Asverás királytól ama kemény parancs visszavételét, mely a zsidóknak az egész birodalmában való megöletését elrendelte vala.

A rabbinusok hagyományai szerint, kivált ezen két napig tartó ünnep alatt folytathatják előnyvel a kereszténynek elleni pereiket, mert hatalmas és Izraelnek ked-

vező az akkor uralkodó planéta. Az ünnep előtti estén bőjtölnek Eszter királynő és Mardokeus emlékére, este a zsinagógában az Eszter históriáját olvassák. Valahányszor az A inán neve előjön, lábaikkal tombolnak, zörögnek, a gyermekek kalapácsokkal, sulykokkal s egyéb eszközökkel a padokat verik; ezáltal Izrael ellenségeinek megsemmisítését szymbolizálva. Az olvasás befejezése után mindannyian felkiáltanak: „Átkozott legyen Záres az Aman felesége, és áldott az Eszter, *átkozottak legyenek a gojok, áldottak egyedül csak Izrael fiai!*“

Miután Eszter királynő akkor nyerte meg a zsidók felszabadulását, mikor A s v e r u s király a bortól meg volt r észegül vo, atalmudftzttanítja: „Az ember tartozik a *Purim* ünnepén oly vidám lenni és magát annyira lerészegíteni, hogy ne legyen képes különbséget tenni az átkozott Amán és az áldott Mardokeus között.“ Salamon rabbi ezt világosabban így magyarázza: „Lebichastar bejain“, azaz: „Borral lerészegedni“.

Két rabbinus e parancsot oly derekasan teljesítette, hogy részegségükben verekedésre kelvén egymással, egyikök a zsinagógában megöletett. A talmud ezt az esetet, mely magában véve is a zsidók erkölcs-tanát eléggé jellemzi, ekként beszéli el: Babba és Rabbi Zira lakomát csaptak Furim ünnepén; neki esvén pedig Rabba Zirának, megölte azt; másnap virradatkor irgalmasságért esedezett az Istenhez és Jeliova segélyével fel is támasztotta a halottat. A következő évben ismét összejöttek a zsinagógában, ugyanazon ünnepen; akkor Rabba azt mondá Zirának: „N o s z s z a, csapjunk lakomát és részegedjünk le újra!“

Zira azonban attól tartván, hogy korhely czimborája ismét agyonüthetné, ha leiszsa magát, tagadólag rázva fejét azt felelte torkos rabbi-társának: „Ne bolondozál, nem mindenkor esik meg a csoda!

Azt hiszzük, hogy ehhez nem kell kommentár.

*

A zsidó kézfogók és házasságokkal különféle sajátosságos s a keresztyén erkölcs fogalmaiban felnőtt ember előtt idegenszerűknek látszó szokások és szertartások vannak összekötve, melyek közül néhányat itt előhozunk:

Mintán a két jegyes egybekelésének időpontja a szülők által meghatározotatok a két jegyes szülői összejönnek, és a leány szülei tanúk előtt lekötelezik magukat, hogy leányukat a vőlegénynek bizonyos mennyiségű ruhával, pénzzel és egyéb értéktárggyal át fogják adni.

Az eljegyzés után egyedül hagyják a jegyeseket s a körülöttük forgolódo asszonyokat, kik is a konyhaeszközök zörgetésével és rövid énekléssel a jegyes-párt mulattatják, ezt pedig azért cselekszik: Mert a talmud szerint az Isten, midőn Évát Ádámmal hozta, a haját szépen összefonta, azután nagy vígan a paradicsomba vezette, az angyalok pedig síppal, dobbal és trombitákkal fülharsogató zenét csaptak; az Isten maga is tánczra kerekedett, és így Ádámmal és Évának vőfélykedett.

A menyegző estéjén vacsora adatik. Vacsorálás közben egy vendég elkiáltja magát, hogy hozzák már az asztalra, a tyúkot és a tojást. Mire ez megtörténik, a vőlegény ad a menyasszonynak a feltálat tyúk húsából egy darabot, a megmaradt részét pedig két kézzel ragadják egy-

más kezéből, sőt szájából is mint az éhes kutyák, nagy kiáltozással és nevetéssel.

A nyers állapotban behozott tojást egymás szeme közé dobálják, ha pedig keresztény is találkozik a vendégek közt, ennek a fejéhez vágják a tojást, mit is azért tesznek, hogy valamint H tyuk örömmel és fájdalom nélkül tojik, olyan könnyen és vígan szülje gyermekeit ez a menyaszszony is.

Mihelyt az orthodox-zsidó leánya a tizenkettedik évét eléri, legtöbbször azonnal férjhez adják, a férfiakat pedig tizennyolcz éves korokban kényszerítik a megnősülte; arról, ki a nevezett kort elérve, meg nem házasodik, azt állítják, hogy megszegi Isten ama parancsolatát, mely azt mondja: „Nevelkedjétek, szaporodjatok és töltsétek be a világ minden országát.“ És hogy a zsidók — egyaránt az orthodoxok és neológok, — e parancsnak minél hathatóssabban igyekeznek eleget tenni, ezt a szomorú tényt bő alkalma van a zsidók által ellepelt keresztény országok lakosságának évről-évre nagyobbodó arányban tapasztalni.

*

A talmud azt tanítja, hogy a zsidó férjnek joga van, feleségét, ha megnnta és neki többé nem tetszik, elbocsátani és útnak eresztetni. Az elválás az úgynnevezett „Kiválási levél“ által történik meg. A szent rabbinusok rendelete szerint ez okmány pergamenre, gömbölyű betűkkel írással, s ne foglaljon magában se több se kevesebbet tizenkét sornál, mert az elválást héberül Getnének nevezik, a mely szóban levő két együttzengő betű a zsidó számtanban tizenkét számot tesz. Annak, ki az „elválási levelet“ megírja, nem szabad sem rokonságban sem atya-

fiságban állnia az egymástól elválni akaró házaspárral, sem azoknak tanúival.

Ha azon férfinak halálától fogva, ki feleségét özvegyen hagyta, három hónap elmúlt, három rabbinus jelenik még az özvegy házában. A rabbinusok egyike megkérdezi az asszonyt, hogy elmúlt-e már három hónap ura halála óta, és hogy maradt-e neki nőtlen öcscse? Kérdezi továbbá, hogy az asszony éhgyomorral van-e? Ez azon okból történik, hogy azon esetben ha az elhalt zsidó öcscse vagy más rokona a rabbinus kérdésére, hogy akarja-e feleségül venni az özvegyet, tagadólag válaszolna, az asszony szemébe pökhessen a férfiúnak, mert azt állítják a tudós rabbinusok, hogy ha az asszony éhgyomorral nem volna, el kellene halasztani a dolgot, mert nem pökhetne szeme közé az atyafinak. Ha a férfi tagadólag felel, hozzá lép az asszony s azt mondja: Az én rokonom nem akarja feltámasztani az ő atyafiának magvát, ne mondassék tehát többé az én meghalt uram atyafiámak! E szavak után a sarut lehúzza a férfi lábáról, azt a földhöz vágja, és szemei közé köpve, így kiált fel:

„Ezt érdemli egy oly férfin, a ki nem akarja építeni atyafia házát.“ A körülállók pedig gúnyosan odakiáltják a megszegényített zsidónak: „Hbalutzl! (Sarutlan) Az asszony pedig szabadon marad, és más férjhez mehet.

A zsidók e hagyományos szokása a következő törvényen alapszik: „Ne elegyíthessék Izrael fiainak öröksége nemzetségről nemzetségre, minden férfi az ő nemzetségéből vegyen feleséget, minden asszony saját nemzetségéből való férjhez menjen, hogy az örökség megmaradjon a nemzetségben.“

Mintán azonban a nemzetségek már úgyis oly anyyira összeelegyedtek, s egygyé zavarodtak, hogy ez idők szerint egyetlen egy zsidó sincs, ki azt mondhatná, hogy ő ebből vagy abból a nemzetségből származik, nyilvánvaló dolog, hogy ez a parancsolat is immár semmi értelemmel sem bírhat. A modern zsidóság azonban e törvényt oda módosítja, hogy tagjai nőül veszik a legközelebbi vér-rokonaikat is, csakhogy a vagyon meg ne oszljék.

*

A beteg zsidók gyógyulására első orvossággul a rabbinusok bizonyos imádságot mondanak el a zsinagógában. Ez alkalommal a következő babonás furfangot követik el Izrael papjai: A halál szentenciáját véghez vivő Malach baurovesz (halál angyala) tudvalevőleg akkor jelenik meg a beteg ágyánál, kezében a mérges karddal, midőn ez utolsó órájához közelít; a rabbinusok tehát azon czélból, hogy az Istent az ő angyalával együtt megcsalják, el változtatják a beteg zsidó nevét, hogy a halál angyala reá ne akadjon arra, a kit keres. Így p. ha a beteget Ábrahám-nak hívják, Mózesért vagy Pinkászért könyörögnek!

E névcserét különben a módéra zsidóság más tekintetben is rendkívüli előszeretettel kedveli, és pedig különösen a hamisbukás utáni új üzletnyitáskor, valamint a hadkötelezettségi törvény kijátszására.

A beteg zsidó utolsó óráiban a rabbinus jelenlétében egy hosszú imádságot mond el, melynek oly hatást tulajdonít, hogy ezen imádság nemcsak az életben elkövetett bűnöket jóvá teszi, hanem hogy még a később (a másvilágon) elkövetendő bűnökért is kiengesztelést szerez.

A talmud azt tanítja, hogy a zsidók a pokolban tizenkét hónapnál tovább nem bűnhődnek, csak azon bűnösök képeznek kivételt, a kiknek büntetéseket és pokolbeli kínokat a törvény örökkévalóknak mondja. Ilyenek a zsidó vallástól elszakadt regenátusok, az árulók és a halottak föltámadásában nem hívók. A talmud szerint a pokolbeli tűz lángjai szombaton (sábeszkor) megszűnnek, hogy a zsidók e szent napon mentek legyenek a pokol kínjaitól;*) é napon semmit sem szenvednek, hanem friss vizekben hűsítik magokat.

*

Az ördögöket illetőleg a rabbinusok azt tanítják, hogy kétféle ördög van, t. i. olyanok, kik csak lélekből állanak és testtel nem bírnak, és olyanok, kiknek testük is van, épen úgy, mint az embereknek. Előbbiüket az Isten pénteken estefelé teremtette, mintán pedig munkája közben a sábesz közeledett, felhagyott a további munkával, nehogy megszegje a szent nap törvényét, így tehát test nélkül hagyta őket az Isten. A Babot nevű szent könyv ezt következőleg adja elő: Monda a Rabbi: „Ezeknek ez ördögöknek, akiknek lelket teremt az Isten, testet is akart adni, de beérkezett a szombat, azért beszüntette munkáját, hogy a szent napot megszentelhesse.

A talmud szószerint ezt tanítja:

„Az ördögök némely dologban megegyeznek az angyalokkal, némelyekben az emberekkel. Először szárnyuk van, mint az angyaloknak. Másodszor: A világ egyik végéről a másikra repülnek, mint az angyalok. Harmadszor: Előre meg-

*) A zsidók tehát a túlvilágon is megkülönböztetnek a tisztátalan jogjoktól, amint ez különben Isten választott népéhez illik is.

tudják a jöendőket, mint az angyalok. A többiben pedig hasonlítanak az emberekhez. Esznek, isznak mint az emberek. Másodsor: Növekednek és szaporodnak mint az emberek. Harmadsor: Meghalnak mint az emberek.“

Az ördögök eredetéről a Jalcut könyvében, ez áll:

.Monda az Azariás fia Elezár rabbihoz: Azon egész időben, a melyben Ádám kivette és Évától elválasztva élt, ördögöket nemzett, sat.a

Némely rabbinus szerint minden zsidó, a pokol kínjainak tizenkét hónapi átszenvedése után a paradicsomba jut, hogy az örökkévaló boldogságban gyönyörködjék. Ehhez rögtön többféle hóbotos mesét fűznek, így p. mondván, hogy: .sokszor a boldogult lelkek vitatkoznak az Istennel a talmudban foglalt dolgok felett, és hogy sokszor megczáfolják az Isten állításait és bölcsességükkel meghaladják őt. Elmesélik továbbá a hívő zsidónak, hogy a paradicsomban akadémiák és egyéb főiskolák, rabbi-képzőtanodák stb. léteznek, a boldogult talmud-tanítványok (bocherek) részére.

A megboldogult szent zsidók a többi közt egymást a másvilágon a talmudszerzők szerint érdekes mesékkal is mulattatják. Egyszer több rabbinus a törvényekről vitatkozván, mindnyájan megegyeztek a kérdéses pontban, csak egy Elizier nevű rabbi állított ellenkezőt, s állításainak bizonyosságául az Istenre hivatkozott. És íme rögtön megszólalt az Isten az égből: .Ne ellenkezzetek, oh rabbinusok Elizierrel, mert ő igazat mondott 18 Erre azonban a többiek odakiáltottak az Istennek: „Úr Istent Ami vitatkozásunk nem az égben, hanem a földön történik, itt pedig a rabbinusok szavazat-többsége dönti“ — és rögtön kivették Eliziert

társaságukból Ez pedig annyira szívére vette e kivetését, hogy visszavonta állításait s ráállt a többi rabbinus véleményére. Nemsokára e történet után a rabbinusok egyike, névszerint Náthán véletlenül Illés prófétával találkozott, — ki a rabbinusok hite szerint szüntelenül körüljárja a világot, — s őt barátságosan megkérdezte: „hogyan jelen volt-e akkor az égből, mikor a rabbinusok társaságukból kidobták Elizert?“ A próféta azt felelte, hogy ő akkor éppen látogatáson volt az Istennél az eget egében „Mit cselekedett tehát akkor az Isten, mikor mi ellenkeztünk vele, hogy az Elizer pártját fogta?“ kérdé Náthán rabbinus. „Nevetett“ — válaszolá Illés próféta — és azt mondta nekem: „Az én fiaim meggyőztek engem!*

*

Egy napon az Úr Isten a mennyei udvarban sétálgatva, néhány ott ólalkodó szent rabbinussal beszédbe bocsátkozott. A pokoli nyavalyák bizonyos nemére térvén a beszéd, az Isten azt „tisztá“nak mondá, de a rabbinusok tisztátalannak állították. Végre az egész kérdés eldöntését egy nagy hírben álló bölcs rabbinusra bízta. Midőn a bölcs rabbinus szentenciáját ki akarta nyilatkoztatni, a lelke legott testétől elvált s kiáltozni kezdett: „Tiszta! Tiszta!“ A rabbinusok tehát gögös felfuvalkodásokban még oly vakmerők is, hogy az Isten perlő társának, sőt bírójának tartják magokat.

*

Az orthodox-zsidók nagyrésze azt a vérmes reményt táplálja a paradicsom örökké tartó gyönyörei felől, hogy mikor a Messiás eljő, oly békeséges időt fog hozni magával, hogy minden zsidó végnélküli gyönyörűségben és

bőségben fog élni, nem lesz akkor szegény, keresetnélküli zsidó. A „snorerek“ (koldus) és „parch“-ok világa megszűnik, senkinek sem kellend dolgoznia, mert a föld maga fogja a legszebb ruhákat kész állapotban a felszínre hozni s a legízletesebb kóser sülteteket, borokat és sült kenyeret előállítani.

*

Azt tartják a rabbinusok, hogy az angyalok nem tisztán lelkek, hanem hogy testök is van, hogy mindenféle gonoszságra, kivált fajtalanokra hajlandók, s hogy mindennap meghalnak s másnap újra születnek, miáltal lelki tisztaságok minduntalan megújul. Ezt a talmud a szentírás több cikkelyeiből igyekszik bebizonyítani. Az angyalok az égben akkor énekelnek, mikor a zsidók a földön elvégzik az éneklést. Hogy az angyalok igen fajtalanok, azt a rabbinusok ekként bizonyítják be: „A Jalent könyve azt mondja: Midőn az emberek a vízözön előtti időben bálványokat imádtak, megszorodott az Isten. Ekkor elébe lépett két angyal, névszerint Samchazai és Mastka, kérvén az Istent, hogy küldje le Őket a földre, majd ők fogják a világot igazgatni. Az Isten tehát elküldte őket „Midőn az angyalok az emberek leányait meglátták, és észre vették, hogy azok szép teremtések, befeketítették magokat és érintkeztek azokkal, mert nem tudtak ellent állni a testi kívánságnak.“

Az angyalok a rabbinusok véleménye szerint tudatlanok, mert nem értik a szír vagy kaldeusi nyelvet. Kivételt csak Gabriel angyal képez, mint a mennyország főkancelláriusa. Ő minden nyelvet tökéletesen bír, és különben is tudós.

A zsidó-hittan szerint a Messiás eljövételének nincs más célja és oka, mint hogy a zsidónemzetet megszabadítsa a testi szolgálatból és bevezesse Izrael fiát az ígért földjére, hogy visszaadja neki elvesztett országait, templomát, áldozatát, (nyilván a véráldozati rituálénak szabadon üzhetési jogát,) melyet a zsidók egézen a jeruzsálemi templomnak második elpusztításáig egész nyíltan folytattak. Bizonyítja ezt azon történelmi tény is, hogy midőn Jeruzsálem ostromlása után IV. Antiochus Epiphanes király katonái élén a templomba lépett, annak egyik félreeső zugából egy kövérre hizlalt görög férfi közeledett feléje, és leborulva esedezett hozzá, hogy mentse meg életét s szabadítsa ki a zsidók kezeiből, kik őt már több hónap óta a templomban a templomszolga felügyelete alatt, fogva tartják és véráldozati célra hizlalják. A király, miután a panaszának igazságáról meggyőződött, rögtön kiszabadította a görögöt, és parancsot adott a templom azonnali szétrombolására mint ez alább bővebben közölve lesz.

A Messiás eljövételére nézve a talmndból azt olvasuk: „Ez az Illés iskolájának hagyománya,*) hogy hatezer esztendőig tart a világ, ebből kétezer év törvény nélkül folyt le, kétezer pedig a Messiásnak ideje.“

A talmud szerint a Messiásnak a világ teremtése utáni negyedik évezred végeztével el kellett volna jönnie. Miután a zsidók a világ teremtésétől fogva már is a mai napon 5642 esztendőt számlálnak, tehát az következik, hogy már a zsidónaptár szerint is immár 1642 év múlt el azon időpont óta, a melyben ők a Messiás eljövetelét várták. A talmudisták ezt ugyan beismerik, a Messiás kimaradásá-

*) Nem szent Illés prófétáról szól, hanem egy Illés nevű rabbinusról, ki több száz érvel Krisztus előtt élt

nak okául azonban azt adják, hogy az emberek bűnei miatt késik oly sokáig.

A zsidó hittan szerint a Messiásnak eljövetele előtt látható jelekben tíz tapasztalható csoda fog történni, a mely jelek által minden ember fel fog ébreszteni és meg fog intetni, hogy a Messiás megérkezésére vigyázzon, mert a zsidók Messiása nem fog oly szegény sorsban, titkon lappangva eljönni, mint a keresztények Krisztusa tette: hanem nagy pompával, rettentő jelek előrebocsátásával, a mint ezek az Abkasrocbel szent könyvecskében megvannak írva. A jelek a következők lesznek:

1-ször feltámaszt az Isten három királyt kik gonoszáguk és czivakodásuk daczára a nép előtt úgy fogják magukat tetetni, mintha ők az igaz Istennek szolgálnának. Az általuk adott rász példát sok zsidóbűnös is fogja követni, kételkedvén a megszabadításban és megtagadván az igaz Istent. Erről mondja Ézaiás „az igazság elvétetett.e Ezután mindnyájan az igazságot fogják szeretni, úgyszólván seregestül futnak, és titkos lyukakba, a föld sötét vermeibe és medékeibe rejtőznek. A kegyetlen zsarnokok és bajnokok pedig őket keményen üldözik ős megölik. Izráelben nem lesz király, amint írva van: „Sok napokig ülnek Izráel fiai király nélkül, oltár nélkül és áldozat-hozatal nélkül sat., nem lesz Eosch Jeschibba, a zsinagógának feje, nem lesznek többé irgalmas, szent és hírneves emberek. Az egek be lesznek zárva, nem lesz az embereknek védelmére és táplálásra való. A három irgalmatlan, hamis király pedig súlyos parancsokat és törvényeket szab személy szerint minden emberre A világ vége előtt eljönnek rút, iszonyú, fekete emberek; a ki azokat látja, ijedtében szörnyet hal, mert mindegyikük-

nek köt feje lesz, és tűzként szikrázó két szeme; ezen emberek oly sebesen futnak, mint a fehér agancsú szarvasok. Akkor majd elkiáltja magát Izrael: „Jaj! Jaj! Mi érkezik mi reánk?: a kisdedek rettegni fognak és kiáltani: „Ajh jaj! Aj waj! Mit cselekedjünk most, édes atyám?“ Akkor az apjok ekként szóland: „Íme közel, ésőpen csak az ajtó előtt van Izráélnak szabadulása!“

2- szor. Az Isten nagy forróságot fog eresztetni a napból a földre, miből sok nyavalya és dögkálál származand. E nyavalyákban és dögkálálban naponta sok ezer goj és Izrael minden istentelen fia is elfog pusztulni. Végtere a gojok sírásra fakadnak ős. keservesen kiáltani fogják: „Ah jaj! Hova forduljunk mi, hova rejtőz ködjfink?“ Ekkor elkezdenek futni, míg meg nem állanak, hogy sírt ássanak maguknak. Aztán a halált kívánják a fejökre, s a nagy szomjúság, szorongatás és szívfájdalom miatt lynkakba és a föld Ores vermeibe rejtőzködnek. A z igaz izraelitáknak ellenben ezen forróság orvosságul fog szolgálni, amint írva van: (Malach 4.2.) „És föl-támad nektek, a kik igazak vagytok, az igazságnak napja “

3-szor. Az Isten vérharmatot ereszt a földre, a melyet a keresztények s a világ egyéb népei víz-harmatnak tekintendenek, abból mohón isznak s valamennyien meghalnak az Izraelben levő istentelennel egyetemben, a kik a szabadulást el nem hiszik s a víz-harmatból isznak. A szent, jámbor zsidóknak pedig e harmat ivása nem fog ártani.

4-szer. Az Isten egy hasznos, illatozó és gyógyító harmat-esőt ereszt a földre, ebből aztán isznak a jámborok és igazszívűek, azok pedig, a kik a 2-ik pontban leírt

harmatból ittak és megbetegedtek vagy egészen meghaltak, e harmattól újra meggyógyulnak és vidáman talpra állnak, a mint írva van: »Es lesz harmata Izráelnek és ő virágzani fog, mint a rózsa.«

5-ször. Az Isten a napot harmincz napig egészen el-sötétíti, amint írva van: „A nap sötétséggé változik, és a hold vérré, minekelötte eljönne az Úr nagy és rettenetes napja.“ Harmincz nap után ismét visszanyeri a nap régi fényét. Akkor a keresztények nagyon megrémülnek, és készséggel elismerik, hogy e csudálatos dolog csupán Izráel népének kedvéért történik, minek következtében sokan közölök a zsidóvallásra térnek, amint írva van: „A kik a hiúságot szolgálták, elhagyják azt és megtérnek““

6-szor. Az Isten meg fogja engedni, hogy amaz istentelen É d o m országa (a római birodalom) az egész világon uralkodjék. Egy király azonban kilencz hónapig az egész világ felett fog uralkodni és sok országot elpusztítaná. Haragja felgyulad Izráel népe ellen, nagy adót vet reá — ínséget és nyomorúságot hoz reájuk, Izráel fiai pusztulnak és elnyomatnak, segedelmükre pedig senki sem lesz. Erről az időről jövendölte Ézaiás: „És látta, hogy nincs férfiú, és elálmélkodék, mert nince, a ki elejét vegye.“ — Ellenez hónap után elküldi az Isten József fiát, mint Messiást, igazi neve „Nehemiás, a Husiúi fia“ le° szén; ez eljövend az Ephraim, Manaszés és Benjámin nemzetségével, és a Gád fiainak egy részével. Mihelyt Izráel fiai erről értesülnek, minden városból és az összes tartományokból hozzá gyülekeznek. Akkor a Messiás nagy hadat izén Édom királya ellen, kit legyöz és népének nagy részét megöli, Édom királyát pedig megfojtja, a római bi-

rodalmat elpusztítja, és azokat a szent edényeket, melyek mindeddig Élianus császár kincstárában őriztettek, ismét visszaviteti Jeruzsálembe. Egyiptom királya is békét köt Izráel fiaival és mindazokat, kik Jeruzsálem, Damaszkus és Eskalon körül laknak, megöli; ennek hirtelensége az egész világon elterjed, és minden nemzet megrémül.

7·szer. Az Abkasrochel szent könyvecskében ez áll: Rómában egy szép szűznek márvány kőből faragott képe létezik, a melyet nem emberikéz, hanem isteni erő készített. Ezen kép előtt összegyűlnek az istentelenek és a gonosztevők, és ahhoz hajtják szerelmüket, tisztátalanul bujálkodván vele. Az Isten pedig egy állattal vagy gyermekkel teherbe ejti a márványképet, azután végre a képet meghasítja, és a gyermeket belőle kibocsátja. Ennek a gyermeknek *Armillus Harascha* lesz a neve. Ezen istentelen Armillus az leendő, a kit a keresztények *Antikrisztusnak* neveznek. Testének széle-hossza tizenkét singet fog kitenni, a szemek köze egy keresztényi szélessége lesz; mélyen beesett, vörös szemek lesznek, haja aranyszínű, a lába talpa zöld és két feje lesz. E szörnyeteg azután el fog menni a római királyhoz s tudtára fogja adni, hogy ő a Messiás és az ő Istene; erre a rómaiak mindjárt hisznek ő benne, meghódolnak előtte, és királyukká teszik. Őt szeretni is fogják s hozzá ragaszkodandnak Ezsau fiai: azaz pusztába kibocsátott bűnbaktól (Ezsau) származó keresztények. Armillus 'Antikrisztus pedig nagy kényesen fogja parancsolni: „Hozzátok tüstént ide a törvényt, a melyet

én nektek adtam le Akkor rögtön elé hozzák a törvényt imádságos könyveikkel együtt. Ezután Nehemiáshoz, a Husiéri fiához és az egész izraelita néphez követeket kaid Jeruzsálembé, szigorúan meghagyván nekik, hogy ók is hozzák el az ő törvényeiket és ismerjék el őt az igaz Istennek. Izrael fiai ezen istentől szörnyen megijednek. Erre aztán Nehemiás 30.000 válogatott zsidóvitézzel útra indul, a törvénykönyvet is magával viszi, melyből Arm i 11 u s előtt a következő szavakat olvassa fel: „Én vagyok a te urad Istened, ne legyenek neked idegen isteneid én előttem.“ (Exod. 20. 3.) Armillus pedig erre azt feleli; „Hogy ez nem igaz, mert ilyesmi nem áll az ő törvényükben, hanem mindjárt jöjjenek elő valamennyien, vallják meg, hogy ő az egy igaz isten, és fogadják el egy igaz istenüknek mint az umosok és egyéb nemzetek tették. Erre Nehemiás azonnal megparancsolja szolgálóinak, hogy Armillust fogják meg és kötézzék meg, és fölkelvén a maga 30.000 válogatott zsidóvitézeivel, rajtuk üt és kétszázezeret vágat le az Armillus népéből Armillus dühbe jön, s összes népeit összeszedi egy mély völgyben és megtámadja Izráel fiai, közülök fölötté sokat lekaszaboltat; a harczban a jó Meseiás (József fia) is elesik, az angyalok őtet fölveszik, a világ többi pátriárkáival együtt elrejtik és megoltalmazzák, a zsidók pedig nagyon megrémülnek, s keservükben szívük elolvad és folyik mint a víz. Armillus pedig nem tudja, hogy a jó Meseiás a csatában elesett. Ugyanakkor a többi nemzetek is mind kiverik Izráel fiai a maguk földjéről, é s meg nem engedik, hogy tovább nálók lakjanak; *olyan szorongatás lesz* most Izráel népe között, amilyen még nem volt, mióta a világ fenn áll. Ekkor előáll Mihály angyal, és kiválasztja

Izráel népéből az istenteleneket. Kik megmaradnak, a pusztába futnak, és ott megpróbálja őket mint az ezüstöt és aranyat És így lesz aztán, hogy a pusztában megmaradt Izráel fiai mind szentek lesznek és ott maradnak negyvenöt napig, zöldséget füvet és fűleveleket esznek,⁴¹) beteljesülvén rajtok, a mit Hóziás próféta mond: „íme én magamhoz édesgetem ötet, és a pusztába viszem ötet és az ő szívére szólok.“ Ezalatt az istentelenek Izráelben mind meghalnak és elpusztulnak, a kik nem érdemlik, hogy a szabadulást meglássák.

Míg ez történik, Armillus egész táborával Egyptomra üt és azt hatalmába ejti.

8-szor. Akkor föltárnád Mihály angyal és háromszor megfújja a nagy trombitát, amint írva van (Ézai. 27.13.) „Azon nap megfújják a nagy trombitát és megjönnek, a kik elvesztek vala az Assyrusok földjén és a kik Egyptomba kiverettek vala.“ És (Zách. 6. 14.): az Úristen trombitálni fog, és eljő a déli forgószél szárnyain. Az egész világra szétszórt zsidók is meghallják annak a trombitának édes hangját, és megismerik, hogy az Isten a maga népét kegyelmesen meglátogatta, és a szabadulás ideje megérkezett. Azok is jelentkeznek, kik Assyriába fogságba vitettek. A keresztényeket pedig annak a trombitának harsogására nagy félelmek és rettegések, majd nehéz nyavalyák szállják meg. Ezalatt a zsidók útra készülnek és Jeruzsálem felé indulnak. A Messiás pedig Illés prófétával együtt és azon istenfélőkkel, kik a pusztára futottak, valamint a többi izráelitákkal is nagy örömmel Jeruzsálem felé vonul.

*) Mint azon bölcs rabbi megérdemelné, hogy hasonló étkezésre szoríttassék, ki ezen badarságokat a talmudban előadja. Szerző.

De Armillos újra nagy sereget gyűjt össze a keresztényekből és Jeruzsálem felé indul, hogy az új királyt megtámadja. Az Isten azonban nem engedi, hogy az izráeliták egy nyomorúságból a másikba essenek, hanem azt mondja a Messiásnak: „Jöjj hozzám, és ölj az én jobbomra0. A zsidókhoz pedig ékként szól: „Legyetek nyugton, üljetek csöndesen, és nézzétek a nagy segedelmet, melyet ma Isten mutat nektek. Akkor az isten tífizet és kénkövet hullat az égből, amint írva van: (Ezech, 88. 22) És megítélem ötet dőghalállal, vérrel, sebes záporosóvel, igen nagy kövekkel, tüzet és kénkövet bocsátók reája és az Ő hadára. Ő Armillus azután egész hadával együtt elpusztul, és az istentelen Édomiták, a kik a mi Istenünk házát elpusztították, és minket a mi orszá-gunkból idegen földre kergettek, siralmasan elvesznek, a zsidók pedig a maguk földjére visszatérnek, mert írva van: (Abd. 1: 18·) És tűz lesz a Jákob háza, és az Ezsau háza pozdorja: és felgyújtatnak és megemésztik őket, úgy hogy maradékai sem lesznek az Ezsau házának.“

9-szer. Mihály arkangyal most másodszer megfűjja a trombitáját, mennydörgői vontatott hanggal. Erre Jeruzsálemben minden koporsó kinyílik, és az Isten a halottakat újra életre ébreszti. A Messiás (a Dávid fia) és Illés próféta a jámbor Nehemiást, az I. Messiást, (József fiát) ki a kapu alatt eltemettetett vala, áj életre hozzák. Az összegyűlt zsidónép most elküldi a Messiást (Dávid fiát) a keresztény országokban visszamaradt zsidókhoz, hogy jöjjenek Jeruzsálembe lakni. Ez üzenetre minden keresztény nemzet királyai vállaikra veszik és aranyos hintóikba ültetik a ná-

lók visszamaradt zsidókat s úgy szállítják Jeruzsálembe

Mily nagy becsület és szokatlan megtiszteltetés vár tehát a zsidókra és hozzá még uraság, kényelmes, semmittevő élet.

10-szer. Mikor Mihály arkangyal harmadszor is megfújja a trombitát, az Isten azokat, kik a K ó s a u patakon túl, Lachblach és Tábor hegyén túl és Jnda városai-ban laknak, kivezeti s vélők és Mózes fiaival együtt, a megszámlálhatlan sokaság által kísérve, a paradicsomba megy. Előttük és utánuk az egész föld színe tiszta tüzzé és lánggá válik, s a felbőszült elemek az egész kereszténységet s a többi pogány nemzeteket mind fölemésztik. Írva vagyon: „Akkor előjön valaki, a ki ő előttük utat nyit és ők elválnak, a kapun bemennek a paradicsomba, királyuk előttük halad, a király előtt pedig az Úr Jehova.“

Az Isten részükre útközben vizeket is fakaszt, hogy szomjúságot ne szenvedjenek, a mint az meg van írva: (Izai. 41.18.) „A magas halmokon folyó vizeket fakasztok, a mező közepett s pedig kutakat, a pusztát vizek tavaivá teszem,*) és az ut nélkül való földet vizek patakaivá.“ — A modern zsidóság böles rabbinusai eszerint a talmudból a Suez-csatorna építését is kimagyarázhatják.

A nagy szorongatásokért és szenvedésekért, melyeken a zsidóknak a Messiás eljövetelének tíz rettentő jelei feltűnésekor átmenniük kellend, tízszeres vigasztalásuk is lesz, és pedig:

*) E célra, úgy látszik, Jehova legújabb időben egy tisztátalan gojt szemelt ki a suezi csatornát készített Lesseps képében.

Első vigasztalás: Hogy a Messiás tényleg eljövend.

Második vigasztalás: Hogy ő az egész világban elszéledt zsidókat ismét egybe gyűjti, a mint ez meg van írva: „Elhozom Őket az észak földjéről és egy begyűjtöm őket; lesznek köztök sánták, vakok és egyéb nyomorékok.“ A rabbinusok ebből azt magyarázzák, hogy ha egy sánta vagy vak zsidó meghal, a Messiás ezeket ismét sántán vagy vakon támasztja fel, de az Isten őket legott meggyógyítja, úgy hogy a sánták ugrálni fognak mint a szarvasok.*)

Harmadik vigasztalás: Az Isten a halottakat ismét föltámoogatja. (Ezech 4 1.) „Sokan azok közül, a kik alusznak a föld porában, felébrednek.“

Negyedik vigasztalás: Az Isten ismét fölépíti a harmadik szent templomot; úgy amint azt Ezechiel próféta látta.

Ötödik vigasztalás: Izráel népe uralkodni fog az Összes népek fölött, a világ egyik végétől fogva a másikig. (Sophon. 3. 9.) „A nemzet, mely neked nem szolgál, elvész, a pogányok elpusztítatnak.

Hatodik vigasztalás: (Izai. 33. 24.) „És bosszút állok Iduméán Izráel népem keze által.“

Hetedik vigasztalás: „Az Isten minden nyavalyát és betegséget elveszen az Izráel fiaitól.“

Nyolczadik vigasztalás: Az Isten Izráel népének esztendeit és életük napjait meghosszabbítja, annyi ideig fognak élni mint a tölgyfa-Mikor valaki Izrael népe között száz éves korában meghal, azt fogják

*) Sánta Brenner, a tiszta-eszlári rituális gyilkossági bűnperben vádolt zsidó ezen bizonyára nagyon örülni fog. — Szerző.

mondani, hogy egy gyenge gyermek halt meg. *)

Kilencedik vigasztalás: Az Isten Izráel fiai előtt oda nyilatkozik, hogy ők őt színről-színre látni fogják

Tizedik vigasztalás: Ez már aztán igazi vigasztalás, melyre Izráel népének valóban nafey szüksége van: Az Isten elvesz tőlük minden gonosz és vétkes indulatot. (Ezech. 36. 26.) „És elveszem a kőszívet testetekből, és adok nektek húsból valót.“

A Kanaán földére való bevezetés Salamon rabbi szerint így fog megtörténni: Elöl a Messiás jön egy vén számaron, nevezetesen azon számaron, a melyen ült Ábrabáni pátriárka, mikor fiát Izsákot feláldozni akarta, a melyen ült Mózes és az ő felesége Sefora, mikor Egytomba utaztak (E tiszteletre méltó állat tehát ma már mintegy 3721 éves.)

A Messiás megérkezése után Illés próféta egy nagy kürtöt fog megharsogtatni, annak eljövételét adváu tudtúl. Midőn e kürtjelet meghallják, összesereglenek. Aztán eljön a Messiás az agg számaron s a zsidók mind felülnek a számarra, és a Messiással együtt a tengeren át az ígéret földjére mennek, a keresztények is örömet reá ülnének arra az áldott számarra, de oda nem férhetnek, mégis az Úristen kegyelemből megengedi nekiír, hogy farkára felkapaszkodhassanak. Mikor aztán; a számar a tenger közepén lesz, farkát leereszti és megcsóválja, úgy hogy a gojok mind a vízbe hullanak, a tenger Őket egy pillanat alatt mohón elnyeli, a zsidók pedig a számar

*) Aben Ezra. Talmud, Pesachim C. 6. — Szerző.

hátán vígan tova haladnak, s mikor az ígéret földjére érnek, a Messiás pompás lakomát rendez, őket e lakomára mind meghívja, és nagy szívéllyességgel bánik velök. Ott aztán nagy barmokat vágnak le, és oly nagy halakat s madarakat, melyeknél nagyobbakat az Isten soha nem teremtett; sütnek, főznek, vígan lakmároznak s a drága kóser bort iszszak, mely régenre a paradicsomban termett és az Ádám pinezejében e célra hosszú időkön gondosan őriztetett.

Illés, Lévi rabbi fia azt írja Tisbis nevű munkájában, hogy „ő sok szavahihető szent életű rabbinustól hallotta, miszerint erre a drága nagy vendégségre még a szörnyű nagyságú, Parjuknc nevű madarat is megölik és megsütik; e madárról a talmud azt mondja, hogy egykor a maga fészkeből egy tojást levetett, és mikor ez a nagy tojás leesett, háromszáz magas czédrusfát ledöntött és öszszetört, mi által elzúzódván, hatvan falara kiáradott, ezeket elborította, s mint a tenger árja elnyelte.“ Ugyanazon a helyen olvasunk a talmudban egy hollóról,⁴¹⁾ mely szintén nem épen kicsiny volt, s melyet egy szavahihető rabbinus látott Rabbi Bar Channah ezt ekként írja le: „Egy időben láttam egy békát, mely oly nagy volt mint az Akra nevű falu Hagroniában. E fala hatvan házból állott. Előjött egy nagy kígyó, és elnyelte a békát; ezalatt odaérkezett egy nagy holló és elnyelte a kígyót, békéstal együtt, aztán nyugodtan elrepült s egy fára szállott. Ha ott nem lettem és szememmel nem láttam volna, magam sem hinném.“ Eddig szól a talmud.

*) Rakabarra, pag. 27.

Kimchi rabbinus, a 40. zsoltárban a *ZIZ* szó magyarázása alkalmával azt írja, hogy „Itabbi Jeliuda állítását a talmud következő helye is igazolja: *ZIZ* oly nagy madár, hogy mikor szárnyait kiterjoszti, a nap sugarait beborítja, és sötétséget hoz az egész világra.” Egy alkalommal történt, hogy bizonyos rabbi a tengeren áthajózáván, ezen madarat látta a tenger közepén állni, a tenger vize e madárnak csak a lábszár csuklyójáig ért; a rabbi e látványra ekként szólt társához: „Fürödjünk meg itten, komám; lám mily csekély a víz!” Erre egy hangos szózat jött le az égből; „Ne tedd ezt, jó rabbi, és ne kockáztasd életedet, mert ezelőtt hét évvel egy fejszét dobtak itt le a tengerbe, s még most se ért le a fenékre.”

Ez a nagy madár kétségtelenül Éla erdején tartózkodik, hol ama hallatlan nagyságú, iszonyatos oroszlán is lappang, melyről a talmud ezt mondja:*) „Egykor egy császár azt kérdezte Isochoza Hanania rabbitól: „Miért hasonlítja magát a ti isteniek az oroszlánhoz? Van-e neki annyi ereje, hogy egy oroszlánt megtudna ölni?” A rabbi azt felelte: „A mi Istenünk nem hasonlítja magát egy közönséges oroszlánhoz, hanem ahhoz, a mely az Éla kertjében ordítóva lappang.” A császár erre azt mondta: „Mutasd meg nekem azt az oroszlánt.” — A rabbi kezdett imádkozni, mire az oroszlán kijött a barlangjából, s mikor a császár felé közelített, négyszáz mértföldnyi távolságban oly szörnyű módon ordította el magát, hogy Rómában minden terhes asszony idétlen gyermeket szült, s a város kőfalai ledőltek; mikor megint száz mértföldnyire közelebb jött, oly rettenetes ordítást halla-

*) Cholin C. a. pag. 60.

tott, hogy az egész föld megrendült és megrázkódott; Bő-mában valamennyi ember foga kihullott, s a császár is ijedtében kiesett a székéből, majd halálra törve magát. Látván ezt a császár, nagyon kérte a rabbit, hogy fordítsa vissza az oroszánt, a mi a rabbi imádságára meg is történt.

Visszatérve a paradicsomi lakomához, nem lesz érdektelen a következő dolgokról értesülni.

A Messiás e nagy lakománál jó, finom kóser bort is hordát kedves vendégei elé, még pedig épen abból, a mely mindjárt a világ teremtése után a paradicsomban termett, a mint a talmudban írva van: Akkor énekelni fog a zsidó a szőlőnek legjobb borától, én vagyok az úr, a ki azt megőriztem.*) E lakoma alkalmából a királyi udvaroknál dívó szokás szerint egy bajvívó-játék is fog tartatni. E célra a Behemot nevű nagy ökröt a Leviathán óriási czetballal egy tágas helyen Összeeresztik, hogy egy ideig a Messiás és az ő vendégei előtt játszadozzanak, a mint írva van:*) „Minden mezei vadak ő előtte játszadoznak “

Az említett nagy ökör, ide 8 tova ficzkátidozva futkos, és szarvaival az óriási czetkalt megtámadja; ezen párviadalnak nagyon fog örülni a Messiás, és igen jó kedve telik benne. A Leviathán nevű czethal is felborzad pikkelypánczéljával s az ökör felé fordul.

Erre azután nagy bömbölés, rettenetes bűgás és bajvívás kezdődik e két iszonyatos barom között mit a nézők nagy hahotája követ. A bajvívás azonban nem vezet eredményre, mert egyik, sem erősebb a má-

*) Izai 27. 2.

*) Job. 40. 16.

síknál, tehát egymást le nem győzhetik, hanem mindaddig döfi, lökd ősi egyik a másikat, míg mindkettő a nagy küzködésben elfárad, s összerogy; ekkor a Messiás kivonja kardját s mindkettőt leszúrja, a mint ez írva van:*) „Azon napon meglátogatja az Úr az ő kemény, nagy és erős kardjával a rúdhoz hasonló Lo-viathán kígyó-halat, és megöli azt.”

Itt aztán sütnek, főznek, készítik a lakomát, a nagy halat is feldarabolják, és vígan falatoznak belőle. Érdekes e tekintetben Jób kérdése: „Felvagdaltják-e őt a te barátaid? Felosztják-e őt a kereskedő zsidók?”¹¹

„E-fényes lakoma után a Messiás neki hévül, feleséget keres magának és megházasodik, a mint ez írva van:**) „A királyok leányai kegyeid úton járnak, a királyné jobb kezed felől álland aranyos ruházatban, körül-vétetvén sok színű ékességgel.“ A bölcs Kimchi rabbi ezt úgy magyarázza, hogy „a legszebb és legdrágább öltözetű asszonyok közül, a kiket a Messiás feleségül fog venni, a királyok leányai lesznek, mert minden nemzet királya szerencsésnek véli magát, ha leányát a zsidó Messiásnak feleségül adhatja, de mindamelllett a Messiás igazi feleségei Izrael legszebb leányai közül lesznek. Ezek négyenkint szép, ékes királyi szobákban laknak, másodrendű feleségei pedig csak egy nagy palotában, az úgynevezett háremben fognak lakni, s a királyhoz csak akkor mehetnek, ha őket név szerint magához szólítja.“ A Messiás ebben a házasság állapotban és sok asszonyokkal való érintkezésében gyermekeket fog nemzeni, és látni fogja fiainak fiait. Végre ő is meg fog halni mint más

*) Izai 27. 1. d.

**) 44. Zsoltár 10.

emberek. Utánna fiai tépnek a trónra és uralkodni fognak Izráel fölött, miről Rambain ekként emlékezik meg: „A Messiás hosszú ideig fog élni, halála után fiai fognak uralkodni, és azután azoknak sarjadékai fiúról-fiúra.“

A keresztények s úgyszintén a kívülök élő különféle népek, kiket a Messiás még a világból ki nem irtott, eljönnek, a zsidóknak házakat és városokat építenek, mezőiket megszántják, bevetik, szőlőiket gondozzák, és pedig nem bérben, sem pénzért, hanem kötelességből; a fejedelmek ős nagy urak nekik szó Igáinak és engedelmes-, kednek, a zsidók pedig szép drága ruhákban, mint az Úrnak felszentelt, félként papjai fel s alá sétálgatnak.

Ez állapotot a zsidók ez idő szerint sok országban már is elérték anélkül, hogy Messiásuk megérkezett, és Izráel népét a 3721 éves agg szamar hátán a tengeren át az ígéret földjére vezette volna.

A modern zsidóság megtestesült pénz hatalmának királya előtt hajlonganak a kereszténység királyai, ő dönt országok és nemzetek anyagi s ezáltal kultur-fejlődési sorsa felett. A Rothschild „dynastia“ feje egyúttal az összes keresztény hadak legfőbb hadura, mert az Ő akarata ellenére a világon egy ágyú sem dördülhet el. A parlamentek, hatóságok rabszolgailag hajtanak az ő parancsszavára, ő igazítja tetszése szerint Justitia asszonyiség szemkötőjét is, hogy lásson, vágy hogy vak legyen. A hatodik nagyhatalom: a sajtó, az ő zsoldjában áll, s az aranyborjú szájából lehulló konczokat lesve, várja a zsidó király szempillantását, hogy a kellő alkalommal tényeket ferdítsen, napnál világosabb dolgokat elhomályosítson, a sötét bünt

pedig tükörfényesre csiszolva, undok gúnyjait arczába vág-hassa a szeretetvallás talapzatán álló igazság géni-usának.

Nem érdektelen tudni, hogy a zsidók az ő Messiásuk eljövetelkor oly tiszta levegőt reménylenek szívni, melytől a vízőzön előtti emberekéhez hasonló egészségben és hosszú időnkig fognak élni, és „apaság örömeibe esni még nagy vénségökben is“.

A búzát csak egyszer kell elvetniük, azontúl magától fogja a föld termeni, valamint a szőlőt is. Az ekként termett búzát és borokat gond nélkül letakarítják, élőtök szakadatlan láncolata lesz az örömöknek és boldogságnak, ellenség nem fogja őket háborgatni, folytonos békében esznek-isznak, tánczolnak, vigadnak, szüntelenül menyegzőket és lakodalmakat csapnak, mindegyikök telve lesz tudománnyal és bölcseséggel, melyért az Istent szüntelenül dicsérik és magasztalják.

Mindent meseszerű dőreségekből és babonás dolgokból kiviláglik, hogy a modern zsidóság — úgy az orthodoxok mint a neológok — egész vallása, rítusa és hitelve, valamint istentiszteleti szertartásainak majdnem összesége nem Mózes törvényére, hanem számtalan elferdítésekre, elfogult s a fajgyűlölettől áthatott, tudomány és életbölcészet tekintetében oktalan és silány középkori rabbinusok bigott furfangjaira építettett.

A zsidók, kik Jeruzsálem második elpusztítása óta a kereszténység országaiba elszéledve, mint bacteriumok az élő testet, az egész földgömböt a keresztény világ megcsalását és kifosztását célzó csalárd üzérkedéseikkel ellepik s a legendaszerű bolygózsídóként állandó lakhelyet sehol

nem találván, az eredeti zsidó vallás alapját képező Mózes törvényét, mint a többi talmud előtti próféták tanainak nagyobb részét saját érdekeiknek és rász faj-tulajdonságaiknak megfelelőleg elferdítették, és hasonlítva a csizmadiához, ki a bagariát erőszakkal a megfelelő kaptára húzza, — azokat eredeti érteit műkből kiforgatták és kicsavarták.

Ezekből látható, hogy romlott erkölcsök és veszedelmes tendenciák által mily merev ellentétbe helyezi magát a művelt kor haladásával és felvilágosult; szabad szellemével a talmud sötét hitelveibe sülyedt zsidóság. Szent kötelesség tehát ily veszedelmes elem ellen, — mely mint hernyó rágódik az európai népek életfájának koronáján, — síkra szállani.

És minthogy a zsidókérdést épen a rabbinismus tévtanaiban gyökerező fanatizmus bűnei idézték elő, a közbéke és jogbiztonság megóvásának egyedüli garantiáját annak gyökeres megoldása képezi.

Ily körülmények közt Mózes követőit továbbra is tisztességes és fennkölt szellemű népek jogaiban meghagyni hogy továbbra is szíjják azoknak életerejét, könnyelműség és bűn volna. Ma már, ha viselt dolgaikat higgadtan mérlegeljük, a kötelességekről nem irányokban, hanem az áltatok vérükben és vagyonokban megtámadott, s hatalmi túlsúlyuk alatt görnyedő népek irányában lehet szó. Ki kell szabadítani a keresztény népeket a zsidó fogságból. Humanizmus, liberalizmus szép szavak, de a zsidó előtt mindkettő csak eszköz és ürögy fajczéljainak előmozdítására és elérésére.

Nyargalnak a humanizmuson, hogy bűnt bűnre szórjanak, hogy a népeket elsodorják s hogy uralmi céljaikhoz jussanak; belekapaszkodnak a liberalizmus köpenyébe;

tehát fékezni kell a nyargalást, s el kell dobni e köpenyt, ha másképen le nem rázhatók.

Voltak másszor is egyes secták, felekezetek, melyek a haladás, ellenségei voltak. A jezsuiták, carbonúrik s álarczos lovagok önző céljaikkal szintén veszedelmek lehettek, ezek azonban csak egyes egyedek, egyes osztályok ellen törtek. A jezsuiták tendenciáival magát a clerus és a katholicizmus soha nem identifikált. De a zsidó mint internacionális ellenség lép fel. Hitelvélvel és tendenciáival magát a világ összes zsidósága solidaritásban helyezi, — rend és osztálykülömbőség nélkül az egyetemes emberiség veszedelmére

Velök szemben tehát ma már nem lehet megelégedni félrendsabályokkal, hanem gyökeres és gyorsan célravezető orvosszerekről kell gondoskodni. Helyre kell állítania társadalmi élet szabad és egészséges fejlődésének a zsidó-corruptio által megzavart egyensúlyát

Ki még ma is kételkedik ezen általánosan érzett szükség jogosultságában, annak szolgáljanak bizonyásgul a naponta felmerülő zsidóvisszaélések, a zsidó hit és erkölcsök romlott tanának e fejezetben ösmertetett tételei, a zsidó faj felett dörgő közvélemény józan ítélete, — mely az antisemitikus sajtóban hamisítatlanul nyilvánul, — és a zsidó rituális bűnök számos esetei, legújabban a t.-esz-lári rituális eset phasisaiban kimagasló zsidó tendenciák és rafinériák, melyek ösmertetésével a következő fejezetekben bátrak leszünk külön és egyenként kissé tüzetesebben foglalkozni, mint azt talán Júda óhajtaná.

Rituális gyilkosságok és véráldozatok.

Mióta Jeruzsálem második elpusztítása után a zsidók, az európai keresztényországok által nekik eleinte őszinte szívvel s keresztény felebaráti szeretettel nyújtott, de számtalan rút visszaélések következtében később csak kényszerből meghosszabbított vendégszeretetet élvezik, sohasem tűnt el végkép a népek tudatából az a gyanú, hogy a zsidók vallási czélokra emberáldozatokat mutatnak be istenöknek.

Él pedig e gyanú megczáfolatlanul, sőt az időnként újból előforduló esetek által mindinkább megerősödik alaposága és jogosultsága, mindamellet, hogy a zsidók égre földre esküdjöznek, hogy ez alaptalan rágalom s épenséggel be nem bizonyítható roszakaratú vád, melyet csak a szent zsidóvallás gonosz ellenségei koholnak, hogy a kereszténységet a zsidóság gyűlölésére és üldöztetésére izzassák.

A tolerancia és felvilágosodottság korszakában szerencsésen oda jutottunk, hogy az erre vonatkozó kutatásokat és nyomozásokat egyszerűen mellőzzük s a zsidók ellen időnként újból és újból felmerülő vérvádat „nevetséges s a türelmetlen középkorból fenmaradt sötét babonának“ állítjuk, melynek emlegetése az előrehaladt korszaknak s az emberiség geniusának szégyenére válik stb.

Ez pedig épen a legnagyobb tévedés és valóban megbotránkoztató balhiedelem, melyben a mai társadalom művelt osztályainak zöme s a tudósok nagyobb része él, mert a zsidók több ízben jogerőre emelkedett ítélet

alapján marasztaltalak el vallási fanatizmusból keresztényeken elkövetett gyilkosságok miatt, s ők e jogsult váddal szemben csakis azzal a koholt védekezéssel állhatnak elő, „hogyan ez érdemben ellenük hozott törvényes ítéletek igazságtalanok s a kénpadon kicsikartak valóra, éppen úgy mint a jelenleg folyó tiszta-eszlári bűnperben sem riadnak vissza attól, hogy hasonló alaptalan vádakkal a törvényszéket illessék. De lehetetlen, hogy minden bizonyítás nélkül egy ítéletet csak azért nevezhetnénk igazságtalannak és érvénytelennek, mert az esetleg a vádlottakra nézve kellemetlen hatással bírhatna, vagy mert azok és barátjai jónak találják, a történelem által igazolt tényeket vakmerően tagadva, ellenkezőt állítani?

Ha gondosan átkutatjuk a történelem lapjait, ha elfogulatlanul és figyelmesen megvizsgáljuk a történetírók kútforrásait: sajnálattal bár, de egyúttal minden kétséget kizáró módon konstatálnunk kell, hogy e gyanú épenséggel nem költött ráfogás, s hogy a zsidók által vallási rajongásból keresztényeken elkövetett gyilkosságok egész láncolata fordult elő azóta, hogy Izrael népe Európa keresztény országait ellepé, amint azt számos szavahihető, elfogulatlan és a zsidók elleni vallás vagy fajgyűlölettel éppen nem vádolható történetíró feljegyezte.

Mondák, népregék és hagyományszentelte legendák lehetnek hamisak, vagy hisztorikus tényeknek hazug elferdítései, ezek tehát nem is szolgálhatnak hiteles adatokul a kérdésben forgó vád eldöntésénél, mindamelllett, hogy egyes esetekben talán évezredek át élnek a nép ajkain.

Történelmi tények azonban, melyeket a történetíró gondosan megvizsgált, alaposan megfontolt, mielőtt azokat beillesztette a

világtörténelem könyvébe, vagy törvény-
székieg letárgyalt és a bűnösök elítélésé-
vel befejezett bűnperek nem sorolhatók
az előbbiekkal egy osztályba.

Különféle országokban lakó kortársak egyidejűleg emlékeznek meg bizonyos, helyeken előfordult, lényegükben és egyes részleteikben teljesen megegyező oly gyilkossági esetekről, melyeket az egy hiten lévő, egymástól mézszire eső országokban élő zsidók faj- és vallásgyűlöletből, vagy babonás fanatizmus sugallatától ösztönözve, keresztényeken elkövettek.

Egyáltalában fel nem tehető, hogy mindezen történetírók azon furfangos ötletre jutottak volna, kétes értékű hagyományon alapuló népregékkel gazdagítani az utókorra hagyandó híres munkáikat, s azokat hamisított bizonyítványokkal igazolni csupán a végből, hogy a jövő nemzedékeket Izrael népe ellen fölingereljék.

Ha azt beismerjük és megengedjük, miszerint lehetséges, hogy a zsidók a múlt századokban vallási fanatizmusból keresztényeket gyilkoltak, miért ne lenne lehetséges, hogy hasonló esetek korunkban is előforduljanak?

A modern zsidóság zöme ugyanolyan a nem-zsidók elleni gyűlöletében mint a minők valának a veres tengeren száraz lábbal átgázolt ősei; a XXX-ik század orthodox zsidója ugyanazon elfogult, fanatikus bigotériában megcsökönösödött lény, mint a középkor máglyáin elégetett talmudzsidó. A nem-zsidók elleni gyűlöletet tanító és szító talmud a modern zsidóságnál ma is ugyanabban a tekintélyben áll B a szentség ugyanazon nymbusa által vétetik körűi, mint akkor, midőn az Izabella királynő által Spanyolországból kikergetett hebreusok sáskaraja Közép- ésNyü-

got-Európát gálád üzelmeivel és corrupáló befolyásával megfertőztetni igyekezett.

Még a humanizmus és haladó korszellem kifolyásaként a zsidókra kiterjesztett polgári egyenjogusultság sem volt képes a kereszténység elleni megrögzött gyűlölőket eloszlatni. Sőt ellenkezőleg azt a tapasztalatot merítjük korunk történetéből, hogy a zsidók épen azon országokban, melyekben a kormány, a törvényhozás s a bensülött lakosság őket jobb sorsra méltatta, mint a szomszéd államokban, mutatják a legellenségesebb és legháládatlanabb magatartást a keresztényekkel szemben. De hiába!

Ez már egyik jellemző vonása a zsidófaj tipikus sajátságainak.

A vád, hogy a zsidók vallásos szertartási célokból más hiten lévő embereket gyilkolnak, régibb eredetű, mint a kereszténység. E váddal legelőször Apion Grammaticus lépett föl. Ő született egyiptomi volt, s egy követség élén Rómába ment vala, hogy ott Caligula színe előtt az akkor nagy számban Alexandriában élő zsidóság elleni vádjait elpanaszolja. Az alexandriai zsidóság Philo zsidó bölcsész vezetése alatt szintén deputációt menesztett Rómába, hogy a vádakat megczáfolja. Philo maga is azt jelenti, hogy Caligula a zsidókat keményen megdorgálta, s Apion vádjainak teljes hitelt adott. Az általa felhozott vádak egyike, Flavius József zsidó történetíró szerint, a következő hisztorikus tényre képező eset volt: Midón IV. Antiochus Epiphanes Kr. e. 167-ik évben Jeruzsálem ostromlása után katonái élén a templomba behatolt, ennek egy félreeső zugában egy embert talált, ki egy ágyon feküdt; az ágy mellett egy kis asztal állott, tele rakva a legfinomabb ételekkel, italokkal és nyalánkságokkal. A királyt

meglátva, a férfi kiugrott az ágyból s a belépőkhez közelítve, térdre borult és szabadonbocsáttatásáért esedezett. A király megparancsolta neki, hogy keljen föl és mondja meg kilétét, itt tartózkodásának okát s az asztalon levő ételek rendeltetését. A férfi erre könyekre fakadt és a következőket mondta el a királynak: „Én görög férfi vagyok, s az utolsó időkben kenyérkereset végett utaztam be a zsidók országát. Útközben a zsidók megtámadtak, az itteni templomba hurczoltak, és elzártak. A legfinomabb étellekkel és italokkal láttak el, s ez ellen nekem eleinte nem is volt kifogásom. A templomszolga azonban, kinek felügyelete alatt állok, tudtomra adta a szokatlan bánásmód tulajdonképeni okát, melyben a különben oly fukar zsidók engem részesítenek. Tudtomra adta, hogy azért hizlalnak engem, mert a legközelebbi ünnepek alatt le. akarnak vágni. A zsidók évenként bizonyos időben egy más hiten lévő embert hatalmukba kerítenek, a szerencsétlent hizlalják és húsvétkor szertartási célra levágják. Jehovának bemutatandó áldozatként, és véreből isznak. Nekem még egy pár napom van hátra. Görögország isteneire kérek oh királyi mentsd meg életemet.“ Miután a király a szegény ember panaszainak igazságáról meggyőződött, azonnal szabadon bocsátá őt.

A vád, hogy a zsidók más valláshoz tartozókat a páska ünnepkor bemutatandó áldozati bárány helyett megölnék, tehát korántsem a „sötét“ középkorból származó „koholmány“, hanem egy oly vád, mely már több száz évvel Krisztus születése előtt történelmileg konstataált ténynyé vált.

Tény, hogy a keresztény népek közt mindenütt, különösen pedig keleten, hol egyrészt élénkebb a zsidók fanatizmusa, másrészt a szervezett rendőrség hiánya miatt gyakrabban fordult elő keresztény gyermekek meggyilkoltatása, kiirthatatlanul tartja magát a hagyomány, hogy a zsidók különösen húsvétjuk idején szertartásaiknál keresztényvért használnak.

Hogy van-e szükségük a zsidóknak bizonyos vallásos szertartásaikhoz keresztény vérré, vagy hogy ölnek-e keresztényeket arra a célra, hogy azokat áldozatként Jehovájknak bemutassák, e kérdésre hiteles okmányok alapján határozottan igenlőleg kell válaszolnunk.

Hogy a véráldozatok rítusa az orthodox zsidók között csakugyan uralkodik erre nézve a IV. századtól fogva egész korunkig le terjedő esetek egész láncolatára lehet hivatkozni.

A eok eset közül e helyen csak néhány lesz fölemlítve, hogy ez által történelmileg beigazolt tények ismertetése alapján mindenkinek alkalom nyújtassék arra, hogy az egész ügy felett elfogulatlanul és önállóan. ítélve, magának véleményt alkothasson a felett, vájjon méltó-e e kérdés beható tanulmányozásra és fejtegetésre, s hogy bír-e egyáltalában a zsidóság ellen emelt vérvád komoly alappal és létjogosultsággal? ·

Baronius történetíró többször megemlékezik arról, hogy a zsidók keresztény gyermekeket megöltek. Így a 425-ik év történeteiben följegyzi: „A zsidók kereszténygyermeket keresztre feszítenek“; 610-ről: „A zsidók megvesznek keresztény foglyokat és azokat megölik“; 1255-

ről: „A zsidók egy Hágó nevű gyermeket vértanává tesznek“; 1287-ről: „A zsidók Németországban vallási gyűleletről keresztény gyermekeket vértanókká tesznek“; 1325-ről: „A zsidók Prágában keresztényeket mindazon kínoknak vetnek alá, melyeket Krisztus szenvedett“; 1475-ről: „Krisztus iránti gyűlöletről Trientben keresztény gyermeket megölnék“; 1476-ról: „Salamon zsidó Konrád nevű keresztény gyermeket meggyilkol“; 1510 -ről:

„A zsidók bevallják, hogy hét keresztény gyermeket tükkkel megölték.“

*

A következőkben közöljük a Regensburgban megjelent „Christliche Mystik“ II-ik kiadásának kivonatát:

„A talmud azt beszéli el Izraelnek, hogy a sugárzó fény, mely éjjelenként a csillagokból szerte árad, azon könyektől ered, melyeket Elohim, naponta kétszer, népének rabigája miatt sír.

E miatt Elohim (Isten) reggelenként oroszlánéhoz hasonló ordítást hallat, lábával az ég boltozatán tombol, majd gerleszerű panaszokat nyög, fejét jobbra-balra hajtogatja, s fájdalmasan felkiált: „Oh jaj nekem, hogy házamat elpusztítottam, a templomot lerombolni s elhamvadni engedtem, s gyermekeimet szétszórtam a népek közé.“

Egy népnél mely ekként összes fenköltésével önnön meggyalázásának örvényébe sülyed, s balsorsa feletti fájdalmát Istenre hízta, az üldöztetés és gúny feletti mély fájdalom erős visszahatást szol, s indulatait olthatlan szenvedélyek lángjára gyulasztja. Lefegyvereztetve s bátorságukat elveszítve, szolgaság jármába döltek, s nyílt küzdelembe nem bocsátkozhatván, titkos úttal ösvényére léptek, hogy önnön veszélyeztetésük nélkül csapásaikkal annál biztosabban sújtassanak.

Ez időtől fogva élnek a kutak s folyóvizek megmérgezéséről, s a szentségek elrablásáról szóló mondák a nép ajkain,

melyeknek tényei által a keresztre feszített megváltó követein hűtik bosszújukat. Ezért a keresztényeket gyűlölt elnyomók gyanánt tekintve, igyekeznek szívök mélyéig sérteni, gyermekeiket elrabolni s bosszújuk áldozatául ejteni. A XIII. és XIV. században kézdik az ily esetek a közfigyelmet magukra vonni. Már 1144-ben (angol) István király uralkodásának 9 ik évében eltüntettek a zsidók egy Vilmos nevű fiút Norwicbból s azt húsvét hetében kegyetlenül legyilkolták. — E példát követték a francia zsidók 1171-ben, midén ugyanis húsvét alkalmával Plessisben egy figyermeket ejtettek áldozatul, mely bűnükért a tettesek Theobald gróf által tűz halálra ítéltettek. — 1179-ben a párizsi zsidók egy Robert Pontoise nevű herczeg fiút keresztre feszítettek. — Majd ismét 1181-ben gyorsan futott szét a hír szárnyain, hogy az angol zsidók St. Edmundban egy Hébert nevű fiúval ugyan akként bántak el, mint 1160-ban Henrik király uralkodása alatt Gloverniával. Az 1189-iki nagy lázadás ennek következménye volt. — Mindezen esetekről azonban rendes vizsgálat nyomni nem léteznek, — a zsidók által legyilkolt áldozatok mindamelltt a nép által szentek gyanánt tisztelteitek, s gyászos sorsuknak a hagyományokban élé emlékei biztosítékául szolgáltak a monda igazságának.

Fülöp Ágost ifjú király koronázása alkalmával az udvaroncok elbeszélték, hogy atyja idejében a párisi zsidók minden évben, hasonló módon mint ugyanekkor Robert de Pontoiset feláldozták, a kereszténység gúnyolására egy keresztény fiút ejtettek áldozatul; ennek következtében a zsidók egész Frankhonban elfogattak, követeléseiket, keresztény adósainkál elvesztették, s 1182-ben Franciaországból valamennyien száműzettek, és ingatlan birtokaik a királyra szállottak. — Ezen határozat ugyan 1198-ban visszavonatot, de csakis azért, mert fájdalmasan érezték, hogy az arany tojást tojó tyúkot megölték. — A zsidók ezen szigorú bánásmódot viszonzandók: Brienneben egy keresztényt gyilkossággal vádoltak, s egy tehetetlen szegény pórt, — kit nekik az ottani grófné pénzért kiszolgáltattott, — tövisekkel megkoronázván, a hely-

ségből, botokkal ütlegelve, kiverték, s gúnyok és kínzások közt fölakasztották, mely tettükért 82 zsidó tűzhalált szenvedett. Ez időtől fogva a keresztény gyermek gyilkolások a 13-dik század zsidó barbarizmusának egész láncolatát képezik. Annyira vitték ezen üzelmeiket, hogy III-dik Henrik Angliában ellenük a legkeményebb rendszabályokat volt kénytelen alkalmazni, s midőn ezek is sikerteleneknek bizonyultak, őket, vagyonukkal együtt kivándorlásra kényszerítette, mely óvintézkedéseket — sőtét gyűlölségökben tápot találó elkeseredésökben — az 1255-ki láncolni barbár tettel viszonzották, mely eset alább bővebben ösmertetve lesz.

Mint egykorú írók beszélnek, a zsidók egy 9 éves, Hugó nevű gyermeket ártatlan játszadozásaiából Jopinus nevű főrabbi házába csaltak, ott őt 21 napon át éhezették, ostorozták; — orrczimpáit fölszakították, felső szája szélét lemetélték, fogait kiverték, egész testét hosszú tűkkel össze szurkálták, s végre egy lándzsaszúrással életét kioltották. Ez iszonyú kínzásokkal kivégezett áldozat hulláját egy kútba rejtették, s midőn ott az megtaláltatott, a holt testen észlelt jelek a zsidók ellen alapos gyanút keltvén, Lessinán János az ellenök indított pert folyamatba tette; s miután Jopinus főrabbi élete biztosított, ez mindent bevallott. A per folyamán 18 zsidó ellen a vád beigazoltatván, Londonban mind a 18 kivégeztetett. A többi 60 bűnrészes csak a Dominikánusok és Richard király közbelépésének köszönhető hasonló sorsának elkerülését.

A Rajna mellett 1287-ben Ober-Weselben Werner nevű 13 éves fiút, ki egyik zsidó pincsiájában földtakarítással foglalkozott, megragadták s őt fejjel lefelé, lábainál fogva fölakasztották, kínzások között kivégezték és testét a helységtől távol, bozót közé dobták. Bár ugyan Rudolf császár s általa a mainzi érsek a zsidóknak pártfogására kelt, mégis a württembergi nemesség, még egy előbbi 1271-iki eset által, — mely szerint Pforzheimban egy 7 éves leány vére kiontott, — ellenük fölháborodván, több ezer zsidót kivégezett.

Előzőleg már II-ik Frigyes császár a hasonló gyilkosági esetekben szigorú vizsgálatot rendelt el, de a zsi-

dók aranyai következtében ez semminemű eredményre nem vezetett.

„Hasonló eset történt a Rajna mentén Speierben, továbbá Vesztfáliában a Geldern hercegségben. Cöln és Aachen közötti Dutsch helységben két fia ekként gyilkoltatott le, másik kettő pedig Würtemberg egyik városában, Penigenben.

Egy másik fiú felső Bajorországban, Ambergben. Szintén egy fia, Pfalzban, Alzeyben; ugyancsak kettő Endingenben a bádeni örgrófságban, kiknek szülők is legyilkoltalak.

Kelet felől 1486-ben Viczenciában egy Lorencz nevű gyermek legyilkoltatásakor azon hir hallatszott, hogy Krétában a Syndicus Gradonicus az ottani zsidókat arra utasította, hogy gúnyból bárányokat feszítsenek keresztre; ennek folytán azok a Pontus egyik kikötőjében tengeri rablóktól egy keresztény rabszolgát vásároltak s keresztre feszítettek.

1486-ban szavahihető történetírók szerint Regensburgban a zsidók által öt gyermek áldoztatott fel hasonló módon; 1640-ben, a Rades-féle „Sancta Bavaria” III-ik könyve szerint, Schoppenfeldben egy Mihály nevű 4 éves fiú gyilkoltatott meg; 1519-ben Litvániából jelentetett, hogy Pienic helységben egy Simon nevű, és egy Erzsébet nevű, mindkettő 7 éves gyermek Sinerlovicz Joáchim nevű zsidó és társai által ölettek meg; 1650-ben Csehországban, Kadana városában egy Mathias nevű 4 éves fiú esett áldozatul, kinek III-ik Ferdinánd emlékoszlopot is emeltetett. Mindezen gyilkos történetek mélyen a nép emlékezetébe vannak vésve, s több népdalban nyertek kifejezést.

E népballadák egyike, melynek című „A zsidó l e á n y“, és melyet Ács Zsigmond Percy: Relies of ancient English poetry (régí skót népballada) után angolból fordított és a „Füstölődben közölt, következőleg hangzik:

Zápor rohan Mirylandon át,
S a Pó felé zuhog;
Úgy tesz Miryland gyermekraja
Labdázni úgy robog.

Ajtóba áll a zsidóleány
 „Nem jössz hozzánk be?“ szól; —
 „Nem mehetek, nem válok el
 Játékim társitól.“

Almát hámoz fehőpirosat
 Csatul a fiú előtt;
 Almát hámoz pirosat, fehért,
 Ezzel bevonzza őt.

S egy kis hegyes kést ránt elő,
 Mely eddig rejtve volt:
 Fiú szívébe döfi be,
 A hang ajkán kiholt.

Dúl, dúl a sűrű, sűrű vér,
 Sustorgva fölfelé száll;
 Kisdéd szívére ki, mind kihull,
 Nincs élet benne már.

Veti nazarén disznó gyanánt
 Deszkára, metélgeti:
 „Eredj, játszól társid között!“
 Mond és kineveti.

Egy ón szekrénybe nyomja le,
 S „piheqj“ — kaczag — e helyen
 Mély kútba (ötven ölnyi volt)
 Dobá a szívtelen.

Az estharang kong, éj borong,
 Megjön minden szülő;
 Mind öleli fiát, csak egy
 Szegény Helén, nem ő.

Magára vette köpenyét
 Zokog keservesen;
 Zsidónegyedbe, hol halotti csend
 Fut ah! oly sebesen.

„Kis Hönne, édes magzatom,
Hol vagy, szólj, hol maradsz?“

„A mély kúthoz siess, anyám,
Fiadra ott akadsz.“

Szegény anya a kúthoz fut
S ott rogy le térdire:

„Kis Hönne, édes jó fiam
Felelj, oh itt vagy-e?“

„Mély ám a kút, oh jó anyám!
S nehéz az ónszekrény
Éles kés járta szívem át
Egy szót se szólok én.

Szülém, kedves, csak menj haza,
Készítéd halott-mezem,
Majd ott Miryland város mögött
Veled ölelkezem!*

*

Parisiensis Mátyás angol történetíró elbeszéli, hogy 1235-ben 111-ik Henrik király uralkodása alatt a Norwichban lakó zsidók egy keresztény gyermeket elsikkasztottak azon célból, hogy húsvéti ünnepük alkalmából keresztre feszítsék és vérért vegyék, őt egy évig hízlalták. E büntény végrehajtása azonban még idejekorán meghiúsított. A bűnösök az akkor Westminsterben székelő király elé vezettetek, kinek színe előtt bűnös szándékukat töredelmesen be is vallották. Minthogy hasonló vád ezen időpontig a zsidók ellen Angliában még elő nem fordult, a király csak enyhe büntetést szabott rájuk. Azonban épen egy év múltán ismét ugyanezen bűnbe estek. Egy atya egy év előtt eltűnt gyermekét egy zsidó rabbinus házában lelte meg, hol a szegény kisdéd a ház egyik félre-eső zugában levő ólban, leöleendő barom módjára hízlalta-

tott. Az atya, kit a zsidók ijedtükben megtámadtak s megölni akartak, zajt ütött, s a szomszédházak keresztény lakói által megmentetett, Rale Vilmos püspök elfogatta a bűnösöket és szigora vizsgálatot indított meg ellenök. A zsidók azt akarták, hogy ügyök ismét a király törvényszéke elé kerüljön, remélvén, hogy ez alkalommal is ép bőrrel menekülendének. De a püspök ellentállott a zsidóság tiltakozásának és megvesztegetési kísérleteinek, s a bevádolt zsidók közül négy halálra ítéltetett Basnaye*) francia történetíró, ki történelmi műveinek minden lapjain a zsidókat pártfogása alá veszi, és sok ellenök emelt vádat paszta koholmánynak nevez, ez alkalommal kivételt tesz, mondván. „úgy látszik, hogy a norwichi zsidók javíthatlanok voltak, minthogy öt év alatt ugyanazon bűntény miatt négyszer ítéltettek el.“

Négy évvel később a londoni zsidók ugyanazt a bűnt követték el, s a meggyilkolt keresztény gyermek holttestét szent Benedek temetőjébe dobták. A tettesek itt is vesztőhelyre kerültek.**)

A legszönyorosabb büntényt, melyet az angol zsidók, — a történelmi kútforrások szerint, — elkövettek s mely a törvény előtt be is bizonyult, egy 8 éves keresztény gyermeknek 1215-ben Lincolnban történt agyonkínózása képezi. A zsidók c gyermeknek elsikkasztván, hogy azt, úgy mint Jézus Krisztust, keresztre feszítsék: törvényszéket alakítottak s a gyermeket annak színe elé vezették Egyik zsidó a Pilátus szerepét játszotta, és halálra ítélte

*) Histoire des Juifs, t. V. p 1838.

**) Matth. Parla, ibid. p. 488.

a gyermeket A többi jelenvolt zsidó mint törvényszolga és hóhérlegény működött. A gyermeket keresztre feszítették, keserű füvekből és ecsetből készített folyadékkal leöntötték. Mintán szörnyű kínok között utolsó sóhaját kilehelte, beleit testéből kiszakították, hogy azokból bűvszereket készítsenek. A megcsonkított bullát egy kútba dobták, mi által a büntény napfényre jött. A főtettes négy ló által halálra hurczoltatott, kilenczven zsidó pedig, ki a büntény elkövetésénél közreműködött, akasztófán végeztetett ki. E büntény szálai Londonig terjedtek, s ott 86 bűnrészes zsidó múlt ki a bakó keze alatt. A törvényszéki tárgyalás a következő fontos körülményeket derítette ki: A lincolni zsidók minden angol városból, melyben zsidók laktak, négy személyt hívtak meg a rituális szertartásra; a zsidók ezen alkalommal bevallották, hogy oly áldozatok hozatala a zsidó hitközségekben évente fordul elő, azok legnagyobb része azonban sohasem kerül napfényre.

1279-ben a zsidók ugyanoly büntényt követtek el. Northamptonban szintén keresztény gyermeket keresztre szegeztek. E miatt sok zsidó Londonban lovak farkaihoz köttetett és agyon hurczoltatott, holttesteik pedig bitófára akasztattak föl. (1279. april 2.)*)

Könnyen belátható dolog tehát, hogy e fanatikus büntettek következtében a zsidók elleni gyűlölet és elkeseredés a legnagyobb fokra hágott, minek következtében Edoárd király 1287. május havában Anglia valamennyi zsidóját börtönbe vetette. Selden történetíró **) főlemlíti,

*) Floreus of Worcester. Chronique. p. 223.

**) de Jure Gent I. II. o. O.

hogy a westminszteri börtönben egy követ találtak, melyen következő szavak vannak héber nyelven bevésve: „Angolhon összes zsidósága fogságba hurczoltatott 5047-ik évben.“ (Ezen, zsidónaptár szerinti évszám megfelel a keresztény naptár 1287-ik évének) A londoni konzilium 1291-ben végre belátta a zsidók ártalmasságát és azt a kiszámíthatlan veszélyt, melyet az ő jelenlétük egy nemzetre nézve előidéz, s a király őket ennek folytán örök időkre kiutasította.“

*

Ugyanezen században Európa többi országaiban is fordultak elő hasonló gyilkosságok. Bzovius szerint 1250-ben hasonló eset Spanyolországban történt, hol a zsidók egy keresztény gyermeket Cbenurból Saragossába vittek s keresztre feszítettek. A büntettet a város kapujának őrsége derítette ki; az őrt álló katona ugyanis észre vette, mikor a zsidók éjnek idején a fiú holttestét a városból kicsempészték. A püspök a gyermek hulláját a sarragossai székesegyházba vitette, hol is a nép a meggyilkolt gyermeket vértanúként tisztelte. A bűnperre vonatkozó hivatalos okmányok ma is a székesegyház levéltárában őriztetnek. Mintegy húsz spanyol történetíró egyhangúlag emlékezik meg ezen esetről, melyről egy latin nyelven írt egyházi legenda is létezik; — ennek egyik része íme álljon itt:

Cui Dominus nomen propriique insigne trophaei
 Praestitit, et simili prorsus obire nece.
 Auguste moriens tantum decus ad didit urbi,
 Paene ut earn Solymis redderet inde parem:
 Hunc prope Qebraeus populus sibi credidit hostem,
 Ut Jesum, et dignum morte perire crutis. *)

*) Navarroy Canonicy Turiaconensis Epigramma.

A zsidó, ki e gyermeket elrabolta, névszerint Albayer Mózés, később keresztény hitre tért ét.

X. Alfonzo király uralkodása alatt (1252—84) a Castiliában fekvő Orsona városában szintén hasonló bűntény követtetett el a zsidók által. Salomon Ben Virgan szokott furfanggal e gyilkosságot a keresztényekre toltá, azt hazudván, hogy a keresztények e gyermeket maguk megölték s egy zsidó házába dobták a végből, hogy a zsidók ellen vérvádat emelhesenek. Ezt a furfangot a zsidók több esetben gyakorolták, nevezetesen 1430-ban Ecijában is, mely esetre Dr. Kayserling rabbi „A t i s z a - e s z l á r i v é r v á d “ című röpiratában szintén hivatkozik; ez alkalommal azonban a zsidók rajta vesztettek, mit Dr. Kayserling úr tanácsosnak látott elhallgatni. Az eset a következő: Egy keresztény gyermek eltűnévén, a lakosság a zsidókat vádolta a gyermek meggyilkolásával. Ekkor az ottani rabbi keresztény szolgája bevallotta, hogy az eltűnt tiu csakugyan a rabbi házában öletett meg. A felbőszült tömeg a rabbi lakása felé rohant, ki is a közeledő veszélytől megijedve, a gyermek hulláját a ház mögötti kerten át kicsempészni akarta. De erre már nem volt idő, mert a nép gyorsan a házba tódult. A rabbi és két czinkostársa rémületökben a hullát egy asztal alá rejték s az asztalra egy nagy kendőt borítottak. A berohanó keresztények közt a meggyilkolt gyermek atyja is jelen volt, ki a holttestet az asztal alatt, fölfedezte. A törvényszék elé hurczolt rabbi ott ugyanazon furfangos kifogással állt elő, miszerint „a keresztények ölték meg a gyermeket, hogy az ártatlan zsidókat bajba keverjék.“ E ravasz mentegetés daczára a bűnösök ki végeztettek, a többi zsidó pedig kiűzetett a városból.

A mentegetés c furfangos módja, úgy látszik a zsidók-nál általánosan bevett szokás, mit is hasonló esetekben, hogy a közeledő veszélyt elhárítsák, menekülésükre szoktak használni. Hiszen a tiszai-eszlári rituális bűnpert illetőleg is azt állítják és akarják elhitetni, hogy Solymosi Eszter nem a zsidósakter kése alatt vérzett el, hanem hogy őt az antiszemita ölték meg.

Ugyanily nemtelen igyekezetre mutat a tiszai-dadai állhullával játszott furfang egész jelenetése is. Itt is a cél az volt, hogy a bűnös zsidók helyett keresztények keveredjenek Solymosi Eszter meggyilkolásának vádjá alá, úgy tüntetvén elő a dolgot, mintha a leány a magyarok által dobatott volna a Tiszába a végre, hogy eltüntetésével az ártatlan zsidókat vádolhassák.

X. Alfonzo, kit kortársai „bölcse”-nek neveztek, a zsidók ellen emelt vérvád alaposágáról annyira meg volt győződve, hogy az általa írt törvénykönyv VII része 24-dik fejezetének 2-ik §-ába sajátkezűleg azt írtatta be, hogy „miután a zsidók évenként húsvétjok előtt keresztény gyermeket a kereszténység meggyalázására és vérvétel céljából megölnek, elrendelem, hogy minden azon zsidók, kik hasonló bűnt elkövetnek, vagy a kereszténység jelképes kigúnyolására egy viaszból utánzott keresztény alakot keresztre feszítenek, a halál fia legyenek.”

*

Hasonló gyilkosságot követtek el a zsidók 1468-ban is. A Segovia közelében fekvő Sepulveda nevű kis városban

ugyanis a zsidók nagypénteken Ficho Salamon rabbi parancsára annyira kínoztak egy általak keresztre szegezett keresztény szűzleányt, hogy ez a keresztfán ki is szenvedett. 1468. ápril havában Juan Arias de Avila püspök rendeletére a bűnös hebreusok Segoviába vitettek, hol is máglyán, bitófán és megfojtás által kivégeztettek, a többi zsidót pedig kikergették a városból.*)

*

Bajorországban ugyanoly büntényt követtek el 1286-ban. Egy öreg zsidóasszony bevallotta, hogy egy kereszténygyermeket sikkasztott el s azt a zsidóknak eladta, kik is a szegény teremtésnek túsúrásokkal vérét lecsapolták s azt rituális célokra fölhasználták. München lakossága ezen, a zsidóvállás borzadályos mysticismusába burkolt A gaztett hallatára annyira felbőszült, hogy anélkül, hogy bevárta volna a törvényes eljárást, a zsidókra rontott s több százat megölt. A megrémült hebreusok nagyszám-ban a zsinagógába menekültek, mi azonban vesztükre vált. A nép bekergette őket a zsinagógába, utánuk bezárta a bejáratokat, az egész városból összehordotta a gyű-anyagot, körülrakta vele a zsinagógát s a bentlevőket egy szálíg mind megégette.

A zsidók 1286-ban Würzburgban egy Werner nevű keresztény gyermeket loptak s azt leölték, hogy lecsapolt véréből gyógyszereket készítsenek. Ugyanezen évben Bernben hasonló eset fordult elő, hol a zsidók egy Rudolf nevű keresztény gyermeket meggyilkoltak. A bűnösök mindkét esetben tűzhalállal végeztettek ki. E két eset Nassau Adolf császár alatt történt**)

*) Colmanares in Historia de Segovia c. 83. §. 2. és Synopsis episcoporum Segoviensium p. 650.

***) Fauscul. Tompor. Aetes VI. Histor. Germ. Pist 1. III f. 83.

1305-ben Prágában egy gyermeket keresztre feszítettek,*) A felbőszült nép be nem várva Wenceslas császár visszaérkezését, a zsidókra rontott, s Prága összes zsidait agyonütötte.

*

Bonfinius szerint 1494-ik évben Nagyszombat városában tizenkét zsidó férfi és két asszony egy Döry Frigyes nevű nemes ifjút, ki Thurzó grófnónél mint apród szolgálatban volt, titkon megragadott; a legközelebbi zsidóházba behúzták, hol is száját bedugván, kegyetlenül fojtogatták, és minden ereit megszurdalván, addig kínozták, míg lelkét kiadta. A kiömlő vért edényekre szedték és más városokban lakó zsidóknak is küldtek belőle. A testet szétaprították s különböző helyeken elásták. Miután a grófnő és az ifjú szülői őt mindenütt hasztalanul keresték, egy napon titkos jelentés érkezett a hatósághoz, hogy az ifjú a zsidók által gyilkoltatott meg, mi által egyúttal az is kiderült, hogy a fiú a zsidó-utcában tűnt el. A hatóság tehát poroszlókat küldött a zsidókra, kik a zsidó-utca egyik házában friss véryomokra akadtak. Ennek következtében a házigazda cselédestül elfogatót; először az asszonyok kerültek vallas alá, kik is némi vonakodás után végre töredelmes vallomást tettek. Erre a férfiak is mindent bevallottak Zápolya István Magyarország akkori nádora rövid úton végzett a gyilkosokkal. A piac közepén nagy máglyát állíttatott fel, az összes bűnösöket a tűzre hányatta, s a többi zsidót halálbüntetés terhe alatt örökre kitiltotta a városból Midőn a

*) Petr. Bles. contra perfid. Jud. t XXIV. c. 28. B. M. P. Bó Brovius Annal. 1806. n. 18. t II. 11 p. 74.

bíróság kérdőre vonta a zsidókat, hogy az ifjú megölését és vérvételének mi volt tulajdonképeni oka, egy vén rabbi azt vallotta: 1. «Hogy régi hagyomány szerint a keresztényvér igen hasznos a körülmetélésnél, a zsidógyerek véreinek megállítása s a seb meggyógyulására. 2. „Hogyha a keresztényvérrel összevegyített pogácsából a zsidó eszik s abból másnak is ad, azt a maga iránti szerelmére gerjeszti.“ 3. „Épen oly hasznos a keresztényvér asszonyi bajoknál.“ 4. „Régi, de titkos törvényük szerint tartoznak a zsidók évenként egy keresztényt megölni s annak vérével Jehovának áldozni; ez a sors abban az évben a nagy-szombati hitközségre esett.“ Azt tartják továbbá, hogy a nehezen szülő zsidóasszony semminemű orvossággal meg nem szabadul terhétől könnyebben és szerencsésebben, mint pár cseppnyi keresztény vér ivása által.

A zsidók csak háromszáz év múlva, — Mária Terézia halála után, — kaptak ismét engedélyt e városban való letelepedésre, hol azóta is már annyira elszaporodtak, hogy a legújabb időben zsidóellenes zendülést is voltak képesek előidézni

*

1394-ben VI-ik Károly által Franciaországból a zsidók kifizetvén, az ezt megelőző katasztrófákból is arra lehet következtetni, hogy a gyermekgyilkolások erősen űzettek, melyek később a törvényszéki; vizsgálatok által már ösmeretesebb színben kezdenek feltűnni. E tekintetben sok más eset elébe helyezendő a trienti gyilkosság:

Ugyanis Trientben egy Simon nevű, 1472-ben szegény szülőktől származott fiú 1475-ben zsidó kezek által végeztetett ki bizonyos öreg Mózes unszolására, ki arról volt nevezetes, hogy a zsidó Messiás eljövetele napja és órájának előrelátójaként volt kihíresztelve. Az ottani zsidók legöregebbjei Tóbiás

Angelius (Angyal) és Simnél nevű zsidók, kiknek házában a zsinagóga volt, elhatározták a közelgő húsvét-ünnepekre egy keresztény gyermek fölládozását. Szolgájuk a gyermekrablás szerepét megtagadván, azt végre Tóbiás vállalta magára, kinek orvosi hivatása legjobb alkalmid szolgált a feladat kivitelére; ő a fiúcskát magával csalván, a zsinagógába vitte, hol a zsidók a gyermeket egy ideig elrejtve tartották s a meghatározott napon, képzeletet meghaladó kegyetlenséggel legyilkolták. A hulla a gyilkosok által egy ideig rejtve tartatott, de a szülők fegyveres nyomozására s a feltámadt gyanúkok folytán a felfedezés veszélyének mindinkább közeledtére, a zsidók megszeppenvén, azt a zsinagógához nem messze lévő folyóba dobták, holott is a holttest megtalálattván, bejelentetett.

A püspök, ki maga is a helyszínére ment, s az eset iránt rendkívül érdeklődött, — a legerélyesebb vizsgálatot rendelte el, és Schulthais Jánost és Jakob de Sarre prefectust bírakul jelölte ki; ezek meghívják Archangélius Balduint Trientből, Mathias Tiberiust Bresciából, Christof de Salist Turlachból mint orvosokat és chirurgusokat, hogy a talált hulla sebeiről felvilágosítást adjanak, — és a felvilágosítás a gyanút megerősíti.

Ennek következtében a zsidók befogattak s kiválaszták védőkül a páduni egyetem legügyesebb jogtudorait, (epen úgy, mint az oszlári sakterek) vallomásaik által egymással ellenmondásba jönnek, mígnem a kínzás teljes vallomásra készíti őket, mely a körülményekkel egészen megegyezőnek találatik, elannyira, hogy e teljes vallomás folytán az elrejtett üveget a felfogott vérral is felfedezik, mely bűnjel következtében a tettesek halálra ítéltettek, a többi zsidók pedig kiűzettek Trientből, és a zsinagógának a szentté canonizált, meggyilkolt Simon kápolnájává való átalakítása elrendeltetett. Mindezt bizonyítja Tiberius Mathias orvos egy hiteles levele, melybeu a rendkívüli esemény felől a bresciai senátust és polgárokat értesítette. E rituális vérengzés elkövetése márczius 23-ik éjszakáján történt, az ítélet pedig június 21-én hajtott végre; ezen 3 havi időköz alatt a hír egész Olaszorszá-

got befutotta, s April 22-én — tehát mielőtt még a vizsgálat a valót kiderítette volna, — P. Mocenico velencei doge egy rendeletet bocsátott ki, mely a zsidókkal szemben már akkor is fenforgott hatalmi álláspontot eléggé jellemzi s mely következőleg hangzott:

„Hihető, hogy azon hír, mintha a zsidók egy gyermeket meggyilkoltak volna, csak bizonyos okok miatt koholtattott: minthogy pedig ő, a dogé, azt akarja, hogy tartományaiban a zsidók kényelmesen s biztosan lakhassanak, ennélfogva megtiltja, hogy helyzetökön bármi is változtassák, s nem engedi meg a hitszónokoknak vagy más embereknek a népet a zsidók ellen lázítani.“

Ez minden esetre szép és bölcs eljárás volt, s a zsidók ennek pillanatnyira örvendezhettek is, de midőn ezalatt a per bonyodalma mindinkább tisztult, s a vizsgálat a rituális gazság felderítését eredményezte, a tények erkölcsi hatása alatt egy másik rendelet kibocsátása vált szükségessé, mely azon év augusztus 12-ikén jelenvén meg, a dogé tényleg visszavonta az első rendeletet, megengedte a vértanú szent Simon arcképének terjesztését s a megrendítő eseménynek a szószékekből való hirdetését.

A trienti magistrátus szeptember 24-ikéről keltezve, egy levelet intézett Velenczébe, mely még ma is a St. Franciscus de Vinea levéltárában megtalálható, s mely szerint az eset Tiberius fenti elbeszélésével egészen hasonlóan iratik le. Ezen levél többek között azt is felemlíti: „hogy bár a bírák a zsidók csalása, hazugságai, cselszövényei, az egyház s a kereszténység iránti mély gyűlöletök, valamint aranyaik csábító hatalma iránti utálat teljes érzetével bírtak, mégis a bűnben leledző zsidók iránt mérsékelt, higgadt és enyhe bánásmódot tanúsítottak, úgy hogy azok, kik a pöriratokat végig tekintik, őket inkább túlságos elnézéssel s enyheshívűséggel, mint szigorúsággal vádolhatják.“ — Igaz ugyan, hogy az akkori büntető eljárás szokásai szerint megengedett kínzás alkalmaztatott ellenük, de ha tekintetbe vesszük, hogy

az a teljes igazság kiderítését eredményezte, nevezetesen a Tóbiás beösméréseivel, — ki először vallott, a többi mind, mintha egy szájból jönne, hely, időskörülmények szerint még arra nézve is teljesen megegyező vallomást tett „hogyan nem első eset volt a trienti gyilkosság, ahhoz hasonló másszor is követetett el, — az igazság felderítését nem lehet kizárólag a kínzás erőszakos hatásának tulajdonítani.

Mivel a trienti esetet előzőleg hasonló gyilkosságok áldozataira nézve a szenttéavatás túlhalmozódni kezdett, IV. Sixtus pápa 1475. október 10-ikén egy brevét bocsátott ki, melyben a szenttéavatás tilalma foglaltatik mindaddig, míg csak n vizsgálat be nem fejeztetik s a vértanúi kínzás be nem bizonyul. A dogé fentidézett rendelete ezen bréve érvényének nyújt kifejezést. A trienti eset befejezésekor több bíbornok és prelátnak lett kiküldve a pör okmányok megvizsgálására, s midőn ezek a pör folyamából kitetsző igazságos eljárás teljes approbációja s a szenttéavatás kellékeinek hiánytalan-eága felől szigorú megvizsgálás folytán kételyt kizáró meggyőződésre jutottak, eszközöltetett 1478 Június 20-dikán a martyr-halállal kimúlt Simon canonisálása s szent gyanánt tiszteletének megengedése.

Alig múlt el öt év a trienti gyilkosság után, midőn a szomszédos velencei senátusnak alkalmá nyílt, atyát hatóságán belől Porto-Buffalettoiban tapasztalást szerezni, hogy a mondák, melyek a zsidók rituális vérontásáról a nép száján jártak, egyáltalán nem voltak alap nélküliek. Ugyanis nevezett helyen Serdadeus és Moiees nevű zsidók a cölni Simon fiát Jakabot s még egy másik hitsorsorosukat rábírták, hogy nekik a közelgő húsvétra egy keresztény fiút szerezzenek, s vélik ebben meg is egyeztek. A két zsidó az ajánlatot elfogadván, Novello Sebestyént, egy Bergamoba való 7 éves szegény fiút, rábeszélés folytán Trevisóból magukkal csaltak Porto-Buffalettoba, ott aztán a nagycsütörtökre egybegyűlt zsidók által a szegény gyermek kivégeztetett. A tettesek kézre kerítettvén, a Velenczében for-

maszerűleg vezetett bűnper befejezése után a szent Márk téren levő két oszlop között megégettettek. Újra 5 év múltával 1465-ben Vicenza tartományban fekvő Marosticában április 5-ikén egy Lorencz nevű fiú szintén legyilkoltatott, minek következtében a zsidók ezen tartományból kiűzettek s örök időkre kitiltottak.

A Trientben előfordult nagy nevezetességre emelkedett keresztény gyermek-gyilkolás hosszú tárgyalást vont maga után. E tárgyalásról a hivatalos iratok le vannak téve a vaticáni titkos levéltárban. Ezen iratokból kivonjuk azt, mi szorosán tárgyunkhoz tartozik.

Az eset a trienti tárgyalás hivatalos iratai szerint következő: 1475-ben nagy-csütörtökön, mely akkor márczius 24-ikére esett, eltűnt egy nem egészen harmadfél éves Simon nevű keresztény gyermek. Holt teste föl-találtatott egy vízzel telt árokban. Ezt a hatóságnak először maguk a zsidók jelentették. A vizsgálatból kiderült, hogy a gyermek nem fűlt a vízbe, hanem megöletett. A zsidók, kérdőre vonatván, ellenmondásokba bonyolódtak.

A vizsgálatot maga a trienti kormányzó, bizonyos De Salis János vezette. Mindenek előtt hiteles értesülést kívánt nyerni arról: igaz-e az, amit a hagyomány és néphit tart hogy a zsidók keresztény gyermekeket megölnék a végre, hogy vérüket vegyék; és ha teszik, minő céljuk van azzal? A kormányzó maga elé hívatott egy Feltóra való János nevezetű keresztényt (Joannem christianum de Feltro), ki a zsidóságból tért a keresztény hitre. Nevezett János, miután esküt vettek tőle, hogy a tiszta

igazságot fogja elmondani, így nyilatkozott: „Igaz, hogy mintegy 15 évvel ezelőtt tanúnak atya németországi Sachet (Sachus de Alemannia) beszélte neki, miszerint vagy 40 év előtt német országi Landshut nevű városban családjával lakván, többen az ottani zsidók közül fi-gyermeket öltek meg, hogy annak vérével vegyék. Ezen eset a város birtokos-urának föl is jelentetett, de ennek nevére tanú nem emlékezik. A város ura néhány elmenekült zsidó kivételével a többit mind bezáratta. Az elmenekültek közt volt tanúnak atya is. A keresztény gyermek meggyilkoltatása miatt 40 zsidó végeztetett ki.

Tanú kérdeztetvén, hogy mikor még zsidó volt, élt-e ő maga is keresztény vérrrel, vagy látta-e, hogy azzal atya élt volna, így válaszolt: „Nem hiszi magát kötelezettnek megmondani, hogy ő maga élt-e keresztény vérrrel, de atya a zsidó húsvét napján estebéd előtt, úgyszintén második és harmadik napon szokott keresztény vérrrel élni; ezt poharába töltve, melyben bor volt, azzal meghintette az asztalt, átkot mondván a keresztények hitére. Vért tett a tésztába is, melyből a kenyér készült, és pedig húsvétjok ünnepe előtt. Ezt a kenyeret aztán a zsidók húsvétjok napján ették meg. Ugyanezt tették a többi zsidók is, mindezt önmaga látta és hallotta is...“ Hozzátevé, hogy ezt a legnagyobb titokban tevék.

Ezen elbeszélés folytán a kormányzó megerősödvén gyanújában, hogy Trientben a keresztény gyermeket zsidók ölték meg, a befogott zsidókat akkori szokás szerint kínzó eszközök alkalmazása mellett vallatta. Először is kérdőre vont bizonyos Bonaventurát, ki a holttest föltalálását bejelentette, s ki szakács vala Samu házában, melyben a zsinagóga volt Bonaveutura részletes vallo-

mást tett, úgy szintén többi társai. Azon föltevés ellen, hogy csupán a kínzás csikarta ki vallomását, szól az a körülmény, hogy az összes zsidók vallomásai a legkisebb részletekre nézve megegyeztek, a mi czáfolhatlannal bizonyítja hogy igazat vallottak.

Samu fia, Izrael vétetvén vallatás alá, kezdetben mindent tagadott De a kínzás fájdalma alatt felkiáltott: „Ne kínozzatok, megmondom a tiszta igazságot.“ Aztán a következőket beszélő el: „Húsvétjok hetében, Mózes, Samu, Angyal, Tóbiás, Mohar és ő maga — Izrael, — jelen lévén reggel Samu házában, a zsinagógában, s bevégeztetvén az isteni szolgálat, magok közt beszélgettek hogy ez alkalommal nem készíthetnek húsvéti kenyeret, mert egy sem rendelkezik keresztény gyermek vérével“ (quia nemo habebat de sanguine pueri christiani.) Tehát a kovásztalan kenyér készítéséhez keresztény vére lett volna szükségök.

Aztán Izrael folytató: «Atyja, Samu azt monda, hogy valami keresztény gyermeket kell szerezni (crnt providendum, quod haberetur aliquis puer christianus.) A jelenvoltak elhatározták, hogy 100 darab arany adassák annak, ki keresztény gyermeket szerez, hogy annak vére vétessék. Ezzel szétmentek.

Ez a följánlott 100 darab arany nem volt elvesztegetett pénz, mert a keresztényvért a zsidó ü g y n ö k ö k messze földre elvitték és drága pénzen hitsorsosaiknak eladták. A pénz tehát bő kamattal megkerült.

Izrael kérdezte, hogy miért használják a zsidók a keresztény vért, felelé: „Mert nekik hitök, hogy ha ily vért nem tesznek a húsvéti kenyérbe, mindnyájan

büdösek lesznek" (foeteret apad omnes.) A rabbinusok e bűzt erkölcsi értelemben veszik, hogy t. i. ha keresztény vért nem használnak, vétének a törvény ellen.

Azon kérdésre, mind jelentősége van a keresztény vér evésének, és miért eszik azt a húsvéti kenyérről? Izráel mondd, hogy „az megemlékezés azon vérről, melyről Isten mondá Mózesnek, hogy azt a zsidó házak küszöbére kell hinteni, midőn ezek Fáraó fogságában voltak.“

Azt is kérdezték tőle, minő szavakat használnak, midőn a keresztény gyermek vérének vesznek? Izráel valómása szerint e szavakat szokták használni: „Ezt tesszük a keresztények Istene ellenére, aki nem igaz Isten; (a Messiással) lóháton és tevéken megszabadításunkra lovagok fognak jönni.“ Egy zsidó értelmező szerint a lovagokról szóló monda értelme, hogy „a jövő évben érkezik meg a Messiás.“

A bírák azt is kívánták tudni, mennyi vért szednek a meggyilkolt keresztény gyermekből? Izráel szerint „másfél fazékkal. (imam scutellam cuin dimidio.) A Simon gyermektől szedett vért, ugyanazon vallomás szerint, a a rokonok (azaz, más országbeli hitsorsosai) közt határozták elosztatni; de azt nem határozták meg, hogy mindenkinek mennyit adnak.

Ismét kérdék: Más években mit csináltak a trienti zsidók, hogy keresztényvérhez jussanak? Izrael: „Mintegy négy év előtt atyja kezében poharat látott, melynek fenekén összeszáradott vér volt. Ezt atyja, mint ezt maga mondá, bizonyos zsidótól szerezte, ki Németországból jött.“

Pillanatra aztán tagadta az általa mondottak valóságát; utóbb azonban ismét beismerte, és hozzá tette, hogy

a Simon gyermek megöletésénél ő is segédkezet nyújtott, először a keresztények iránti gyűlöletből, és másodsor azért, mert keresztényvére szükségük volt. Megmondotta egyszersemind a bűnrészesek neveit, ezek valának: az öreg Mózes, Samu, Mohar, Mózesnek fia, Bonaventura, annak fia, Voltál, Bonaventura szakács, Tóbiás orvos, és a valló Izráel.

Vitáié, (mely név anagrammája a levitáknak) kérdőre vonatván, kérdeztetett, hogy hol öletett meg a gyermek? Azt válaszold, hogy a konyhában. Azon kérdésre: miként tudja, hogy a konyhában öletett meg? nem akart felelni, míg kínzatasát be nem szüntetik. Óhajtása teljesülvén, részletes vallomást tett, amelyből itt csupán azt jegyezzük föl, ami Izráel közlött vallomásaiban nem foglaltatik.

Mi végre kívánta a kereszténygyermek véré? kérdék. „Azért, mondá, hogy véré a kovásznélküli kenyérbe tehessük, melyet húsvétkor eszünk.“

Újabb kérdés: Miért szurkálták össze és marczangolták szét a gyermek szeméremrészét? És mely célra eszik a kereszténygyermek véré? Mire Vitale válaszolá: „hogy arra már felelt. Tehát szerinte ennek nincs más oka, mint hogy a zsidónak, húsvétja kellő megünnepléséhez szüksége van keresztény vére.“

Megerősíti ezt következő vallomásával: „A zsidóknak szükségük van keresztény gyermek vérére minden évben, hogy azzal húsvéti kenyerüket készítsék.“

És hozzátevé: „Amit mondott, azt elődjeitől hallotta (a majoribus suis): Samutól, az öreg Mózesből, trienti lakostól, továbbá nagybátyjától Salamontól, ki a velencei

területen Monzában lakik. Nagybátyja mellett bárom évet töltött. Amely időben, húsvét napján Salamon, mint azt ő maga mondá, vérrel készített kenyeret evett.“

Vital kérdeztetvén, vajjon azon időben, melyet Salamon mellett töltött, evett-e ő maga is vérrel vegyített kenyeret? válaszolá: „Nagypénteken ettem kovásztalan kenyeret Samu és Mézes mondák, hogy e kenyérbe tettek azon keresztény gyermek véréből, kit csütörtökön megöltek. Különbem nem tudja, ki vegyítette a vért a kenyérbe, ha csak Bonaventura szakács nem, ki a kenyeret készítette.“

Eddig a vallomás a kereszténygyermek legyilkolásának okára nézve. De elmondta Vitái a gyilkosság tényét is, és mily szertartások közt vitetett az végbe,

Fölvívátván, hogy beszélje el a tiszta igazságot, a következőket mondá: „A zsidó húsvétnapján, mely megfelelt akkor a keresztények nagycsütörtökének, alkonyakor, az órát pontosan nem tudja, Vitál Samu házában lévén, a zsinagóga melletti szobában időzött Ebben voltak még az öreg Mózes, Sámuel, ennek fia Izrael, Mohar Mózesnek fia, Bonaventura Moharnak fia, Bonaventura szakács és Tóbiás. Itt említett Sámuel egy már ott levő gyermek nyakára kendőt kötött. Az öreg Mózes padon ülven, térdein tartá a gyermeket- A kendőt Sámuel és Mózes erősen megszoríták a fiú nyakán, hogy kiáltozása ne hallatszassék. Erre Mózes csipővással a gyermek arczából kicsípelt egy darabot; ugyanezt tette Sámuel és Tóbiás. Az arczából folyó vért bögrével fölváltva majd Tóbiás, majd Mohar fogta föl. Mindnyájának tú volt kezében, melyekkel a gyermeket szurkálták, közben zsidószavakat mormogván, melyeket valló nem értett. Aztán ugyanazon csipővással a gyermek jobb czombjának külső oldalából

szaggattak ki egy darabot. Az innén folyó vért ugyanazon bögrébe fogták föl Erre a padon ülő Sámuel és Mózes lábra állították a gyermeket, és pedig a jobbik oldalon ülő Mózes kiterjesztve tartotta a fiú jobb kezét, a baloldalon ülő Sámuel a bal kezét, Tóbiás tartotta a fiú lábait. Ekként a gyermek kiterjesztett kezeivel keresztre feszítettnek látszott. S míg a gyermek ekként állott, a jelen volt zsidók őt tűkkel szurkálták, amely műtét alatt a gyermek meghalt“.

A kínzásról még többet fogunk mondani; itt csupán Vital vallomására szorítkozunk.

Az iránt is kérdeztetett Vital, hogy miféle tűk voltak azok, melyekkel a fiát szurkálták? Eléje adtak különféle tűket, melyekből egy gombbal ellátottat (acum a pomedello) választott ki, mondván, hogy olyanokat használtak. Ez nagy tűző tű volt, melyet az olaszok ma is „ago col pomelo“-nak neveznek.

Miért sebeztek így a gyermeket, és miért szurkálták? volt a további kérdés. Mire Vital „Azért, hogy vérét vegyék; szurkálták pedig és kezeit kiterjesztették Jézus emlékére.

Miként érti a Jézus emlékét? Vitái: „Meg akarták Jézust, a keresztények Istenét gyalázní, s a keresztre feszítés emlékét minden évben meg szokták így ülní.“

Az eddigiekből is kitűnik, hogy a keresztény gyermek meggyilkolása és vérvétele nemcsak bosszútény, hanem szorosán vallásos szertartás. Még inkább kitűnik az a következőkből.

Sámuel, tulajdonosa azon háznak, melyben a gyilkosság történt, kezdetben mindent tagadott. Végre ily vallomást tett:

„Sok, nagyon sok év előtt, — úgy véli, előbb, mint-
sem

a keresztény vallás oly nagy hatalomra emelkedett, — a tanulmány zsidók Babyloniában vagy a szomszédos részeken maguk közt tanácskoztak. És elhatározták, hogy a megölt keresztény gyermek vére sokat használ a zsidók üdvösségének. Abban is megállapodtak, hogy a vér csak úgy használ, ha keresztény gyermekből vétetik. A keresztény gyermeket úgy keli megölni és vérének venni, amint megölt Jézus, kit a keresztények Istenként imádnak. A keresztény gyermeknek hétévesnek vagy még fiatalabbnak kell lennie; inkább fiatalabb legyen; mint hétévesnél idősebb. (Érre nem ügyeltek mindig szorosán, mint ezt bizonyítja a damascusi eset.) A vérvételre nem alkalmas keresztény nő, ha nem szűz. Mivel Jézus, kit a keresztények Isten gyanánt imádnak, keresztre feszített, és az ő megvetésére és gúnyolására ölik meg a zsidók a keresztény gyermeket, ezek illőbbnek tartják, hogy akinek vérének veszik, fiú legyen és ne leány. Erről nincsen szó az olasz zsidók irataiban, hanem a tengeren túl lakókéban*)

Kérdezték Sámuelttől: Mi célra használják a zsidók a keresztény vért? Válasz: „A kovásztalan kenyérhez használják következő módon: A zsidó húsvét előnapján,

*) A tudós rabbi Babyloniában tették a talmudot befejezetté. A keresztény társadalmat leginkább fenyegető részeit a keresztény hatóságok ki hagyatták, hogy elejét vegyék a zsidók üldöztetésének; a zsidók nagyközönség több részt kihagytak óvatosságból. De ezen részek az orthodox zsidók közt tradícióképpen máig fönntartatnak, sőt taníttatnak. „Maguk az öregebb és előkelőbb olasz zsidók ezt maguk közt titokban tartják, s egyik a másiknak beszéli el.“ Azért tehát bátran hivatkozhatnak a zsidók főargumentumként arra, hogy a rituális vérvétel szokását senki sem képes nekik a zsidók írott vallástanaiból bizonyítani.

midőn a kenyérhez a tésztát dagasztják, a családfő veszi a keresztény gyermek vért, s abból dagasztás alatt a tészta közé tesz többet vagy kevesebbet, a szerint amint több vagy kevesebb keresztény vérral rendelkezik. Ha csak egy lencse nagysága részecskét tenne bele, elég volna. Néha a családfő a vért a dagasztó szemeláttára teszi a tésztába, néha pedig nem. Ha van hozzá bizalma, nyíltan teszi; ha nincs, titkon.

Azon kérdésre, hogy kik végezték házában a múlt években a dagasztást? Sámuel felelé: „Cselédjeim, az mindegy: férfiak-e azok vagy nők. A mait években, mondá, nem bízott cselédjeiben, s azért a vért titkon vegyítette a tészta közé. Ez évben azonban Bonaventura szakács szemeláttára adta hozzá a vért.“

„A zsidók, — folytató — ezen vérral húsvétjok napján este élnek ilyenképen: a családfő az asztalnál a főhelyet foglalja el. Fogván egy poharat, melyben bor van, azt maga elé teszi. E pohárba keresztény vért tesz. A család minden tagja előtt egy borral telt pohár áll. Az asztal közepén tál van keresztény gyermekvérral készített három kovásztalan kenyérral. A tálba valamelyest tesznek az estelire szánt ételekből is. A családfő újját belemártja poharának borába, melyben keresztény vér is vagyon. Aztán nedves újjával befecskendezi az asztalt, és zsidó nyelven elmondja azon tíz csapást, melyeket Isten az egyiptomiakra küldött, mivel a zsidókat nem akarták elbocsátani. Ezen átkokhoz hozzá teszi: „Kérjük Istent, ezen csapásokat küldje mindazokra, kik a zsidó vallás ellen vannak.“ Ezzel a keresztényekre mondanak átkot. Aztán a családfő veszi a kenyereket, s belőlük mindegyiknek ad egy részt. Szintúgy először a családfő kiüríti po-

harát, ugyanezt teszik utána a többiek; mire vacsorálnak.

Hasonlóképen tesznek másnap este. Egyébre, tudomása szerint a vért nem használják.“ A húsvétot a zsidók ma is csaknem egészen a leírt módon ülik meg. (V. ö. Medici Paolo;) Riti e Costumi degli ebrei. Torino. Ed. VI. 1874. 152.pag) Kérdezték még Sámueltól: Vájjon úgy vélekednek-e a zsidók, hogy a megölt keresztény gyermek vérének inkább egyik mint másik napon kell venni? S hogy a gyermeket inkább egyik mint másik napon kell megölni? Válaszoló: „A gyermeket akármely időben lehet megölni és vérének venni. De a vér jobb, az áldozat Isten előtt kedvesebb, ha a megölés és vérvétel a húsvéthoz legközelebb eső napokban történik. Ha tehát a zsidók a keresztény gyermeket meg nem öljék a húsvéti időben, „midőn áldozatuk Isten előtt legkedvesebb,“ megtehetik azt bármely más időben, hogy keresztény vért kapjanak. És Sámuel, mint a hivatalos iratok mondják, ezt vallomása szerint nem írásból tanulta, hanem Spring Dávid nevű mestertől, ki Bambergben és Nürnbergben tanított. Ezen Spring — szerinte — aztán Lengyelországba költözött, s nem tudni, vájjon él-e még. Amiből következik, hogy a zsidók a keresztény gyermekek megölését Németországban is gyakorolták. Sámuel vallomása pedig annál nagyobb fontossággal bír, mert öreg, tapasztalt ember, és a zsidó tanokban és tradíciókban teljesen jártas, nagytekintélyű rabbi volt.

Sámuel vallomásával még egy ideig kell foglalkoznunk.

Ezen kérdésre: hogy miért szaggatták csípővassal a gyermek jobb orcáját és jobb czombját, és miért nem más

helyeken? miért szurkálták tükkel? Samu válaszóla: „Azért, hogy ha a keresztények megtalálták volna a gyermek testét (mint más alkalmakkal történt), ne legyen okuk hinni, miszerint a zsidók vagdalták össze, hogy tőle vért vegyenek. A vért az orczából és czombból mondott okokból vették; tükkel annak megvetésére működtek, kit a keresztények Istennek neveznek, mint főnnebb mondatott.“

Másodszor is kérdeztetett, miért használtak csípővasat s nem inkább kést? Mire Sámuel: „Azért mivel ha a gyermek teste esetleg megtaláltatott volna, a keresztények azt gondolhatták volna, hogy a vágásokat a zsidók vérnyerés tekintetéből tették. Így inkább csípővasat használtak. Tették ezt annál inkább, mivel vagy két év előtt bizonyos Risenbusch gyermek eltűnt néhány napra, de utóbb megtaláltatott, és ez bejelentetvén a trienti püspöknek, (aki Trientnek világi fejedelme volt;) ez azt mondta, miszerint a keresztények jól vegyék figyelembe, vájjon a megtalált gyermek teste valamely részében vannak-e vágások, mert ezt a zsidók szokták tenni, hogy a gyermekből vért vegyenek. S ezért a zsidók nem akartak kést használni, hanem inkább csípővassal éltek.“ Ez is bizonyítja, hogy a zsidóknál közsokásban volt, keresztény vérrel élni. Oly általános volt e meggyőződés, hogy ha keresztény gyermek eltűnt, mindenki azt hitte, hogy a zsidók által raboltatott el. A zsidók okulván a tapasztaláson, mint Sámuel elbeszélte, a keresztények félrevezetésére nem kést, hanem csípővasat használtak. A valamásból az is kitűnik, miszerint a zsidók vallásos meggyőződése, hogy keresztény vér használata által Istennek kedves dolgot tesznek és lelkök üdvösségét mozdítják elő.

Sámuel kérdeztetvén, vajjon ő vagy családjának valamely tagja vett-e magához azon gyermek véreből, kit nagy csütörtökön megöltek? felelé: „Hogy mondott estén vacsora előtt ő azon vérből tett poharába, melybe aztán bort töltött, aztán megáldá az asztalt azon módon, mint főnebb előadta. Hasonlóképen tett a következő estén. Kovásztalan kenyeret nem készítettek sem mondott csütörtökön, sem a következő napokon. Hogy más zsidók éltek-e a gyermek vérevel, nem tudja.“

Sámuel a következőket is vallotta: „Miután Angyal (Angelus) 5—6 év előtt Trientben telepedett le, ezzel évenkint, közben Tóbiással is értekezett a módról, miként öljenek keresztény gyermeket, hogy véret vegyék; de a legújabb időig (Simon gyermek megöletéseig) keresztény gyermekhez nem jutottak. A zsidók, különösen a tanultak, (maximé apud peritos) azt mondják, hogy a keresztény gyermek vére nagyban előmozdítja a lelkek üdvösségét, mint már főnebb mondta. S ha hozzáférhetnek, minden módon (omni studio) meg kell szerezni. Ha nem jutnak hozzá, béketúrússal vannak.“

A következőkből ki fog tűnni, hogy a zsidók rendes colporteuröket tartottak, kik a keresztény vért drága pénzen eladták. Sámuel így vallott: „Négy éve lehet, Trientben pénzen vett annyi keresztény-gyermekvért, amennyi belefér oly üveg ámpolnába, melyben szemvizet szoktak tartani. Ezen ámpolna egy ujjnyi hosszú volt. A vért négy aranyon vette bizonyos Medvétől, (a latin szöveg Ursus-t említ, alkalmasint Beernek hívták); hogy ez hová való, nem tudja; csak annyit mondhat, hogy Szászországot emlegette . . . Ezen Ursusnak, vagy mondjuk, Beernek volt hitelesítő levele (literas legalitatis)

mely bizonyította, hogy Beer hiteles ember volt (homo legelis,) s amit árul, nem hamis (non erat falsum.) Ezen hitelesítő levelében többi közt zsidó nyelven ez vala olvasható: „Tudva legyen mindenki előtt, hogy amit Beer magával hord, nem hamisított“ (notum sit omnibus, quod illud, quod portat Ursus, est justum.) Ugyanazon hitelesítő levél így volt aláírva: „Hol Mózes Szászországból, a zsidók főmestere.“

„A vér, folytatá, melyet Beer árult, edényben volt fából vala-e vagy nem, arra nem emlékezik, de azt tudja, hogy belül czinkkel volt bevonva. A vér por alakban volt (erat sanguis pulverisatus). Por alakjában azért árulták a vért, hogy a keresztényeknél gyanút ne keltsenek.“*) Annyi vér vala az edényben, hogy egy üveg (amphiala vei mossa) negyedrészt töltené meg. Nyílása fehér viaszszal volt befödve ezen felirattal: Mózes, a zsidók főmestere a viaszra Sámuel zsidóbetűkkel hozzáírta: Trienti Sámuel. Sámuelnek ezen írása azt jelenté, miszerint ő is bizonyította, hogy az edényben keresztény gyermek vére van.“

Utolsó vallatásakor Sámuel még két addig ismeretlen dolgot hozott tudomásra: „Hogy keresztény vér üdvös legyen azon zsidókra nézve, kik vele élnek, szükséges, hogy a gyermek kínok közt haljon meg, másként az a vér nem hasznos.“ (est necesse, quod ille puer moriatur in tormentis: aliter ille sanguis non est bonus) — Továbbá: „Igaz, hogy nagyobb részben a családfők teszik a vért a borba, melyet mondott estén isznak; de Isten előtt kedvesebb, ha a családban mindnyájan isznak belőle S azért Sámuel

*) Ha kérdőre vonattak, azt mondták, hogy vörös téglaiport árulnak.

kívánta, hogy a családban mindnyájan igyanak a vérrel vegyített borból.“ Tehát a vér csak úgy üdvös, ha a keresztény gyermeket kínzás közt ölik meg, s jobb és Isten előtt kedvesebb (melius et Deo plus gratum), ha ezen vérből minden zsidó iszik.

Következik Angyal zsidó vallatása. Ha némi ismétlések fordulnak elő, ezek csak amellet bizonyítanak, hogy a kérdőre vont izraeliták igazat vallottak; de fog-nak a következő vallomások nj részleteket is tartalmazni.

Angyal ekként vallott: „Mindnyájan körülállották az élő gyermeket, kit egy kis hordóra (latinai vegete, alkalmasint az olasz v e g g i a eltorzítása; támasztott deszkára tettek. A gyermek mezítelen volt s hanyatt feküdt. Kezeit Tóbiás tartotta. Utóbb kezeit kiterjesztették. Tudomása szerint Tóbiás volt az első, ki a gyermeket bizonyos vassal, de nem tudja, minő vassal (más vallomásból tudjuk, hogy csípővas volt) jobbik orcájában megsebezte. Hogy ki volt a másik, ki őt jobbik orcájában megsebezte, nem tudja Angyal, ki a gyilkolásnál nem volt jelen, s halomlás után beszélt. Az első sebet, mint tudjuk, nem Tóbiás, hanem az öreg Mózes ejtette. Valaki a jelenvoltak közül, kinek nevére nem emlékezik, cserépedénybe fogta föl az orcából folyó vért. Sámuel más vassal, erről sem tudja, minő vas volt, a gyermeket megsebezte jobbik czombja külső oldalán. Egyik jelenvolt itt is fölfogta a vért. Azt nem tudja, ki sebezte meg a gyermeket „insommitate virgae“ (a szeméremtest felső részén); de azt tudja, hogy az abból folyó vért más edénybe fogták föl.“ És különös, hogy a jelen nem volt Angyal azt is tudta, hogy „míg ezek történtek, a jelenvoltak gombbal ellátott tűzőtükkal a gyermeket fején, czombján, karján, mellén

szurkálták.“ E vallomás azt látszik bizonyítani, hogy minden szorosan megállapított rítus szerint történt.

Szurkálás közben mindnyájan zsidó nyelven mondták: „így vesszenek el ellenségeink.“

Kérdezte: Mi jelentősége van annak, hogy a gyermeket jobb orcájában megsebesítették? válaszolá: „Az azt jelenti, hogy Mózes szája által többször monda Fáraónak, hogy el kell bocsátania Izrael népét.“ Azaz, valamint Mózes szája által szolt Fáraóhoz, hogy a gyermeket orcájában kell megsebesíteni.

Miért sebesítették meg jobb czombját? Válasz: «Mert Fáraó és az egyiptomi nép, kik üldözték a zsidókat, útjukban szerencsétlenek voltak.» Azaz, valamint Fáraó és az egyiptomiak lábaikon üldözték a zsidó népet, mely lábain menekült, úgy a zsidók most azzal boszulják meg magukat, hogy keresztény gyermek czombját (lába részét) sebzik meg.

Miért sebzik meg szemérem-testén (in virga)? „Ez az ő körülméletetéseket jelzi.“ Azaz, valamint körülméletetésekor a zsidó gyermek fájdalmat szenved, úgy ugyanazon helyen a rituális áldozattá váló keresztény gyermekkel is kell fájdalmat éreztetni.

Ezen kívül alapos a feltevés, hogy a vért ők a többek közt körülméletés (mehila) alkalmával is használják, mely az alább közlendő esetekből is kitűnik. Ezt igazolni látszik maga a körülméletési szertartás. A körülméletés ugyanis következőleg történik: az illető szülők lakásán a sok szék között kettő különösen van előkészítve; egyik Illés próféta számára üresen tartatik fenn, mert hitük szerint ez alkalommal láthatlanul Illés próféta is jelen van ezen székben ül „Z e h C i s e S e h e l E l i a h“ — ez az

Illésnek széke; — másik pedig a koma számára, ki a kisedet ölébe fogja, s miután a jelenlevők felkiáltanak „Baruch bo“ — (áldott légyen bejöveteled,) — a Mohél vagyis a körülmetélő sakter az előbört elmetszi, majd a gyengébb bőrnek körömmel felhasítása (peringah, fölfedés) végre a vérnek szájával kiszívása (Metzatziah) s egy e célra boros vízzel telt edénybe kipökdösés³entán, az ejtett sebet vörös színű porral behinti. Ezen por készítemi és szerzemi titkának gondos rejtegetése, s maguknak a rituális gyilkosságon ért zsidóknak önvallomása által megerősödést nyer, hogy ők a megölt áldozat vérét körülmetélésnél is használják.

Miért sebzik egész testén? „az egész testen tett szurkálások jelentik, hogy az egyiptomi nép egész testében .megveretett“ Azaz, valamint az egyiptomi nép mindenütt meg veretett, úgy a keresztény gyermeket is egész testében meg kell sebesíteni.

Kérdék továbbá: miért teszik a vért kovásztalan kenyereikbe? Angyal: „Mert e kenyeret a zsidók megesszik. Ezen vérrel vegyített kenyér megevése pedig azt jelenti, hogy Krisztus Jézus, a keresztények Istenének teste és ereje az ő halálával úgy megsemmisül, mint megsemmisül a vér a kovásztalan kenyérben ennek megevése által.“

Újra fölszólíttatván, hogy teljesen az igazságnak megfelelőleg mondjon el mindent, amit tud, így nyilatkozott: „Ő csupán a nagyhét szerdai napján volt Sámuel házában. Itt a zsinagógában jelen volt Sámuel, ennek fia Tóbiás, az öreg Mózes, ennek fia Mohar, Tóbiás és Ó: Angyal. Már nem tudja bizonyosan, Sámuel vagy Tóbiás mondottadé, hogy jó lenne gyermeket szerezni. És akkor tanácskoztak, mily módon juthatnának ilyenhez, hogy vérét vegyék.

Végre elhatározták, hogy Tóbiás (ki mint orvos több keresztény házban meg szokott fordulni) szerezzen gyermeket.

A következő vallatáskor azt is elismerte, hogy a keresztény gyermek szerzése módjáról már kedden is táncszoktak. A megbízatás akkor is Tóbiásra esett.

Midőn kérdeztetett, hogy mit csinálnak a zsidók a keresztény vérrel? a közlött vallomásaikból már ismeretes dolgokon kívül vallá, hogy a keresztény gyermekek vérét porrá szárítják, s ezt a port gondosan megtartják. Midőn gyermekeiket körülmetélik, annak praeputiumára keresztény vért tesznek.“

Vájjon meg nem ölt keresztény gyermek vére a zsidó szertartáshoz szintén alkalmas? Angyal válasza: „Nem alkalmas; hogy a vér üdvös legyen, a gyermeknek kínszatnia kell, s kínszatás közt kell vérét venni, különben a vér nem oly jó, de azért életben maradt gyermek vére is használható.“

A bírák kíváncsiak lévén, honnan tud Angyal ennyi mindenfélét, kérdék tőle, hogyan tett ő, hogy keresztény gyermek véréhez jusson, melyet fiai praeputiuijára tegyen? „Erre, — válaszolá, — nem volt gondja, mert József mester, ki Rivában lakik és aki az ő fiait körül metélte, rendelkezik ily vérrel, melyet a körülmetélésnél alkalmaz. Ha azonban a körülmetéléshez keresztény vér nincsen, akkor örmény labdacsokat és sárkány vért (de bolo armeno et de banguine draconis) használnak.*) Ez a por bámulatos gyorsan behegeszti a sebet.“

*) Hogy mi az örmény lapdacs, annak meghatározását a szaktudományra bízuk; az úgynevezett sárkányvér egy sötétvörös folyadékot képező faszurok s a Keletim található. — Szerző.

Hogy tett a múlt időben, hogy keresztény vérhez jusson? „Négy év előtt, mondd, négy líráért babszemnyi mennyiségé keresztény vért vett bizonyos Izsáktól, kinek másik nevét nem tudja. Izsók azt mondta, hogy Alsó-Németországból, a kölni püspökségben levő Naus helységről való, hogy eladni való vér van nála, melyet por alakjában vörös kendőben tartott. Úgy véli, hogy Trientből Velencének vette útját.“

Hol lakott vádlott (Angyal,) mielőtt Trientben telepedett le? „Castel Gaver"ben, hol 7 évig nagybátyjával, Lazzari Enselinóval együtt lakott“

Miként szerzett Enselino vért? „Csak annyit tud, hogy az első évben, midőn Enselinóval lakott, Bresciából bizonyos Rizado zsidó ír neki, hogy neki van keresztény vére, s engedhet belőle. Mire Enselino válaszolá, hogy ő el van látva Azon hét éven át, melyeket nagybátyjánál töltött, minden évben liusvétjok előnapján a kovásztalan kenyerek keresztény vérrel készítitek; a vért a tésztába Enselio mint házfő tette; mert az a szokás, hogy a kovász tálán kenyérbe a vért a családfők teszik.“

Ezzel végződött Angyal vallatása.

Következett. Tóbiás az orvos, vagy inkább sebész (artis chirurgiae peritus), ki a keresztények közt nagyon otthonos volt (inter christianos familiarissimus habebatur.)

Tóbiás ezeket vallá: „A nagyhét keddi napján együtt lévén Angyallal Sámuel házában, ez azt mondta, hogy az ünnepekre sok húsuk és pompás halaik vannak. Angyal hozzátevé: ez igaz; de hogy jó ünnepünk legyen, egy . hiányzik, (érté keresztény gyermek vérét) Sámuel nem értvén meg őt, kérdé, hogy mi hiányzik? Angyal, miután körültekintett, azt. jegyzé meg, hogy most nincs ideje meg-

mondani. Ezt azért mondta, mert idegenek is voltak jelen. „Majd holnap, monda Angyal, újra találkozunk.“

De mielőtt újra összejöttek, gyermek-rablásra egy Trienten átvonuló zsidót akartak megnyerni. Erre nézve Tóbiás utóbb így nyilatkozott: „Az igazság az, hogy kedden Angyal, Mózes, Sámuel és ő, Tóbiás, a zsinagógába hívtak bizonyos Lázár nevű idegen zsidót, ki akkor Sámuel házában tartózkodott Samu 100 darab aranyat ajánlott neki, ha gyermeket szerez. De Lázár azt válaszolta, hogy nem akarja magát oly nagy veszélynek kitenni, mert bizonyos róla, hogy ha a keresztények a dolgot megtudják, megölik Őt Lázár ugyanazon napon eltakarodott Trientből; nem is tudni, hová ment. Szerdán napalkonyat előtt újra összejöttek. Sámuel ekkor monda: „Holnap húsvétünk lesz, nagyon jó lenne, ha keresztény gyermek véréhez jutnánk.“ S ekkor elhatározott, hogy a kívánt gyermeket Tóbiás szerezze meg.

Különösnek tehető, hogy a trienti zsidók, kik az ottani keresztény lakossággal békés viszonyban éltek, gyermek-rablás által az üldöztetés veszélyének tették ki magukat, holott volt a szász zsidótól vett vérük, s ilyent a rivai zsidó mestertől is szerezhettek. De megszűnik csodálkozásunk, midőn Tóbiás vallomásából megtudjuk, hogy jubileum évében a zsidóknak f r i s vére van szükségük; 1476 pedig a zsidóságnak épen jubileumi éve volt.

„ A zsidók, beszélő Tóbiás, minden Tövel-en*) (amely zsidó szó jubileumot jelent) keresztény gyermek vérét vo-

*) A zsidók egyiptomi sanyargatásaiból kiszabadulásának megünneplése minden 50-ik évben. A közlött és még közlendő esetek azonban kimutatják, hogy a zsidók a rituális vérvételt nem csak a jubileumi években gyakorolják keresztény gyermekeken.

szik, s mintán azon évben jubileum volt, elhatározták, hogy minden módon keresztény gyermeket szereznek.

A mi a fris vérből fönmaradt, azt porrá szántották és a jövő jubileumig használták. Ha jubileumra épenséggel nem tudnak fris vért kapni, porrá szárítottat használnak. Tóbiás elbeszélése szerint: „A keresztény gyermek fris vérét veszik, aztán azt megszántják és port készítenek belőle; ezen porból vesznek évenként (az új jubileumig) a kovásztalan kenyérhez, melyet húsvétjok előnapján készítenek.“

Elmondta aztán a legkisebb részekig, mily kínzattal gyilkoltatott meg a gyermek, mint azt a föntebb közlött vallomásokból már tudjuk — A vérhasználat rítusait elbeszélvén, azon részletnél, hogy a család minden tagja a vérrel vegyített borból iszik, Tóbiás vallomásából megtudjuk, hogy vacsora után a családfő zsidó nyelven e szavakat mondja: „így vesszenek el a goj-ok“, (vagyis pogányok és keresztények.)

„Négy vagy öt év előtt, beszélé tovább Tóbiás, egy rajnai forintért egy dió nagyságának megfelelő keresztény gyermek-vért vett egy Ábrabám nevezetű idegen zsidótól. Ezt Sámuel tanácsára vette. Kételkedvén, hogy az keresztény gyermek vére, tanácskozott Sámuellel. Ez megtekintette a vért s azt mondotta, hogy az valóban keresztény gyermek vére.“ (Ezt Sámuel csak a hitelesítő levél alapján tudhatta.)

Fölszólíttatván, mondja meg világosan, hogy a múlt időben hol és hogyan ölettek meg keresztény gyermekek vérvétel végett? Tóbiás ekként válaszolt: „Azon időben, midőn a felséges császár Velenczében volt, 6 vagy 7 év-

vei azelőtt, Ő maga is Velenczébeu időzött. A zsidók maguk liózt beszéltek, hogy Candia szigetéről egy hatalmas zsidó kereskedő van ott, ki nagymennyiségű keresztény gyermek-vért árul. Nagymennyiségű czukor is volt nála. Azt is hallotta, hogy bizonyos Forles József, ki a császár után jött Velenczébe, említett kereskedőtől vért akarna venni. Mások is kívántak venni; ő maga nem vett De hiszi, hogy a többi zsidók valamennyien vettek. Akkor Velenczében nagyon sok zsidó volt, kik a császár után mentek oda, hogy vám nélkül árukat szerezzenek; ezen árukat aztán tovább szállították a császár szekerein; azt mondván, hogy azok a császár tulajdonát képezik.“ — Amiből gyaníthatni, hogy az akkor Velenczébe özönlött sok zsidó a császár kíséretéhez tartozott, és ez az egész kíséret ellátta magát keresztény vérrrel.

Tóbiás után vallott az öreg Mózes (Moises antiquus), a zsidó rítusokban teljesen otthonos 80 éves agastyán, ki Németországból került Trientbe. A már idézett vallomásokkal teljesen megegyezőig elbeszélte a keresztény gyermek megöletését azon hozzáadással; hogy a kinoztatás a gyermek bekövetkezett haláláig valamivel tovább tartott félóránál, részletesen leírva azon rítusokat, melyeknél a zsidók keresztény vért szoktak használni, mi közben megjegyzé, hogy náluk azon zsidó részesül nagyobb dicséretben, ki több keresztény gyermek-vért használ (ille judaeus magis laudatur qui plus utitur de sanguine pueri christiani.)

De hogyan lehetséges, hogy a zsidóknak keresztény vérré épenséggel szükségük van, miután Krisztus kínszenvedése előtt

keresztények nem voltak, a zsidók tehát keresztény vérhez nem juthattak? „Igaz, felelé Mózes. De akkor Mózes törvénye szerint az parancsoltatt a zsidóknak, hogy húsvét napján minden családfő vegye egy hiba nélküli hím bárány vérét és azt kenje házának ajtóküszöbére. Ez a szokás többé nem dívik; ehelyett a zsidók keresztény gyermek vérét veszik s abból esznek. S valóban Mózes II. könyvének 12-ik részében olvashatni: „És vegyenek annak (a báránynak) véreből, és kenjenek mind a két ajtó mellékére és felső küszöbére a házaknak, s e napot emlékezetben tartsák és ünneppé szenteljék.“ Ma a zsidók nem ölnek többé bárányt, sem annak vérevel, mely a Megváltó vérét jelzi, nem kenik be ajtaik küszöbét, hanem a helyett, használnak keresztény gyermek-vért, mint azt a szentírás értelmezőitől, a tudós rabbiktól tanulták. “

Hogy a gyermeknek kízzatása közben kell vérét venni s hogy az ilyen vér különösen jó, ő is bizonyítja.

Hol van mindez megírva, kérdék Mózesstől, és ki rendelte azt? A t. olvasó emlékezik, hogy a bírák hasonló kérdést Sámuelhoz is intéztek. Mózes Sámuellel megegyezőleg felelé, hogy „erről a zsidóknak írásuk nincsen; de tanítják a tudósok ős a törvényben jártasok, és e tanítást a szóbeli hagyomány állandóan föntartotta.“

Vájjon a zsidó törvény szerint mindnyájan jelen lehetuek-e a gyermek kízzatásánál és vérvételénél? Mózes szerint nem. „A tudós zsidók tanácsa szerint nők és 13 éven aluliak a gyermek megölésénél ne legyenek jelen, ar-

ról ne is tudjanak, mert a nők és a nagyon fiatalok nem tudnak titkot tartani.“*)

Mit tett az elmúlt időkben, hogy keresztény vért szerezzon? „Tíz év óta, válaszolá, nincs arra gondja, hogy szerezzon. Ez időtől fogva Sámuelnél lakik; tehát ő maga nem családfő. Csak a családapáknak kötelességöle (debent babere) keresztény vért tartani. Az utolsó 16 évet megelőzőleg 30 éven át Speyerben lakott. Ott egy elszászi Rotpoch Izsák nevű zsidótól vett keresztény vért. Vagy 40 év előtt Sbitzerbergben lakván, az ott lakó zsidóktól szerzett keresztény vért. 30 év előtt Mainzban a vért Sveschint nevű kölni zsidótól szerezte. Ezen vérből mindannyiszor ő maga is evett, családjának is adott belőle.”

Végre kérdezte, hogyan ismerte meg a valódi keresztény vért? Mózes felelé, hogy „a kiktől a vért vette, azok előjáróiktól kapott hitelesítő levéllel voltak ellátva. Ebben az előjárók bizonyították, hogy a küldöttek megbízható emberek és hogy valódi keresztény vért árulnak.”

Vallott még Muhar, de már ismert dolgokat. S ezzel befejezhetnők e rituális zsidó bűnper ismertetését. De, noha a hittanokat egyik vallásban sem szokás változtatni, mégis önkénytelenül azt gondoljuk: hiszen az, amit itt leírtunk, a középkorban törtéut, s ma bizonyára az embertelen kínzatásnak és gyermekölésnek a zsidók közt többé semmi nyomai.

Ha azonban az ide vonatkozó irodalmat tanulmányozzuk, más véleményben kell lennünk. 1803-ban bizonyos Theophilus Monaco moldvai ex-rabbi, ki nem-egyesült gö-

*) Ezt bizonyítja a tiszá-eszlári rituális gyilkossági bűnperben főtanúként szereplő Scharf Móricz vallomása is.

rög vallásra tért át, román nyelven ily című könyvet adott ki: „A zsidóvallás romlása.“ Noha e munka arab és görög nyelven is megjelent, mégis alig létezik e kiadásokból többé példány. Azonban a francia Laurent Achill, ki a már említett damascusi esetet részletesen leírta, s mely alább szintén ösmertetve lesz, rendelkezett Monaco munkájának egy példányával, s azt felhasználta ily című, ma szintén nagyon ritka művében: „Relation historique des affaires do Syrie depuis 1840. jusqu’ au 1842: Statistique générale du Mout-Libanon et Procedure complete dirigée en 1840 centre les Juifs de Damas a la suite de la disparition du Père Thomas, publiées d’après les documents rocuillis on Turquic, en Egypte et en Syrie par Achille Laurent membre de la société orientalo. Paris 1846.“

Ebből, a moldvai szerzőtől átvett idézetek nyomán tanuljuk, hogy a zsidó húsvétnek keresztény vérrel való megülése a XIX. században is használatban van.

„Sokan,“ — olvassuk idézett műben. — „írtak a zsidókról s azok hibáiról. De sehol sem találunk említést az embertelen titokról, melyet a zsidók magukban tartanak. Ha valaki érintette is ezt, csupán nyit mondott, hogy a zsidók megölik a keresztényeket, és azok vérért veszik. Ezt sok zsidó maga is bevallotta. De sehol sincs megemlítve, hogy e vért a zsidók mire használják. Én — mondja Monaco — ki a zsidók közt rabbi és mester voltam, ismerem titkaikat, ma azokat hitelesen közzé teszem.“

Mindenekelőtt szükséges tudni, hogy a vér titkát nem ismeri minden zsidó, hanem csak a rabbik, tudorok, tudósok és farizeusok, kiket ők chasseidim-nek neveznek. Ezek féltékenyen őrzik a titkot.

— A zsidók három indokból ölik a keresztényeket. Először a keresztények elleni nagy gyűlöletből: másodsor babonából, és harmadszor a rabbik azon gyanújából, hogy talán mégis Jézus a valódi Messiás, a mi azon hitet ébreszti bennök, hogy meghintvén magukat e vérrel, üdvözölnek.

Húsvétkor, midőn a zsidók kovásztalan kenyerüket készítik, egy külön kenyeret is sűtnek, és miután sokat káromkodnak és a lerészegedésig isznak, minden zsidó, a legfiatalabbik is tartozik a megkínzott keresztény vérevel készített kenyérből enni. E kenyeret ephikoimon-nak nevezik. Ha valamely zsidó meghal, a Hhachum (tudor) vesz tojás fehérét, ahhoz kiűzött keresztény véreét vegyíti, e vegyítéssel megkeni a halottnak szíve táját s közben Ezeziel próféta e szavait mondja: „Vért hintek föléték és megtisztultok.“ — Többi közt Adar (február) 11-ik napjára eső ünnepen, melyen megülik annak emlékét, hogy Mardokeus és Eszter megszabadította a zsidókat Árnán kezeiből, s amely ünnep Purim-nak neveztetik. Árnán emlékére gyilkosságot követnek el. Ha sikerül keresztényt megölniük, a rabbi mézzel vegyített háromszögű kenyeret készít, melybe kevés keresztény vért tesz. Ha előbb sikerül keresztény gyermekhez jutniok, azt elzárják húsvétig, hogy akkor is vérük legyen. Purimra nem okvetlenül szükséges vérrel vegyített kenyér; csupán az kívántatik, hogy Árnán emlékére megölésre szánt gyermeket szerezzenek. De húsvét ünnepére az elfogott keresztény gyermeket kí-

nozniok kell, mint kínoztatott Krisztus. E célra oly gyermeket keresnek, ki ártatlan, mint Krisztus ártatlan volt.

„Midőn 13 éves lettem, — folytatja a moldvai ex-rabbi, — atyám közölte velem a vér titkát, a legkömolyabban meghagyváu, hogy e titkot senki, még testvéreim előtt se áruljam el. Ha nős leszel, mondd ismételen, bár mennyi gyermeked leszen, nem fogod elöztük e titkot földfedezni, — csupán csak egynek, és pedig annak, aki legokosabb, kihez legtöbb reményt kötsz és aki a vallásban legbuzgóbb. Ezt bizalmasoddá választhatod. Megtiltotta, hogy nőnek épenséggel ne szóljak róla. Ne legyen soha menhelyed e földön, mondd, ha valaha felfödözöd e titkot, még akkor is, ha kereszténynyé lennél, jaj néked, ha e titkot meg nem őrzöd.“

Ezeket egy zsidó rubinusból kereszténynyé lett ember mondja, ki mint köz tekintélyben álló, magas polgári hivatalt viselő egyén halt meg, s kinek szavahihetőségében kételkedni tehát a legkisebb ok sincsen.

1525-ben a budai nép megrohanta a zsidókat, és ez alkalommal Thurmachambius szerint valamennyi zsidó kifosztatott s nagyrésze elhagyta a várost s Pozsonymegyébe ment lakni. A mohácsi vész után a budai zsidók annyira megijedtek, hogy be sem várva Suleiman padisu győzelmes hadainak közeledését, összes holmiikkal az ország felsőbb részébe menekültek, és pedig különösen Trencsén és Pozsonymegyékbe. Azt az országos zavart és bonyodalmat, nyomort és egyéb balszerencsét a zsidók nagy furfanggal arra használták fel, hogy közvetlen a mohácsi vész után, és a reá következő években a rituális gyilkosságok egész lánczolatát követték el, — többnyire büntetlenül.

1520-ben pozsony megyei Bazin mezővárosban egy ottani bognár kis fiát elsikkasztották s a legborzasztóbb módon agyonkínózták, amennyiben valamennyi erecskéjét felmetszették s a vérért tollszárral és nádszállal kiszopták. Ballagi Aladár egyetemi tanár ezen esetet a magyar nemzeti múzeumban őrzött s a bűnperre vonatkozó akták és egyéb egykorú nyomtatványok alapján ki-merítően és a német eredetinek szóról-szóra való fordításban közli, amint következik:

„1529-ban, Isten mennybemenetele napján Magyarországon, Bazin (Bösing) városában, mely a szentgyörgyi és bazini grófi testvérek, Ferencz és Farkas tulajdona: az ott lakó Meylinger Károly kilencz éves János (Hän-sel) nevű fia eltűnt. És bár a városi polgárok a gyermeket mind az ottani zsidóknál, mind egyebütt szorgalmasan kutatták, néhány napig mégsem került elő. Végre azonban Isten mennybemenetele utáni szerdán 7 és 8 óra közt délelőtt, a gyermeket Isten akaratából egy vén asszony véletlenül megtalálta az illető városon kívül eső sűrű bozótban, összekötött kezekkel, egy pocsolyában arcra fektetve. Ez az eset följelentetvén a törvénynek, az a sok sebbel, szúrással és vágással borított holt gyermek a bazini városházára vitetett. Ott az esküdt polgárság s a köz-ség komoly szemlét tartván s bölcsen intézkedvén, az egész ottani zsidóságot, fiatal és öreget egyaránt, bevádolta s a gyermek miatt befogatta és bezáratta. Ezután nyolcz napra, pünkösdkor oz említett nagyságos urak, Ferencz és Farkas grófi testvérik, a magyarországi két szabad várost, t. i. Pozsonyt és Nagy-Szombatot (Tirnau és a mellett két mezővárost, t. i. Szenczet (Wartperg) és Medert Modern) megkereste és fölhívta,

hogy a gyermeken elkövetett gyilkosságot megtekintse s ha szükséges, tanúságot tegyen arról. E végett a két szabad város mindenkéből két-két tanácsbeli, nevezetesen Pozsonyból Scibler Márton és Goldner Zsigmond, Nagy-Szombatból Höfflmair András és Kossuth János, úgyszintén Szenesről két esküdt: Pehnm Márton és Schuster Miklós, Modorból pedig Schneider Farkas, Mair Ambrus és Huntzinger Farkas a többször említett két gróf megkeresésére Buzinban megjelentek, hol a gyermek elébök vitetvén, annak testét alaposan megvizsgálták. Találtak és láttak rajta sok szúrást, ütést és sebet: valamennyi ere, kezecskéin ép úgy mint lábacsáján és hasán, fel volt metszve és szétzúzatott ki volt herélve, nyaka és nyakszirtje összezúzva, feje beverve taláztatott, úgy, hogy síralom volt ránézni. A gyermek ilyenén megvizsgálása után, az említett szabad- és mezővárosok, máskép nem ítéltettek, mint hogy ez zsidó-munka légyen, melyet a zsidók követtek el. Ennek folytán valamennyi gyanúba vett, bevádolt és bebörtönzött zsidót azonnal, a mint illik, erős faggatással, szigorú vallatás alá fogtak. Ekkor azonban a zsidók u szigorú kérdésekre sem vallottak, s a gonosztételről, gyilkosságról tudni sem akartak. E miatt a kétszabad- és a két mezőváros esküdtjei, az említett szentgyörgyi és bazini gróf urak felhívására ismét megjelentek, s ekkor az egész bevádolt zsidóságot ismételve komoly és szigorú kérdésekkel vallatván: tömegesen és külön-külön valamennyien egyhangúlag bevallották s igenelték, a mint majd elő fogjuk adni.

Item, az említett zsidók, alább följegyzett és fölvelt vallomásuk alapján, pünkösd utáni pénteken Bazinban szabad ég alatt törvényszék elé állíttattak, melyben a több-

szőr említett két gróf úr két városának, Szent-Györgynek és Bazinnak esküdt bíróin kívül részt vettek még a font- említett két szabad- és mezőváros kirendelt esküdtjei; ezek előtt, valamint a körülálló becsületes emberek előtt, kik Noisedből, Olmützből, Bécsből és más szabad és mezővárosokból s falvakból néhány ezren sereglettek oda: fölolvastatott a zsidók vallomása. És a vallomás felolvasása után, a zsidók a bírák által megkérdeztettek, vájjon úgy esett-e a dolog, a mint bevallották, és a mint vallomásuk mutatja? Erre a zsidók egyhangúlag kiáltották és mondták a törvényszék és a körülállók előtt, hogy az csakugyan úgy történt, s igenelték az egészet. Erre törvényt láttuk, ítéletet hoztak s mondtak ki, mely szerint az ottani egész zsidóság, a mi csak ott van ifja-véne tűzzel irtassák ki. A meghozott ítélet után azonban a többször említett szentgyörgyi és bazini gróf urak kegyelmet adtak azon fiatal zsidó gyermekeknek, kik nyolcz vagy tíz éven alóliak valának. E gyermekeket a keresztények magokhoz vették, kiosztották maguk közt s megkeresztelték. De az öreg zsidók, asszonyok, legények és lányok, mintegy harminczan Bazinból kivitetvéu, tágas térre hurczoltattak, tűzre rakattak s porrá égettettek. — Isten legyen irgalmas minékünk. Ámen.“

A zsidók vallomása.

Az Úrnak 1529-ik övében Erik napján, a pünkösdi ünnepek alatt, Dávid zsidó Farkas grófnak Bazinban, szigorú kérdezősködés után megvallotta, hogy a mint pénteken, Isten mennybemenetele után való napon, ott Bazinban a zsidók zsinagógájába ment volna, a zsinagóga asztalán írva találta, hogy egy embernek van egy gyermeke:

mit tegyen vele, adná értésére. Ily szavakkal jöttek hozzá. Ő meg válaszolta: nem voltam odahaza, s erről a dologról tudni sem akarok. Én azonban jól megértettem, hogy ők ezt tették; a börtönben, és azon kívül, mielőtt befogatott volna, hozzá is jöttek Sámuel zsidó, Dávid a szappanfőző, Mihály zsidó s kérték tőle: kedves Dávid: látod a nagy lármát, a mi a keresztények közt van a gyermek miatt, nem mentenek föl bennünket a vád alól! Kérünk tehát téged, mivel olyan kegyelmes urad van Farkas gróf személyében, csináld ki ő nagyságával, hogy az öreg aszszonyt, ki a gyermeket megtalálta, valamint a bognárlegényt, kinek mesteréé volt a gyermek, vegyék elő s oly szigorúan bánjanak velök, hogy a kínzás folytán a dolgot magokra vennék: akkor mi megszabadulnánk, te pedig megígérned ő nagyságának, hogy harmincz, negyven vagy száz forintot adsz neki. Ezt a fentemlített Dávid, az említett zsidóknak négy szem közt megígérte, s utolsó órájára fogadta, hogy mint jámbor zsidó él-hal ez állítása mellett, hogy azok azt, a mi alább következik, megcselekedték.

Item, estenden Jakab kardcsiszár zsidó, szoros kérdésekre megvallotta, hogy azon időben, mikor a gyermek elveszett, nem volt odahaza, miről zsidók és keresztények egyaránt tanúskodhatnak; de Isten mennybemenetele utáni pénteken valamennyi zsidó összegyűlvén a zsinagógában, őt és Jakab zsidót, Kholmann testvérét, kétszer kikergették, ennél fogva ismét munkához látott, s midőn odahaza, Dávid zsidó házában dolgoznék, az említett Jakab hozzájött, s az ajtó mögött egy gyékényre feküdvé, így szólt: kedves czimborám! látod mit csináltak a zsidók? Erre ő viszont azt kérdezte: kedvesem, hát mi történt? Mire az említett Jakab, Kholman testvére, ezt válaszolta:

Sámuel és Dávid a szappanfőző, megölte a gyermeket, Mihály zsidó házában, a pinczében. De ugyanazon a pénzteljen már keresték az eltűnt fiút. Ekkor az utóbb nevezett két Jakab nevű zsidó egymás mellett fekvődvén, Jakab a Kholmán testvére, így szólt a kardcsiszár zsidóhoz: kedves cimborám, nem jól megy a dolog, jobb lesz, ha eleblábolunk. A kardcsiszár zsidó azonban válaszoló: ártatlan vagyok benne, van én nekem kegyelmes uram, én nem mehetek sehova. Továbbá azt vallotta a kardcsiszár zsidó, hogy midőn valamennyi zsidó Schneider Mihálynál, a zsidóbírónál tömlöczben feküdnék, az utóbb említett Sámuel, Dávid a szappanfőző és Mihály zsidó, a többi zsidó előtt így szól itt: kedves testvéreim, jól tudjuk, hogy nekünk hármunknak elsőknek kell lennünk a kánpadon, mi azonban tépetni és töretni hagyjuk magunkat, még sem vallunk, hogy ekkép ti mindnyájan megszabaduljatok. Erre valamennyien szövetkeztek s megesküdték, hogy egyik a másikra semmit se mondjon, semmit se valljon. Minden erre vonatkozó vallomás igaz voltát n kardcsiszár Jakab zsidó utolsó órájára fogadta.

Item, pünkösdi utáni szerdán, a szentgyörgyi várban, Jakab a Kholmán testvére, szigorú vallatásra sem akart egyebet beismerni, minthogy azt mondta: ő nem is bazini zsidó, s abban a szándékban volt, hogy haza menjen feleségéhez és gyermekéhez.

Item, Dávid a szappanfőző zsidó, szigorú faggatásra bevallotta, miszerint Mihály zsidó a gyermeket házába vitte, hogy az őt és Sámuel, más zsidókkal egyetemben oda hívta, s a gyermeket ők valamennyien a Mihály zsidó pinczéjében megkínózták, s ekkép Mihály zsidónál a gyermeknek vérért vették. Továbbá említett szappanfőző azt

vallotta, hogy négy évvel ezelőtt, a legközelebbi bűnbocsánati napon, mikor még nagyszombat lakás volt, éjnek éjadján egy elkínzott, halálra vált keresztény, tudtán és akaratán kívül kocsijára tétetett s szeméttel beborított.*) Reggelre kelve, Schlammen és Kholman zsidók parancsolták neki: vinné ki a szemetet Ezt ő megtette, de nem tudott arról, hogy a holttest ottan lenne. És midőn a hullát a szemét lerakásakor megtalálta, megijedve futott be a városba, hol a nagyszombati kis Feitl zsidó azt mondta neki, mikép ugyanaznap Izsák zsidó, kit Szegedinek hívnak, (Ysaac jud, Sögedi genannt), két asztalnál fogadott vendégekül házában zsidókat, s nagy kiabálással, ott az ő házában gyötörték halálra a keresztényt.

Item, pünkösdkor aztán az említett Dávid zsidó is szigorú vallatás folytán elismerte és megmondta, hogy midőn a gyermeket leszúrták, tollszárral és nádszállal szívták ki a gyermek véré.

Item, szerdán pedig, szigorú vallatásra, Mihály zsidó bevallotta, mikép Isten mennybemenetole napján a gyermeket házába csaltuk, kinek otlétéről Sámuel és Dávidot a szappanfőzőt, valamint más zsidókat értesítvén, ők azt a gyermeket mindnyájan kínozták és ő, Mihály zsidó mérte annak a fejére az első csapást baltával, aztán pedig a gyermeket minden zsidó egy ideig szurkálta, és egy ideig tartotta: Mihály zsidó tartotta meg a véré. Később a meghalt gyermeket az istállóba vitte és náddal takarta le. És Erik napja éjjelén, összekötött kezekkel, a fazekas-utcza mögött egy túskebozótba, mely mellett néhány díófa

*) A ezen alkalommal bevallott rituális gyilkosság is azon számtalanok egyike, melyeket a zsidók büntetlenül elkövettek s melyek még csak vizsgálat tárgyát sem képezték.

állt, vitte és tette le a holttestet, mialatt néhány zsidó őrt állott. A várt pedig a zsinagógába vitték, mely fölött nagy volt az ujjongás. Azt is bevallotta, mikép Jakab, a Cselló zsidó fia, valamennyi zsidó parancsára, a vért Marchegg felé vitte, hogy a kancsal Löblának és Närtlnek adja át.

Item, Jakab, a Csebó zsidó fia, megvallotta, hogy az összes zsidóság parancsára a vért a kancsal Löbla zsidónak szolgáltatatta át; Löbla zsidó egy forint borraivalót adott érte. Azt is vallja, hogy ő ott volt a gyermek kintzásánál, és hogy a gyermeket a tüskebokorba vinni segítette. Azt is mondja, hogy azalatt néhány zsidó őrt állott.

Item, szerdán a zsidók templomszolgája, kit Izsáknak hívnak, bevallotta, hogy ő is részt vett a gyermek kintzásában. És azt tudja, hogy Jakab zsidónak, a Cselló fiának, megparancsolták a zsidók, hogy n gyermek vért Marcheggbe vigye. És tudatja, hogy a zsidóknak azért van szükségek keresztény vérré, hogy azzal a templomozók örömmünnepek alkalmával bekenjék ujjjaikat.

Item, szerdán, Sámuel zsidó, kit máskülönben Smolderlnek hívnak, szigorú faggatásra bevallotta, hogy más zsidókkal együtt, ő is kínozt a gyermeket. Jelenti, hogy a zsidóknak szükségük van keresztény vérré, melylycl bekenjék az előkelőbb zsidókat, héberül Kholmannokat, leik az áldást osztják, a mit Peischának is neveznek.

Item, Wolffl zsidó, a kit Pforának neveznek, úgy vall, hogy a zsidók tudtára adták a gyermek meggyilkoltatását és halálát; ezért ő nagyon panaszkodott és brtsongott rajta, így szólván: Nem jól cselekedtetek. Mire a zsidók így válaszoltak: már megtörtént, soh'sc bánkódjék érte. Ezen túlesve, haza ment. asztalához ült s egész nap sírt.

Item, Wolffl zsidó, a házalók rendjéből, szigorú kérdezősködésre vallja, hogy a gyermeket egyezer nyakszirtten szúrta. És azt is mondja, mikép valamennyi zsidó annak a gyermeknek véreből részt adott egy Izsák nevű zsidónak, a ki a Nagy-Szombat mellett fekvő Galgóczról (Freystadtl) való, midőn útban volt Morvaországból, hogy azt a vért magával vigye Nagy-Szombatba.

Item Liephart zsidó erős vallatás után megvallotta, hogy ő a gyermek halála és kínzásánál nem volt jelen, hanem nagyon jól tudja, hogy azt a zsidók megcselekedték.

Item, Cseh Jakab zsidó (Tschech Jacob jud) szigorú vallatás után bevallotta és kimondta, hogy nem volt jelen a gyermek halálánál, de értésül adja, „hogy annak a zsidók az okai.“

Ezzel végződik a 4-rétű hat számozatlan levélre terjedő egykorú nyomtatvány, mely a hetük typusa után ítélve valószínűleg Bécsben került ki a sajtó alól. (Lásd a képet a 146-ik lapon.)

*

— Egy rendkívüli eseményt, valamely rémes jelenetet az azt megörökítő festmény mindég mélyen bevési az ember emlékezetébe. Egy ily zordon kép ébreszt figyelmet a hu-, dapesti országos levéltárban. Ezen kép egy öt éves gyermeknek számos törszúrással eltorzított tetemét tünteti fel. Az arczon tizennyolcz, a karokon tizenhat, a mellen harmincakét, a háton tizenhét, a lábakon tizenkilencz ily szúráss észlelhető, — a jobb szem kitolva, a torok kötéllel összeszorítva, közvetlenül a kötél alatt sakterkéstől tátongó sebhelylyel. A kép körülbelül 1 méter magas, és .61 centiméter széles. A gyermek teste szép alkatú s a kezek erősen hátra vannak kötve.

Az alább közlött ósdi német írás és a kép a magyar nemzeti múzeumban őrzött eredeti német mű czímlapjának másolata:

Ain erschrocken

lich geschicht vnd Adordt | so von
den Juden zu Döfing in Marchtein Hungern geles-
gen an einem Neunjährigen Knäblin begangen | wie sy
das sämerlich gemartert | geslagen | gestochen | geschnit-
ten | vnd ermödet haben: Darumb daß bis in die Dreyß-
sig jaden | mann vnd weybs personen | vmb jr mißhand-
lung | auf Freytag nach Pfingsten | den XXI. tag May |
des M. D. vnd XXI. Jats | verprennt worden seind.

Form vnd gestalt eines Messers | damit
Sy das Kindt gemartert haben.

A kés, melylyel a zsidók a gyermeket agyonkinozták.

Ez irtóztató kép felől egész hivatalos irathalmaz nyújt magyarázatot, melynek aktáiból a következő érdekes a közlésre: 1764. június 19-én Sáros megye Orkut községében, Balla János ottani lakosnak öt éves fiacskája korán reggel, midőn a réten gyermeteg kedvtöltéssel virágokat szedett, eltűnt. Hat nappal eltűnése után a „Cservena Hrasz“ nevű s mai nap is így nevezett szántófölddő közelében fekvő erdő bozótjai között e gyermek hullája megtaláltatott, és pedig nyaka keresztül metszve, testből a vér kibocsátva. A mellen és felső czombokon héber nyelven, zsidó betűkkel következő szavak találtattak törrel kiszurkálva: *„Egy az isten, egynek el kell veszni!“* A gyilkosság napján Orkúton sok idegen lengyel zsidó volt látható, s minthogy a hulla föltalálásakor három ottani, zsidó gyanús viseletűnek tűnt fel, az illető szolgabró által mindhárom azonnal letartóztatott Hitelt érdemlő tanuk által bebizonyítottatott, hogy a gyilkosság előtti estén két lengyel zsidó a fiúval beszélt, s őt arra csábította, hogy egy másnap tartandó zsidó lakodalomra részükre szedjen búzavirágot. A gyanújelek folytán több zsidó elfogatott. Eleinte mindent tagadtak, de a börtönben az egyik zsidó keresztény hitre való térésre jelentkezett, mely után úgy ő mint vele szembesített társai a gyilkosságot bevallották. Ez esetre vonatkozik az országos levéltárban levő kép.

*

Egy keresztény leányon a zsidók által elkövetett rituális vérvétel esete Mária Terézia idejében morvarországi Holleschau városában is fordult elő. E városban 3000 keresztény lakik 2000 zsidó társaságában. Az eset maga, a Holleschau városának levéltárában őrzött okmányok szerint a következő:

Egy odavaló tímár leánya a zsidó húsvét előtti napokban valami ürügy alatt egy zsidó házába csalatott, ott a pinczében a zsidók a leányt körülveték s kezükkel fenyegetőleg a leány fejé fölött hadonázva s arcát leköpvé, elátkozták és szidalmazták, épen úgy, mint őseik annak idejében Krisztus urunkkal Knifásnál cselekedtek. Aztán hosszadalmasan kínozták a leányt és pedig különösen szeméremtete körül; mellén, lábikráin tollkésekkel megszúrkálták s a kiömlő vért cserépedénybe fölfogták. A leány nagy szenvedések között vonaglott, mielőtt meghalt. — Ennek következtében egyik zsidó kiment s egy zsidó fiút küldött egy a városban lakott vén héber kuruzslóhoz, kit a zsidók „doktor“-nak neveztek. Az Isten keze azonban a fiút a vén Makkabeus helyett egy keresztényorvoshoz vezette. Az orvos, midőn a házhoz ért, megütközve vette észre, hogy a bejáratok be voltak zárva. A zsidók a keresztény orvos láttára mind nyomban elszéledtek mintha a föld nyelte volna el őket, és pinczékben, kályhákban bújtak el. Az orvos lármát csapott s n szomszédlakók a házba rohantak, hol a félig kiszendett, leányt a pinczében egy fürdőkád alá rejtve megtalálták. A felbőszült nép szétrombolta és elpusztította a zsidók házait és boltjait és többet megölt, sokat pedig félholtra vert. A közeli falvakban lakó hanák parasztok tömegesen nyomultak a városba s egyenesen a zsidó-utcáznak tartva, azt felgyújtották. A zárdabeli barátok fölémelt kezekkel járkáltak a nép között, hogy visszatartsák azt a zsidók legyilkoltatásától. A közelfekvő Kremver városból katonaság menesztetett a helyszínére, míg végre sikerült a zsidók gáztette által felbőszült kedélyeket lecsillapítani. A leány még rövid ideig élt és mindent rész-

letesen elbeszélte. A város polgármestere a vértanú leányt lefestette és vászonra festett arcképe ma is látható Hollerschau város levéltárában. A leány teste mezítelen, és késsel van összeszurkálva. A zsidók közül csak egy akasztatott fel, a többinek Mária Terézia megkegyelmezett, mert az egész zsidóság óriási erőmegfeszítéseket tett, hogy a vakbuzgó hitsorsosokat — épen úgy, mint ez most a tiszta-eszlári zsidókkal történik, — a bakó kezéből kimentse.

*

1790-ben Héczei Dániel akkori péeri lelkész és a tiszántúli egyházkerület főjegyzőjének anyakönyvi főjegyzősei, valamint a zilahi megyei törvényszék aktái szerint egy Takáts András nevű 13 éves fiú holttestét találták meg a lakosok a falun kívül egy árokban. Nyomozás tétetvén, a szolgabíró kiderítette, hogy a gyermek mint árva egy zsidónál húzódott meg estve; a holttestet felbonczolták s az orvos konstatálta, hogy a vérerek megvannak szarkadva, s a gyermek testében vér nincs. Akkor a megyei alispáni bíróság vette kezébe az ügyet; újabb vizsgálat más orvos által tétetett a holttesten 8 az előbbi állítás még nyomósabban lett beigazolva. A zsidók vallás alá vétettek s végre a gyilkosság reájuk bizonyult B négyen közülök halálra ítéltettek. A zsidók mindent tagadjak, a legvilágosabb bizonyítékokkal szemben is. A 6—8 éves zsidófiú azonban, még nem ösmervén a zsidóság jóban és roszban való összetartásának titkos szabályait s még nem lévén beavatva a zsidófaj rafinériájának összes furfangjaiba, korának naivságával felelt az egyes kérdésekre s az egész dolgot felderítő.

— Láttad Andrást? — Láttam. — Ki bántotta? — Édes apám. — Mit tett vele? — Hát száját sárral be-

dugta, és a nagy károlyi rabbi, meg az endrődi Óser, Jákob bácsi, édes apám és édes anyám felkötötték a gerendára — Mit tettél te? — Sírta és azt mondtam: No bántsák Andrist. Édes anyám oda jött és azt mondta, hogy legyen csendesem, hisz nem Andris az, hanem az ördög, azért kell megölni, — stb.

A nyomozás folyamában aztán kutatták azt is, hogy mire szükséges a zsidóknak a keresztény vér s az eredmény a következő:

1. Használják gyermekszülő asszonynak adott italban, hogy könnyebben szüljön.
2. A körülmetélés alkalmával a vér megállítására.
3. Nőknél változás alkalmával.
4. Némely áldozati czeremóniákra.

Továbbá az is állított, hogy évenként fölvaltva egyes vidékek zsidóira ki van vetve a vérnek beszerzése

Valaki, a ki ez iránt érdeklődött, közölte ezen esetet boldogemlékű Révész Imrével, s kíváncsi volt véleményét megtudni arra nézve, vajjon csakugyan teszik-e azt a zsidók? A tudós és komoly Révész így nyilatkozott: „Tökéletesen megvagyok győződve róla, hogy igen.”

Szélteben ismeretes, hogy ha az utczagyerek a zsidót boszantani akarja, azt kérdi tőle: „Mikor lesz Péerben vásár?” Ezen mondás onnan származik, hogy mikor a zsidóság megtudta a halálos ítéletet, az ország minden részéből tódult Péerbe, hogy pénzzel vagy más módon a kivégzést megakadályozza, s hogy feltűnő ne legyen a csődülés. azt mondták a kérdezőknek, „hogy Péerbe a vásárra mennek.”

A péeri ev. reform, egyház halottas anyakönyve 1. kötetének hitelesített kivonata a következőleg hangzik:

„A falun kívül Tasnád felé menő út mellett vagyon egy csapszék, melynek „Kutyakaparás“ a neve. Ott lakott egy Abrakául nevű zsidó, kinek felesége és öt esztendőös kis fia is volt. Ő maga törkölypálinkát főzvé a hegyen, ez egész télen, hogy felesége, bátrabb legyen éjszakának idején, ezt az Andrist azon szín alatt magához szoktatta hálásra, az anyja is szegény özvegy asszony lévén, valami adományért könnyen reá hajolt, és jóllehet a gyermek azon éjszakára nem akart menni hálásra, mégis csakugyan elküldötte. Elmegyén a gyermek s talán aludt is valamit, s másnap hír szerint minden ütés vagy másféle sebesítés nélkül, halva találtatik.

Ugyanis reggel menvén Zagyva Sára leányzó az erdőre fáért, látja, hogy Andris az árokba fekszik, és előtte menvén Kocsis István, a ki észre nem vette, kiálta utánna, hogy jöjjön vissza és lássa, hogy mi van az árokban. Akkor hírt adnak a bírának és az anyjának, felveszik és temetéséhez készülnek. — De míg az lenne, küldenek Tasnádra borbélyért, hogy lássák meg, miképen holt volna meg. Annak a zsidók még útjába elé menvén, megkenik a markát és azt mondatják véle: hogy nem bántotta senki, hanem igen súlyos volt, és az fölindulván benne, ez időszerűt sok bor vagy pálinka italától, az fojtotta meg hirtelen. Azt elhívén mindeknek, a gyermeket eltemetik és én itthon nem lévén, hanem vizitációban, a fiam Pál papolta el ex Gén. 4. 8. 13.

Azonban hírével esik a dolog. Tekintetes Ord. V. ispán Bydeskuty Imre urunk Szödemeteren parancsol mindjárt, hogy más orvost hozzanak, a ki jobban ért a dologhoz és a gyermeket ássák fel. Az meg is lett másnap, elérkezik az orvos Tasnádról, a gyermeket felássák, koporsójából kivesszik, és a sírja mellett miméért egy deszkán vagy padon felbonczolva, két felől a torka és a melle környékét, hát reá talál a megmetszett élet ereire, a melyekből semmi vér nem jött, akkor mondta „kóser volt ez,“ kivették ennek a vérét, hogy semmi sem maradt benne, vagy igen kevés. — Ez meglévén

ismét összehajtogatta a bőrét és megmutatta a közel állóknak, hogy a szemérem teste és ahhoz tartozó részecskéje igen össze volt roncsolva. Ezeket maga szemeivel látta fiam és rektor Sándorfí József uram. Azután eltemették ismét, nem lévén semmi megmerevedés még akkor a testében.

Már az a kérdés, hogy esett ennek halála és ki által? Erre ím a következő dolgok megjegyzésre méltók:

1- ször. A zsidóné mindjárt akkor éjjel lármát ütött, a hozzá közelebb lakó oláhokhoz szaladt kis gyermekével és azt kiabálta: hogy két oláh hozzá jött bort inni, szalonnát kértek, ő nem adhatott, hanem mondá, hogy árulnak a faluban; akkor mondják, hozzon hát; ő mondá, hogy nem mehet, hanem Andrist küldi, Andris kiment és az oláhok is utánna, azóta mint Audrís, mint az oláhok oda vannak, hanem jöjjenek, talán addig a házamat is felverték, mindenemet elvitték.

2- szor. Ez vala az átkozott zsidóság terve a titkos gyilkosság palástolására, de a mindenható Isten a csaknem csecszopó zsidó gyermek szája által a zsidók álnokságát és gyilkosságát világosságra hozta. Eljövén hát maga a tekintetes V. ispán uram a dolog vizsgálására, a magával rendelt inquisitorok, u. m. tok. Erdödy Ferencz és Németi György uramék által megingatván a zsidót, feleségestül, gyermekestül mindeniket külön faggatja. A zsidó feleségestül tagadja, hogy ő maga otthon lett volna, hanem a szőlőben, a hol a pálinkát főzte, ott hált. A gyermek külön kérdeztetvén, gyermeki módon a mit látott, mindeneket megmond. Otthon volt apád az éjjel? Otthon bizony. Hát más ki volt? A nagykúrolyi zsidó pap, meg az endrédi Óser, hát még Jákob is ott volt egy gubában, én az ágyról néztem. Hát volt-e gyertya a házban? Volt. Hót mit csináltak? Hát a szegény Andrist a ház közepére állítják, a gubáját lerántják; azután a lábát egy kötéllel megkötik, ő szegény sírt, én is mondtam: „Ne öljék meg, hát én ezután kivel játszom. De anyám asszony megfenyegetett és azt mondta: „Nem Andris az, te bolond, hanem az ördög, ezért kell megölni.“ Aztán az ő száját

bedugták sárral, hogy ne kiálthasson. Hát aztán mit csináltak vele? A gerendába húzták, azután megvágták a nyakát, aztán folyt a vére. Hát csak a földre folyt-e? Nem, hanem egy óntálba. Micsodás volt, ilyen-ő, mint ez? Nem, hanem füle volt két felől. Hát a tálat ki tartottja? Apám uram, meg Jákob. Hát a pap és Óser mit csináltak? Azok imádkoztak addig, hát a vére soká folyt-e? Mikor megállott, vagy lassan folyt, akkor Jákob a két kezével szorongatta, nyomta a vékonyát, meg az oldalát, úgy aztán a vér ment jobban. Hát aztán hová tették, előntötték-e a vért? Dehogy, eltöltötték valami edénybe, és a nagykárolyi zsidó pap elvitte. Hát Andrist hová tették, ott hagyták a gerendán? Nem, kivitték; én nem tudom, hová tették. Hát neked nem mondtak valamit? Azt mondták, senkinek ne mondjam, mert megvernek, én is mondtam, hogy nem mondom, de bánom is, hogy megmondtam, mert talán megverik apám uramat. Ne félj fiam, dehogy bántják, már mindjárt eleresztik.

3-szor. Ezen gyermek kivitetvén az inquisitorok által a faluból, ugyanazon csapszékre, hol az anya fogva vala és őriztetett. Márczius 1-én megint kérdeztetett némely dolgokra, az anyja kivitetvén midig n házból, t. i. hova akasztották Andrist? „Ide-e? — mutatván a gerendának ajtó felől való részét. „Nem, hanem idő ni.“ És ott volt a kötél helye is, ott volt sáros a mestergerenda is a bocskorától, a mint kapálództatott. Hát a sárt hol vették, melylyel a száját bedugták? Ott volt az ágy alatt, most is van ott, és maga behíván az ágy alá, hozott ki a kezében híg sárt, ott is monda hogy ő reá is cseppent a véreből, de még az ágy vagy uyo-szolya deszkáján is lefolyt, az meg is látszott. Ott is mondd a gyermek: „Ejnye bánom, hogy kibeszéltem, mert megharagszik apám is, de már nem tehetek róla.

4-szer. A véres ingére nézve előhívattatott az asszony, Tóth Istvánné, a ki mosni szokott a zsidókra és kérdeztekvéu, hány inge van annak a gyermeknek? Azt felele: három. Hát most hányat vittek le mosni? Csak egyet. Nem véres-e? Nem. A zsidó asszonyt kérdik, hány inge van a gyermeknek?

kettő. Az asszony szemibe mondja: „három“. — „Volt, igaz, három, de egyiket elhagyattam vele, mert igen viseltes volt.“ — Mond a mosónő: „A bizony mind egyforma volt.“

5-ször. Volt még egy Köteles István nevű ember, a ki a zsidóval együtt szokott hálni a hogyan; az másnap hallván a hírt, a faluban azt mondja feleségének, ipának, napának: hogy a zsidó eljött az éjél a hegyről, mert lefeküdt ugyan estve, de ő éjféli tájban felkelvén pipázni, nem látta a helyén, reggel pedig ott volt. Ez a zsidó fülébe menvén, ígér az embernek egy aranyat, két kupa pálinkát, hogy tagadja vissza. Megcselekszi, hazudtol mindeneket, végre azonban visszavonja hazugságait és őszintén bevall mindent.

6-szor. Ezekre Ábrahám zsidó feleségestül külön kötötte, vitetnek Zilahra. Jákob kezesség alá vettetett, a kiért (mi képtelenség) vallásunkon való magyarok lettek kezések, de megbánták ama tanításra, melyet ex Aktor.. 2. 40. tettem előttük márczius 6-án és letették a kezességet, akkor aztán Jákob is megfogatott és elvitetett, de ismét visszaküldetett, hogy zsidó kezéseket keressen, de azok kezéből is kivétetvén, újra elvitetett és a többiekkel együtt tömlöczre vettetett Zilahon.

Mindezeknek utánna már azt írhatom bizonyosan ma, 27. decembris 1702, hogy a zsidók, ámbár prókátorokat fogadtak magok mentésére, mégis csakugyan convincáltattak a tek. vármegye székén halálra, de minthogy már József császár idegétől fogva az ilyen sententiák cxekeutiója az udvar engedelmétől függ, a zsidók sententiája is suspendáltatott; még ezelőtt félesztendővel közösségen kibocsáttattak, azóta itt laknak ecléziánknak nagy botránkozására, mely ő bennök a keresztény vér megigazított gyilkosít keservesen szemléli annál inkább, mert az is parancsolatul jött: hogy senki csak egy szóval is szemökre ne vesse nagy büntetés alatt! Engemet magamat is kevésbé múlt, hogy hálóba nem kentének, mert elárultak a f. g. s. gubernium előtt, mintha feljebb említett tanítással árendálásuk hasznától akartam megfosztani, de hiteles mentségemet a gubernium helyben hagyta.“

Ezeket beírta Héczei Dániel akkori pap.

Ugyanazon anyakönyv más, szintén számozatlan lapján foglaltatnak a következők:

„Az 1701-ik esztendő febr. 21-ik napján eltemetett Takács Ferencz fia András, kinek erőszakos halálának története ottan le van írva, tagadhatatlanul az itt lakó zsidók gyilkos kezének áldozatja vala. Kitörölhetetlen gyanú lévén az a keresztények szívében, hogy a zsidók valami vallásbeli babonából gyakorolni szokott szükségre nézve, de kivált a keresztény név iránt való gyűlölségből szomjúhoznak a keresztény vére is, ez a gyanú szájról szájra által menvén a keresztényekre, mind e napig a zsidókat keresztény gyermekek és ifjak gyilkosinak tartják. Minden vizsgálódások után kijövéen az, hogy Takács András az itt lakó zsidók gyilkos kezei által múlt ki ó világból; szorgalmatosan utánna jártak az akkori vármegye tisztjei annak is, mi czélokra nézve lenne a zsidóknak szökségök a keresztény vére, hogy ezt kitudhassák, iminnen amonnan a környékből zsidóból keresztény vallásra tért mind férfi-, mind asszony személyeket hozattuk azokból keresztény hitükre tudakozták, vallatták, mit tudnának erről, mondják ki, tigris már a zsidó titkok megtartása kötelessége alól mint keresztények fel vannak oldoztatva, de sem egyik, sem másik erről mondani semmit sem tudott, már keresztény hitére állítván, hogy ő erről míg zsidó volt is, nem hallott semmit. Valaki említi a tiszt uraknak, hogy Uttományban Bornemisza Ferencz úrnál látott egy könyvet magyarul a zsidóknak szokásaikról, babonáikról, aligha abban nem találnának valamit, a mi ezt a gyilkos titkot felfedezné, azért a könyvet elhozatják és abban világosan megtalálják, mi szükségük van a zsidóknak a keresztény. vére, és hogy ők ezen szükségekre nézve azokon a tájékokon, melyekre ki van vetve a keresztény vérontás, ölnek is, a könyv ezt történelmi adatokkal bizonyítja.“

— „Mindezekből nyilván kitetszik ama kérlelhetetlen gyűlölség, melylyel a zsidók a keresztények ellen visel-

tetnek; csak hízelkedő költemény tehát a keresztényeknek a pogányoktól való, általuk színlelt megkülönböztetése, melyet élőkbe taszítanak az utóbbi zsidók; de ha mindjárt igaz volna is, hogy ők ez által a goj szó által egyedül csak a bálványozó pogányokat értik, még sem kerülhetik el az értelmes embereknek ítéletét, és fenmarad így is, hogy ők az Istennek világos törvénye ellen cselekesznek, mivel hogy azt a szent írásból soha meg nem mutathatják, hogy az úr Isten megengedte volna, hogy még a pogányt is szabad legyen megcsalni, egyedül csak azért, hogy az pogány és bálvány imádó.“

Héczel Pál, s. k.

(P. H.)

péeri evang. ref. pap és esperes.

*

Tolna megyében két zsidó-rituális vérvétel esete fordult elő, és pedig egyik Pinczehely vidékén 1832-ben, másik Pinczehelyen a 40-es évek elején. Az esetek következőleg vannak leírva:

1832-ik évben szent Mihály hetében vasárnap Suites Ádám pinczehelyi lakos Julianna nevű 12 éves leánya a Tamási felé vivő úton az úgynevezett marcinczai dűlőben találkozott egy kocsiban ülő 3 zsidóval és egy zsidó leánnyal. — A zsidó leány a kis Juliánához ment s őt egy darabon kísérte s ugyanazon úton hamis ígéretekkel visszacsalván, ezalatt a kukoriczában rejtőző zsidók előugrottak; a leányka támadó szándékukat látván, futásnak eredt, de egyike a zsidóknak egy furkós bottal lejbe vágta; a leányka lerogyott s a furkó a botról lepattant, mely később megtaláltatott s mint corpus delicti Szegszárdon a törvényszék előtt felmutattatott. — A leány gégejét a zsidók elmetstették s kifolyó vérét üvegekbe fogták fel. A

hulla megvizsgáltatván, abban vér nem találtatott. A három főtettes 2 veszprémi s egy görbéi pálinkafőző zsidó volt, kik, midőn őket a pandúrok keresték, mindenkor eltűntek hazulról. — A megyei örök sokszor mondták az édes anyjának kérdezve, mikor Szegszárdra ment: „A kend kis leánya volt az, a kit a zsidók megöltek? Hijába fárad, kend, zsákszámra hordták már ide a zsidók a pénzt“ S csakugyan mint valami mágnásokat, öveges hintókban talált ott a szegény anya mindig zsidókat. — Nyolcz év múlva, a zsidó leány, — ki már akkor keresztény hitre tért — lelkiismeretétől furdaltatva, Szűcs Ádámnénak mindent elbeszél, ennek és egy koldusnak, — ki a marcinczai érnél látta a zsidókat mosakodni —vallomásából jött napfényre e gyilkossági büntény.

*

A 40-es évek elején ugyancsak Tolnamegyében Pinchely közelében, Lázár István 9 éves fiát, Lázár Györgyöt, két dunaszentgyörgyi és egy czecei zsidó megragadta, ennek azonban kétségbeesett segélykiáltásaira szerencsére a közelben időző bátyja, Lázár József több leánytársával elősietett s a fiút a zsidók körmei közül megmentette. Később szokás szerint még a zsidók kerültek felül és Lázár Józsefet beperelték, hogy őket megtámadta. — A mindkét esetre vonatkozó okmányok a szegszárdi levéltárban fentalálhatók.

*

Egy eset, mely századunkban nagy feltűnést keltett, 1840-ben Damaskusban fordult elő. Ez esetről bő leírást hoz Bolirbacher „Egyháztörténelme“ 91. kötetében, továbbá Laurent Achilla „Des affaires de Syrie“ című művében, valamint Misiin „Die heiligen Orte, Wien, Staats-

druckerei 1860.” és Mondovi P. G 11. „Relation historique du procfts do P. Thomas et sa via Marseille 1852.“ EZ utóbbi három műben a hivatalos iratok nagyrészt egész terjedelmükben közöltéinek

Tamás atya (szül. Szardínia Galangiano helységéből! 1780-ban) kapuczinus, Damasknsban mint hittérítő működött 1807 óta, és emberbaráti szolgálatai, valamint ére nyei által gazdagoknál és szegényeknél egyaránt nagy tiszteletben állt, annyira, hogy Serif pasa főtisztviselő még háremébe is szabad bejárást engedett neki. Tamás atya az odavaló zsidókkal is jó lábon állott, különösen a város egyik legtiszteltebb zsidójával, kit „jó keresztény zsidónak“ hívtak, szinte barátságos viszonyban állott. 1840. évi febr. 5-én este egyik útjából hazatérve, ez utóbb említett zsidó Arari Dávid (Dand) háza előtt ment el: a ház tulajdonosa a legbarátságosabb módon behívja a pátert, ki belépve, annak két fivérét, nejét és más két zsidót talál a lakban. Alig hogy bent volt, n zsidók rávetik magukat a páterre, betömik a száját, megkötözik kezét-lábát és egy kamarába zárják. Az éj beálltával egy rabbinus (Sáliam) és egy Szolimán nevű zsidó borbély (sakter) megérkeznek, mire kezdetét vette a mészárlás. A borbélynak nem volt elég bátorsága, hogy a páternek nyakát átmetsze, és maga Dávid, a páter barátja és a város legtiszteltebb zsidója megteszi a hóhérmunkát, de keze reszket s nem képes a pátert megölni, mire Áron testvére segít neki és Szolimán borbély szakállártól fogva tartja a kapucinust. A vért felfogták és egy palaczkba önték össze, mely a nagy rabbinusnak küldetett el. Ezután kifosztják a holttestet, a ruhákat és testét összevagdaldják és egy zsákba kötik, remélvén, hogy örök időkre eltemethetik.

Azonban Tamás atya szolgája, ki tudja, hogy urát mint orvost a város zsidónegyedébe úgy zsidó gyermekhez hívták, ide ment keresésére, de szintén mint az, a zsidó gyilkosok áldozata lett.

Az úr és szolgálja eltűnése nem maradhatott észrevétlen, mert látták őket a zsidó negyedbe menni. A város keresztény és török lakossága visszaemlékezvén más, kevésbé ismert egyének eltűnésére hasonló körülmények közt, ropant módon fölháborodott, követelvén a szigorú vizsgálatot és a bűnösök megbüntetését.

Serif pasa, Syria kormányzója megindította a vizsgálatot, mely a kettős büntényt napvilágra hozta.

Tamás atya gyilkosai voltak a következők: Arari Dávid, Arari Áron, Arari Izsák és József, Legnado József-Missun Mussa, Abouel Afieh rabbinus, Miseun Mussa, Búkor Juda salonichii rabbinus és Szolimán borbély.

Tamás atya szolgájának, Ebraim Amoráhnak gyilkosai ezek: Mehír Farkhi, Murad Farkhi, Áron Stambnl, Picciotto Izsák, Azlan Farkhi, Mussa Abouel Afieh, Jussef Menahem Farkhi, Murad Eftalahal.

Ezek közül ketten: Arari József és Legnado József meghaltak a per folyamata alatt.

Négyen kegyelmet kaptak, mert tettüket bevallották; ezek a következők: Mussa Abu Elafiéh, ki muzulmán lett Mohamedán néven; továbbá Azlan Farkhi, Szolimán borbély és Murad Elfatahal.

Tizen halálra lettek ítélve.

A pör folyamán — mint az idézett kútforrásokban olvasható hivatalos iratokból kitűnik, — a vádlottak bevallották, hogy a keresztények vért vallási szertartások céljára használták és hogy a gyilkosokat Jacub el Antabi

főrabbi bírta reá a tetre, ki száz török fontot ifiért. E valamások mind hivatkoznak a *Talmudra*, mely Sa-hendrin fejezete 58. lapján mondja, hogy „minden *nemzsidót*, ki megüli a vasárnapot, *meg kell ölni*.“

A tíz elítélt azonban nem végeztetett ki, a francia consul, Crémieux-vel és Montefiore Mózes-sel, mint az „Alliance Israélite Universelle“ képviselőivel, kik Párisból, illetőleg Londonból az összes európai zsidók nevében Damaskusba jöttek, keresztülvitte, hogy a kivégzés elhalasztott, valamint a per felülvizsgálatát. De ítélet többé nem hozott, hanem Mehemet-Ali megkegyelmezett az illetőknek. Ezen fermán így szól:

„Montefiore Mózes és Crémieux urak előterjesztésére és kérésére, kik az összes európai Mózes vallásúak nevében jöttek hozzánk, mi elismertük, hogy ők kívánják azon zsidók szabadságát és biztosságát (nem ártatlanságát?), kik le vannak fogva vagy kik menekültek, Tamás atyának, a Damaskusban 1255. év zilhidie havában (török számítás szerint) eltűnt (!) szerzetesnek és szolgájának ügye következtében. És mintán ily nagyszámú népesség miatt (tehát nem a vádlottak ártatlansága miatt) nem volna helyén visszautasítani ezen kérelmüket, elrendeljük, hogy az elfogottak szabadon bocsáttassanak és a menekültek biztosságot nyerjenek visszatérésükhöz. Ez a mi akaratunk.“

Ennek folytán az illetők 1840. szeptember 5-én szabadon bocsáttattak.

Érdekes tudni, hogy a „Pester Lloyd“ Tamás atyáról, kinek teste darabokra vagdalva találtatott meg, s ki Damaskusban az Observánsok templomában temettetett el, azt állította, hogy „a pater később élve került e l ő.“ A zsidók által kóser áldozattá tett római katho-

likus lelkész sírirta az Observánsok templomában a következő:

Qui riposono le ossa del P. Tomasso da Sardegna, Missionario Apostolica Cappucino, assassinato dagli ebrei il giorno 5 di febraio del 1840.

Mehemet Ali fermánja is „eltűnt“ Tamás atyáról szól, pedig Cremieux és Montefiore kérelmére és előterjesztésére állítá ki azt, és ugyancsak egy betűvel sem ismeri el a vádlottak ártatlanságát, hanem csak pusztán kegyelmet ad nekik. Ezen egész ferman nagyobb bizonyíték mint a halálos ítélet, mert ez utóbbi csak a tettesekre, amaz pedig az „Alliance Israélite Universelle“-re is vet világot.

Ezen pör nagy jelentőséggel bír már csak azért is, mert a zsidó lapok, következetesen azonosítva magukat mindazon vad s fanatikus zsidókkal, kik valaha s valahol keresztényeken vakbuzgalomból elkövetett gyilkossággal vádoltattak, egyáltalán tagadnak mindent, a mi ez iránt a hivatalos adatokból fölhozatik.

A damaskusi eset, Tamás kapacinus atya és. szolgáljának meggyilkoltatása, melynek részleteit már megismerttük, a pör folyamán oly tanúvallomásokot hozott föl-szinre, melyeket a tizza-eszlári eset alkalmából nem lehet ignorálni.

Adjuk ezekből a „Civiltá Cattolica“ júniusi füzete nyomán a következőkben a főbb s jellemzőbb mozzanatokot.

Kérdés: Mi hasznát veszik a vérnek?

Elfatal vádlott: A Fathir vagy a kovásztalan kenyér ünnepéhez (panes azymorum).

Kérdés: Hogyan tudja ezt?

Vá l a s z: Hallottam a többiektől, hogy ez ünnephez kell a vér.

Kérdés: Ha ön nem látta a vért, hogyan tudja, hogy a kovásztalan kenyérhez használták?

Válasz: Nekem úgy mondták.

A rari Izsák vádlottat kérdi a bíróság: miért ölték meg Tamás atyát húsvét előtt? — Válasz: Azért öltük meg, hogy vért szerezzünk; miután a vért egy üvegbe gyűjtöttük, ezt Abonel Afieh rabbinusnál helyeztük el; a dolog vallásos czélból történt, mert szükségünk volt vérre, hogy vallási kötelmeinknek eleget tegyünk.

Kérdés: És mire szolgál a vér a ti vallástokban? — Válasz: A kovásztalan kenyérhez.

Kérdés: Kiosztják-e a vért a hívők közt? — Válasz: Nyilvánosan nem; a főrabbinusoknak adatik át.

A rari Áron vádlottat kérdi a bíró: Minek adtátok a rabbinusnak a vért, miért nem tartottátok meg magatok? — Válasz: Mert a szokás úgy kívánja, hogy a vért a rabbinus őrizze.

A rari Dávidtól kérdik: Miért öltétek meg Tamás atyát? — Válasz: A véréért; mert arra szükségünk van szertartásainknál.

Musza Abonel Afieh rabbinustól kérdi a bíróság: Kinek kézbesítették a vért? — Válasz: Jakab cl Autabi rabbinus megegyezett az Arari családdal és másokkal, hogy szerezzenek egy üveg embervért; ezt nekem maga Jakub rabbi mondta; az Araraiak megígérték azt neki, ha mindjárt száz erszénybe (török font pénz) kerülne is a dolog.

Kérdés: Mire való ez a vér? — Válasz: A szokás az, hogy a vér, mely a kovásztalan kenyérbe adatik, nem szolgál a nép, de némely személy használatára.

Kérdés: Miképp használják azt? Válasz: Jakab el Autabi rabbinus szokott a sütökemenczénél ténykedni a kovásztalan kenyér ünnepének előestéjén: ekkor a buzgó (előkelő) személyek adják neki a lisztet, melyből ő a kenyeret csinálja; ő maga gyúrja, hogy senki se tudja, hogy vért kever bele; azután azoknak adja a kenyeret, a kik a lisztet adták.

Kérdés: Tudja ön, vajjon a rabbinus máshová is küldött a vérből, vagy csak a damaskusi zsidók élnek vele? — Válasz: Jakub rabbi azt mondá nekem, hogy abból Hngdadba is kell küldenie.

Kérdés: Érkeztek-e Bagdadból ez iránt megkereső levelek? — V á l a s z: A rabbi nekem azt mondta, hogy igenis érkeztek.

K é r d é s: El volt tökéelve, hogy papot ölnek meg, vagy bármely keresztényt? — Válasz: A szándék az volt, hogy akármely keresztény megölessék; de Tamás atya köztiszteletben állott; azért mikor behúzták, én azt mondtam a többieknek, hogy „ezt hagyjátok menni, mert ezt keresni fogják;“ de nem hallgattak rám.

A rari Dávid efelől megkérdeztetvén, így válaszolt: Jakub rabbi azt mondá nekünk, hogy szükség van keresztény vérré a kovásztalan ünnep alkalmából, és hogy Tamás atyát kell elhívatni.

Abouel Afieh vádlott az izlamra áttérvén, és biztossíttatván megkegyelmeztetéséről, következőleg nyilatkozott a többi közt: Jakab rabbinus azt mondta nekem, ahogy szüksége van keresztény vérré a val-

lás parancsolatainak teljesítésére; a vér pedig nem szolgál egyébire, mint a kovásztalan kenyér flnne-péro. A „Sadat Adarkout“ című könyv számos hasonló tényt beszél el.

Szembesítetvén Jakub rabbival és megkérdezettvén a Talmud tanítása felől, így nyilatkozott Mohamed effendi, a törökké lett Abonel Afieh: „A Talmud és a zsidó vallás azt mondja, hogy mindenki, a ki nem zsidó, állat.“ Mikor Ábrahám (pátriárka) Izsák fiát föláldozandó volt, így szólt két szolgájához: „Maradjatok itt a számmal, mialatt fiam és én előre megyünk.“ A Talmud ebből azt következteti, hogy a nemzsidók szamarak.

Jakub rabbi megkérdezettvén ez idézet hitelessége iránt, azt feleli, „hogy az tökéletesen igaz.“ És továbbá azon kérdésre, hogy „szabad-e megölni azt, a ki nem ünnepli meg a szombatot?“ Jakub azt válaszolja, hogy „igenis szabad, ha az illető zsidó.“ De a zsidóból törökké lett Mohamed hozzá tévé, „hogy nem zsidót is szabad megölni,“ mert állatok lévén, nem kell őket kímélni, és idézte a Talmudnak Sahandérim fejezete 58. lapját, hol iivra vagyon, hogy „minden nemzsidót, ki megüli a vasárnapot, meg kell ölni“

Ez utóbbihoz még a következő kérdést intézték: „ön azt állítja, hogy a vér a kovásztalan kenyér ünnepe számára (húsvétra) gyűjtetett; de hiszen a zsidók tisztátlan-nak tartják a vért; ebben nyílt ellenmondás van; adjon tehát efelől kielégítő választ

Válasz: A Talmud szerint két neme a vérnek kedves Isten előtt: a hús vét és a körülmetélés vére.

Ezt megerősíté Jakub rabbinus is.

Kérdés Mohamedhez (a volt zsidóhoz): önnek válasza azonban nem engedi fölérteni, miszerint az emberi vér használata meg volna engedve.

Válasz: Ez a főrabbinusok titka, kik ez ügyet ismerik, valamint a módját, mint kell a vért alkalmazni.

Mehir Farkhi vádlott vallomásából szinte kitűnt hogy ez vallási titok.

A pör folyamata alatt gr. De Rótti-M e n t o n damaskusi francia konzul 1840 ápril 32-ről levelet írt Serif pasa kormányzóhoz, melyben tudatja, hogy Merlato osztrák konzul közvetítésével a zsidók kérik a Talmud s egyéb könyveik szándékolt lefordításának abbanhagyását, mert ez a zsidó nemzet alázására volna, egyúttal értesíti, hogy Beaudin, a francia konzulátus egyik tisztviselőjének 150,000 piászttert ajánlottak föl, sőt ez összeg megtoldását ígérték, ha a zsidókat terhelő gyanú elnyomatik. Az ez ügyben megindított vizsgálatról szóló hivatalos iratok föntidézett kútfőkben olvashatók.

Merlato osztrák alkonzultól is olvasható egy idevonatkozó levél, melyet 1840. febr. 28-án Laurella beiruti osztrák konzulhoz írt. „Ki hinné? — írja, — Arari Dániel házában követtetett el Tapiás atya meggyilkolása. Ezen gyalázatosak, három fivér, egy. nő, Mózes, Abouel 4fieh, József Legnado, Mózes Salonichi, egy borbély, és egy szolga megölték a szerencsétlen öreget és összegyűjtötték a véré. Hárman már bevallották, hogy a bűntény vallásos okokból követtetett el.“

Laurella, osztrák konzul Beirutban ezeket írja Bellier osztrák konzulnak Letakiehb, 1840-ik márczius 7-iki kelettel: „Iszonyatos! Az Arariak, gazdag ke-

reskedők gyilkosokká lettek; elég szívtelenek voltak meggyilkolni egy szegény öreg kapucinust. És ezt fanatizmusból tették. A jó Isten megfogja elégelni ez iszonyokat: ez korántsem első ily tettük.“

Az osztrák konzulok különben mind segítették a zsidókat, sőt Laurin osztrák főkonzul Alexandriában azzal fenyegetődött, hogy „szükség esetén Ansztria egész hatalmát fogja érvényesíteni“ és hogy irt az osztrák követnek Párisba, hogy ez lépéseket tegyen Lajos Fülöp királynál a francia konzul ellen, ki az egyik vádlottról Picciotto Izsákról állítá, hogy keresztény vérral kereskedik.

Végül fölemlítjük még gr. Suzaznet levelét, ugyancsak az idézett kútfökből, mely következő esetet beszélt el: „Egy ízben a vámházba pénzszekrény érkezett, melyet egy zsidó reklamált; fölszólították, nyitná ki a szekrényt, a mit ő megtagadott és előbb 100, majd 200, ezután egymásután &00,. 1000, sőt 10,000 piasztert ajánlott föl, de a vámlivatalnok nem tágított, mire kinyitja a szekrényt és talál benne egy üveg vért Megkérdoztetvén a zsidó, azt válaszoló, hogy náluk szokásban van nagy rabbinusaik s más tekintélyes személyek vért megőrizui,“ holott tudvalevő dolog, hogy meghalt emberből vér nem vehető, mert az a természetes halál bekövetkeztével azonnal megalszik.

John Barker, aleppói angol konzultól, valamint báró Kalte aleppói porosz konzultól levelek idézetnek említett kútföinkben, melyekben idézettek meggyöződésüket fejezik ki, hogy az ottani zsidók keresztényeket gyilkolnak és hogy emberáldozatokat mutatnak be, minek megerősítésére több esetet hoznak föl.

Mindezekből a következtetést megteheti mindenki.

*

Hiteles forrásból nyert értesülés szerint az 1842-dik évben Orosz-Lengyelország Ivániska városában, mely a lublini kormányzóság Opatov kerületében fekszik, az ottani zsidóság egy négy éves róm. kath. fiúcskát kegyetlenül meggyilkolt. A rituális véráldozati gyilkosság törvényesen be lett bizonyítva, s ezért az ottani zsidó hitközség örök időkre évenként fizetendő százhatvan rubelnyi összeg fizetésére ítéltetett, melyből tartoznak az ottani róm. katolikus templomban egy lámpát éjjel-nappal égve tartani s mely büntetés reájok szabotván, mai napig is fennáll.

*

Hazánkban a legújabb időben is több eset fordult elő, melyek felett azonban fájdalom! a büntető igazságnak érvény nem szerezte. Ily eset fordult elő 1857-ben Tályán (Zemplénmegyében); 1868—60 között Kassa melletti Margiczánban és 1881-ben Kassán; továbbá az 1850. év elején Komáromban szintén eltűnt egy leány, hír szerint a zsidók sikkasztották el, az akkori hivatalnokok azonban ezen ügyet elsimították. Végül 1867-ben Györmegyében, Bétalapon bizonyos Lukics Anna nevű 14 éves leány tűnt el; a gyanú alá vett zsidók ráfogták, hogy elszökött katonákkal, s az eset vizsgálat tárgyává sem tétetett.

A tályai esetet illetőleg érdekes, hogy az illető tetesek mily enyhén lettek büntetve, ugyanis bizonyos Weiss nevű tályai lakos és társai pár évi fogházra ítéltettek.

Visszatérve a kassai esetre, annak tárgyát az képezi, hogy bizonyos Kocsis György jelenlegi makranczai lakos, Katalin nevű leányát, ki múlt évben Kassára ment szol-

gálatba, — a zsidók elsikkasztották. Holtteste két hét múlva felvagdalt vérerekkel és vér nélkül egy kútban megtaláltatott. Ez esetben is szigora vizsgálat volna kívánatos.

Istóczy Győző „12 röpirat“-ának ez évi folyamában több hasonló eset említetik fel. Feltűnő és egyúttal jellemző azon tény, hogy valamennyi eltűnt leány a szegényebb sorsú néposztályhoz tartozik, melynél fogva a zsidók joggal föltételezheték, hogy az illetők eltűnése nem nagy feltűnést keltend s hogy nemsokára a kakas sem kukorékoland utánuk. Egyetlenegy esetben sem tűnt el hazánkban előkelőbb család gyermeke, igen jól tudván itt a zsidók, hogy az ily eltűnt gyermek után a legszigorúbb nyomozások folytattalak volna.

*

Barsmegyében, Kovácsi községében Grünwald Lipót zsidó-szatócsnál cseléd minőségben szolgált Klemán Boris 17 éves keresztény leány. Grünwald cselédjét 1882. február hó 5-én esti 10 órakor Peszérbe küldte, hogy a korcsmában felejtett tárczáját onnan elhozza. A leány engedett a parancsnak s a korcsmában találta Grünwald gazdája öccsét, Józsefet és az odaváló saktert. Grünwald Lipót kevéssel a leány megérkezése után szintén a korcsmában terem. A három zsidó a leányt levetkőztette és megkötözte. A korcsmában azonban Boris néneje, Anna szolgált, a ki buga lármájára a szobába tört és a zsidókkal dulakodni kezdett. Felhasználva az Anna által idézett zavart, Boris egészen meztelenül kimenekült, és az utczáról csak a Grünwald zsidó biztatására, ki ruháit is visszaadta, és neki pénzjutalmat is ígért, tért haza anyjához. E saktermerénylet ügyében az

aranyos-maróti kir. járásbírósnál a fenyítő följelentés meg is tétetett. A bíróság azonban, mert a bepanaszolt zsidók esküvel bizonyították, hogy Borisnál a gazdájától ellopott tárczát megtalálták, — ez pedig később nemtelen zsidó-hazugságnak bizonyult be, — bizonyítékok elégtelensége miatt fölmentette őket.

*

1831-ben Sz.-Pétervárott egy rituális bűneset törvényszéki tárgyalatott. Ennek tárgyát egy orosz gárda-altest leányának meggyilkoltatása képezte. A bírák közül kettő az ítélet hozatalánál, — mely halálra szolt — oda nyilatkozott, hogy a gyilkosság vallásos babonából követetek el, egy másik bíró szintén konstata, hogy a szertartásos bűntény a zsidók ellenében teljesen be van igazolva, mindamellett enyhítő körülményül kiemelte, hogy vádlottak a gyilkosságot hitbeli meggyőződésből követték el, hogy azzal Istennek tetsző áldozatot hozzanak. A négy e d i k bíró ugyanazon véleményhez csatlakozott, végül az ö t ö d i k kijelenté, hogy noha meg van győződve és pedig a régebben elébe terjesztett esetekből, hogy az orthodox-zsidó felekezet a véráldozat szertartásos gyakorlatát kötelezőleg űzi, mindazáltal épen azért, mert kötelezőleg űzi, a bűncselekménynek tényálladékát nem tartja teljesen beigazoltnak. A közvádló államügyész a két elsőnek véleményéhez csatlakozott. A pörnek kimenetele az lett, hogy a birodalmi főtörvényszék ezen bírói ítéletet oda módosította, hogy a vádlottak egyenként 100 kancsuka ütésre és 30 esztendei szibériai kényszermunkára-lettek ítéelve.

*

Nagyon természetes dolog, hogy oly emberek, kik Oroszország, Lengyel- és Magyarhonnak, egyszóval azon

országoknak közviszonyait nem ismerik, melyekben a chassidim-ek (orosz-lengyel orthodox-zsidók) szektája garázdálkodik, csak nagynehezen határozhatják el magukat, hogy a XIX. században, melyet a humanizmus és felvilágosultság századának szoktunk elnevezni, oly botrányos dolgoknak, mint a vallásos czélokra történő áldozati gyilkosság lehetőségét elhigyjék.

De azért e dolgok, fájdalom! mégis valók!

Az orosz-lengyelországi lublini kormányzóság Krasnystaw kerületében fekvő Woplavice városban is a múlt század második fölében a jelenleg folyamatban levő tiszta-eszlári bűnperrel analog eset fordult elő. Az erre vonatkozó törvényszéki akták egész nyálába ma is őriztetik nevezett város levéltárában. A bírák, vádlottak és tanuk nevei, valamint a kérdések és vallomások eredetiben megtekintelietők. A bizonyítási eljárás és a halálbüntetésre szóló ítélet részletesen és szó szerint van idézve, valamint az is, hogy a tárgyaláson egy Potocki nevű gróf elnökölt. Az elítélt zsidók egyike azáltal vélte a halálbüntetést kikerülni, hogy keresztény hitre tért át, e lépés azonban csakis annyiban vált üdvére, hogy a keresztény templom udvarán lett eltemetve, miről a sírkövének mai napig épségben maradt felirata tanúságot tesz. Ez eset, ha mást nem, egy körülményt okvetetlenül igazol: t. i. azt, hogy az akkori bírák megvesztegethetlenek voltak.

*

Jellemzi hogy a XIX. században előfordult zsidószertartásos gyilkosságok legnagyobb részénél már a zsidók pengő argumentációja érezteti túlsúlyát, amennyiben a zsidó befolyás hatalma majdnem minden

esetben sikerrel működik közre a bűnös bitsorsosok ki-mentésére.

Így ír Lipinski, Varsó városának szenátora, 1826-ik október 26-ki kelettel naplójában:

„Ma reggel egy rakás tűzifa alá rejtett ládában egy öt éves leánygyermek találtatott meg; a leányka azt mondta megmentése után, hogy őt a zsidók fogták el és dugták a ládába, és névszerint több zsidót jelölt meg, köztük a zsidó hitközség rabbi helyettesét is. A sajtáságos ügy nagy port vert fel, az itteni zsidóság sok tagja erősen kompromittálva lett.“ — Aztán hozzá teszi: «Mindamellett azt hiszem, hogy ezen eset is, mint sok hasonló, melyről alkalmunk volt értesülni, a zsidók hatalma által latba vehető befolyás által, lassanként el fog simíttatni.“

És valóban, a tisztán látó szenátor előrelátása helyesnek bizonyult be; az ügy csakhamar agyonhallgattatott, és a megindított bűnügyi vizsgálat annyira elhúzódott, hogy végre is befejezetlenül maradt

*

Egy szavahihető egyéntől Szombathelyről küldött levél szerint, Szombathelyen a zsinagóga közelében lakó bizonyos Spitzer Miksánál egy 18 éves tiszta életű leányka szolgált. A leány két havi szolgálata után 1868-ban a zsidó húsvétot megelőzőleg márczius hó utolsó felében nyomtalanul eltűnt. Levélíró előtt, — ki azon időben Spitzerrel egy házban lakott s a leányt jó magaviseletéről ismerte, feltűnővé válván ezen eltűnés, annál is inkább, mert a házban több zsidó lakott, — Spitzert megkérdezte a leány holléte iránt, melyre ez azon választ adta, hogy az illető leány a vizes-dézsát berondítottai szalmazsákját felmetszette, ezekből kö-

vetkezettve, hihetőleg elméjében megháborodott s elszökött. Továbbá nevezett zsidó azon kérdésre, hogy a leány hová való volt, és minő igazolvánnyal bírt? azon választ adta: Cselédkönyv nélkül állott be, — nem tudja hová való, — anyja majd utánna hozza. E feleletek a rejtélyes eltűnést még gyanúsabb színben tüntetvén fel, az eset a városi hatóságnak bejelentetett ez azonban még csak a szükséges nyomozásokat sem tette meg.

A levélíró, ki Szombathelyen a főtéren a pósta-utczában lakik, s szükség esetén megnevezhető, de magát is kész megnevezni, az ügy részleteire nézve bővebb felvilágosítással s adatokkal szolgálhat; megjegyzendő, hogy midőn az esetet a hatóságnál feljelentette, a zsidók azon házból 30 frt lakbér emeléssel őt azonnal kitűrták, majd midőn másképen neki nem árthattak, szerepüket megváltoztat-ták s mindenféleképen kedvét igyekeztek keresni.

A körülmények erős gyanúra szolgáltatnak okot, hogy ezen leány is rituális áldozatul esett, különösen ha a számos hasonló esetek s a zsidók által rendszeresen használni szokott ráfogások és kibúvók tekintetbe vétetnek, melyek egymáshoz a legtöbb esetben hasonlóak.

*

A jelen munka első részében ismertetett Freiburger Hersch-féle mérgezési eset után négy hóval, az 1875-ik évi zsidó engesztelési ünnep előestéjének első óráiban ugyancsak Sárosmegyében, Zboró mezőváros 165, 166, 167. C. számú, valamint az azokkal szemben fekvő s egy patak által elválasztott 216 és 217 C. sz. házai közelében egyszerre aggodalmas jajgatás hallatszott, minek következtében többen azt hit-

ték, hogy valahol tűz támadt e házaikból kirohantak. Ekkor özv. Markovics Mária, s Koszaka Mária és többen, kik a 21 ti. száma házból kisiettek, tanúi voltak, hogy az általok jól ismert 16 éves Zamba Hanja nevű cselédleány a házak előtt elfolyó, s akkor az áradás következtében meglehetősen magasságra feldagadt patakon át torokszakadtából segélyért és szabadításért kiáltozott. Nevezett két nő bír tudomással, hogy a velök szemközt s a patak túlsó oldalán lakó Horovitz nevű zsidónál a jelzett időpontban szertartásos imáikat végző zsidók nevezett Zamba Hanját levágni akarták.

Az eset ugyanis következőleg történt. A Horovitz lakásán, — kinél Zamba Hanja szolgálatban volt, — egybegyűlt zsidók nevezett leányt megragadták s földreterítették; majd előbb lábait, aztán egyéb testrészeit sorra tapogatták, mialatt imákat hangoztattak, a zsidók egyike, — hihetőleg a sakter, — egy élesre köszörült kést tartott.

Mielőtt a gyilkos szándék végrehajthatott volna, a leány egy szerencsés véletlen folytán a fanatikus gyilkosok körmei közül megmenekült.

Menekülését ugyanis azon körülménynek köszönhető, hogy egy idegen lengyel fuvaros váratlanul ugyanannak a szobának bezárt ablaktábláit kívülről döngetni kezdte, melyben a leányt a zsidók hatalmakban tartották. E zörgés okát, amint később kitűnt, az képezte, hogy az illető fuvaros Horovitz Samu zsidótól, — ki is zabbal kereskedett, — egy zsák zabot akart venni. A nagy zörgetés megrémítő a zsidókat, a leányt eleresztették, gyorsan szétugráltak s a zörgés okát meg tudandó, az ajtót felnyitották.

A megrémült Zamba Hunja a zsidók zavarát s ijedtségét felhasználva, Horovitz Samu zsidó házából kifutott, és mert azt hitte, hogy a zsidók talán kergetik s utol érik, nem is a közeli hid felé vette útját, hanem az említett patakon keresztül segélykiáltásokat hangoztatva, a palakon keresztül rohant a legközelebbi keresztény házak felé, — s a vele történeteket házaikból a zajra kirohant említett keresztény lakosoknak elpanaszlá.

A szegény leány, — ki a rajta erőt vett ijedtség következtében nagy betegségbe esett s 1866 ápril havában mégis halt — a fentemlítetteken kívül többeknek elpanaszolta, hogy őt Horovitz Samu zsidó és több, nevezetnél az 1875. évi engesztelő ünnep előestéjén imádkozásra egybegyűlt zsidó, egy arra a célra készen tartott sakter késsel Zborón a 165. C. számú házban leakarta vágni; nevezetesen elpanaszolta ezt édes atyjának s mostoha anyjának és Gácsországban szülőfalujában, a gorlicei kerületi törvényszékhez tartozó Lipnában is többeknek.

Az eset részletei felől tanúskodhatnak ma is élő Grade Henrich földbirtokos, Nórák József és felesége, továbbá Markovicz József templomszolga, Raudzik Mária kocsigyárosné és Cheynatzky Ferencz kéményseprőmester, — mindnyájan zborói lakosok

Daczára annak, hogy Horovitz Samu zsidó s neje Száli, született Zimmermann, továbbá több más zsidó azon fáradtak, hogy a merénylet folytán betegségbe esett szegény Zamba Hanját lecsillapítsák, hallgatásra bírják és szolgálati helyére visszacsallják, s hogy a leánynak új ruhát és czifra pántlikákat ígértek, csakhogy hallgasson és a történetekről semmit el ne áruljon, Zamba Hanja azon jogos félelmében, hogy a zsidók őt ezentúl is

halállal fenyegethetnék, nem engedett a különféle csábítgatásoknak s többé nem tért vissza Horovitz Samu házába, és más zsidó szolgálatába sem lépett.

A halálra ijedt szegény leánynak Gácsországban, Lipna faluban lakó édes atyja Zamba Hritz egy szegény rutén földműves értesülvén ez esetről, Zboró mezőváros akkori bíróját, Janczoscek Jánost felkereste s előadta abbeli panaszát, hogy több zborói zsidó az ő leányát erőszakosan halálveszélybe dönté, és kérelmezte, hogy e miatt a bűnösök törvény által megbüntettessenek.

Janczoscek János jelenleg is zborói lakos a panaszló Zamba Hritzet az akkor Zborón lakó Winkler Bertalan szolgabíróhoz utasította; e szolgabíró azonban állítólag a zsidók embere volt s kötelességét felejtve, a panaszló Zamba Hritzet eleinte szép szóval ráakarta bírni, hogy az egész ügy eltusolásába beleegyezzenek, — de midőn Zamba Hritz erről mitsem akart tudni, azzal félemlíté meg, hogy őt elzáratja, ha állításait vissza nem vonja, mert úgy sem lesz képes azokat bebizonyítani.

A legnagyobb valószínűség után ítélve, Winkler Bertalan szolgabíró már meg volt nyerve a zsidók ügyének, még mielőtt Zamba Hritz panaszával előállott. E föltevés mellett az is bizonyít, hogy nevezett szolgabíró még azt is megtudta akadályozni, hogy Zamba Hanja és édes atyja a vádolt zsidókkal legalább szembesíttessék.

*

Ily módon Winkler szolgabíró a Horovitz Samu és czinkostársai elleni nagy fontossággal bíró bűnügy folyamatba vételét megghiúsítá, a helyett, hogy azt hivatalos kötelessége szerint a szvidniki kir. járásbíróshoz áttette volna, hol is az ügy a derék kötelességérző Márttyák

kir. járásbíró előtt az igazság eltitkolása lehetetlenné vált volna.

Horovitz Samu és czinkostársai azt a hírt terjesztették Zborón, hogy Zamba Hanja szolgáló a sábeszrc készített kóser pecsenyét megette, s hogy az e miatt támadt félelmében megszökött s panaszát mint kigondolt alaptalan rágalmat költötte ellenük.

E ravasz zsidófurfanggal kigondolt mentség már azért is figyelmen kívül esik, mert az elmondott esemény nem a sábeszt megelőző napon, sem pedig sábesz napján történt; lehetetlen tehát, hogy Zamba Hanja sábesz-pecsenyéhez nyúlt volna; a leány e rágalmat mindenkor, sőt halálos ágyán is a leghatározottabban tagadta.

Az eset hétfői vagy keddi napon fordult elő, a mint azt a tanuk vallomásai és a leány előttük tett határozott állításai igazolják. A leány mostohaanyja, Zamba Ulka, született Csenitz, — Lipna (Gácsország, gorliczei törvényszéki kerület) faluban lakik, — továbbá a leány atyja, Zamba Hritz, — ki több tanút is tud még ma is megnevezni, — mindazon vallomásokat, melyeket a leány beteg ágyában tett, és halála előtt megerősített, a maguk részéről készek hitükkel is megerősíteni.

Novák József és neje Manczák Mária, Linlmrdt Károly s ennek anyja, özvegy Linharrdt Mária született Koszurkovitz — valamennyien zborói lakosok — szintén bírnak közelebbi tudomással ezen ügy részleteiről. E sajátos eset párját képezi a tiszta-eszlári vérvádnak, csak az a különbség, hogy Solymosi Eszter már nem lehetett abban a helyzetben, hogy mártíromságának történetét elbeszélhette volna; Zamba Hanja azonban, halálos ágyán szavahihető emberek előtt tett vallomása szerint rituális

levágatása elől még menekülhetett; esete megérdemli a figyelmet, s méltó, hogy a megkísérlett rituális gyilkosság törvényesen megtoroltassék, az ügy a nyilvánosság elé kerüljön s a pótvizsgáit megindíttassék.

*

Ugyancsak a tiza-eszlárihoz hasonló eset ezelőtt három évvel, 1879-ik év őszén Bács-Bodroghmegyében, Piros községében fordáit elő. Ez ugyanis a következő:

Grossmann Herman nevű, Bács Bodroghmegyébe keblezett Piros községében lakó jómódú zsidó és ennek Hanni nevű felesége, hónapokon át mindenféle kecsegtető ígéretekkel szolgálatukba csábították Sípos Péternek Lidi nevű 15 éves leányát, de a szülők a leányt mint alkalmatlant lebeszéltek e szándékról, míg végre azzal állt elő a leány, hogy neki a zsidó nagy selyemkendőt ígér s hogy miután szegényebb sorsú szülei ezt neki meg nem szerezhetik, ő bizony szolgálatba megy a zsidóhoz s miután végre az anya egy hónapi szolgálatba lépésébe belenyugodott, Lidi 1879. október hó 11-én Grossmann zsidóhoz négy forint havi bérért szolgálatba szegődött Október 16-én azonban nyomtalanul eltűnt Ez eset a falubeliek előtt nagy feltűnést okozott, mert mindenki tudta, hogy a leány szép, egészséges testalkatú volt ugyan, — de nem kicsapongó, kiről a szökést csak gyanítani is lehetett volna.

A szülők a történetet a község előljáráóságánál, majd a futaki szolgabírónál bejelentették, ki a helyett, hogy vizsgálatot indított volna, aleány köröztetését rendelte el, és mivel ennek eredménye nem volt, a szülők leányuk eltűnté miatti fájaldmukban, reá rontottak a zsidóra, ki mentegetődzések között őket oda utasítá, hogy a község alatt fekvő Ferencz csatorna ágá-

ban (a Türr nevét viselő részvénytársulati csatorna) ke-
ressék, mire a szülők, rokonaik és több barátjuk által tá-
mogattatva, a leányt fölkeresendők: a csatornához mentek,
s annak vizében gereblyékkal kutatva, sikerült a leányt
egyszerű alsó szoknya és kurta ingben október 21-én, te-
hát 6-ik napra az eltűnés után a meder fenekén meg-
találni.

A hulla a szülők házához vitetett s itt orvosilag fel-
bonczoltatott. A szülők pedig, kik a bonczolásnál jelen
voltak, azért, mert nem tartották lehetőknek, hogy a leány
hullája vízbefúlás esetén 6 napig a víz fenekén maradhatott
volna, mert a leánynak öngyilkosságára semmi okot nem
gyanítottak, mert a leány hullája felöltözetlenül találtatott s
mert a hullában annak felbonczolásakor víz nem volt: gyil-
kosságot gyanítván, előbb a futaki szolgabírótól, majd Újvi-
déken Peák aljárásbírótól vizsgálatot kértek; végre a
bonczoló orvosokhoz fordultak tanácsért, de mindenütt el-
utasítottak s máig nem tudják leányuk elhunytának okát. A
nép között már a leány eltűntének idejekor szájról-szájra
terjedt azon hír, hogy a leány a zsidók vallási szertar-
tásának áldozata lett és e hitet még jobban megerősíté az,
hogy az elhalálozás oka ki nem derítettett.

A leány eltűntét illetőleg per folyamatba nem tété-
tett, hanem a bonczjegyzőkönyv alapján Peák aljárás
bíró nyomozást tartott s az erre vonatkozó iratokat
az újvidéki királyi törvényszékhez terjesztette fel, a
hol is ezen ügyben 734. 1880. fenyítő sz. a. kelt végzés-
sel a további eljárás büntetésre méltó cselek-
mény meg nem állapíthatása miatt beszünt-
tetett. A bonczolást Karmenitzky futtaki járási or-
vos és Pognár Mihály községi orvos eszközölték. A boncz-

jegyzőkönyvet a szülők kérelme daczára sem adták ki másolatban.

A leány hulláját annak atyja Sípos Péter, Tóth József, Vincze Mihály, Sípos Zsuzsi és Budai Mihály (ez utóbbi időközben meghalt) találták meg a csatornában s vitték szülei házához.

A bonczolásnál jelen voltak Bátori János és Béres Mihály, kik tudják, hogy a leányon egy rövid ing és egy alsó szoknya találtatott, gyomrában egy csepp víz sem volt, hanem emésztetlen hús és burgonya, miből következőleg magok az orvosok oda nyilatkoztak, hogy a hulla 48 óráig sem volt a vízben.

A hason, a köldök felett mintegy négy krajczáros pénzdarab nagyságú kerek sebhely s az orr alatt szintén sebzés nyoma találtatott — s midőn erre az orvosok az atya és Tóth József által figyelmeztetve lettek, azt válaszolták: „Látjuk.“

A hulla haja erősen össze volt kuszálva s szalmatörmelékkel megkeverve, melyet az öltöztetők: Gál Erzsébet és Meresztes Julianna alig tudtak kifésülni. A leány anyja többször volt Peák aljárásbírónál s azt is jelentette, hogy Sáfrán István nevű oda való lakós, Sipos Zsuzsi, Kasnyai Erzsébet és Gyülvészi Lidi előtt azt beszélte, „hogy a Grossmann volt kocsisa, egy Kiszács községi illetőségű 13 éves fiú mondotta, hogy őt gazdája a leány eltűnése napján Újvidékre küldte anyósáért, kivel éjjel 11 órakor érkezett meg, s midőn a lovakat az istállóba bekötötte, a hídlás alatt tompa zörejt hallott, ettől megijedt H jelentést tett gazdájának, ki őt azután az udvarra kivezette s a távol eső félszer alá rendelte aludni, azután mindig itt aludt, míg végre néhány nap múlva elhagyta

szolgálatát.“ — A mint ez esetről a szőlők értesültek, felkeresték a fiút, de mivel tótul beszélni nem tudtak, nem értekeztek vele.

Peák aljárásbíró mindenre csak azt mondogatta, hogy majd tesz ez ügyben valamit, de hogy tett-e és mit? — nem tudatik.

A következőkben közöljük még a leány eltűnését és holttestének feltalálását igazoló községi bizonyítvány másolatát:

„Bélyegmentes bűnügyi használatra. Bizonyítvány! Alólírt Piros község előjárói által ezennel hitelesen bizonyíttatik, hogy Sípos Péter helybeli lakós 15 éves Lida leányát ugyanitteni Grossmann Herman 1879-ik évi október hó 11-én szolgálatba fogadván, — az innét már október 15-én nyomtalanul eltűnt, míg hosszas keresés után a holtteste október hó 21-én a csatorna fenekén megtaláltatott. Kelt Piroson, 1882. évi május hó 31-én. Fehér János s. k. bíró, Zsigmond Gyula s. k. jegyző, Majer György s. k. esküdt. (Bárs-Bodrogszemélye Piros községének hivatalos pecsétje.)“

Épen öt éve, hogy biharmegyei Szalacs község né alább leírt sajtószerű kettős gyilkosságnak volt színhelye.

Szalacs tőszomszédos a szilágymegyei Peér (mond Pír) faluval, hol a fentebb közölt rituális gyilkosság folyt le a múlt század végén, s innen a közmondásszerű kérdés, mely a zsidókat dühbe hozza: „Mikor lesz Pírben vásár?“

A szalacei róm. kath. lelkészet halotti anyakönyve II-ik kötete 70-ik lapján 1877. évi június 13-ikáról a következők olvashatók: „Imre, — néhai Szabó Péter és néhai Kelemen Rozália fia, 103. házsám, 9 éves, megölték, eltemettetett június 15-én Kubovits Ferencz esperes-plehános által.“ —Továbbá ugyanazon napról: „Terézia, —

a fentebbiek leánya, 188, házszám, 6 éves, megölték, eltemetett ugyanakkor ugyanaz által.“

Ugyan minő vérszomjas kannibálnak állott útjában ez a két szegény, teljesen vagyontalan árva?

A kilencz éves fiúcska agg hajadon nagynéniénél, Szabó Annánál lakott, ki őt rajongásig szerette, míg a leányka nagybátyjánál Szabó Ferencznél talált szeretetteljes menhelyet. Történt, hogy a fentemlített június 13-án a gyámszülők, mint afféle földművesek tengerit kapálni kimentek a földre és szokásuk szerint átadták estig a gyermekeket sógorukhoz Kis József ottani lakoshoz, ki nővérüket bírta nőül, itt tehát szintén rokonuknál voltak az árvák. Maga Kis József, ki levélsoros volt a községnél, estefelé haza jövén, a fiúcskával Imrével azonnal pálinkát hozatott a zsidótól, majd ismét pár krajczárt nyújtva neki, a kis leánynyal együtt Ehrenfeld Jakab ottani zsidó szatócshoz küldötte, hogy vegyenek magoknak czukrot.

Mi történt, mi nem? — E percztől elveszett nyoma a két gyermeknek.

A megrémült gyámszülők minden követ megmozdítottak, hogy föltalálhassák az árvákat, — de hasztalan! Főleg Szabó Anna jajveszékelve kezeit tördelve, még a Nagy-Ért is fölfutotta azon hiszemben, hátha fürödni mentek s belehaltak a vízbe?

Másnap, — minek tulajdonítható? szerencsés véletlennek-e, hogy az akkori községi bíró Ronteik Márton uram elrendelte a tűzoltó szerek javítását s tisztogatását? Erdős Ferencz haladéktalanul szemügyre vette a vízi puskát. A színbe lépve, azonnal idegenszerű kellemetlen szag volt érezhető, minek okát kutatva, felnyitják a vízipuska kocsi ülésének szűk ládikáját, s minő látvány

túnt föl szemeik előtt! Ott volt betaposva a tüvé tett két árva véres holtteteme. E kínos jelenetre nagynénjük, Szabó Anna megőrült s rövid idő múlva el is halálozott. Klé József, miként erősen állítják, ugyanazon éjjel csak későn tért haza, s ezeket mondotta volna nejének: „Sajnálom szegény gyermekeket, a leány ugyan könnyen meghalt, de a fin sokáig kínlódott.“ E szavakat meghallotta a nyári éjjelen esetleg ablakuk alatt fekvő legény, a ménlovak pásztorja s másnap elbeszélte anyjának, a mit az éjjel hallott. Ennek következtében Klé József elfogatott és törvényszék elé állíttatott, de aligha meggörcbült csak egy hajaszála is, már réges-régen szabad lábon otthon sétál; ha ő a gyilkos, csak nem bánnának el vele ilyenén? Meny nyiben volt erélyes, vagy követett el mulasztást az illető hatóság, — erről nincs tudomás. Elég az hozzá, hogy a holttetemek nyakán mély vágás volt látható. Margittáról, — a kerületi orvos távollévén,— egy zsidó orvos hozatott s az bonczolta fel a jelenvoltak állítása szerint a vérüktől megfosztott hullákat. Ezen körülmény több más jelenséggel, nevezetesen: hogy zsidóhoz mentek utoljára a gyermekek, és hogy több idegen öltözetű zsidó járt-kelt azon napokban a községben sat. a zsidóság ellen irányzá a lakosság gyanúját s a kedélyek szerfelett forrongtak.

Épen a miniszterelnök által pártfogás alá vett zsidóság érdekében kívánatos lenne a vizsgálat eredményét mielőbb nyilvánosságra hozni, hogy kitűnjék az igazság. Ezen esetben már csak nem prejudikál senki az igazságszolgáltatásnak?

Egy más hiteles tudósítás ekként beszéli el a gyilkosság felfedezését: Bilke József harangozó egy reg-

gel a templomba ment és Ehrenfeld Sándor udvarából vércsepp-nyomokat látott húzódni a nem nagyon távol eső vízfecsckendőszín felé. Akkor nap nem lelték sehol a gyermekeket és mivel Tarpai József béres elbeszélte, hogy a két gyermek az ő gazdájának (Ehrenfeldnok) boltja ajtajában ült ez este későn, s hogy továbbá azon éjjel Ehrenfelduek udvarán 40 főre tehető zsidó jött-ment s köztük idegenek is voltak: gyanú esett a zsidókra.

Hogy a bonczjegyzőkönyv mit véleményezett, azt nem tudta meg senki; a szolgabíró azonban maga mondta, hogy mindkét gyermeknek be volt a nyaka metszve és a vér belőle kieresztve.

Mennyire alapos a gyanú, hogy a zsidók a két gyermek gyilkosai, azt a büntető igazságszolgáltatás lett volna hivatalva földeríteni az által, hogy a tettesek kipuhatolta ssauuk. őt egész esztendő remélhetőleg elég idő volt a nyomozásra, tanulmányozásra.

*

Az alább következő esetből mindenki beláthatja, hogy az orthodox-zsidók fanatizmusa nemcsak gyilkolás útján igyekszik a bizonyos vallásos szertartásokra kívánt keresztényvér birtokába jutni, hanem hogy e célra a kereszténység furfangos lealázása és gonosz kigúnyolása által is törekszik elérni, mint azt az alábbi esetek bizonyítják.

A Bártfa mellett fekvő Zabaván lakó Lichtág Sámuel zsidó korcsmáros Sendek Halzsa nevű keresztény özvegy asszonyt fogadott fel dajkának gyermekei mellé. A dajka azon föltétel alatt állott be, hogy saját fiú gyermekét is tovább szoptathassa. Nem sokára, hogy Sendek Halzsa Lichtig zsidó gyermekeit szoptatta, összejöttek és fe-

jeiket összedugták a négy családból álló kluassói zsidó hitközség istenfélő tagjai, és pedig azon okból, mert „Szendék Halzsa nem kóser.“ Hogy tehát Lichtig Sámuel gyermekei továbbra is nevezett keresztény dajka által szoptattathassanak, az orthodox-zsidók a dajkát fortélyos ürügy alatt a házból eltávolították s annak távolléte alatt Koscharek bártfai sakter a keresztény gyermeket zsidó-rítus szerint, a keresztény anya tudta és beleegyezése nélkül körülmetélte.

Ezen kriminális erőszaktevélnél jelen voltak: Guttmann Sámuel, Lichtig Sámuel, a holsteini szeszgyáros, említett bartfai sakter és Guttmann, a zsidó-gyermekek tanítója.

Lichtig Samu feleségének sebes szemei voltak s ő vallásos babonaságból a keresztény gyermek körülmetélésénél kifolyó vért sebző szemeire kente, hogy az által gyógyulást nyerjen.

Midőn a keresztény gyermek anyja néhány pillanat múlva visszatért, nevezett zsidókat összegyűlve és saját gyermekét körülmetélt állapotban, sírva és jajgatva találta. Értesülvén a történetkről, nyomban elhagyta Lichtig Sámuel házát és Bartfára Schleiminger kir. járásbíróhoz sietett, hogy a zsidók tettét elpanaszolja.

Az említett zsidó ezt megtudván, útját állta, és hogy a rituális büntett eltusolódjék, huszonöt forinttal kínálta meg az asszonyt, mit az egészen vagyontalan nő azon ígéret mellett, hogy nem fog a zsidók ellen vádaskodni, el is fogadott. Szendék Halzsa azonban elmondta az esetet több tanúnak, u. m. Bomba Zsuzsa, Beik Zsuzsa. Brihu Máriának és Duschek Ede klussói földbirtokosnak, kik 1482.

július havában a zsidómódra körülmetélt fiúcskát meg is nézték. A gyermek ma is él és bárki által megtekinthető.

Nyomban arra, hogy a keresztény gyermekek erőszakosan elkövetett zsidó-rituális körülmetélés híre a sajtó útján nyilvánosság elé hozatott, kezdődött az ottani zsidóság köreiben az ellenagitáció, hogy e bűntény vagy egészen eltagadtassék, vagy pedig a valósággal ellenkező színben tüntetessék fel.

E célból az ottani orthodox-zsidók látható feje: dr. Weiss Bernét bártfai kir. közjegyző állítólag pénzgyűjtéseket indított meg a zsidók köreiben s minden igyekezetét arra fordította, hogy a tiszta-eszlári eset által még inkább kellemetlenebbé vélt ügy elpalástoltassék, s hogy a hír terjesztőin az ottani zsidóság boszút állhasson.

A bártfai szolgabírói hivatal s a kir. járásbíróság dr. Mihálovits ottani fürdőorvos és az akkor Bártfán időző dr. Mezei budapesti Rókus kórházi orvos által a gyermeket megvizsgáltatta; ezen orvosok bizonyították, hogy a klussói illetőségű Sendek Halzsának „állítólag“ körülmetélt fiacskája, mindamelllett, hogy az illető testrésznek oly kinézése van, mint egy hasonló zsidófiúnak, a körülmetélés nyomai nem láthatók, minélfogva ki nyilatkoztatták, hogy az előbőr már a születésnél hiányzott

Λ keresztény gyermek körülmetélése nem mint eleinte jelentve volt, 1882. július havában, hanem még 1881. őszén, — tehát majdnem egy év előtt — történt, mikor a fiú még csak néhány hónapos volt, azóta tehát augusztus 18-áig, — a fiúnak a két orvos általi megvizsgálásáig, — közel 11 hónap telt el. Nevezett orvosok, kik — melleleg mondva, — nem is törvényszéki orvosok, a látéletük alapján nyilvánított véleményüket

azon körülményre támasztják, «hogy sebzés nyoma nem találtatott, minélfogva felteendő, hogy a fiú előbőrnélküli taggal jött a világra.»

A sebészeti szaktudósok s így tehát a budapesti orvosok előtt is nagyon ismeretes dolognak kell lenni, hogy sok esetben, ha a körülmetélés a születés utáni első héten szakszerűen vitetik véghez, a körülmetélt részen néhány hónap múlva semmiféle sebhely sem látható.

A következőkben elősorolt okoknál fogva különben is szükségesnek mutatkoznék az illető testrész szakemberé által történendő pontos megvizsgálása.

Lanner Ignácz bártfai körjegyző a fiúnak f. évi augusztus 19-én hatóságilag történt megvizsgálása után Duschek Ede földbirtokos és több bártfai lakos előtt kijelentette, hogy a fentnevezett dr. Mihalovits, ki a fiút nevezett napon f. évi aug. 18-án és 19-én Semsey Géza bártfai járási szolgabíró jelenlétében megvizsgálta, eleinte maga is kétkedett a zsidók ártatlanságában s oda nyilatkozott, hogy a fiú valószínűleg körül lett metélve. E nyilatkozatot emlegették magok közt a jelenvolt megyei pandúrok is.

El nem titkolható tény továbbá, hogy az orvosi lát-lelet kiállítása előtt dr. Weiss Bernát ismert zsidó agitátor nevezett orvosokkal a bártfai fürdőben ez érdemben értekezett.

Duschek Ede földbirtokos, valamint a többi kihallgatott tanú állítása szerint a kérdések nem oly módon tétettek, mint azt a hírlapok közölték. E tanúk azt állítják, hogy ők a 1 évi augusztus 24-én történt törvényes kihallgatásuknál a különben kifogástalan múltú, de indulatos bártfai járásbíró által megfélemlítettek, midőn észle-

leteiket részletesen előadni akarták s hogy a járásbíró tndtokra adta, hogy ő nekik ilyen dolgokba semmi közbeszólásuk nincs (?)

Különösen Majernik Mária klassói szülésznő, ki a kérdésben forgó fiacska születésénél jelen volt s a ki szintén bíróságilag kihallgattatott, azt állítja, hogy ő, amennyiben a bíróság előtti megjelenés reá nézve fölötte szokatlan dolog volt, nem bírt annyi bátorsággal, összes észleleteit nyilvánítani, attól tartván, hogy ő azon esetben, ha a zsidók ellen vallatta, mesterségének további folytatásában megakadályoztatnék, amennyiben ő is, mint az ottani szülésznők legnagyobb része, nem okleveles; ha azonban ez alkalommal kérdezték volna, hogy volt-e a fiú teste születésekor szinte oly rendes állapotban, mint más gyermekeknél? — ő mindamellet a leghatározottabb „igen“-nel felelt volna; — ha továbbá kérdezték volna, hogy vette-e észre, — midőn a születés után bába-kötelességét végezvén, a fiú kérdéses testrészét megtekintette, — az előbőr hiányát? — határozottan azt válaszolta volna, hogy az előbőr nem hiányzott; — s ha végre azon kérdést intézték volna hozzá, mint a fiú születésénél hivatalosan ténykedő bábaasszonyhoz, hogy tekintve a közel 30 éves szülésznői működését, — feltűnt-e volna neki, ha a fin esetleg előbőr nélkül született volna és ezen esetben figyelmeztette volna-e a jelenvolt személyzetet e körülményre? — határozott „igen“-nel felelt volna. E nyilatkozatot a bábaasszony Daschek Ede klassói földbirto- kos előtt tette, kinek jelenlétében azt is mondta, hogy Rinawczik Ádám klassói lakos előtte, valamint több tanú előtt oda nyilatkozott, hogy úgy ő, mint sógornője is, — kit szintén Sendek Halsának hívnak és kinek férje Sen-

dek János klussói lakás, — az esetet ismerik; elbeszélte továbbá, hogy a gyermek születése után teljesen egészséges volt és hogy csak később, miután különféle ürügyek alatt több hétig a Zabaván lakó Lichtig zsidó házában tartották a végből, hogy állítólag Lichtig feleségét, a csecsemője halála után benne maradt anyatej terhétől megszabadítsa, lett aggasztóan beteg. Bizonyítják ezt Sendek János és neje, kiknek házában az anya csecsemőjével együtt négy napig tartózkodott, és kit a folyton síró s ezáltal nyugalmat zavaró gyermekkel az utczára kiutasítottak. E házaspár azt is állítja, hogy Sendek Halzsa (a csecsemő anyja) miután gyermekét Lichtigtől ismét visszakapta, azt több napon át gyógyíttatta, mely célra tépést és vászonfoslányokat használt, mit is gondosan titokban igyekezett tartani, azért sem orvost nem hivatott, sem pedig a vele barátságos viszonyban álló, és közeli szomszédságában lakó Majernik Mária bába-asszonyt nem hívatta magához, nehogy a súlyosan megbetegedett fiúnak baja el legyen árulva

Sendek János és felesége, valamint az előbb nevezett Binawczik Ádám, Majernik Mária és Klussó összes keresztény lakószomszédai ténynek állítják Sendek Halzsa fiának a zabavai zsidók által rituális módon történt körülmetélését.

Az elvetemült Sendek Halzsa két felnőtt fia ennek folytán kilökte lelkiismeretlen anyját körülmetélt magzatával együtt a házból, kijelentvén, hogy körülmetélt zsidó porontyot nem tűrnek tisztességes keresztény házukban. .

Sendek János s ennek felesége, továbbá Sendek Halzának két említett fia erősen állítják, hogy Sendek Halzának kérdésben forgó házasságon kívüli gyermeke ép, egészséges és rendes testalkatú volt, hegy csak azóta,

mióta a zsidóktól haza került, kezdett betegeskednie hogy végre nemzórésze is csak azóta hasonlít körülmélt zsidógyermekéhez.

Pilár Ádám klussói lakos szintén megerősítő az említett dolgok valóságát több oly tanú előtt, kiket Duschek Ede földbirtokos megnevezhet.

Sendek Halzsa már leány korában a zabavai zsidóknál szolgált, honnét aztán férjhez ment Sendek József klussói lakáshoz, kitől több gyermeke van. Férje halála után ismét visszatért a zabavai zsidók közé, ott fajtalan életet folytatott, melynek gyümölcse két figyermek lett; ezek közül az egyik elhalt és el is temettetett, *de e haláleset illetékes helyen: a lófalusai paróchia anyakönyvében, nem fordul elő!*

Hogy az egész vidék közönségen zsidó-rituális körülmételésről, — mint tényről — van meggyőződve, kitűnik abból is, hogy 1882. évi július havában Duschek Ede földbirtokosnál dolgozó huszonkét munkás Siegolinann Leibisch a zabavai zsidó jelenlétében oda nyilatkozott, hogy képesek az esetet be is bizonyítani. E munkások nevei Duschek Ede földbirtokostól megtudhatók. Az ezen tényről szóló hatósági bizonylat egyik országgyűlési képviselőnek meg is küldetett.

*

A zsidók mint rendszeren, ezen esetben is megfélemlítési igyekezetekkel léptek föl; látván azonban, hogy ezáltal céljaikat nem érik el, fölhagytak e szándékkal s más taktikát követve, most azon igyekeznek, hogy a legfurfangosabb módon az általuk elkövetett büntényt takar-gatva. annak törvényes megtorlását kikerüljék.

*

1879-ben, tehát csak ezelőtt négy évvel Szatmármege Kölcse községében szintén egy hasonló rituális vérvételi eset történt, melynek tárgyát egy keresztény gyermek ugyancsak körülmetélése képezi. Erre vonatkozólag a levél eredeti szövege szóról-szóra következőleg hangzik:

„Szatmármegei Kölcse, 1882. június 8.

Bátor vagyok a következőkben egy épen a jelen alkalomhoz illő esetet leírni, mely községünkben ezelőtt négy évvel történt, s a füzes-gyarmati járásbírótság által eltusoltatott.

Az eset a következő: Özvegy Király Mihálynénak egy 9 éves kis fia, épen dinnyeérés tájt a faluban lakó nénjéhez, Furkó Ferencznéhoz ment fényes délben dinnyéért; a nagy utcán menve, egy rozzant zsidóláz előtt, ahol — szombati nap lévön — a zsidók összegyűlve voltak, Neumann Borek kölcsei volt sakter a kis fiút czukor és krajczár ígérettel becsalta a rász házba s több zsidó ott lévén, a kis fiút azonnal megfogták, a szájába port hintettek, és egy krajczárt dugva belé, száját befogták. Borek és a többi zsidó őt lefogta, és Schwarz Jákob zsidó, kölcsei birtokos egy metsző késsel körülmetélte; a volt sakter Neumann Borek poharat tartva alá, abba folyatták vérét egyetértőig az új kölcsei sakterrel; aztán a kis fiút eleresztették. Két hónapig feküdt a gyermek ezen műtét után betegen; — ezt látta egész Kölcse községe. Dienes Dezső, jelenlegi szolgabíró az ügyet ugyanekkor pártfogásba vette, valamint Szutor Endre református pap. A kis fiú ma is él, már 12 éves, épen tegnap hallgattam ki e tárgyban őt, valamint édes anyját is. Valóságos botrány, mit a zsidók tettek. Hét napra Schwarz Jakab zsidót a járásbírótság bezáratta, azonban a vidékről érkezett vagy 2000 zsidó Füzes-Gyarmatra, és mindennek vége lett! A vizsgálati iratok ott vannak a járásbírósnál. Jó volna ezen ügyet újból vizsgáltatni, épen á propos a tiszta-eszlári esethez, csak szigorúan bánnék el a minisztérium, — minden kivilágosodnék, — van erre egy po-

zítív tanú is Kölesében. Ez szent igaz. A kis fiú élénken tud mindent, és ösmeri a zsidót is, a ki megmetszette.^a

Mély tisztelettel

Horváth Elek s. k.

Az ügy jelenleg a kir. tábla előtt fekszik 2734711879. sz. alatt. Az anya, mielőtt följelentést tett volna a járásbírósnál, Hátfalvi megyei orvosnál mutatta be a gyermeket. Az orvos konstataulta a műtét megtörténtét, de a látlelet kiállításáért három forintot kért, mit a szegény asszony nem tudott megfizetni.

*

Lengyelországban a rzeszowi törvényszék előtt folyik jelenleg egy rituális eset, melynek tárgyát bizonyos Mních Francziska keresztény szolgálónak Hitter Mózes chassidim-zsidó, és ennek bünszövetségébe vont Stochlinszki Marczel lengyel pór által rituális célból történt meggyilkoltatása képezi, s melynek részletei, — az eset hazánkban is nagy feltűnést keltvén — a sajtó folyamatban lévő értesítéseiből ismeretesek. Azért ezúttal magát a tény leírását, a felesleges ismétlés elkerülése szempontjából mellőzve, csakis a vizsgálat folyama alatt felmerült némely oly körülmények felemlítésére szorítkozunk, melyek a napi sajtóban, mint a zsidóság javára látszó momentumok gyanánt tűnnek ugyan fel, de épen a tizza-eszlári eset alkalmából annak a zsidó érdekekből inscenírozott mozzanataihoz sokban hasonlítván: a zsidóknak az ily esetben a talmudmorálból mentett, s rendszerint úzótt fogásaira erős világot vetnek.

Ez esetrél is épen úgy, mint a tizza-eszlárinál hatalmas szerepet látszik játszani a zsidóknak a büntény elpallástolására célzó törekvése, melyből ellenük, az ő fajjel-

lemekkel ösmerős s elfogulatlanul bíráló előtt, csakis a bűnösség gyanúja nyer mindinkább megerősülést.

Hogy a rituális vérvádat magukról ez esetben is elhárítsák, a tárgyalás alatt kihallgatott rabbinusok — kik mint vádlott fél hitfelekezetei belső gabonimok (papok) érdekeltek lévén, különben is kevés hitelt érdemelnek, — azt állítják, hogy a talmud szerint azon férfi jegyese, ki vőlegénye szülőinek erkölcstelen életmódjáról győződik meg, a kötendő házasságtól visszaléphet. Minthogy pedig Bitter Mózes leánya menyasszony volt, hogy vőlegényének ezen felfedezése, mint vallásos akadály elháríttassék, szükséges volt tehát Mnich Francziskát, ki Ritter Mózesbel tilos viszonyban élt, sőt tőle állítólag teherbe is ejtett, láb alól eltenni.

Tehát a gyilkosság e szerint is vallásos indokból történt. Magában véve már a rabbinusok ezen motívuma kizárja az ez által hihetőleg kitűzött azon cél elérését, miszerint a világgal elhitethető legyen: hogy a talmud nem az, hogy a vérnek bármi czélokra kiontását megengedné, sőt inkább a zsidók életrendszerében a jó erkölcsök és jámbor élet feltételeire szigorúan súlyt fektet.

Továbbá igen gyanús a zsidók ellenében a végtárgyalás alatt felmerült azon körülmény, hogy az esküdtek előtt a tanúk, — kik a vizsgálat alatt terhelőleg vallottak, — vallomásukat visszavonták s kizárólag csakis Stochlinszki ellen módosították s ezen terhelő vallomásaikat Bitter ellen, épen úgy, mint a tiszaszlári bűnperben történt — a csendőrök kínzásai-val és fenyegetéseivel mentegették. Ez a gyakorlatba vett hamis tanúszerzés gyanújára az eset-

ben is jogosan enged következtetni, mely már magában véve is a vérvád alaposága mellett szél.

Ezen feltevést megerősíti a kihallgatott csendőrök vallomása, kik az esküdtek előtt is fentartva Stochlinszkinék a vizsgálat alatt Bitter ellen tett terhelő vallomásának bizonyítását, egyúttal előadták, mely utasításokat nyertek a vizsgálóbírótól, hogy Bitter javára teljesítsék kötelességüket s felmentésére szolgáltassanak anyagot vallomásaik által.

Bitter és bűnvád alatt álló szövetségeseire nézve az is megerősítő a bűnösség föltevését, hogy ugyanazon tanuk, kik a vizsgálat alatt Bitter Mózes, Stochlinszki, Bitterné, Bitterék menyasszony lánya és másik lánya ellen terhelő vallomásokat tettek, a végtárgyaláson már azt-vallották, hogy azon réten, hol Mnich Francziska hullája-megtalaltatott, ez alkalommal farkasok fris nyomai voltak észlelhetők s a hullán marczangolások jelei mutatkoztak, mintha bizony azon esetben, ha a szegény pórnő élete farkasok támadásának esett volna áldozatául, a hulla húsrészeit e vadállatok nem emésztették volna fel. — Ily különös udvariasság csak kétlábú farkasoktól telhetik ki.

E következtetések épen magának a „Pester Lloyd” fő-zsidólapnak ez esetre vonatkozó hírei nyomán önként keletkeznek.

Meglehet, hogy a zsidók ez esetben is mint sok más alkalommal megtörtént, roppant hatalmi befolyásuk és fájdalom! a jogegyenlőség magasztos elvét arcul ütve rendszerint törvényesen támogatott és elfogadott fufangjaik folytán fel fognak mentetni, — a lelkiismereti legfőbb ítélőszék, a közvélemény előtt azonban az egész bűnpörből meríthető s a fent közlött lekövetkeztetésekhez hasonló

indokok alapján annál szigorúbban ítéltetnek el, s velök szemben a népek csak nagyobb óvatosságra ébresztetnek.

Noha már az eddig elősorolt esetek is kétségtelenné teszik a zsidók által rendszeresen üzött gyilkosságokat, s a vérhasználat rítosa felől tanúskodnak, azoknak még nagyobb súlyt kölcsönöz amaz, a zsidók által konokul tagadott tény, mely szerint Mózes őt könyvének magyarázatában magának a talmudnak egyes tételei, valamint a rabbinizmus titkos tanai is a véráldozat rendeletéről szólnak.

Tagadhatlan, hogy úgy az ó-testamentom, valamint Mózes őt könyve sok oly dolgokat, képletes kifejezéseket tartalmaz, melyek szószerint alkalmazva, vagy eredeti értelmükből álokoskodásokkal kiforgatva, az erkölcsi rend megingatására könnyen alkalmassá válhatnak.

A talmud tele lévén ezen vallási kútfők tanainak ferde magyarázataival, híjába hivatkoznak a zsidók arra, hogy ők a vértől már vallásoknál fogva is irtóznak s annak bármi módon használatát vallásuk tiltja.

Meglehet, hogy Mózes tízparancsolatát ők is kötelező erejűnek tartják. De megtartják-e keresztényekkel szemben? — Ez már más kérdés. Megtartják e annak az erkölcsi rend alapjául fölállított több rendbeli tételeit, mint pl: „Ne lopj,“ — „ne csalj“ sat. a gyakorlati életben kereszténnyel szemben? Elfogadják-e nemzsidókkal szemben kötelező erkölcsi alaptételül azokat bölcs rabbinsaik a talmudban? — Mint e műnek a myszleriumokról szóló részében kimutatattott, épen nem. — Nemzsidóval, tehát kereszténnyel szemben a talmud a csalást, lopást épen úgy megengedi, mint a hamis esküt, hamis tanúskodást házasságtörést sat.

Lehetnek egyesek a zsidóság közt, kik magukat Mózes törvényeinek ily elforgatott értelemben való alkalmazásán talán olykor vagy mindannyiszor jobb érzésük-nél, vagy más valamely egyéni érdeküknél fogva kívül helyezik, de a nagy többség, különösen a fanatikus ortho-dox zsidóság tudvalevőleg fajjellemebe oltott vak enge-delmességgel követve a talmud és a rabbinusok által zug-iskolákban és zsinagógákban tanított egyéb traditionális törvények és ódon szokások rendeleteit, ha keresztény-nyel szemben nem tartja a talmud és tradíciók erejé-nél fogva bűnnek a tízparancsolatban tiltott lopást, csa-lást, hamis esküt sat., miért tartaná kevésbé bűnnek meg-szegni a hatodik parancsolatot is, mely világosan rendeli „ne ölj”, — különösen akkor, midőn ennek elköveté-sére a talmud szintén éppen úgy feljogosítja, mint a fel-sorol egyéb gonoszságokra.

Ha tehát nekik a talmud és rabbinisztikus magyaráza-tai megadják Mózes ama tilalmai alól a felmentvényt, más-résről Mózes öt könyve a véráldozatot rendeli, melyet kö-vetni tartoznak, és így rabbinusaiknak e világos dilem-mát ekként sikerülven kiegyenlíteni s az összhangot Mózes két ellentétes parancsa között helyreállítani, miért ne volna feltételezhető, hogy Mózes követői, — kik ma is épen úgy a rabbinizinus által a talmudban kifejtett alakoskodó tévta-nok sötétségében tévelyegve, azokból merített hittani meggyő-ződésüknek vérük vérvé és csontjok csontjává vált előíté-leteiben megcsökönysödve, és a föld többi népeitől vallásuk és életrendszerük által épen úgy elszigetelten, sódon intéz-ményeik regenerálásától ma is épen úgy idegenkedve él-nek, miként a történelmi bizonyága szerint évezredekkel ezelőtt éltek: a véráldozatok rítusát bár titkon, de ép

oly lelki sötéttséggel és vaksággal ma is gyakorolják, mint azt Ábraliám vagy Mózes korában élt őseik gyakorolték?

Hogy a talmudnak Mózes öt könyvét magyarázó tételei s annak külön könyvekben őrzött titkos tanai a véráldozat rendeletéről csakugyan szólnak, hogy azokban a véráldozat kötelező parancs gyanánt fentartott, s mint a zsidóság végcéljaira szolgáló szent cselekmény épen ugy mint a lopás, csalás, hamis eskü, házasságtörés s a romlott hitelvek diadalára, in ultima analysi pedig földi uralmak megalapítására eszközül szentesített sok más hasonló bon megengedtetik, ennek bizonyítékául álljanak itt magának a talmudnak erre vonatkozó idézetei:

Mózes öt könyvének Yalkut Schimoni nevű magyarázata (fölv. 246. col. 3.) valamint a Bammidbar rabbi (fölv. 229. col. 3.) egy helye ékként szól: „A ki az istentelenek (nemzsidók) vérént ontja, annyit tesz, mint ha áldozatot matatna be.*

Az ó-testamentom egyes részeinek rabbinusok általi magyarázata hasonlóan arra enged következtetni, hogy a nemzsidók megölése nem tilos, mint pl. Mózes 6. könyvének 5—6. része: „Te (Izrael, mindazon népeket felfogod fálni, a melyeket néked az Isten rendelkezésed alá bocsátand.” — Továbbá Mózes4könyve 20 16: „De azon országok népeinek, melyeket neked örökre adand az Isten, minden lélegző lényét ki kell irtanod.“ Jes. 66. 2: „Mert azon pogányoknak vagy királyságoknak „kik parancsodra nem hajlanak, posztalniok kell.“

Különösen figyelemre méltó a Machsor nevű zsidó imádságos könyv következő helye: „Valamint az em-

ber a gyűlölet érzetét addig visszafojtja magába, míg alkalmas helyet és időt nem talál arra, hogy boszút álljon: úgy a szent Isten is Ezsau (máshiten lévő) elleni gyűlöletet elrejtí s felhasználja az alkalmas időt, hogy *húsvét éjjelén* boszút álljon; mert Izráel is Nisán (márczius) havában léssen megváltva.“ Innen megmagyarázható tehát, hogy a legtöbb kereszténygyilkolás rendszerint a zsidó húsvétot közvetlenül megelőző napokban történik.

Hogy a vér Mózes könyvében mint rendkívül értékes szent tárgy tüntettetik elő, mely kizárólag a Jehova számára hozandó áldozatra szükséges, azt a következő helyek bizonyítják:

Mózes 3. könyve, 17. 11: „Mert a vér az élet kiengesztelése“; — Mózes 3. k. 17. 6: „És a pap vérrel hintse be az Isten oltárát. Mózes 3. k. S 15: „És leöntötte az oltár alját vérrel hogy azt Jehovának áldozza s őt kiengesztelje.“ Megjegyzendő és soha szem elől nem tévesztendő, hogy köztudomás szerint a rabbinusok legnagyobb része a talmiul fejtegetéseit illetőleg, többnyire Mózes öt könyvének magyarázatával foglalkozik.

Hogy a zsidók mellett a vérvád ellen argumentumképpen felhozott állítás: „miszerint a zsidóvallás már a vérnek egyszerű érintését is szigorúan tiltja,“ — nem egyéb mint a kereszténység ámítására kigondolt fufang, kiviláglik a trieuti és damaskusi eset vizsgálata során nyert bizonyítékokon s számtalan adatokon kívül a következő idézetekből is, melyek azt mutatják, hogy ellenkezőleg a vér használata, bizonyos szertartásaiknál nélkülözhetlen:

Mózes 2. k. 28. 20: „Végy vért és azzal érintsd meg Aaron ivadékának jobb fülczimpáját, jobb kezének nagy ujját is, a többi vérel pedig hintsd be az Isten oltárát — Mózes 2. b. 12. 23: szerint húsvétkor vérel kell behinteni az ajtófélfát, s erre vonatkozólag a 14 versben elrendeltetik hogy: „E napot emlékedbe kell zárnod s megünnepelned az Úr tiszteletére te neked és utódaidnak mindörökké.“

A vér babonás célokra is szolgál, pl. a rüh s egyéb ragadós nyavalyák gyógyítására,*) mint ezt Mózes 8. könyve tanítja: „És a pap vegyen vért az áldozat testéből s kenje be vele a beteg jobb fülczimpáját, jobb keze és jobb lába nagy ujját.“

Angelus történetíró feljegyzése szerint az 1510-ben Berlinben „Neuer Markt“ nevű piacon keresztény gyermek gyilkolása miatt kivégzett zsidók azt vallották, hogy az ártatlan keresztény gyermek vére szükséges nekik különféle betegségek gyógyítására. A vért mézbe, pálinkába s erős fűszerek közé vegyítik, hogy azt hosszabb időig fentartani lehessen.“ I. Joachim választó fejedelem e gyilkosság miatt a zsidókat kikergette a brandenburgi fejedelemség területéről és Berlinből.

A zsidóból kereszténynyé lett Brentz Sámuel Frigyes azt jegyzé föl emlék irataiban, hogy azsidóasszonyok

* Ennek bizonyosságául utalunk a Zalavánán történt körülmelés büntetire, melyet fentebb közöltünk, hol is Lichtug zsidó szembeteg felesége szemeit a keresztény gyermek vérével bekente, hogy vele betegségét gyógyítsa.

keresztény vérrel tele írt kis papírszeleteket hordoznak bűvereklye gyanánt.

Egy nép babonás hite rendszeren e nép ősi, régibb vallásának hagyományaira, illetőleg annak ősi mivelődési viszonyaira vezethető vissza, melyek idővel az uralkodó vallás szokásaival összeolvadnak s ez által vallásos jelleget öltenek.

A jernzsálemi templomnak 624-ik évben Kr. e. történt átalakítása alkalmával Josia uralkodása alatt a régóta elveszettnek hitt régi Mózesféle könyv megtaláltott. Josia ez alkalommal egy régen elfeledett ünnepet, a hasvét — vagy páska — ünnepet ismét helyreállította. Erről a 2. Chron. 34. részének 18. verse ekként szól: „Nem volt Passah-ünnep Izráelben, és egy király sem tartott oly fényes Passah-ünnepet Izráelben, mint Josia“, — s a 16. vers: „É s megtartották a Passah-ünnepet, és égő emberáldozatokat raktak az Úrnak oltárára Josia király parancsa szerint.“

Ebből következik, hogy a zsidó húsvét ünnep: a passah vagy páska-ünnep, a régi pogány áldozati ünnepek helyére lépett, s hogy ennél fogva a régi babonás rítus szokásai e nap megünnepeléséhez fűződnek.

Hogy a vérnek vallásos indokokból és célból kiontása a zsidóknak hittanúk által csakugyan meg van engedve, erre nézve teljes világot vet és döntő súlylyal bír egy, a Münchenben dr. Sigl szerkesztése alatt megjelenő „Vaterland“-ban legújabbán megjelent közlemény, melyből idézzük a következőket:

Valamennyi talmudista könyvek között a legelső és legkiválóbb helyet a *Kabala* foglalja el. Még a legtudósabb

keresztény talmudkutató sem ismeri e könyv kulcsát, sőt létezhetnek oly zsidó rabbik is, kik e könyv titokzatos tanaiba beavatva nincsenek. A Priez Hachajm című könyv szerint, melynek szerzője Larja Izsáknak egyik Vítal nevű tanítványa volt, a Kabalában (pag. 38) ez áll: „Föl vagydon jegyezve a szent írásban: A bölcsek tündökölni fognak, mint a mennyboltozat fénye. Mi értetik ez alatt? Ez: Azok, akik Jehova halalmát és erejét a gojim vérével táplálják — ezek pedig az igazi bölcsek, — tündökölni fognak, mint a mennyboltozat fénye. *Mert bár az Isten elvette tőlünk templomunkat és áldozatainkat, mégis egy oly kárpótlást hagyott nekünk, mely a lelket még Jobban megvilágítja és üdvözíti mint maga az áldozat, 11. a gojim vérenek Isten színe előtt egy száraz kövön (Zeohlach selah) való kionthatása.*“ (Azaz a nyitott törvénytáblák színe előtt; ezek pedig csakis a zsinagógákban találhatók.) A Kabala ezen helyét ismernünk kell, hogy megítélhessük, vájjon igaz-e, hogy a keresztény gyilkolás bizonyos zsidó körökben meg van engedve, illetőleg hogy ilyen az árja népek erkölcs fogalmai szerint nyomorult büntényt képező cselekedet a zsidóisten előtt kedvesnek tetsző áldozatként dicsőítetik-e vagy sem az illető zsidó-szekták által.⁸ — Ekként szól a müncheni „Vaterland“-nak a Drezdában megjelenő „Deutsche Reform“-nak is átvett közleménye.

Méltán feltehető tehát mindezek után a kérdés, vájjon megmarad-e Izrael mindezen tényekkel szemben továbbra is a rituális gyilkosságok tagadása mellett? E kérdésre a legjobb feleletet a zsidóság és sajtójának magatartása adja meg.

Minthogy pedig a zsidók által a vér vád ellen felhozott érvelések között egyik főargumentumot az arra való utalás képezi, miszerint több fejedelem, pápa és egyházi tudós határozottan a vád jogosultságát tagadja, sőt rendeletekkel és bullákkal, illetőleg nyilatkozatokkal a zsidóság speciális faji és vallási érdekeit védelem alá vette, mindenestre érdemes, hogy ezen kérdést is kissé közelebről megvizsgáljuk.

Igaz ugyan, hogy akadtak pápák és királyok, kik a zsidókat egyszer-másszor a rituális gyilkosság vádja alól felmentették, sőt Izrael érdekében rendeleteket is bocsájtottak ki, melyekben a vádak dajkameséknek neveztetnek; de behatóbb megvizsgálás után kitűnik, hogy e rendeletek és bullák zsidópénzzel csikartattak ki. Így IV. Incze pápa*) 1247. július 5-én egy bullát bocsájtott ki a francia és németországi püspökökhöz, melyben a zsidók elleni vérvád tagadtatik hivatalosan. Incze pápa akkor száműzetésben élt Lyonban, hová Frigyes császárral való viszálykodása miatt menekült s a zsidók pengő argumentumokkal támogatott kérelmének annál készségesebben tett eleget, amennyiben a zsidók néki épen akkor tetemes pénzsegélyt nyújtottak vala, melyre ő szerfölött szorulva volt, hogy gyűlölt ellenségét legyőzhesse. Ekként tanúskodik erről Baronius, korának egyik nevezetes történetírója.

A mi IV. Incze pápa magánjellemét illeti, elégséges, ha arra utalunk, hogy Raumer (*Geschichte der Hohenstaufen* IV. 157. l.) német történetíró szerint, egy maró satyrával írt hosszú költemény világszerte ösmert kapzsiságát és fukarságát megéneklí, melyben a következő vers is előfordul:

*) Baronius: *Annalus ecclesiastici ad annum 1847.* nr. 84.

„Csak egy Istennő vagyon, neve: Pecunia.
Meghódol ő előtte készséggel az eklézsia,
És a pápa is kéjmámban kebléhez szorítja.“

III. Frigyes császár is bocsájtott ki egy rendeletet, melyben a zsidókat a borzalmas vád alól feloldozza. — Hogy ez uralkodó mily morált követett, kitűnik az erkölcsi nézetek tekintetében szigorú IX. Gergely pápa következő idézetéből: „Az átkozott császár udvaroncjai előtt azt a blasphemiát mondotta, hogy a világ három nagy csaló által ámíttatott el, t. i. Mózes, Jézus és Mohamed által; ezek közül kettő dicsően halt meg, de a harmadik gyalázatos módon múlt ki a keresztfán.“*)

Igen szeretnek a zsidók a vérvád ellenében keresztény tudósok nyilatkozatainak tekintélyére hivatkozni, sőt legközelebb dr. Kayserling rabbi a tiszta-eszlári eset alkalmából egyik újdonsült zsidó szennylapban, — mely semmi egyebet nem tartalmaz, mint a vád megdöntésére irányzott s a bíróság és az antisemiták ellen szórt furfangos okoskodásokat, gyanúsításokat és a rituális büntettet leplezgető koholmányokat, — még a nagy reformátorra, Luther Mártonra is apellál. Ezen zsidóferdítési viselkedéssel, ily tekintélyek nyilatkozataiból puskázott hivatkozások egyáltalában a legcsekélyebb hitelre sem méltók. A következőkben éppen magának Luther Mártonnak „A zsidókról és az ő hazudozásairól“ (Von den Juden und iren Lügen) című munkájának, — melyet halála előtt három évvel írt, — Istóczy Győző „12 röpirat“-a

*) Gregorii IX. epistolne ad omnes principes (Mansi Coprilia t. XXIII. p. 786.) is Raumer: Gesichte der Hohenstaufen IV. 36. l.

1882. év december 15-iki füzetében közölt ösmertetésére hívjuk fel a t. olvasó figyelmét, mely nevezett művében ugyanis Luther Márton a zsidók vallási és fajtulajdonait kíméletlenül jellemezve és ostorozva, többek között így ír:

„A zsidók, kik magukat orvosoknak adják ki, a keresztényeket életüktől és vagyonuktól megfosztják; mert Istennek szolgálatot vélnek tenni azzal, ha titokban a keresztényeket megölik.“ Majd tovább: „Oh, mily kedves előttük az Eszter könyve, a mely oly pompásan megfelel az ő vérszomjas bosszút szomjúhozó gyilkos vágyaiknak és reményüknek! Sohasem süttött még a nap vértszomjazóbb, bosszúvágyóbb népre, a mely azt hiszi, hogy azért Isten népe, hogy a pogányokat gyilkolhassa és fojtogathassa“ sat. továbbá: „Ha volna egy bolt, a hol szegyenpírt árulnak, szívesen ajándékoznék a zsidóknak egypár forintot, hogy menjenek oda és vásároljanak egy fontot belőle, és kenjék be vele homlokukat, szemeiket és orcájukat. ha nem is akarnák szemtelen szívöket és nyelvöket vele bekenni.“ Majd ismét: „Annak okáért tudd meg kedves keresztény, és ne kételkedjél benne, hogy neked az ördögön kívül nincs elkeseredettebb, mérgesebb, szenvedélyesebb ellenséged, mint az igazi zsidó, aki komolyan zsidó akar lenni. Azért őket gyakran vádolják a krónikákban azzal, hogy a kutakat megmérgezték, keresztény gyermekeket loptak és őket agyonszurkálták.

mint Trientben, Weissenseeben sat ők ugyan „nem“-et mondanak ezekre; de én jól tudom, hogy náluk ilyesmire a teljes, egész, készséges akarat nem hiányzik, ott a hol a dolognak szerét ejthetik, titokban, vagy nyíltan. Ezt jól jegyezd meg magadnak, és eszerint irányozd magadat!“ sat.

A zsidók által felidézett nagy reformátor nyilatkozatáról lévén szó, nem érdektelen tudni, hogy a zsidókérdés már az ő korában is létezett; és pedig hogy mily éles alakban nyerhetett az kifejezést, a fentebbieken kívül könnyen megítélhető Luther Márton hivatkozott művének ugyancsak nevezett kútfőből merített következő idézetéből, a hol is ez áll:

„Először, zsinagógájukat vagy iskolájukat fel kell gyújtani, (dass man ire Synagoge Oder Scliule mit Feuer anstecke) és a mi nem akar elégni, földdel be kell takarni, (und was nicht verbruneu wil, mit Erden Oberheuft'e und beschütte,) hogy soha többé ne lásson ember azokból egy követ vagy salakot.

Másodszor, házaikat is szintoly módon el kell rombolni és pusztítani, (Zum andern, dass man auch ire Häuser dergleicheu zerbroche und zerstöre;) mert ugyanazokat a dolgokat úzik ezekben is mint iskoláikban.

Harmadszor, el kell tőlük venni minden imakönyvüketés talmudjokat, a melyekben olyan istentelenségek, hazugságok, átkok és szidalmak taníttatnak.

Negyedszer, rabbinusaiknak halálbüntetés terhe alatt meg kell tiltani, hogy ezen-túl taníthassanak.

Ötödször, meg kell tiltani a zsidóknak, hogy szerte csatangoljanak, mert nekik a falukon semmi keresetük, mivel ők sem nem urak, se nem földművesek sat.

Hatodszor, meg kell tiltani nekik az uzsoráskodást s el kell venni tőlük minden készpénzüket, arany-és ezüst drágaságaikat, s mindezeket őrizet alatt kell tartani.

Hetedszer, a fiatal, erős zsidók és zsidóasszonyok kezébe csépet, fejszét, ásót, kapát, rokkát és orsót kell adni, és orruk verejtékében kell velük kenyerüket megke-
restetni.

S végül: el velük! (Weg mit inen!)“

Ily radikális módon kívánta Luther Márton a zsidókérdést megoldani.

E keserű szavak eléggé jellemzők azon kor zsidóira nézve, s bűneiket tekintve korunk zsidóságára, — mély mint fentebb alkalmunk volt kimutatni, az előző századok vad, szenvedélyes, fanatikus talmud zsidóitól, a népekre romlást hozó hitelvek és fajtulajdonok tekintetében miben sem különbözik, — szintén nem igen fényes színeket hintenek.

Nem kevésbé jellemző reájuk nézve, hogy sajtójukban a legújabban felmerült vérváddal szemben egy felől mohón hivatkoznak a múlt századokból oly tekintélyekre, kik akár javukra, akár nem javukra szólónak, sőt e tekintetben egész „a sötét középkorig“ is szíves készséggel visszahatólnak, míg ellenben másfelől ugyanazon lefolyt századok rituális esetei ellenében magokat azzal mentetetik, hogy a vérvád létjogosultsága mellett szóló terhelő vallomások azon rituális esetekben tortára alkalmazásával csikartattak ki. Tehát a múltak tényeit, ha azok javokra szólnak elfo-

gadják és nagy szájjal hirdetik, ha pedig ellenük bizonyítanak, mindenféle ürügyekkel megtagadják.

Úgyde tehát azon mentségük, melylyel a vérvádat akarják magukról lemosni, t. i. hogy a múlt századokban törvényszéki letárgyalt esetekben rituális gyilkosság miatt elítélt zsidók ártatlanok voltak, csak azért, mert ellenök a tortúra alkalmaztatott: a naivság oly neméről tanúskodó furfanggal kigondolt mentség, mely önmagában rejti elítéltetésének indokait. Ugyanis ha állana ezen mentség az elítélt zsidókra nézve, ugyanazon joggal állania kellene azon századok minden fajú és vallású gonosztevőire nézve is, csakhogy aztán ily lekövetkeztetéssel mitsem lehetne kényelmesebben elérni, mint azon képtelenség bebizonyítását, hogy azon korszakok bűnügyi ítéletei, csak azért, mert tortúra létezett, hely, idő és személykülönség nélkül okvetlenül és mindannyiszor tévedésen alapúitok és igaztalan gyilkosságok színvonalára süllyedtek, vagyis hogy azon századoknak, — melyeknek jogszelleme tortúra alkalmazását megengedte — összes büntető igazságszolgáltatása nem egyéb, mint féktelen igaztalanságok s törvényszéki gyilkosságok bűnlánczolata, csak azért mert azon büntető igazságszolgáltatásnak rituális gyilkosságokban elítélt zsidók is voltak alávetve. — Ily feltevésre — mely végelemzésében egyenesen a történelem meghamisítására és szilárdan álló hisztérikus factumok erőtlénítésére vezetne, — sem maga a józan ész, sem az elődök iránt az utódok szívében élő igazságszeretet nem vetemedhetnek. — Történhettek akkor is, úgy mint most a kifejelett jogrend-

szer századában szintén történnek, s azt is megengedjük, hogy gyakrabban történtek ártatlanokat sújtó törvényszéki tévedések mint ma, de hogy mindenkor mindenütt, és minden esetben tévedésen alapultak volna vagy épen csókákkor, midőn rituális gyilkosság vérvádja forgott fenn, mert a vád zsidók ellen szólt, eo ipso ártatlanokat sújtott volna az elődök ítélete, oly keserű epébe mártott furfangja a negatio cynismusának, melytől a jobb érzés undorodva fordul el s a mely ellen az elődök társadalmi és erkölcsi élete iránt tartó tiszteletnél fogva is fennen tiltakozik.

Feltéve, de meg nem engedve, hogy már annyira fájult volna a dolgok állása, miszerint e kornak zsidócorruptiótól megvesztegetett szelleme, a múlt idők és tisztos elődök jogéletének a zsidók által ily nyomorult színben feltüntetését is hajlandó volna acceptálni, még akkor is örök vádképen megdöntetlenül ott áll Tamás atya 1840-ben Damaskusban történt szertartásos meggyilkolásának esete, mely a zsidóment-ségek s érvelések menedékeinek e végső búvhelyét is összetöri. — Ugyanis 1840-ben már tortúra nem létezett Törökországban sem. Ezen esetben még csak keresztény-türelmetlenségéről és gyűlöletéről sem beszélhetnek a zsidók, mert a bírák igazhívó muzulmánok voltak, kik tudvalevőleg a Korán tanai szerint a keresztényt is csak „Gyaurnak (kutyának) tekintik.

Ezen, korunkban és nem a „sötét közép-korban“ történt eset, fájdalom! világosan igazolja a vérvád létjogosultságát és alaposságát, mert a vádlottak itt minden kínzó

eszközök alkalmazása nélkül bevallották
 az agg lelkészen elkövetett kegyetlen gyű-
 löletesség *rituális motívumát* s Mehemet-Ali megke-
 gyelmező fermánja sem szól az ő ártatlansá-
 gukról, hanem csak megkegyelmezésekről,
 mint az uralkodó akarataról.

E fejezetben közölt esetek által, a vérvád létjogosult-
 sága és alaposságára nézve semmiféle zsidóálokoskodások-
 kal, ferdítésekkel, tendenciosus hazugságokkal és a talmud-
 morálra épített furfanggal s fogásokkal le nem dönt-
 hető határozott támpontok léteztén, lássuk magát a t-
 eszlári esetet, melynek tárgyát egy szegény keresztény
 pórleány eltűnése képezi, s melyben a maga teljes nagy-
 ságával, elevenül fel a zsidóság ellen a század eme leg-
 nagyobb bűnperének adataiból felmerülő gyanúokok alap-
 ján a zsinagógái szertartásos gyilkosság vérvádja.

Tekintve, hogy ezen eset részleteit a hírlapok tü-
 zetesen ismertették, különösen a „Függetlenség“ volt az,
 mely — az utókor előtt is dicséretére legyen mondva, —
 az összes sajtóban egyedül bírt római erényekre emlé-
 keztető erkölcsi bátorsággal u kényes botrányszerben a
 latba vetett zsidóhatalom összes tényezőivel szemben
 határozott színt vallani, rendíthetlen állást foglalni és az
 esetet a legapróbb ízében megszellőztetni: — ezúttal
 annak csak főbb momentumaira fogunk szorítkozni, me-
 lyek után azonban magáról az esetről, mint oly tükörről,
 mely a zsidó hatalomnak és plutokrátiának a társadalom
 culturjövőjére gyakorolt határát jelzi, s mely egyúttal kell,
 hogy a társadalmat az önmaga iránti nagy kötelességek tel-
 jesítésére ébressze, — magának kiki hú képet alkothat.

A tizza-eszlári eset

I.

Tizza-Eszlár, — mely ma a zsidók által egy szegény porleánykán elkövetett rituális gyilkosság következtében a világ kíváncsiságának középpontja, — szegény kis faluja Magyarországnak 1200—1400 lakossal, a kik között mintegy 200 zsidó dolgozik ernyedetlen buzgalommal e kis község különben is szegénysorsú lakosságának kiszípolozásán.

Nevezetes, hogy míg 1848 után, az ötvenes években alig volt e faluban 12 zsidó, a zsidók ma már a lakosságnak egy heted részét képezik.

És minők e zsidók? Talán fogékonyak valamely nemesebb haladásra? Talán alkalmazkodók az európai culturélet nagy törvényeihez? Nem. Épen oly bigott fanatikusok, mint voltak akkor, midőn az európai államok központi zsidómagazinjából — Gácsországból, — ideszármaztak. Telve a talmudmorál veszélyes tanaival, élet rendszerük, szokásaik, viseletük és egyéb fajjellegeik által segeregálva ma is a társadalom többi elemeitől épen úgy, miként Kárpátokontúli hitsorsosaik.

Nem régen leveezve a Dujanecz árjain, e mű szerzőjének volt alkalma meggyőződni, mivé tette a rabbinitus sötét tanaiban tévelygő kaftános, pethelizes zsidófaj korrumpáló ereje a szegény lovagias lengyel nemzet társadalmi életét. Ott már tulajdonképen nem is lengyel

nemzetről, hanem zsidó-lengyel conglomerációról lehet szó. Azt a szegénységet, azt a kétségbeejtő apathiát közügyek és magasztos eszmék, a jövő és sanyarú helyzetével kifejezett önsorsa iránt, mit ott tapasztaltam, nincs toll, mely leírni volna képes. Még a dal is kihalt a szó szoros értelmében Lengyelhon ajkain; a bércz, a völgy csendes, néma lett. Mint egy bús pantomimé hatott telkemre a lengyel társadalom levert, sápadt arcú népbullámzata, mely felett Izrael nyomasztó szelleme üli diadalát.

A pór nép teljesen e pusztító faj suprematiája alatt léleg, a nélkül sem gondolkozni, sem tenni nem képes, ő ad irányt, ő büntet és jutalmaz gonosz érdekei szerint.

Pénzt, ingatlant, s minden földi javakat magához ragadva, a lengyel pór nép felett mágusi hatalommal uralkodik. A szegény nép teljesen a sötét zsidóuralom servilismusába dőlve, hasonlít egy alvajáró, tehetetlen alakhoz, mely kifosztva az anyagi jólét minden tényezőiből, kezében ezer nyomor és szenvedés koldusbotját tartja s nem rendelkezik önsorsa nemesebb szellemi erőivel. Láttam a falvak lakóit, kikkel egy hajlék alatt a zsidó valóságos családi közösségben él, megfertőzötve a nép ősi jellegét, erényeit és elnyomja nemesebb vágyait; fajjellemét képező henyeséggel élve, Ő szedi a keresztény lakók fáradságának, munkájának, szorgalmának gyümölcsseit. — Láttam, midőn a szegény pór izzadva görnyedt a mezei munkák súlya alatt, fáradt tagok elcsigázott erejével döntött kaszája kalászos rendeket, nyomában a verejtékére lesködő zsidó, kezében pálinkás üveggel, melynek méregfolyadékával — miként lelketlen kuruzsló opium-

mal a vonagló beteget, — villanyozgatá a sápadt munkás lesorvasztott organismusának hanyatló erőit.

Szomorú látványt Egy nemesebb erkölcsi jogrend pusztulása a mozaismus mételyező hatása alatt...

Ez irtózatos nyomást az emberiség már régen érezi, miként az élet műszerveit dúló váltólázt a szenvedő beteg.

Hiába igyekeznek a zsidók hatalmuk és nemtelen eszközeik összes erejével a megrontott társadalom kóros állapotát viruló egészségnek tüntetni fel, az emberiség ily mézes schwindliken túlesett s gyökeres orvosszereket keres.

A tiszta-eszlári eset, mely a zsidók által felidézett sötét nyomorok kiáltó symboluma, hangosabban beszél a bajok nagysága felől, mint Lengyelhon roppant pusztulása, s önmaga iránti kötelességévé teszi az emberiségnek e bajokon, mielőtt a kóros állapot gyógyíthatlanná válnék, sikeres gyógyszerekkel segíteni.

Hogy mily úton és módon lehet e célzt elérni, annak megoldása n törvényhozás feladatát képezi, mely téren alkalma leend jelen mű szerzőjének is nézeteit ez érdemben kifejteni. Jelenleg térjünk vissza magára a tiszta-eszlári eset ismertetésére. Ezt annál inkább is szükségesnek tartom, mert ismétlem, a zsidósajtó tendenciáiból keletkezett több rendbeli félreértésekkel szemben a tiszta-eszlári eset tényeire vonatkozólag nem fog ártani, ha a t olvasó olyan egyén tollából szerez meggyőződést, ki helyzeténél és viszonyainál fogva a dolgok közvetlen szemlélője volt.

Mindenekelőtt szükséges az eset tárgyával és lényegével összefüggő némely körülményekre kiterjeszkedni.

Fentebb említve volt, minő zsidói vannak ezen szomorú hírre vergődött kis magyar falunak. E talmudzsidók nem állnak egyedül elszigetelve, rokon elemektől hemzseg a szomszéd községek mindenike, sőt mondhatni az egész vidék. Például a Tisza-Eszlárral határos Tisza-Lök valóságos bigott és fanatikus zsidó-Jeruzsálem, ott a keresztény lakosság legnagyobb részben elnyomással van fenyegetve. E község zsidói szent zsidók hírében állanak, úgy, hogy Gácsországgal, honnan ide származtak, folyton igen élénk s érdekes összeköttetésben élnek, mely gyöngéd viszonyra nem volna felesleges, már csak a hadkötelezettségre való tekintetből sem, a közkormányzatnak kissé nagyobb gondot fordítani. Ugyanis tudvalévő, hogy a zsidófaj, a hol csak lehet, csalással és megvesztegetéssel vonja ki magát a hadkötelezettség alól, mely által a haza iránti véradó terhe egészen a keresztény szőlők gyermekeire hárul. Tisza-Lök e tekintetben valóságos mintatelepét képezi a véradó kijátszásának.

Midőn a reménydús Schmüle 14-ik életkorával a Bar-Mitzva (parancsolat-fia) nagy tisztességére emelkedik, a gondos szülők előrelátása segítségével Istenhozzádot mond annak a kedves magyar hazának, melynek földjét és polgárait már bölcsőjétől fogva a hathatós Kadeschimában csak utálni s pusztítani tanulta; átmegy Szandeczbe vagy Tarnowba s ott megnősül. Valamelyik béna vagy púpos, szóval hadi szolgálatra képtelen sógora pedig lejön Tisza-Lökre őt helyettesíteni, s a sorozó-commissiótól megviszi Szandeczbe vagy Tarnowba a tiszalöki sógornak a boldogító „untauglicht“ s önmaga számára nem ritkán a tiszalöki sógornők közül a boldogító életpart. Ezen kedélyes „nőcsere“ egész csendben háborítat-

lanul folyik, s mindinkább megszilárdítja a rokonlelkek közötti gyöngéd összeköttetést. Egyébiránt Tisza-Lök a galicziai zsidók egész Mekkája, e község zsidói tekintélyben ínég a tokaji, sőt nyíregyházi zsidóknál is feljebb állanak. Nem egyszer megtörténik, hogy galicziai ügyes bajos zsidók, ezen község szent zsidó-areopagijához zarándokolnak, sőt rabbinus jelöltek jönnek protekciót, ajánlólevelet kieszközölni, valamely lengyelországi rabbi-állomás elnyerhetése végett.

Annyi bizonyos, hogy a tiszalöki szent zsidók g tiszta-eszlári zsinagógái rituális gyilkossági bfinper iránt kiválóan érdeklődtek, a közvélemény előtt viseletük által erősen compromittálva vannak, és egyáltalán nem lehetetlen, hogy az egész monstre-per szálai a Kárpátokon is túl vezethetnék a magyar jogszolgáltatás büntető kezét, ha a magyar kormányhatalom nem volna oly előítéletes bizonyos kellemetlen bűntények felderítésében. Megjegyzendő még e helyütt, hogy midőn a vizsgálat vilámcsapása a tiszta-eszlári zsidókra ütött, ezek és a „szent“ zsidók között rendkívüli élénk érintkezés fejlődött ki. A tiszta-eszlári és tiszta-löki zsidóság legtekintélyesebb egyénei folytonosan Nyíregyházát bújták, az ottani zsidókkal máig is egyre súgnak-búgnak. — Nagy hiba, hogy a különben erélyes vizsgálat kezdetben rögtön ezen irányban is ki nem terjesztette a nyomozásokat; valamint az is nagy hiba, hogy kezdetben a t.-eszlári zsinagóga megvizsgálata alkalmával melegében meg nem vizsgáltatnak a szomszéd községbeli zsinagógák is, különösen a tiszalöki zsinagóga s hogy egyáltalában a vizsgálat azonnal szélesebb körben ki nem terjesztetett, sőt magára Tisza-Eszlára nézve katonai körülzárolással nem szigorított.

Ezen furfangos alattomos és ravasz elemmel szemben csak így lehetett volna teljes és el nem csúszható csavarható sikert biztosítani; noha a bűnvizsgálat eddigi eredményei is elegendők arra, hogy a társadalom a veszedelmes zsidók gonoszságai, állam- és társadalomellenes talmudmoráljából fakadó s életrendszerén keresztül vonuló intenciói ellen, az önvédelem nagy kötelességeit teljesítse, ellenük úgy társadalmi, mint törvényhozási úton a józan ész szerint is megengedett, sőt követelt, a praktikus amerikaiak által már a kínaiak irányában praecedensképpen is alkalmazott jogmegszorításokkal illő korlátokat állítson fel, annál is inkább, mert hajlíthatlan fajelkülönzések, s az emberiség összes egyeteme ellen irányuló kivetkőzhetlen fajtörekvésük és speciális céljaikért latbavetett makacs összetartások által javíthatatlannak bizonyult kivételes kasztot — államot az államban — képeznek, ellenük tehát, a kivételes, törvényes intézkedések és rendszabályok foganatosításánál az államhatalom szempontjából, — mely a közrend s egészséges társas viszonyok fejlődéséért első sorban felelős, — sem jogosultabb, sem hathatósabb óvszerek nem léteznek.

Midőn híre futott, hogy a tiszai-eszlári zsinagóga előtt ápril I-én eltűnt leányka a zsinagógába egybegyűlt sakterek által vérvétel céljából szertartásos módon meggyilkoltatott, a ki azelőtt zsidó mysteriumok tanulmányozásával nem foglalkozott s csakis a társadalomban lassan működő zsidó visszaéléseknek volt csendes szemlélőjét az előtt ezen hír eleinte hihetetlennek tűnt fel. A nép között azonban villámgyorsan elterjedt, mindinkább na gyobb hullámokat vert s hetek múlva az eset vizsgálat

tárgyává tétetett. Megjegyzendő, hogy eleinte a gyermek keresésére indult anya, Solymosi Jánosné, ki a kétségbeesés szálnalmas hányattatása közt tépelődött leánya gyászos sorsa felett, a hatóságoknál sem talált hitre panaszával.

Később a zsinagóga-felügyelő Scharf 6 éves fiacskája, a zsinagóga melletti libalegelőn, játékközben keresztény gyermek pajtásai előtt, kora naivságával kikottyantotta hogyan gyilkolták mega sakter bácsik a keresztény leányt s idősb testvérére, a 16 éves Móriczra hivatkozott, hogy ez a gyilkosságot a kulcslyukon nézte s ő is tőle hallotta. A zsidó fiúcska elbeszélése nagy izgatottságot keltvén, a törvényszéknél bejelentetett, s tulajdonképen ez képezte a vizgálatnak első kiindulási pontját.

Nem érdektelen, hogyan ébredt Sólymosukéban azon gyann, hogy leánya zsidók fanatizmusának esett áldozatánl. Ugyanis, midőn Eszter a belfalusi kereszténykereskedőtől, Kohlmayer-től többé a vásárolt s kendőbe kötött festékkal szolgálati helyére, — hol jó dolga volt és szeretetben részesült, — Huri András házához hosszas várakozás után vissza nem tért, Huriné a leányka keresésére indult s értesíté Solymosinét, hogy nem tudja a leány késedelmezésének okát elképzelni. — Előre kell bocsájtani, hogy mindezen s alább következő részletek leírása csakis azon szóbeli elbeszélések nyomén történik, melyek a vizgálat gondosan rejtett titkaiba egyik másik egyénnek a küljelek észlelése és egybevetésével sikerült bepillantásából lekövetkeztetve lettek, természetesen, ezen nagyszabású botránypör részleteit teljesen tiszta világításba a végtárgyalás helyezni.

Az anya előtt leánya felől a Huriné által megvitt kimaradás híre szokatlannak tant fel, azonnal tehát keresésére indult. A keresztény kereskedőtől megtudta, hogy leánya régen hazafelé indult a vásárolt portékával együtt, mely falmeszeléshez szükséges sárga föld és kék festék volt; e kereskedőtől visszafelé térve, özv. Solymosiné azt is megtudta szemtanúktól, hogy Eszter az útjába cső u. n. Pap József-féle malom előtt haladt el, s átmenve az Ófalu és a zsinagóga közötti gáton, még a zsinagóga előtt látható volt, ott azonban nyoma veszett. — A zsinagóga a felügyelő lakással együtt az Ófalu és Újfalú közötti térés helyen fekszik, előtte a gátról leforduló ösvény vezet el; Eszter ezen ösvényen haladt utoljára. Solymosiné lelkét egy titkos sejtelem kínos aggodalommal töltötte be; ugyanazon ösvényen a zsinagóga felé tartott s kényekre és keserves sírásra fakadt. A zsinagóga közvetlen közelében lövő lakása előtt ácsorgó templomszolga Scharf (Hatvékás megszólító és kétségbeesése felől „részvételjesen“ tudakozódott. Midőn a nő elmondotta, hogy leánykáját keresi, kit idáig láttak jönni, Scharf azzal vigasztaló „sohse húsúljon, megkerül az, élve vagy halva; Nánáson is történt ily eltűnés, a zsidókra fogták, hogy megölték, s később a leány egy nádasban halva megtaláltatott.”

A zsidó, úgy látszik, már várta ezeu ügyetlenül kieszelt fogóssal a leányát kereső anyát. Solymosiné lelkében ez által a sejtelem s aggodalom egyszerre egy borzasztó gyanúvá nevededett, mit fokozott Scliarf kihívó és szívtelen cynismusa.

Mint említve volt, az eltűnés és a vizsgálat megindítása között hetek múltak. E közben a különös eltűnési

eset az egész vidéket befutotta. — Az eszlári zsidóság élve a gyanúperrel, jónak látta felülkerekedni: Soly-mosinét s a hírt terjesztő keresztény lakosokat vizsgálattal s rágalalmazást perrel fenyegette, ez azonban csakis fenyegetés maradt, tanácsosnak látták a zsidók megtámadott becsületük helyreállítása végett egy lépést sem tenni; — sem vizsgálatot, sem rágalalmazást pört nem indítottak, hanem e helyett, ha a faluba idegenek, többek közt egy ízben terepfellevő katonatisztek jöttek, azonnal összerezentek, sugdosódtak, ijedten, sápadtan a községházához futottak, ott élénk kíváncsisággal tudakozódtak az idegen urak érkezése s annak okai felől. Arczukon páni félelem ült. E gyanús viselkedését a községbeliek látván, a nép a zsidók bűnössége felőli hiedelmében megerősült, és őket s lépéseiket mindinkább szemmel tartotta.

A kis zsidó fiú elbeszélése által határozottabb szint öltött gyanúokok alapján végre tehát megindított a törvényszéki vizsgálat. A nyomozások foganatosításával a komoly és jellemzilárd férfiú, Bary József törvényszéki jegyző, mint vizsgálóbíró lett megbízva. Úgy az ő, mint általában az egész nyíregyházi törvényszék, különösen annak derék elnöke, az érczjellemű és kitűnő jogász, Kornis Ferencz dicséretére legyen e helyen felemlítve, hogy elfogulatlan, pártatlan és igazságos viselkedésüknek az egész pör folyama alatt példás és a közvélemény legmelegebb elismerésével találkozó jeleit adták, daczára a zsidók által elkövetett több rendbeli intriguák és több ízben névtelen levelek alakjában reájuk, különö-

sen Baryra és Kornisra küldött fenyegetéseknek. E dicséretet fájdalom, — az egy derék Székely kivételével, ki a dadai álhulla-inscenírozás előtt küldetett le Nyíregyházára, mint kir. főügyészi-helyettes, — a nyíregyházi törvényszék felett álló felsőbb körök képező s eddig az ügybe befolyt magas állása hivatalos urak felől egyáltalában nem lehet elmondani, eljárásaikból Juda iránti meleg vonzalmak s gyöngéd érdekeltségük lólabái mindannyiszor kegyetlenül vastagon kikandikáltak.

Tehát a vizsgálatnál Bary József bízott meg, az ügyészség részéről kiküldetett E. Nagy László nyíregyházi kir. törvényszéki alügyész, ki eleinte Bary intézkedéséhez egyetértőleg hozzájárulván, ernyedetlen buzgalommal folyt be a nyomozásokra, később azonban Baryval igaztalan ok miatt illetékességi hatáskör kérdésében meghasonlván, s tiszti ügyészi állásával össze nem egyeztethető hírlapi polémiákba keveredvén, előbb Sós Gábor, majd Lázár kir. alügyészség váltott fel — Megjegyzendő, hogy később a derék, egyenes jellemű Székely Ferencz is az ügyészi teendők felügyeletétől minden ok nélkül visszahívatott, s helyébe Havas Imre pestvidéki törvényszéki alügyész küldetett ki kir. ügyészi helyettesül.

A nyomozások megindítatván, mindenek előtt a kézrekeríthető tettesek ellen irányult a vizsgálat. A templom felügyelő 16 éves fia Scharf Mórícz kezdetben vonakodott beismerni öcsce által a libapáskamon tett elbeszélésben foglaltak valóságát Minthogy a t-eszlári községháznál az egyetlen alkalmas tanácsszoba és faskamara, börtön hiányában, a befogott gyanús egyének elszállásolására vétetett igénybe, Mórícz a járás csendbiztosa, id. Recsky András által, — ki ez ügyben ernyedetlen buzgalommal dicsére-

tesen felelt meg hivatalos kötelességének, — ennek lakására, a szomszédos Nagyfaluba szállíttatott éjjeli szállásra; oda velök ment a törvényszéki bírósági írnok is. Móricz részint attól tartva, hogy a további hallgatagság folytán bűnrészessé váland, részint még ifjú kedélye nem lévén annyira fanatizmusban megedződve a lelkiismeretet elfásító rabbinizmus tételeinek zsibbasztó szellemétől, hogy azon bűn örök eltemetésére, melynek ő titkon szemlélője, tanúja volt, magát elég erősnek érezhesse, Hegyfaluban, nevezett csendbiztosnál töltött első éjjelen önként kihallgatásra ajánlkozott, és pedig anélkül, hogy ellene ezen cél eléréséhez a csendbiztos vagy bárki által is fenyegetés, vagy más meg nem engedett eszközök csak legkevésbé is hoztattak volna alkalmazásba. Minden erre vonatkozó, bárhonnan származó ellenkező állítás alytalán s nem egyéb, mint a Móricz önkéntes vallomásának illuzóriussá tételét célzó rabulisztika és zsidóaffineria, mely hasonló esetben a tapasztalat bizonyosága szerint, máskor is hasonló fogással élt a törvény kijátszására s a közvélemény félrevezetésére, s valamint a talmudmorál ily furfangos fogásától máskor, úgy most sem riadt vissza, ha mindjárt érdemetlenül és méltatlanul egy nemzet közigazgatásának jó reputációja lett is az által, nemkülönben a tényeket tiszta valójukból kiforgató holmi úgynevezett „bűnlajstromok“ hazudozásai által, a művelt külföld előtt pellengérré állítva. Egyébként e hazudozásokkal tett „bűnlajstrom“ említett Sós Gábor alügyész által „statisztikai adatok gyűjtésének ürügye“ alatt állíttatott össze s a magyar nemzet és hazája elleni szégyenletes perfidiával colportáltatott világgá a saktervédelem individuumai által, s fájdalom! a magyar állam

becsülete ős érdekei megóvására hivatott közvádolója Magyarországnak, abban a hűtlenségi közbűntény állandó két aktióval még csak keresni sem kísérletté meg.

De visszatérve egyelőre Móricához, ő tehát azon éjjelen és pedig a csendbiztos értesítése folytán, ennek házánál Nagyfaluban megjelent bíróság előtt önkénytesen vallott. Vallomásában elbeszélte, hogy az ő apja, Scharf, a templomfelügyelő, az ófalusi kereskedésből a vásárolt portékákkal (kendőbe kötött földdel és festékekkel) hazafelé térő Solymosi Esztert ápril 1-én fényes délnben 12 óra előtt gyertyák kioltása ürügye alatt lakásába csalta, majd onnan egy idegen kolduszsídó a leányt kézen fogva, Scharf és a sakterek társaságában, szintén hasonló ürügyek alatt a zsinagógába átkísérte. Megjegyzendő, hogy a zsinagógának az előpitvarba nyíló ajtaját a Scharf lakása ajtajától alig 5—6 lépésnyi tér választja el. Ő, t. i. Móricz,— a ki a leány bevezetését látta, a zsinagóga ajtajának bezárása után csakhamar hallotta, hogy bent Eszter — kinek hangját ősmerte — jajveszékélve egy nagyot kiáltott. — (Ugyanezen kiáltást hallotta a szomszédban lakó Lengyel kovácsné.) Móricz ezen kiáltásra kora kíváncsiságától ösztönözve, a templomajtóhoz sietett, s annak mélyedésében meghúzódva a kulcslyukon át betekintette az egész jelenet lefolyását megleste. Látta ugyanis a kiáltás után, midőn benézett, — mialatt a leány száját már hirtelen betömtek, — hogy az egybegyűlt sakterek körben imádkoznak; ezután a koldus-zsidó a leányt földre terítette, s az ajtóval átellenben lévő asztal előtt kinyújtóztatták és *Schwarz Salamon* eszlári sakter egy késsel nyakát elmetsette, a többi idegen sakter pedig a kiömlő vér alá e célra már kéznél volt két lányért felváltva tartott s

azokból a vért ezek egy nagyobb edénybe — szilkébe — mentetgették. Ez volt Móricz vallomása.

Némelyek azon hiedelemben élnek, hogy a leányt este végezték ki, s kivégeztetéséig a templomfelügyelői lakásban lévő rituális fürdőben fogva tartották. — Igaz ugyan, hogy ezen a föld alatt 3 ölnyi mélységben levő rituális fürdő, piszkos borzalmas kinézése után ítélve, méltán feljogosít minden jobb érzésű embert azon feltevésre, hogy az ily célra igen alkalmas helyiségül szolgálhat. E föltevést azonban, — amennyire a gondosan titkolódzó bíróság tényeibe bepillantani lehet, — Móricz vallomása megczáfolja. E tekintetben a félreértés onnan ered, hogy a zsidók az nap este is összegyülekeztek — állítólag pálinkamérés feletti tanácskozás végett — a zsinagógában, miről Móricz vallomásában szintén szó van. Ekkor történt az, hogy Lichtmann Scharf Móriczot a zsinagógából kiküldötte, azért nem lehetett Lichtmann ellen a gyilkosságban részességre nézve határozott támpontokat találni.

Móricz vallomásával a fenforgó jelek és körülmények teljesen egybevágó; így például elébe adott azon kérdésre: „hogya miként tudta apja, hogy Eszter a zsinagóga felé jön?“ a bíróság ezen feleletet nyerte: „hogya az ablakból látta.“ A bírói helyszíni szemle által konstatálva van, hogy az ablak csakugyan a gátra néz, a melyről le térő ösvéyven Eszter a zsinagóga felé közeledett.

Továbbá Móricz leírása a kihallgatott tanúk vallomásával, kik az nap Esztert látták, az öltözetre nézve teljesen megegyezik.

Móricz a festékes kendő és festék színét akként írta le mint azt Kohlmayer a keresztény kereskedő és Solymosi Zsófi, — ki a malom és gát között nővérel találkozott, — valamint Huri Andrásné előadták.

Móricz Eszternek nemcsak ruháját, hanem személyét is az utolsó vonásig és mozdulatig olyannak írta le, minő az anya, nővér, fivér, rokonok és ösmerősök szerint volt. Egyenesen megnevezte, hogy sok hasonlattal bírt nővérehez, Zsófihoz, mit igazol azon körülmény is, hogy az eltűnés után, hetek múlva egy napon az eszlári bíró Farkas Gábor, ki komoly és értelmes ember s Esztert jól ismerte, Zsófit Eszter helyett elnézte s megszólította: hogy „hol járt, az egész világot felkavarta,“ és aztán szidni kezdé, míg ez a tévedéséből fel nem világosítá.

Az előpitvar ajtajával átellenben az asztal is ott volt, melyet Móricz megnevezett s leírt, s az előpitvar belseje is mindenben megegyezett Móricz leírásával.

Tény, hogy a kulcslyukon keresztül az előpitvarban történő cselekmény, minden mozdulat tisztán ki-vehető, (természetesen ma már nem, mert az ablakok és a kulcslyuk a zsidók által eltorlaszoltattak) és így Móricz a bent lefolyt vérengzési jelenetet tisztán láthatta. Figyelemre méltó körülmény az is, hogy noha Móricz S o l y m o s i Esztert életében többször látta, jól ismertes erről az ő szülői tudomással is bírtak, mégis ők, t. i. Scharf és Scharfné a bíróság előtt azt vallották, hogy Móricz Solymosi Esztert soha életében nem látta és így nem is ösmerhette.

Mіндеzen tények nemcsak Móricz öntudatosan, épen működő elméjéről, vallomásának őszinteségéről és jóhiszeműségéről tesznek bizonyosságot, hanem egyúttal minden

józan gondolkodásig az igazságot a lélektan és logika hamisíthatlan elvei s a lelkiismeret törvényei szerint mérlegelő ember előtt igen súlyos okokat szolgáltatnak a zsinagógái gyilkosság fenforgásának megerősítésére.

Λ Móricz vallomásával egybevágó körülmények magokban véve is elegendők arra, hogy a zsinagógái gyilkosságra komoly praesumptiókat szolgáltatassanak. Elegendők arra, hogy a bűnper nagy horderejű gonoszságainak elpártolásában minden józan gondolkodása ember az emberiség jövőjének veszedelmét lássa. Kivált ha tekintetbe vesszük mindazon, bűnt bűnre halmozó fogásokat, melyek által a sakterekkel magát a magyarországi zsidóság ezen ügy felől nyilvánuló gondolkodásának és tényeinek minden ízében azonosította, lehetetlen, hogy még a kormány is, mely a sémita sárga internacionálét a hatalmi fentartása a Rothschild és Erlanger-csoportok szempontjából látszik tekinteni, be ne lássa, hogy egy faj praepotens gonoszságairól van szó, mely magát az államban külön államnak képzelve, az összes kormányzati politika s társadalmi fejlődés jövőjét problematicussá teszi merész törekvései által. Ezen törekvés abban nyer hatalmas kifejezést: hogy mindent elkövet, sőt még a bűnöktől sem riad vissza, csak-hogy biztosítsa kiváltságos helyzetét.

Nagy fontosságot tulajdonítva a Scharf Móricz által szolgáltatott felfedezéseknek, figyelmen kívül nem hagyandó, hogy Móricz a gyilkosságot 6 éves öcscsének tényleg elbeszélte, arra vonatkozó vallomását a csendbiztos és törvényszéki írnok jelenlétében tette; a vizsgálóbíróéagnak jegyzőkönyvbe mondotta; Farkas Gábor községi bírósága előtt ismételte; a törvényszéknél fentartotta s a többször elibe tett kérdésre, hogy nem volt-e arra

kényszerítve, annak kijelentése után, hogy azt magától minden rábeszélés vagy kényszerítés nélkül önként tette, hitével megerősítette. Sőt egyízben Bary meg akarván győződni, hogy vájjon ezen fiú, minden állítását igazoló körülmények egybebangzása daczára is nem hazudott-e? őt Nyíregyházán maga elé rendelte s azt mondá neki: „Móricz nem mondtál igazat, Eszter él, itt van a másik szobában“; — mire Móricz azt válaszoló: — „de hiszen kérem alásan, a kinek egyszer a nyakát elvágják, az többé fel nem támad s nem lehet itt.“

A zsidó solidáris bűnpalástoló liga midőn már látta, hogy a hol itt, hol ott, az ország különböző részein, nevezetesen előbb Lichtmann által a szomszédos Nagyalmban. majd mások által Boglárán Somogy megyében, továbbá N.-Turnán Szatmármegyében, Kassán Abauj-, Dorogon. Hajdamegyében sat. megtalált Eszterekkel, eszlári népinszultusokkal, többek közt azzal, midőn pünkösdi ünnepének 2-ik napján Eszlár alá minden irányból táborba gyűltek, és Solymosinétól s a néptől Eszter előállítását követelve erőszakoskodtak, országszerte egyes felidézett hecczekkel, fenyegetésekkel, vesztegetési kísérletekkel, a bírákra küldött fenyegető levelekkel és számos más garázdálkodásokkal, sőt még a zemplénmegyei hegyaljai falvak és városok nyakára minden ok nélkül kieszközölt katonaság pressiójával sem sikerült az antisemitizmust stoikus nyugalomból kihozni, sem a vizsgálatot tulajdonképeni céljától, a t-eszlári eset kiderítésétől, — melytől Izrael háta szerfelett borsószik — egy más, kissé kellemesebb irányba terelni: összejövénnek az Alliance Israelite univerzálta nagymesterei, jogvédőkül gúnyolt jogtiprói, és ren-

dezték a Tiszán egy kis hullaúsztatást, — mely az általa elérni vélt eredménynek azonban éppen ellenkezőjét szülte, azaz ártatlanságok bebizonyítása helyett, — melyről különben már Móricz vallomása óta szó sem lehetett még jobban rácsavarta Judára a bűnösség vizes pokróczát, mely alatt ma is hatalmasan izzad, bár az Aliance Israelite uni verselje pesti fióköntözete által testületileg leküldött körmönfont védők kitűnően buzgólkodnak a jog szálainak csűrés-csavarásával és az igazság elnyomás desperát adagaival melegét copierozni.

II.

— A Móricz leleplezései ntán még a ki kételkedett is a zsidók bűnösségében, azt a tiszadada-i álhulla a felől határozottan meggyőzhette. Ugyanis a Csonkafüzesnél a Tiszából f. évi június 18-án este kifogott hullára nézve konstatálva lőn a június 20-án megejtett szemle és szakértői bonczvizsgálat folytán, hogy a tiszta és megdönthetlen valóság a következő:

Nemcsak hogy nem hasonlított a csonkafüzesi hulla Solymosi Eszterhez, hanem tény, hogy az nem Solymosi Eszteré, tehát álhulla volt.

Kiderült, hogy e hullát máramarosi oláh tutajosok zsidók társaságában szállították a csonkafüzesig a folyó hullámain, ott ők dobták ki, ők ásták el, s a hatósági tilalom ellenére onnan azonnal gyorsan tova evezve megszöktek, s csak nagy nehezen voltak Szolnokon alól elfoghatók. Elfogatásuk alkalmával is ellenük több gyanújelek merültek fel, minek alapján több zsidó elfogatott; közülök többen ellenmondásokba keveredtek, egy pedig, Smilovics Jankel a zsidók ellen igen súlyosan terhelő vallomásokat

tett, melyeket Juda a bűnpalástolás hathatósbabb eszközlésére szervezett szennylapjaiban ferdítésekkel s hazug rágalomokkal erőlködik ellensúlyozni

Azt senki el nem vitathatja, hogy Solymosi Eszter egy 14 éves fejletlen, szegénysoron, parasztmunkák között nevelt leánya volt; a hulla pedig, nem is említve, hogy Solymosi Eszternél magasabb volt, egy teljesen kifejlett sőt nemi tekintetben túlfejlett s 18-24 év közötti nőszemélyt tüntetett elő. A kezek és lábak úriasan kicsinyek a körmök gondosan ápoltak voltak s a lábujjakon tyúkszemeket lehetett látni, mely köülmény mindenkor czipóviselésről tanúskodik, már pedig Solymosi Eszter az itteni parasztleányok szokása szerint mezítláb járt. Továbbá az álhullán a derék idoma vállfűző (mieder) viselésről tanúskodott, mi parasztnőknél nincsen szokásban.

Ezen hulla minden valószínűség szerint vagy bonczteremből vagy temetőből került mely utóbbi esetben zsidónőé lehetett, mit az is valószínűvé tesz, hogy hajzata leborotválva találatott, tudvalevő dolog lévén, hogy nein csak a bonczteremben, hanem az orthodox-zsidóknál rituális szokás szerint a nők hajzata úgy férjhezmenetel, mint elhalálozás alkalmával szintén le szokott borotváltatni.

Továbbá a szakértő orvosok által az is konstatálva lön, hogy a kifogott hulla tüdővésztes nőé volt, már pedig Solymosi Eszter soha életében semmi mellbajban sem szenvedett.

De legerősebb bizonyíték az, hogy a hulla Eszláron szemlére kitétetvén, abban Solymosi Eszter személyére sem az anya, — ki mindenesetre első sorban competens bíráló, — sem nővér és fivér, sem egyetlenegy a rokonok közül nem ismerte; pedig egytől-egyig külön vezettettek a

megszemléléshez, nehogy összebeszélés történjék, mit ugyan ily esetben az anyánál és testvéreknél csak zsidó-morál képes feltételezni.

Az tehát egy ál-Eszter hullája volt. És pedig számos körülményekből meríthető adatok szerint teljes bizonyossággal mondhatni, hogy e hulla a zsidók által a bűn elpárlástolására szolgáló félrevezetés céljából kerítettet elő, kik között valószínűleg több bűnrészes ma is szabadon jár.

Igazolja ezen feltevést az is, hogy ezen álhulla a Solymosi Eszter ruhájába volt felöltöztetve. A vizsgálat által kételyt kizárólag konstatáltak, hogy a ruházat az utolsó öltöny darabig Solymosi Eszteré volt. Az öltönydarabok az anya leírásával és a hivatalos leírással szóról-szóra megegyezők, azokon még a leírt foltdarabok is láthatók voltak. Azon szövetet, mely e foltdarabokat szolgáltatva, Solymosiné felmutatván, a szövet ugyanazonosság is beigazolva lett. Az anya minden darabban Eszter ruháját ismerte fel. Még a hulla bal karjára kötött kék festéket tartalmazó kendő is, — mely több görcscsel erősen oda volt szorítva, — határozottan ugyanaz volt, melyet nála a vásárlás alkalmával Kohlmayer s nem egyszer Huriné, úgyszintén a gyilkosság alkalmával Móricz látott és a vizsgálóbíró előtt előzőleg leírt.

Különösnek tűnik fel mindezen súlyosan terhelő körülmények ellenére a zsidók esztelen rögeszméje: ezen hullát erőnek erejével Eszter hullája gyanánt ismertetni. Hiszen vagy észbomlás vagy elvetemedett gázság kell ahhoz, hogy valaki elhigye, hogy Solymosi Eszter, ha csakugyan öngyilkossági szándékból a Tisza hullámai közé vetette magát, képes lett volna önmagának a festékes kendőt két

vagy több görcsösei erősen balkarjára kötni, ilyen a talmudmorál vakmerősége. Még a legfrivolabb lehetetlenségeket és valótlanságokat is fel akarja a józan észnek erőszakolni, midőn saját érdekéről, különösen midőn bőre megmentéséről van szó; oly lehetlenségeket, badarságokat akar a keresztény világgal elhíttetni, melyeket ő maga sem hisz, de mert meg vagy on írva: hogy „a goj tudatlan,” a keresztény köteles legyen elhinni.

Nevezetes és fontos körülmény, hogy néhány héttel a hullacsempészet előtt egy zsidónő, névszerint Róth Borbála Solymosinénál megjelent, és magát keresztény nőnek adva ki, egy oly inget kért tőle, mely Eszteré volt, azon ürügy alatt, hogy Eszter Máramarosban van. s azon ingre összehasonlítás végett volna szüksége, hogy az által Solymosinét leányához vezethesse.

Továbbá szintén fontos, hogy Eszternek az álhullán talált egyik öltöny darabján, a rostén eszközölt szakértői vegyelemzés szerint hullafoltok voltak láthatók, melyek a néhány naposnak konstatált, még feloszlásnak nem is indult, sőt még csaknem szagtalan álhullától nem származhattak, hanem minden valószínűség szerint az április 1-je óta június 18-ig feloszlásba ment Eszter igazi hullájától eredhettek. Egy ily nagyobb hullafolt ki van égetve, az égés szélén azonban köröskörül láthatók a hullanedvek nyomai. — Ezen égés arra enged következtetni, hogy a szerencsétlen Solymosi Eszter hullája a tettesek által elégettetett.

Ezekből nyilvánvaló, hogy az álhullával üzött gonosz játék nem csupán a központi zsidóiroda által kitűzött 5000 forint jutalom elnyeréséért — mint azt felsülésük után a ravaszság mesterfogásaiban egész művészetig kitanult zsidó-

furfang már világgá hitetni szerette volna, — hanem egyúttal a bűnelpalástolás, csalás és félrevezetés céljából a sakter ártatlanság épülésére is inszenírozott, melylyel egy füst alatt az anya félrevezetése is számításba tétetett, — természetesen igen otromba fogással. Ők ugyanis arra számítottak, hogy egy, Eszter ruhájába bujtatott hulla látására az anya szemei el fognak káprázni, kitörő fájdalommal zokogva sírra reá borai a hullára s abban leányát így megsíratván s ez által elismervén, ki meri kétségbe vonni, hogy az nem Solymosi Eszter hullája volt? Ellenben a védelemhez e jelenet a rabulisticai érvek egész kincsbányája leend, melyet a körmönfont konzorcium védenczei javára kénye-kedve szerint kiaknázhathat. Ily mechanizmusával a szédítő gonoszságnak akarták felidézni és megszentelteleníteni az emberi érzések legszentebbikét — az anyai fájdalmat, hogy így kettős diadalt ülhessenek a szív megbecstelenített érzelme felett: — a földi igazságszolgáltatás lefűzésének, és a talonulmorál által kereszténnyel szemben megengedett csalásnak diadalát.

Igen fontos és súlyosan terhelő körülmény az is, hogy az álhullán semmiféle külerőszak nyomai, sem vízbefúlás jelei az orvosi konstatálás szerint nem léteztek. Nem lehetett az több, mint legfeljebb 6—8 napos 8 legfeljebb pár nap óta a vízben. Hátán hullafoltok észleltek, mely jelenség vízbefúlt egyénnél nem szokott előfordulni; ellenben puffadás nem tapasztaltatik mely jelenségnek viszont vízbefúlt egyénnél szükségképen elő kell fordulni. A hulla tehát nem volt több mint 6—8 napos, Solymosi Eszter pedig azelőtt 3 hónappal tűnt el, mely idő óta a festék is megsemmisült, ő maga pedig még inkább felismerhetlen-

ségig oszlásba ment volna. Egyébiránt ma már ezen álhulláról a zsidók csakugyan ilyen „felismerhetlenségig rohdadt állapotot“ óhajtanának bebizonyítani, sőt az exhumatióhoz kiküldött Scheuthauer egyetemi tanár jelezte is Dr. Trajtlerrel szemben ez irányban tudományos képességét.

A központi zsidó-iroda által szemem szedett védő consortium nagy augurja az álhulla agnoscálásába másképp bele nem köthetvén, ráfogta n bíróságra, hogy az álhulla orrát — az alatt míg az Tisza-Lökről Eszlárra hozatott — elvesztette, minélfogva szerinte meg sem volt állapítható, hogy a finom kis kezű s uriasan conserválált körmű, derekán a mellfűző hordásának nyomait előtűntető legalább 20 éves, tüdővésztes, a szerelem rejtett titkaiba bőségesen beavatott, s e téren veterán kort ért, borotváltságú hajzatú és tyúkszemű keskeny lábú hulla nem a parasztmunkához szokott kezű, gondozatlan körmű, fejletlen 14 éves, tüdővésztesben soha nem szenvedő, a folytonos mezítláb járástól terpedt lábú Eszter hullája lett volna? Ez épen olyan ügyetlen, cynicus, rabulisticus fiskálisfogás, mint az, hogy az orvosok a hulla tüdejét kutyáknak dobták, — mi által azt szeretnék minden áron elérni, hogy felülvizsgálat esetében nem lehetne újból constataálni, hogy a sírban találandó hulla ugyanazos volna-e a csonkafüzesi hullával, s nem lehetne a tüdőbajt sem beigazolni. Hát bizony t. védő urak, senki sem csodálkozott volna, ha a csonkafüzesi álhulla helyett véletlenül más hullát találnak abban a sírban, melybe a boncolás után tették; derék védenczeik szabadon járó bünszövetségeitől, kik hyéna és sakál módra körmeiket a

sírok hantjába vágják — többek közt ez is kitelhetett volna.

Hogy ez az álhullainscenírozás nem egyéb mint nyomorult zsidófogás, bizonyítja az is, hogy Rosenberg Herman eszlári volt sakter a hullakifogást előző napokban huzamosan távol volt, és pedig Máramarosban, Técső vidékén. Hazaérkezve előre mint biztos tudomását jelentette ki jövendőlgatve, hogy Solymosi Eszter hallója 3 nap alatt megkerül.

Egy ízben, midőn a vizsgáló bíróság Eszláron volt és a bűntény szövevényes szárait s a bűnbanda álarcsainak nyomait kutatta: Solymosiné, — kit különben a zsidók úton útfélen büntetlenül szidalmaztak és bántalmaztak, — a bírósághoz azon panaszt terjesztő, hogy őt „Jaszli úr“*) arra akarta rávenni, hogy egy leányt fogadjon el Eszter helyett, és pedig a következő szavakkal: „Ha a leánya elő kerülne, Solymosiné, milyen jó lenne magának ezer forint, melyet tőlünk azonnal felvehetne.“ Ezen vesztegetési kísérletért Jaszli úr kérdőre vonatván, természetesen mindent tagadott, annyit azonban fajjelleme szerint lealkudva mégis beismerő: „hogy nem 1000, hanem csak 300 frtról beszélt Solymosinének, melyet azért kapna, ha sikerülne Esztert előkerítenie.⁸ — Az anyának, kinek szíve mély gyász keservétől sajog, ember tehet-e ily ajánlatot vagy zsidó? Ezer vagy háromszáz forint, mindegy; nem a formában, nem az összeg mennyiségében, hanem a lényegben: a sikert célzó szándékban, —

*) Lichtmann József, kit a nép csak Jaszli urnak nevez, különben édes testvere ama bizonyos „ökonom“-nak, ki a „Pester Lloyd“-adal Solymosi Esztert Nagylakiban meg találta.

melyből a ravaszság ős lelkiatlenség, sőt egyúttal a bűntudat galócza színe is kikandikál, — rejlik az elítéltetés indoka. Hozzá mily otrombán kigondolt neme a bűnrecsábításnak! Háromszáz firttal ösztönözni u szülőt leánya előkeresésére akkor, midőn minden jel és bizonyíték, még ön-maga az ösztönzés is a sakterkés ellen vall: hogy u leány nem él, elevenek közt többé meg nem található, hullájáról pedig csak ruháját küldték el egy más boldogtalan holttestén a csendesesen hömpölyő hullámok által, — akkor, midőn a központi iroda magasabb szabású Lichtmunnjai által idegennek is 5000 firt van jutalmul kitűzve egy előkerítendő Solymosi Eszterért.

Hasonló megvesztegetésnek egy zsidónő részéről szintén volt előzőleg Solymosiné kitéve; ez is azzal állított be hozzá: „Solymosinécska, de sok pénzt kapna maga, ha leánya megkerülne.“ — Úgy látszik a mandátumok egy nyomon készültek, azonban elfelejtették, hogy Solymosiné, ha szegény is, de becsületes, jellemes keresztény nő, — nem zsidó, hanem g o j.

Érdekes világításba helyezi ez enyveskezű, saját prófétájuk Hóziás szerint: ragadozó faj .egyért mindannyian általános bünszövetkezetét, hogy az álhulla Tisza-Dada alatt a Csonkafüzesben június 18-án este fogatott ki, s másnap délben már a szelek minden iránya felől, messze vidékekről, 15—20 mértföldről is öszszecsődült zsidóság volt. található Dada alatt a Tisza partján s a keresztények, különösen az antiszemiták ellen szórt piszkok és örvendezések közt triumfált, mint a koneyra táborba gyűlt varjak fekete serege. E jelenet érdekes volt. Méltó lett volna művészi ecset megörökítésére — A minden rendű és rangú zsidók egybecsődülésén ki-

vel jellemző s terhes gyanúra okot szolgáltató tény az is hogy mielőtt a fegyveres rendőrökkel őriztetett hullát bárki is láthatta s mielőtt a bírósági agnoszkálás megtörtént volna, minden irányban telegrafoszlopszerűleg felállított zsidó őrszemek láncolatán végig már is nagy diadallal hirdette az összecsődült zsidóság dróton és élőszóval: hogy Solymosi Eszter hullája sértetlen állapotban megtaláltatott. — Volt öröm és tombolás, gúny, átok és káröröm ordító orgiája a megszégyenült antisemiták és keresztény nép felett. Szóval ez Juda nemzetségének Mcuachen és Abarbanál dicsőségétől teljesedett nagy napja volt.

De midőn a vizsgálat konstatálta a páratlan csalást, midőn kiderült, hogy a hulla nem a három hó előtt eltűnt Solymosi Eszteré, hanem a sakterkés alatt elvérzett Eszter ruháiba öltöztetett idegen nő hullája, melyen sem külerőszak, sem vízbefúlás nyomai nem léteztek, midőn az agnoszkálás által a bűnbandává szövetkezett sémita faj gonosz játéka leálczáztatott, lőn nagy düh és tátott száj, lekonyult fül és hosszú orr Izraelben — Az álhulla büntetlen inszenírozása az árja népeket a zsidóhatalom elnyomásával fenyegető veszedelem egész nagyságában kimagasló momentumát képezi a tiszá-eszlári bűnprocessusnak. És ezt kell, hogy érezze és belássa nemcsak a magyar nemzet társadalma, hanem az egész művelt világ. Soha még isteni és emberi törvények oly csúfosan megszenteltelénítve nem lettek, mint Tiszá-Eszlárón a zsidóság által. A tiszá-eszlári ügy, nagyon helyesen írta egyik berlini elvbarát, többé nem Tiszá-Eszláré, nem Szabolcs vármegyéé vagy Magyarországé, hanem az egész emberiségé. Kell, hogy azt a har-

czot, — melyet a zsidók magok idéztek fel, melyet a furfang légióinak minden kigondolható cseleivel és támadásaival az emberiség geniusának meggyalázására végig jelentésnek, — az emberiség magáévá tegye, s ellőnek ha a magánjog terén nem boldogul, mint veszedelmes és közös ellenséggel a közjog szabályai szerint bánják el velük; hiszen az összes kereszténység létérdeke, az egyetemes társadalmi fejlődés jövője forog kérdésben.

A tizza-eszlári eset által öntudatra ébredt emberiség látja, hogy a zsidók uralma által meghamisított s egészségtelen térre terelt haladás nem a kereszténység céljainak megfelelő irányban, nem a valódi humanizmus és civilizáció nagy elvei szerint történik; ebből kifolyólag, hogy ők az európai jogrend keretébe — így, a hogy ma állanak — bele nem illenek, hogy ők a társadalmi közös létérdekek ellen törnek, hogy a zsidóuralom az emberiségnek egy internacionális nagy veszedelme, melynek forrásaiból arra nézve nem üdv és boldogság fakadhat, hanem a tliorszekrény Pandóra szelenczéjének sötét nyomorait zúdítja reá és a felebaráti szeretet s jogegyenlőség erkölcsi elveitől áthatott korszellemet egy erkölcstelen plutokrácia korrumpáló eszközeivel a hanyatlás örvényébe dönti.

E fenyegető vész egész nagyságában villog a tizza-cszlári sakterkés hegyéről, mely midőn kegyetlen suhanásával az ártatlan gyermekeányra csapott, egyúttal szívéen találta az emberiséget. Lehet-e csodálni, hogy e kegyetlen dőfésre feljajdul a kereszténység nagy egyeteme, szívéhez kap s oda tekint arra a szegény kis magyar falura, hol a rabbinizmus fekete gonoszsága, az ó-kor vad rítusával, zsinagógában szertartásos módon nyitotta meg a hatalmába kerített áldozat vérereit s hol a talmudmorál vad ra-

jongása között ama szegény leány életét kioltotta, gyalázatos emberáldozat durva gonoszságával vérfoltokat nyomott a XIX. század civilizációjára.

A szegény leányka alakja egy ifjú, reményekre jogosító magyar festő Ábrányi Lajos ecsetje által hosszas tanulmányozás után vászonra tétetett Ezen az eredeti festmény után készítve íme azon leány képe, ki sakterek boszút lihegő sötét bűnének undorító légkörében sóhajtó ki ártatlan lelkét, kit még csak vallásának papja s övéinek szeretete sem kísérhetett az örök nyugalomra. Élethű a kép, legalább azok, kik Solymosi Esztert ismerték, annak állítják.

Ha e gyermekeleány ajkai beszélni tudnának, kiben volna bátorság végig hallgatni az ártatlan lélek panaszait? Ki nem irtóznék meghallgatni azon borzasztó szenvedéseket, melyek őt a gondatlan gyermekévek rózsás világából a lét megszűntének sötét sírjába taszították?

Hogyan készült e kép? E képet az emlékek szelleme teremtette. A pöriratok adatai nyomán az anya, nővér, ívér, rokonok és ismerősök jelenlétében Tisza-Eszláron készült.

Midőn a művészet alkotó keze utolsó ecsetvonásával reá varázsolá az arc balvégzetes bús tekintetét s a festmény mint be végzett mű felmutattatott. nővér, fivér, rokonok és ismerősök minden vonásaiban meglepően hasonlatosnak nyilvánították a szegény Solymosi Eszterhez. Végül előhívatott a gyászoló anya, özvegy Solymosiné s a kép elé vezetett. Ki írhatná le az első meglepetést, mely meggyilkolt leánya élethű képének első megpillantásakor e szerencsétlen szegény asszonyon erőt vőn. Bánatos arcán pillanatra egy múltó mosolylyal a viszontlátás

édes öröme suhant át, majd szemeiből a fájdalom néma könnycseppjei gördültek alá s felkiáltott: „Ez az én jó gyermekem, szegény kis Eszterem! Mintha csak ó maga állana előttem! Épen ilyen volt!”

Még egyszer jól megnézte, mintha kételkedett volna, vájjon nem álmodik-e? aztán hosszasan elmerengve, némán, szomorúan távozott.

E kép, míg csak a kereszténység áll, örök jelképe lesz a zsidó-vallási fanatizmusnak; mindig jelképe lesz az a keresztény civilizáció fogalma iránt érzéketlen, idegen faj türelmetlenségének. Az összes keresztény népekre nézve élő Mene tekel upharsin lesz az, mely folyton emlékeztetni fogja őket arra a nagy veszedelemre, mely a zsidóság alakjában minden keresztény kultúrtörekvést s állami létet fenyeget» mely emlékeztetni fogja őket arra, hogy preventív rendszabályokkal óvják magukat a mindinkább növekedő veszély ellen. E preventív rendszabály egyedül s kizárólag a zsidókérdésnek úgy társadalmi mint törvényhozási téren való megoldásából áll

III.

Ha az előző két fejezetben körvonalazott momentumokat, s azokkal szoros láncolatban összefüggő tény-körülményeket a magok értéke szerint csoportosítjuk, már is kézzel foghatóvá válik, hogy mennyire identifikálja magát a magyarországi zsidóság a bűnvád alatt álló sakterekkel, viseletének és fényeinek minden nyilvánulásában.

Ők ugyan tagadják a zsidóvallásban a véráldozat rítusát. De ha vallásuk ily barbár rítusnak lehetőségét csakugyan kizárja és nem engedi meg, akkor mi szükség úékük tagadásukkal oly t érre lépni, melyen a szenvedély,

rágalom s dcrúre-borúra való gyanúsítások változatos situációit jelenetezik, melyeknek indokolatlansága és szembeszökő következetlenségeivel a vérvád jogosultságát nem hogy eloszlatnák, hanem csakis mindinkább nevelik s az ebből meríthető gyanút önmaguk ellen mindinkább megerősítik.

Végre is minden vallásnak lehetnek egyes öijöngői, kik vakságukban a legirtózatossabb vallási-tévedésekre vete-medhetnek, de tévedésük tényeiért azért az egész vallás-felekezet nem vállalhat oly „egyért mindannyian“ módon és elkeseredetten felelősséget mint azt a tiszta eszlári sakterek ügyében a zsidóság teszi, ha csak nem akarja magát és hitelveit azon tévelygő bünösökkel és fényeikkel azonosítotttnak tekintetni.

Mindezekhez ha figyelembe vesszük a védekezésben igénybe vett s az alábbiak szerint közölt bünös játékokat oly tényezök részéről, kiknek állásuknál fogva az államban épen a jogrend garanciái gyanánt szükségelt kötelességtel jesítést kellene szigorún szem előtt tartaniok, e helyett azonban a leplezés és palástolás strategice kikombinált műveleteihez hozzájárulásoknak nyújtanak nagyon is szembeszökőleg kifejezést, mely eljárás tünetei után ítélve, egyáltalán nem a megóvándó jogrend, hanem a fogafehérést vastagon kimutató zsidóság bünös üzelveinek érdekein sarkallik: lehetetlen azonnal ót nem látni, hogy c bünös játékok nem csak az illető tényezökre, hanem a vérvád alatt álló sakterek bünösségére és a gyilkosság rituális jellegére is élénk világot vetnek.

Nem is említve a rabulistikus fogások légióját, mely a körmönfont védelem nagyjai legnagyobbikának hírhetetté vált „emlék“ vagy „vádiratait“ előzőnli, mint jellemző

momentumokra e helyütt csak a hamistanú szerzési kísérletekre, s a június 20-án eltemetett tisztadai álhulla 1882. éri deczember 9-én eszközölt exhumációjára s azokból a zsidók üzelmeit és a sakterek bűnösségét, valamint a bűntény rituális voltát illetőleg meríthető motívumokra kell hivatkoznunk: hogy a vérvád létjogosultságának kérdésével a t. olvasó tisztába jöhessen s tájékoztat nyerjen a felől, hogy a sakterártatlanság bizonyítása végett a zsidóknak anticipate úton talmudmorál által latbavetett összes erőlködésük, épen ezen erőlködés által önmaguk ellen csoportosított bizonyítékokkal szemben nem vall-e teljes kudarcot? Ugyanis:

megkísértették a vizsgálóbírótól a pör-
iratok eltolvajoltatását;

Megkísértették Scharf Móriczot örült-
nek nyilvánítani, s a sakterekkel börtönbe,
csempészett zsidó-iratú papírok útján
érintkezni.

Kitűztek 5000 frt jutalomdíjt, ezzel sem
sikerült Solymosi Esztert fogniok.

Kicserélték a zsinagóga ajtajának zár-
ját egy kisebb, melynek eltorlaszolt kulcs-
lyukán keresztül sikerült is Magyarország
kir. főügyészenek mit sem látni.

Szenylapokban, névtelen levelekben
és nyomtatványokban meghurczolták a vizs-
gálóbíró, törvényszéki elnököt Meghur-
czoltak tisztességes múltú és feddhetlen
jellemű egyéneket. Bolondgomba czikk-
sorozatokkal, rágalmazásokkal, előnyeikre
vélt és schvindlizett álhírek colportálásá-

val megtámadtak jogot, törvényt, egyéni becsületet s mindenkit, a ki csak bűnpalástolások érdekkörébe nem lépett vagy megnyerhető nem volt.

Ferdítésekkel, koholmányokkal s nemtelen hírlapi orvtámadásokkal benyúltak tisztességes múltá egyének családi szentélyébe, dühös ebként rávetették magukat a vizsgálóbíró jellemére és becsületére, így akarván sajtópert előidézni.

E ravasz fogásuk Bary vizsgálóbíró által ignoráltatván, midőn hajótörést szenvedett, saktervérű hitsorsosuk által megintterpelláltatták Magyarországon igazságügy-ministerét, hogy miért nem indíttat a megtámadott bírói reputatio érdekében sajtópert a vizsgálóbíróval — saját rágalmazó személyük ellen.

Ezzel egy füst alatt cynikus vakmerőséggel ki akarták a bűnpörben való bíraskodást a sakterek illetékes fóruma — n nyíregyházi kir. törvény szék — kezéből ragadni, melynek megvesztegethetlen pártatlanságán, terveik éji céljaik kudarczot vallottak ínyük szerintibb törvényszéket akartak delegáltatni.

Midőn az igazságügyministernek az igazság szelleméhez képest adott önérzetes válaszával ezen nemtelen törekvéseikben is visszaverettek, szennylapjaikkal megtámadták magát Magyarországon köztiszte-

letben álló igazságügyministerét: — attól fogva a rágalom hárpia nyelvei kétségbe vonják igazságérzetét, jogtudományát, igazságügyi politikájának helyességét, a ministeriumában működő erők képzettségét, tisztességét, ráfognak mindent, még azt is, hogy a parlamenti többség és a kormány népszerűtlenedésének a közvélemény előtt ő az oka, s mindezt csak azért, mert adott válaszában, nem a zsidóérdekek rituális szerepét, hanem az igazságos álláspontot merészelte választani, — sőt speciális faj jellemük féktelen szenvedélyével még ráadásul az antisemitismus titkos fővezérévé is megteszik.

A jog, törvény, igazság és becsület ellen irányuló mindezen törekvések s merényletek bár megghiúsulvák, mégis elég alkalmasak arra, hogy minden józanul ítélő ember meggyőződést szerezhessen, a talmudmorálból tápot merítő ama speciális fajjellel felől, mely miként Luther Márton írja, húsokba, csontjukba, vérükbe és velejükbe ment át, s melyet, valamint húsokat, csontjukat, vérüket és velejüket, megváltoztatni nem tudják, épen úgy nem képesek levetkőzni.

Mindezekből világos, hogy a rituális gyilkosság vádjá ellen, a védekezés s az ártatlanság bizonyításig üzelmek terén mozog.

Ezen tény határozottan megerősülést nyer a hamis tanú szerzések és az exumáció motívumai által.

Sarokba szorult védelmük ezekben keres támpontokat a gyilkosság vádját, szokásos zsidótak-

tikával, ártatlanokra hárítani. Megfordították a vádat, mely a védelemnek mindenesetre a legkényelmesebb neme. Ily úton és eszközökkel akarják bűnös üzelmeket a büntető igazságszolgáltatás kijátszására s a bűn elpalástolás nagyobb dicsőségére megkoszorúzni. Belevonják e játékba, botrányos vakmerőséggel, még az emberi érzelmek legszentebbikének, a leánya vesztésén gyászba borult szegény özvegy Solymosiné anyai érzelmének, a gyermeket sirató mély fájdalomnak megbecstelenítését is.

A vérvád ellenében ily nemtelen, desperát s hitelvesztett védelmi fogások otromba koholmányaira az első impulsust megadni, talajul egy lengyelországi zsidó-lap, a krakkói „Czas“ szolgált Λ szerepre bizonyos Puffke-Lipnizki a prágai „Politika“ szerkesztője vállalkozott. Ő volt az első, ki ily irányban tendenciózus cikksorozatot irt, de azt saját lapjában, — mert hihetőleg ilyen csömört gerjesztő adagok elköltésére annak olvasói, a szükségelt romlott falánksággal nem rendelkeznek, — közzé tenni nem merte, hanem idegen fészket keresett s azt mint kakukktójást kiköltette a krakkói a „Czas“-szal, — remélve, hogy úgy figyelmünket kijátsza, különösen e mű íróját, kinek 1882. évi nyár folyamán — mit a cikksorozat fel is említ — Lipnizki úr Tisza-Eszláron vendége volt s ki ellen annak tendentious élet leginkább irányítá; másrésről bizonyára azt vélte, hogy így egyúttal önzetlenül elvállalt rituális kötelességének is eleget tesz, saktervédő mámorában nem érvén fel ésszel, hogy a „Pester Lloyd“-nak sürgősebb s kellemesebb teendője sem leend, mint Lipnizki úr cikksorozatát a „Czas“-tól átvenni s a sakter védelemmel szövetkezett dicsőséggel tudomásunkra hozni.

Egyébiránt jellemző, hogy a tényeket ennyire vitt álokoskodásokkal, hamis alapokra fektetett tendenciózus lekövetkeztetésekkel, ferdtésekkel és hazugságokkal rituálisan körülmetélő hasonló cikksorozatot, még zsidótoll sem volt képes írni; ilyenl az epébe mártott zsidótoll, csakis mint a „Czas“-ból mohón kapóra szedett utánzattal igyekszik a napisajtót, czéljai bámulatos rota-eziójában megforgatni. Az alkotás művészetének dicsősége a „Politik“ szerkesztőjéé; az hozzá méltó; annak legnagyobb babérkoszorúja az ő megaranyozott szellemét illeti. E nembn valóban remekelt, cikksorozata egy mestermű a legjavából, mit csak talmudmorál malíciájával keresztény elme teremthetett.

E jellemző vonás erősebb színezést nyer az által, hogy Lipnitzki úr cikksorozatának kiindulási pontját mint rendszerint a zsidó-újságokét szintén a tettetés hangjain panaszkodó zsidók és zsidóasszonyok információja s erre alapítva ama felerőszakolt filoscinitikus szokásos okoskodás képezi, „hogy lehetetlen a zsidókról, a haladás szellemétől áthatott, művelt XIX-ik században ily gyilkosságot feltételezni; hogy Solymosi Eszter hihetőleg az antisemiták által gyilkoltatott meg.“ Ezt ő fent jellemezett s hamis lekövetkeztetésekkel cikksorozatában bizonyítgatja is. Tehát Lipnitzki úr szerint ily büntényt fanatikus, vad, ókori hitelvek sötétségében tévelygő zsidókról, — kiknek múltjukhoz és jellemükhöz a hírvágy, haszonlesés, uzsora, csalás, hamis eskü, s több efféle bünfertelmek levetkőzhetlen tradíciói undort gerjesztőig tapadnak, — a XIX-ik század civilizációja nem enged meg feltételezni, de azokról a keresztényekről, —

kik e romlott népfaj bűneit, elég merészek ostorozni, kiknek sem múltjuk, sem jellemük ily gyalázatos vérengzés feltevésére sem okot, sem jogot nem szolgáltat, ily gyalázatos bűntényt a XIX-ik század civilizációja megenged feltételezni. Ily osztó igazság csakis a zsidók s velük egy hnrón pendülő Lipnitzki-féle zsidóbarátok gondolkozásához méltó.

Már maga e kiindulási alapeszme legjobban megmagyarazza, hogy annak folyományaiként felállított további érvek és fejtegetések mily hitelt és tekintetet érdemelnek, azért azokat mint kritikán alóli dolgokat ezottál Lipnitzki úr kegyes engedelmevel bátrak leszünk figyelemre sem méltatni. És pedig ezt tesszük annál is inkább szívesebben, mert ő czikksorozatában még azt is érdemesnek találta felhozni, hogy jelen mű írója Tisza-Eszláron földet bérel. A józan közvélemény ítéljen a felett: hogy melyik tisztességesebb dolog, az-e, ha valaki földet ad bérbe és bérel? vagy pedig az, midőn ember vétetik bérbe és hagyja magát kibérelni?

Úgyszintén a felett is a közvélemény józan ítélete döntsön, hogy a prágai „Politika” érdemes szerkesztőjének Eszláron időzésekor, Solymosiné, — kit ő meglátogatott s ki ösztönszerűleg kiérezte, hogy kivel és miféle emberrel van dolga, — minden ígélet daczára semmit, a leány ágyából még csak egy szalmaszálat sem akart adni, melyet 5 forintért emlékebe kért, mint azt ezen úr nékem maga elpanaszolta, s ezért ő Solymosinét czikksorozatában becstelen, rász jellemű nőnek írja le, vájjon e kettő közül melyiknek van tisztább s erősebb jelleme, a zsidóbarát, s hírlapot szerkesztő Lipnitzki úrnak-e, vagy az egyszerű szegény földműves nőnek?

Ezen kis kitérés után visszatérve a bűnpalástolás hamis tanúszerzésére, a zsidók- mindenekelőtt a vizsgálóbíró ellen alkalmazták ez eszközt. Ugyanis a tiszadadai csonkafüzesi álhullát megelőzőleg, állítólag Tisza-Dob alatt ottani halászok egy fejetlen hullát fogtak ki a Tisza hullámaiból s azt egy tiszadobi zsidó megvesztegetése folytán elrejtették. Az eset hír szárnyaira kelvén, felkelte a vizsgálóbíró figyelmét, annál is inkább, mert általános vélemény szerint a fejetlen hallá Solymosi Eszter hullájának tartatott. Ennek következtében helyszíni vizsgálat vált szakégesé, a zsidók azonban megérezvén a sáfrány illatot s élvén a gyanúperrel, mielőtt az illető halászok kihallgatattak, tény, hogy azok kihallgatását megelőzőleg dr. Heymann ügyvéd és dr. Flegmanu Nyiregyházáról, és állítólag Tisza-Eszláról Lichtmann Jakab Tisza-Dobon megjelentek. Hogy mit kerestek ott ezen urak ily fontos hivatalos actust megelőzőleg? biztosan máig sem tudható, azt csakis sejteni lehet. Elég az hozzá, hogy a halászok kihallgatása eredményre nem vezetett, a fejetlen hullá nem volt feltalálható, annak történetét máig is rejtély homálya fedi, — a vizsgálat megghiúsult.

Ezen kihallgatott halászokkal hónapok múlva a kihallgatás után egyik nyiregyházi zsidóügyvéd irodájában szerkesztett panaszlevelet adattak be a törvényszékhez, melyben a vizsgálóbíró ellen azon vád foglaltatik, mintha ő e halászokat törvény által meg nem engedett módon terhelő vallomások tételére erőltette volna. A kérvényt két halász mint panaszló, kettő pedig mint tanú írta alá. Küllapján az ügyvédi ellenjegyzés hiányzott.

E kérvény alaki hiányai daczára Havas

Imre ki. főügyési helyettes által elfogadtatott s vád indítvánnyal a törvényszékhez áterjesztett. A törvényszék azonban azt a jelzett alaki hiányok indokából végzésileg visszavetette, mely végzés a főügyési helyettes által megfel-
lebbeztetett.

E hamis tanúzási s hamis vádaskodási merénylet ekként már a törvényszéki végzés indokai alapján minden erőlködés daczára füstbe ment kísérlet színvonalára visszaesvén s a zsidó laboratóriumban kifőzött csel meghíúsulván, következett a bűnkotyvalék újabb adagban feltalálása, hamis tanúskodásra erőltetése, mely vastag visszaélés, minthogy abba a hivatalos színek is igen erősen belejátszottak, jelen mű szerzője által interpelláció tárgyává tétetett. Az interpelláció az esetre és annak tényezőire legjobban világot vetvéu, a t. olvasó tájékozása végett álljon itt egész terjedelmében közölve, mely is következőlcg szól:

„A világhírűvé lett tizza-eszlári bűnpörben elkövetett ügyési visszaélésekre vonatkozólag interpellációt szándékom előterjeszteni a t. igazságügyminister úrhoz.

Közbeszéd tárgyát képezi és a sajtóban is többször, különösen a „Függetlenség“ című hírlap szeptember 28-iki számában bővebben szellőztetve lett azon hír, hogy a tizza-eszlári bűnügyben az ügyési teendők vezetésével megbízott Havas Imre, pestvidéki törvényszéki ügyész, a vizsgálóbíró ellen bizonyos Karancsay nevű fogházort rábeszélésekkel és fenyegetésekkel hamis tanúságtételre erőltetett, mely miatt ellene a nyíregyházi törvényszéknél a bűnfeljelentés megté-
tett és az a bűnvád megindítása végett a nyíregyházi királyi ügyészséghez át is tétetett. Ezen hír mindez ideig meg nem czáfoltatván, azon alapos feltevésre enged következtetni, hogy az annak tárgyát képező visszaélés csakugyan megtörtént;

azon esetben pedig, ha csakugyan megtörtént, a nevezett kir. ügyész a büntető törvénykönyvnek 12-ik fejezete 222. szakaszának büntethetősége alá esik. Ezen szakasz világosan rendel: „A ki mást bünvádi ügyben hamis tanúságra rábírn törekszik, három évig terjedhető börtönnel büntetendő.“ Minthogy pedig ezen jogsértés elkövetése nemcsak az említett törvényben foglalt következményeket vonja maga után, hanem tekintve azt, hogy ez egy világhírű, úgyszólván az európai művelt világ közvéleményét érdeklő bűnper tárgyában történt és ezáltal igazságszolgáltatásunkra a külföld előtt könnyen homályt vethet, nézetem, hogy az ilyen visszaélés után ezen hivatalnok továbbra az ügyészi teendőket ugyanezen bűnperben semmi szín alatt nem vezetheti. (Igaz! Úgy van! szélső balfelől.)

Az ügyésznek, ki hivatalát lelkiismerettel betölteni köteles, a bűntény földerítése körül lett volna kötelessége és hivatása a jogszolgáltatásnak segédkezet nyújtani, nem pedig hamis tanúságtételre erőltetéssel a vizsgálóbíróat compromitálni, ártatlanok üldözését és büntetését célba venni.

Egyébiránt t. ház, az ilyen visszaélések a tiszta-eszlári bűnperben nem önmagoktól keletkeztek. Én azokat egyesegyedül magának Magyarország állami főügyésze, Kozma Sándor ur ott tanúsított magatartásának tulajdonítom.

Engedje meg t. ház, hogy állításomat kötelességemhez képest indokoljam. (Halljuk! Halljuk!)

Tény az, hogy midőn az állami főügyész úr Nyíregyházán megjelent, ottani magántársaságokban is, anélkül, hogy alkalma lett volna a periratokba betekinteni, mert azok akkor a Tisza-Eszláron levő vizsgáló bírónál voltak, a börtönben ülő sakterek és vádlott bünszövetségeseik ártatlansága mellett vitatkozott. Ezzel mintegy főügyészi méltóságával ellenkezőleg, már előre a bíróság magatartásának prejudikált. Ha tehát azon vádlottak az állam-ügyész úr szerint már előre ártatlanok, mi lehet természetesebb következménye az ilyen nyilatkozatnak, mint az, hogy az alantas királyi ügyész által is ártatlanoknak tartassanak, már csak a követ-

kezetesség és a harmónia szempontjából is, ha mindjárt e őzéből a hivatalos túlbuzgóság határa a fogházőr hamis tanúskodásáig terjeszgetnék is ki

Az is tény t. ház, hogy az állami főügyész úr Nyíregyházán 4 napig történt időzése után, midőn Tisza-Eszláron megjelent, s ott a vizsgálóbíróval első ízben találkozott, mindjárt ezen első találkozására alkalmával kijelentette a vizsgálóbírónak, hogy a jövőben semminemű elfogatásokhoz hozzá nem járul. Én azt hiszem t. ház, hogy egy ilyen nyilatkozat az állami főügyész szájából egyértelmű a vizsgálat megakasztásával, sőt egyrésztől nyílt vezénylet a bűnpalástolásnak további üzelmeire és mesterfogásaira, másrésztől titkos szózat a vizsgálatnak új irányba való terelésére, mely méltó visszhangját a hamis tanúskodásra való kényszerítésben találja fel. (Élénk helyeslés.)

Továbbá tény az, hogy Kozma Sándor főügyész ur Farakas Gábor eszlári bíró előtt azon nézetének adott kifejezést, hogy ő nem hiszi, mintha azon pórleányt, Solymosi Esztert, a zsidók ölték volna meg, és ugyanakkor állította, hogy ő tudja, hogy az egészet 5 - 6 úr csinálta. — Szóról-szóra idéztem a főügyész ur szavait. Ha tehát a főügyész úr már akkor tudta, hogy Solymosi Eszter gyilkolásában 5—6 úr a bűnös, ellenben a sakterok és bűnrészességgel vádolt szövetségeik ártatlanok, csodálatos, hogy az állami főügyész úr a helyett, hogy a bűnösöket megnevezte volna, hallgatásával inkább maga magát is a bűnrészesség gyanúja alá veti, (Élénk derűtség és helyeslés a szélső baloldalon) és alkalmat nyújt önmaga ellen felidézni a büntető törvénykönyv 230. §-át, mely rendel... (Halljuk! a szélső baloldalon.) Nagyon komoly dolog ez t. ház, és valóban megérdemli a figyelmet (Halljuk! a szélső baloldalon.)

A 230. §. azt rendel, hogy: „A ki olyan tények vagy bizonyítékok tudomásával bír, melyektől ártatlanul vizsgálatnál vont egyének felmentése, — vagy ártatlanul elítéltek kiszabadulása függ, és azokat akár az illetővel vagy hozzátartozóival, akár az illető hatósággal nem tudatja, — ámbár

azt magának, hozzátartozóinak, vagy más ártatlan személynek veszélyeztetése nélkül megtehetette volna, — vétséget követ el, és három évig terjedhető fogházzal büntetendő.“

Az állami főügyész úr inkább fölidézte önmagára e törvények alkalmazhatóságát, semhogy megnevezte volna a bűnösöket. Azonkívül, hogy ily állítással a főügyész ur önmagát dönti veszélybe, még azon gyanúra is jogos alapot szolgáltat, hogy a tiszta-eszlári bűnperben czélbavett hamis tanúzásra talán épen ezen 5—6 úr ellen volna szükség.

Végül t. ház, szintén mint tényt el nem mulaszthatom felemlíteni, hogy a főügyész ur ugyancsak a tiszta-eszlári bíróhoz azon kérdést intézte — szórúl-szóra fogom idézni, — (olvassa): „Ha az eszláriak elhiszik, hogy Solymosi Esztert a zsidók ölték meg, hogyan van, hogy Tisza-Eszláron minden zsidót agyon nem ütöttek?“ Ez kérem izgatásnak is beillik. (Élénk derűlség és helyeslés a szélsőbalon. Halijuk! a szélső baloldalon.)

De ön t ház, azon tiszteletnél fogva, melylyel Magyarország állami főügyésze iránt viseltetem, nem akarom ezt az ő szájából izgatásnak tekinteni, hanem egyszerű kíváncsiságnak, a mire én a feleletet bátor leszek neki megadni.

Tehát Tisza-Eszláron azért nem ütik agyon a zsidókat, mert ott bevárják egész nyugodtan, hogy az állami főügyész úr és a zsidók hogyan ütik agyon a törvényt. (Úgy van! Úgy van! a szélső baloldalon.) Már magának a főügyész urnák mindezen nyilatkozataiból kitetsző magatartása nézetem szerint elég gyúanyagot szolgáltat arra, hogy a pozsonyi zavargáshoz hasonló dolgok ismétlődjenek. 8 itt engedelmet kérek, hogy Mocsáry Lajos t. képviselő urnák tegnapi interpellációjában előhozott egy kifejezésére némi rövid reflexiót tegyek. Ugyanis azt állította, hogy sem a mozgalmat, sem a zavargásokat szükségeseknek és czélszerűeknek nem tartja. Én-valóban szerfelett csodálkozom azon, hogy a t. képviselő ur, ki oly eok év óta küzd Magyarország önállósága és függetlensége érdekében, nem látja szükségeseknek azon corrup-

tio ellen a mozgalmat, mely corruptio épen a mi pártunk közjogi küzdelmét meddővé teszi.

Hegedüs Sándor t. képviselő úrnak mai napon előtörjlesztett interpellációjából egy fényes arany igazságot tanul-tain meg, t. i., hogy a tudomány szabadon mozog és mozogni fog. Mindannak daczára is, hogy a tudomány szabadon mozog és mozogni fog, valóban érdekesnek tartanám, hogyha Magyarország főügyésze, Kozma Sándor ur, az igazságügyminister urnák felvilágosítást nyújtana, hogy ő magas állásában az igazságszeretnek miféle nyomós aranyérvei következtében érzi magát indíttatva efféle nyilatkozatokkal az állami főhatalom és a polgári társadalom benne helyezett bizalmának továbbra is megfelelni? — A főügyész urnák meggondolatlanul és tapintatlanul kiejtett nyilatkozatai nemcsak törvénytiszteletlenséget tanúsítanak, hanem mint kifejtettem, egyúttal a megsértett jog védelme helyett épen a megsértett jog védelmével ellentétes visszaélésekre alkalmul szolgáltak és visszhangra találtak az ügyészi teendők vezetésével megbízott királyi ügyésznél. Az illető ügyész ur nem mint azt a közvadrólói feladatnak megfelelő kötelességérzet magával hozta volna, a sértett jogrend védelmére kelt, hanem hivatásával visszaélve, a bíróságot kompromitálta a büntető törvényekbe ütköző utón és módon hamis bizonyítékok beszerzésére tett kísérlettel.

Mindezeknél fogva tekintettel arra, hogy e jogsértések az igazságszolgáltatás terén valóságos garázdálkodásokat képeznek, tekintettel arra, hogy a hivatalos hatolom czége alatt elkövetett visszaélés nemcsak a polgárok jogérzetét sérti, hanem az épen felszínen levő zsidókérdésben a polgárokat könnyen a tettegességek terére ingerelheti, és végül tekintettel, hogy ily visszaélések megengedése egyértelmű volna a bírói függetlenség terrorizálásával, és ez által a művelt világ előtt nemcsak igazságszolgáltatásunk megbízhatósága diszcreditáltatnék, hanem az alkotmányban proclamált személy és jogbiztonság nagy elve is illuzóriussá válnék, mindezeknél fogva kérdem:

Vau-e tudomása az igazságügyminister úrnak a „Függetlenség“ című lap több számében is szellőztetett azon körülményről, hogy a tiszta-eszlári bűnperben az illetékes nyíregyházi kir. ügyészség mellőzésével, az ügyészi teendők vezetésére kiküldött Havas Imre. pestvidéki kir. törvényszéki ügyész alárendelt közeget a vizsgálóbíró ellen hamistanúság tevésére erőltetett?

Ha van tudomása, tett-c intézkedéseket arra nézve, hogy a közvádloi tiszttel ily módon visszaélő ügyész addig is, míg az igazságszolgáltatás rendes folyamán felelősségre vonatnék, ezen bűnper ügyészi teendőinek további vezetésétől felmentessék?^B

Ezen interpellációra az igazságügyminister válasza értésül adta, hogy Havas ellen a hamistanúságra erőltetés miatt csakugyan megtörtént a vádfeljelentés s aminek érdemében az eljárás folyamatba is tétetett. A kir. főügyészt pedig ezen feleletében az igazságügy miniszter egy szóval sem vette oltalmába a felhozott vádak ellenében.

IV.

A furfangokban kifogyhatlan védelem második támpontját a vérvád alatt álló sakterek megmentésére s a vérvádnak ártatlanok elleni irányítására a június 18-án sírba helyezett dadai álhulla exhumatiója képezi.

Mi volt az exhumationak közvetlen célja? Semmi más, minthogy a június 18-iki szakértői szemle és bonczvizsgálat adatai, — melyek szerint hivatalosan, tehát hitelesen konstatálva lón, hogy azon lmla nem a Solymosi Eszter hullája, — újabb szakértői tudományos műveletek, és az ügyvédi rabulisztika segélyével kétségbe vonassanak, esetleg megdöntessenek.

Már az magába véve igen gyanús és különös, hogy a védelemnek öt hó elteltével,— mely idő alatt

azon hulla lágy részeinek az enyészet procedurái folytán okvetlen el kellett enyészniük, — jut eszébe az exhumációt s felülvizsgálatot követelni.

Meglehet, hogy a védelem épen abba vetette, reményeinek horgonyát, hogy az enyészet következtében a hulla felismerhetlen állapotba jutván, sikerül a törvényszék előtt a június 18-iki bonczvizsgálat adatai ellenében felerőszakolt s hamis érvekkel támogatott azon merész cselnek érvényt szerezni, mely szerint nincs kizárva annak lehetősége, hogy azon hulla csakugyan Solymosi Eszter hullája. Ha pedig esetleg valamely kedvező feltételek, például a talaj száraz, homokos vagy agyagos volta következtében mégis a húsrészek ellentállottak volna ez enyészetnek s azok épségben, tehát fölismerhető állapotban taláztatának meg, ott vannak a bonczvizsgálatot felülvizsgáló magasabb szaktekintélyek, egyetemi tanárok, kik a tudomány elveivel majd csak tudnak a védelem javára valamely épületes irányban lendíteni.

Meglehet, hogy e híres védelem arra is számított, hogy a zsidólapok technicus-terminusa, az „ismeretlen tényezők“*) a hullát talán ki is cserélték, mely esetben mily nagy lett volna az a feletti öröm és diadal Izraelben: hogy a június 18-iki bonczvizsgálatot teljesítő egész tisztelt bírói küldöttség egy bűnös üzelem komplottja volt, mert íme a Solymosi Eszter hullájára, — melyet az esetben már csak gyerekjáték lett volna annak bebizonyítani — hivatalos csalással ráfogta, hogy idegen nő hullája.

Hogy miként érték el a zsidók a védelem reménylett céljait, s miként igyekeztek az exhumatiónál a felülvizs-

*) Mi alatt az antisemitákat értik.

gélatot teljesítő egyetemi tekintélyek e czélok elérésére a védelem megfeszített izmainak tápot nyújtani, az alábbiakból kitűnend.

A törvényszék tehát, hogy a zsidó érdekek által felszított kételyek és legkisebb gyanú okok minden homályát eloszlassa, elrendelte az exhumatiót, s a 18-iki bonczvizsgálat kétségbe helyezett adatait illetőleg, a felülvizsgálatra kiküldött: dr. Scheuthaner, dr. Miháلكovics és dr. Belki budapesti egyetemi tanárokhoz négy kérdést intézett, melyekre tőlük a köztisztviselőben álló Megyery Géza és Bary vizsgálóbíró kiküldetése mellett a június 18-iki bonczvizsgálat összes tényezőinek, — Székely kir. főügyészi kiküldött helyett pedig — nem tudni mi okból Seyffert, kir. főügyészi helyettes, n védők, valamint dr. Józsa András és Miklós László bírósági tanuk s számos érdekelték közbejöttével megejtendő exhumáció eredményéhez képest adandó feleletük betérjesztését kívánta.

A bírói küldöttség december 18-án Tisza-Eszláron a helyszínén megjelent, s Megyery Géza törvényszéki bíró a dadai hulla kijelölt sírját a legkifogástalanabb s legapróbb részletekre is kiterjeszkedő gonddal és figyelemmel felásatta, abból a hullát magában rejtő savanyúvíz-ládát kiemeltette, s annak konstatálása után, hogy mind a sír, mind a koporsót helyettesítő láda eredeti sértetlen állapotban találtatott; a ládát tartalmával együtt egy bonczolási helyiségül kijelölt faluvégi házhoz vitette. — Ott felnyitván, nz abban talált hulla múmia szerű váz állapotban találtatott. — A húsrészek részben rothadásnak indultak, részben leporladtak.

Mindenekelőtt azon kérdés megállapítása vált szükségessé, vajjon ezen emberi maradvány ugyanazonos-e a

tisza dadai hullával? E végből a június 18-iki szakértő orvosok felhívtak, miszerint tegyenek nyilatkozatot arra nézve, hogy az akkori bonczolásnak létezett-e valamely ismertető jele, melyet emlékezetük szerint megtudnak nevezni, s melyről a hulla felismerhető lenne. Továbbá miről ismernének rá a dadai hullára? Erre ők dr. Trajtler Soma által kijelentették, hogy a tisza-dadai hullabonczolásnál a koponyafűrészeléshez alkalmazott, a műtét közben azonban megszorult fűrész, feszítő eszközökkel szabadittatván ki, ezen erőszak következtében a hátsó koponyacsonton, karéjalakú csontrepedésnek kell lenni; továbbá a dadai állhullának fogai feltűnően nagyok, kereszt-növésnek voltak, kérik ezen hulla fogait az összetákolat láda hasadékan át reájuk hullott földtől és piszoktól jnegtisztíttatni, hogy azokat láthassák. Ez megtörténvén, s a fogak valamint a koponya hátulsó része megvizsgáltatván, az említett leírással megegyezőeknek találtattak s az abban foglalt különös bonczismertető jel felismertetett; ekként a hulla-ugyanazonosság kétséget kizárólag konstatalva lön.

Ezután dr. Scheuthauer, — ki csakis az elébe tett négy kérdésre lett volna hivatta felülvizsgálati véleményyt mondani — indítványozá, hogy mielőtt a hulla ugyanazonossága végleg megállapíttatnék, még egyszer berendelendő vagy esetleg jelentkező tanuk annak megtekintésére bocsátassanak s hívassanak fel, hogy ezen hullára miről ismernének rá, hogy az nem Solymosi Eszteré?

Bár ez mind dr. Scheuthauer úr, mind a vizsgálat feladatának körén kívül esett, nehogy mégis a kiküldött bi-

róság bármely részről a kétely eloszlatásának megakadályozásával legyen vádolható, Megyery törvényszéki bíró Scheuthaner illetéktelen ajánlatának helyt adott s a jelentkező tanúk kihallgatását elrendelte. Azok a hullát egyenként megtekintvén, valamennyien oda nyilatkoztak, hogy az nem Solymosi Eszteré, kinek apró, szabályos fogai voltak, nem pedig ily nagyok és keresztbeálló, mint ezen hullának fogai.

A különös kívánságnak a vérvádat csakis megerősítő epizódja után a felülvizsgálati bonczműveletek kezdetüket vévén, azok eddigi eredménye szerint 18 éven alóli kisebb kort nem sikerült a szakértőknek eredmény gyanánt ki-sütni. Hogy ezentúl Scheuthauer úr bölcsessége mily eredményre jut, az még a jövő titka, e titok remélhetőleg nem-sokára feltárul.

Dr. Scheuthauer úr, ki mint legújában ki-sült, zsidó származású, ugyanis minden egyetemi bölcsessége mellett sem volt képes a helyszínén eszközölt szakértői bonczműveletek alapján azonnal véleményt mon-dani. Neki a csontrészek extra tanulmányozására s e cél-ból huzamosabb időre van szüksége, minélfogva a hulla Pestre szállítását s rendelkezése alá bocsátását követelte. Néki első sorban különösen a ládában minden gondos ku-tatás daczára meg nem talált, s szerinte is „elrot-hadt“, majd később már „a ládában maradt vagy elsik-kadt“ kéz és lábkörmökre van szüksége. Meglehet, hogy az elébe adott négy kérdésből azt is feladatának őrzi megállapítani: hogy azon körmök csakugyan úriasan jól ápoltak, szép oválok és hosszúk-e? mint azt a június 18-iki bonczvizsgálat már megállapító vagy pedig

kopottak, szelesek, laposak, minőknek a védelem óhajtaná. A törvényszék azonban alapos okoknál fogva, — melyek alább a „Függetlenség“ 1882. december 10-iki számában „A bonczolás részletei“ cím alatt foglalt sürgöny levél által ösmertetve lesznek, Scheuthauer kérelmét csak részben teljesítette; nevezetesen a felülvizsgálathoz szükségelt csontrészeknek csakis felét bocsátotta rendelkezése alá, s azt is gondosan két párban szerkesztett leltár mellett; másik felét pedig ugyancsak szigorú leltár mellett visszatartotta

A fele csontrészek tehát dr. Scheuthauer rendelkezésére Budapestre küldetvén, ő azokat átvette, de egyúttal kijelenté, hogy e csontrészek nem szolgálhatnak a véleményadásra elegendő anyagul, mert a többek közt azokból a hulla hosszmérete sem állapítható meg, annál fogva a visszatartott többi csontrészek felküldését is követeli.

Kívánságának ezen indokolására jellemző világot vet, hogy midőn az exhumáció alkalmával a helyszínén a bíróság által a hosszméret eszközésére felszólított, kijelenté — és ezen kijelentése jegyzőkönyvbe is vétetett, tehát hivatalos jelleggel bír, — hogy a hosszméret nem eszközölhető, mert a fej és talpak lágyrészei hiányoznak; a csigolyacsontok is össze vannak száradva, tehát a méret nem felelhetne meg a pontosan precizírozandó valónak, de a hosszméret nem is szükséges mert az a június 18-i bonczjegyzőkönyvben pontosan ki van tüntetve.

A védelemnek kedvező támpontok nyújtására irányzott ily kísérletek aztán még azt is méltó joggal engedik

feltételezni, hogy midőn c védelem mindenféle fogásokkal felsál, fufangjával a zsidótaktika csúcspontjára lép és a kudarczot vallott zsidók érdekében sikerülni fog a bűnpör tömkelegébe át vakondok útjain magát odáig keresztül vájni, hol egy eddig még ki nem pattant ott, a zsidószennylapok által azonban már elegendő czélzásokkal sejtetni engedett ösmeretlen új bűnös vagy bűnösök fölfedezéséhez ér, sőt az sem lehetetlen, hogy az új bűnöst Huriné személyében felléptetve fog e szellemdús ötlet mint meglepetés, a bűnpalástolók nagy diadala közt s az antisemiták rettentő példájára és kétségbeesésére megszülemleni. Vagy az sem lehetetlen, hogy a bűnpalástolók e védelmet minden eddigi kudarcz daczára is egy újabb hamistanúszerzéssel fogják megörvendeztetni, mely újabb mesterfogásnak hivatása leend arra nézve, hogy Solymosi Eszter a gyilkosság utáni napon vagy napokban még élt, bizonyítékokat nyújtani, 8 ezen hamis bizonyítékokkal a leleményes védő által a gordiusi csomót Juda gyönyörűségére ketté vágtni.

Lássuk tehát, mik indíthatták a törvényszéket azon elhatározásra, hogy dr. Scheutbauer egyetemi tanárnak a kir. főügyészi helyettes Seiffert élénk hozzájárulásával támogatott kívánsága ellenére is a hullacsontok fele részét ki nem adta? Azt hiszszük, nem messze járunk a valóság megtalálásától, ha az okokat dr. Scheuthauer urnák már az exhumáció alkalmával a helyszínen is feltűnő magatartásában keressük. Erre nézve leg-részletesebb felvilágosítást nyújt a fentebb idézett hírlapi sürgönylevél, mely jelen mű tartalmától épenséggel nem rneesze eső forrást képez; ennélfogva azon sürgönylevélnek az exlmmatióból merített lekövetkeztetésével és ösz-

szegecsével is teljesen egyetértvén, nem látjuk feleslegesnek azt eredeti tartalma s egész terjedelme szerint e mű folyamába mint befejező részt felvenni, mely is következőleg szól:

A bonczolás részletei

(Saját tudósítónk sürgöny-levelé.)

Tisza-Eszlár, 1882. december 8. este.

Említettem az előző értesülésekben a Solymosi családnak a hullabonczolás előtt kierőszakolt kihallgatását, melynek eredményeként közölt vallomások által a bűnpalástoló banda kegyetlen kudarczot vallott és váratlanul csüggedésig megzavartatott; de hát nem azért művészek ők a mesterfogásokban, hogy azonnal belé ne találják magokat a „qui habet tempus, habet vitam“ elvnek már gyakran kényesebb helyzetből is kisegítő végső menedékébe. Nagyon elmés és finom fogásnak tartom azon észrevétlenül ügyesen keresztülvitt ténykörülményt, hogy sohasem a boncztankönyv tételeit igyekeztek a kérdéses csontrészek előlegesen megállapítani szükségelt karakterisztikáihoz alkalmazni, hanem mindig az utólag felkeresett karakterisztikákat igyekeztek a tudomány tételeinek kaptafájára húzni és pedig mindig úgy, hogy a minél ifjabb kort előtűntetni vágyó érdekeknek kedvezzenek, például: ha volt egy csontrésznek, teszem fel, három tünete olyan, mely a boncztankönyv szerint magasabb életkor mellett, egy tünete pedig olyan, mely az alacsonyabb életkor mellett tanúskodott, *mindig a kisebb életkorra vonatkozó tételt alkalmazták*; s e miatt Scheuthauer ellenében a másik két tanár gyakran opozícióba is esett, s köztük vita fejlődött ki a felett, hogy minő kifejezést alkalmazzanak majd a felveendő bonczegyzőkönyvben.

Többek közt mint érdekes példát hozhatom fel a következőket: *egy szárcsont* (melynek technicus terminusát, nem lévén szakértő, nevezni nem tudom) *felett kérdés merült fel, hogy az fejletlen, törékeny, vagy kifejlett csontosodott állománya-e? Szabad kézzel sem Scheuthauer, sem Mihalkovics*

nem voltak képesek eltörni, erre Mihálkovics a szokásos vascsavar eszközt alkalmazta, melynek segítségével sikerült a csontrészt eltörni; — mire Scheuthaner konstataulta, — saját szavait használva: „fejletlen, törekeny“ Mihálkovics gúnyosan és mosolyogva megjegyzé, — szintén saját szavait használva: „Igen ám, de csak erőszakkal.“ Mindezen, e ehhez hasonló erőlködések daczára sem voltak képesek 18 évnél alacsonyabb kort konstataálni. Ezen nyilvános bonczműveleteknél, a tisztelt tanárok egymásközti munkáikban és Schouthauer által folytonosan előidézett félig halk vitájokban gyakran megfélekedezhettek arról, hogy nem egyedül vannak, és Scheuthaner úr kaptafára szorított okoskodásait *mások is hallják*; többek közt a június 20-ki bonczolásnál ténykedett szakértő orvosok és számos érdeklődő fél, kik a fenti állítások igazságát mindenkor jó lélekkel, igazolhatják. Megjegyzem, liogy ezen érdeklődők között véletlenül egy oly szaktekintély is volt, ki a június 20-ki bonczolásnál semmiféleképen sincsen érdekelve.

Az szintén ügyesen és észrevétlenül keresztül vitt körülmény, hogy az ez alkalommal eszközölt bonczolás leleteit Scheuthaner úr elmulasztotta azonnal jegyzőkönyvbe igtatni, hanem ezt csak a bonczolás befejezte után az éj óráiban eszközölte, és pedig akkor is Megyery törvényszéki bíró erélyes közbelépése folytán. És akkor is Schenthauer váltig azon erőszakoskodott, hogy ő a honczolást nem tartja befejezettnek, s erre mindenféle ürügyet okul keresett. Úgy látszik, hogy Schenthauer úrra nézve a tegnapi bonczolásnak elhalasztása s a védőkkel Lichtmann úr rituális vendégszeretete körében töltött kellemes éj után másnap reggeli folytatása igen tudományos érdekekkel bírt, és sub titulo „górcsővel való tüzetesebb vizsgálat“, melyet persze egész délután el nem végezhetett, egyúttal a zsidókra nézve életkérdéssé vált „qui habet tempus, habet vitam“ bölcs tétel alkalmazása is gyakorlati megoldást nyerhetett. A górcsőféle tüzetesebb vizsgálat még ma reggel is kedvencz tépelődését képezi, s volt ő olyan legény Eötvös épülésére, hogy tudta odáig érlelni a dolgok állását, miszerint végre is a nyíregyházi törvényszék

nek kell felette dönten, vajjon azon merész határokig fajult kívánsága, hogy a lepecsételt ládában levő hullát Budapestre magával vihesse, megengedhető-e vagy sem? — Scheuthauer úr noha a tegnap délutáni bonczolásnál a láda alján lévő hullaport és hamvak között legapróbbra szedett gondos kutatás daczára sem található láb és kézkörmökre vonatkozólag önmaga oda nyilatkozott tanúk fülehallatára, hogy azok annyi idő óta megsemmisülhettek, különben is előbb rothadván mint a h a j z a t, a ma reggeli folytatólagos bonczolásnál már erről megfélekedezve, azt állította, hogy a körmök a leforgott idő alatt el nem rothadtak, s azoknak benn is kell lenni a lepecsételt ládában a hamvak között vagy ha nincsenek „elsikkadtak.“ Most tehát két eset foroghat fenn, vagy benn vannak a körmök a ládában, de itt láthatlanok, s csak Pesten lesznek láthatók (górcső segélyével), — de jól megjegyezzük, a mai bölcsesség szerint semmi szín alatt el nem rothadtak, — vagy el lettek sikkasztva, s ez esetben valamely ügyes híve a szárnyas bokájú Merkúrnak mint hentes a pörkölt hízó körmeit, gyönyörű gyorsasággal az ujjakról eltüntette. Igen, de mikor? A mostani exhumáció alkalmával-e, vagy jún. 20-án? Hogy most sikkadtak volna el, ezen feltevést Scheuthauer és a védő urak jelenléte teljesen kizárja, reájok pedig gyanakodni szentségtörés volna. Tehát nem máskor mint a júniusi 20-ki bonczoláskor. És kik lopták el azokat? Természetesen nem mások, mint vagy Trajtler, vagy Bary, vagy Székely, vagy a jelen volt antiszemita, szóval Isten tudja, hogy melyik a sok közül s ez esetben szépen kiséül, hogy az egész június 20-ki tisztelt vizsgálóbíró és bonczoló szakértőknek egyet kellett érteniük a tolvajlás bűnében, vagy ha ezen urak felől rituális nagy kegygyel megengedhető, hogy ártatlanok, akkor hihetőleg eltemetés alkalmával a sírnál ténykedett eszlári pórok — nyilván felsőbb inspirációra — követték el a fűrfangos tolvajlást s meglehet valamely szép kis gerebent csináltattak a körmökből ezüstbe vagy aranyba foglaltatva Scheuthauer úr óralánczára névnapi

meglepetésül, hogy azzal, mint n szép kis Solymosi Eszter-féle örök emlékű ereklyével, épületes szakértői véleménye méltó jutalmául (górcsővei tüzetesebben látható) szakállát koronként elégedetten czirógathassa.

A tegnap délutáni bonczolásnak nem érdektelen momentuma volt a tüdő létezésének kérdése. A tüdő eredménytelen keresésekor megnyugodtak azon nézetben, hogy az elrothadt és azóta elenyészhetett. Későbbben mintegy másfél óra múlva, a segédkező orvosi szolga egy ismeretlen tömeget mutatott kezében, mit Scheuthauer úr közelebbről meg sem nézett, hanem azt a szolgálával az ott levő víztartó edénybe dobatta, hogy észlelhesse, vájjon úszik-e az előmutatott tömeg a felszínen. A kis tömeg könnyen úszott. Erre azonnal ráfogta, hogy ez tüdőrészet, s más tárgyra tért át, anélkül, hogy azt kezébe vette volna és közelebbről megvizsgálta volna, vájjon csakugyan tüdő-e vagy más belső szervi rész, mert ily szakértői vizsgálat után az sincs kizárva, hogy az például a szívnek is lehetett egy darabja.

Ezen tegnap délutáni sajtóságos bonczolásnál a tanúk rendeltetésüknek mennyire felelhetek meg, kitűnik azon körülményből, hogy a nagy titkolódzással és susogással párosult bonczműveletek felől csakis úgy nyerhettek tudomást, ha észrevétlenül figyeltek és hallgatóztak..

A ma délelőtti úgynevezett pótjegyzőkönyv befejezése után, melynek a június 20-án ténykedett orvosokkal szemben fenforgott momentumait előző sürgönyömben ismerttettem, előhívatott Scheuthauer különös kívánságára Solymosi Zsófi és Solymosi János, fogaik és koponya alkotásuk megvizsgálatása végett. És itt a Scheuthauer úr orvosi tudománya a végletekig vitt hypothesisekben exczellál; u. i. azon elméletet állította fel, hogy az egy anyától származott gyermekek foga-színe és alkotása, valamint koponya alkatának rokon jelenségekben kell nyilvánulni. Ezen képtelen theoria alapján a kérdéses dadai hulla fogainak és koponya alkatának Solymosi Zsófi és János fogaival és koponya alkatával való hasonlóságát akarta felfedezni s abból állítólag lekövetkeztetni, hogy

a kérdéses hulla csakugyan Solymosi Eszter bullája lehet. Ennélfogva, miután nevezettek fogának és koponya alkotásait megvizsgálta, és a bíróság, szakértő orvosok és védő ügyvédek jelenlétében meggyőződött arról, hogy azok között bizony semmi hasonlatosság nem létezik, — a következő meglepő kérdések intézését engedte meg magának szemben Solymosi Zsófiival: — „Volt-e Eszternek szeretője?“ Mire Zsófi e sajtáságos kérdésre elképedve és elpirulva válaszol: — „Ha ilyeneket kérdez tőlem az úr, úgy itt hagyom, hogy olyat még sohse látott. Eszti sokkal fiatalabb volt, mint én s mint gyermek leány ilyesmire soha nem is gondolt.“ — Továbbá: — „Egészséges volt-e Eszter, nem köhögött-e gyakran és jó volt-e a tüdeje?“ — Zsófi felelé: „Csak olyan egészséges volt mint én, nem volt köhögős, soha nem volt tüdejének semmi baja.“

Ezen vizsgálóbíróféle faggatást szerepet utána Eötvös vette fel; következő kérdést intézvén Solymosi Zsófihoz: „Alacsonyabb volt-e nálad Eszter?“ — „Sokkal kisebb“ volt a válasz. — „Honnan állíthatod ezt?“ — „Mert tudom “ — „Dehogy tudod, folytatá Eötvös — hát honnan tudod?“ — „Hát hogy ne tudnám, hiszen csak tudnom kell.“ — Ekkor Solymosi János közbe szólt: „Hiszen hogyan tudná, hisz testvérünk volt!“ — Hát összemértétek magatokat?“ faggató továbbá a védő úr. — „Nem méregettük egymást; erre nem volt szükség s nem is gondoltuk, hogy lesz valaha szükség; hiszen azt mindenki láthatta, hogy ő nálamnál kisebb.“

Végül azon kérdés intéztetett ezen urak részéről Solymosi Zsófihoz: „Miként viselte haját Eszter, czopfban, leeresztve vagy felfésülve? — „Leeresztett czoppffal, mint itt minden leány viseli,“ volt a Zsófi válasza.

Úgy látszik, hogy e czopfos kérdésre nagy szükség lehet; talán azért, hogy esetleg a tudomány bölcsességével kisüthessék, miszerint a hajzat hiánya azon körülményből származhat, hogy a lógó hajfonat úszás közben valahol és valamiképen fenn akadván, — a hullámok közrehatása következtében a fejbőrtől elmállott, vagy valamely erőszakos mí-

velet folytán, például, mintha a tutajosok az Eszterének feltüntetni erőszakolt dadai hullát hajánál fogva emelték volna ki, — tűnt el a fejbőréről. Ekként a feltett kérdés azon fiskális fogást czélozhatja, mintha kétségessé vált volna azon konstatált tény, miszerint a dadai hullának hajzata borotva eszközzel távolított el.

Midezek után szemben a furfangos csűrés-csavarásokkal, melyeknek céljuk a dadai állhullát mindenkép Eszter hullájának bizonyítani be, az exhumáció által elvitázhatlnná vált, hogy

1-ször tény az, hogy a június 20-ki hulla azonossága — a koponyán talált s június 20-án bonczolás közben ejtett csontrepedés, és a fogak felismerése által — kétséget kizárólag konstatálva van;

2-szor tény, hogy ezen álhulla hosszúsága Solymosi Eszter tanúk által beigazolt magasságát felülmúlja, tehát az ezen oknál fogva sem lehet Solymosi Eszter hullája;

3-szor tanúk által beigazolt tény, hogy Solymosi Eszter jobb lába ujján tehéntaposás nyoma volt. Ezen Indiánál pedig ilyesmi sem előzőleg, sem a mai exhumáció alkalmából a lábúj csonton nem találtatott. A dadai hulla tehát már ezen egy okból sem lehet Solymosi Eszter hullája.

4. Tény, hogy a lefolyt exhumáció alkalmából konstatáltatott, hogy ezen hulla fogsorában mind a négy bölcsesség fog növésben találtatott, mely Solymosi Eszter korában a tudomány elfogadott elvei szerint elő nem fordulhat; — ennélfogva sem lehet az Solymosi Eszter hullája.

5. Úgy ezen körülmény, valamint az exhumált hulla egyéb csontrészeiből A tudomány elveinek hamisítatlan és igazságos alkalmazása szerint az álhullának legkevesebb Itt éves életkora konstatálható; Solymosi Eszter pedig hiteles anyakönyvi kivonattal beigazolhatólag 14 éves volt. Ennélfogva sem lehet a dadai hulla Solymosi Eszteré.

Feltéve, de a tudomány elveinek hamisítatlan alkalmazása mellett meg nem engedve, hogyha az exhumált dadai hulla életkorát sikerülne is a csontrészek fejlődéséből Solymosi

Eszter életkorával egyezőnek bizonyítani be, a fentebbi adatok által ez esetben is teljesen és kételyt kizárólag be van igazolva, hogy ezen hulla nem lehet Solymosi Eszteré. Hogy ki hullája? Ez esetleg külön bírói eljárás tárgyát van hivatva képezni.

6. Konstatált tény az, hogy az exhumált dadai hulla alsó fogsora rendetlen, keresztben álló növéssű; pedig tanúvallomásokkal beigazolt tény, hogy Solymosi Eszternek rendes növéssű, szabályos, és apróbb fogai voltak. A dadai hulla ennél fogva sem lehet a Solymosi Eszteré.

7. Solymosi Eszter tanúzások igazolása szerint tüdővészben, vérszegénységben, vagy más belső betegségben soha nem szenvedett. Az exhumált dadai hullán pedig a június 20-ki bírói szemle által tüdővész és vérszegénység világos jelei konstatáltak. Ezen ténykörülmeny — mely szerint az exhumálás alkalmából sem tüdő, sem egyéb erre irányul szolgáló húsrészek nem találtak, megczáfolható nem volt, és így döntő ténykörülmenyül szolgál — szintén kizárja azon feltevést, hogy az exhumált dadai hulla Solymosi Eszteré lehetne.

8- szor. A június 20-ki szemle szerint konstatált hajzateleborotválás az exhumáció után sem czáfolható meg, valamint az sem, hogy az előző két pontban irányt szolgáltatható testrészek és a hajzat irányt nyújtható hagymái, illetőleg gyökei is június 20-ika óta a szervi bomlás procedurájában megsemmisültek.

Ezen körülmény sem szolgálhat ennél fogva arra nézve támpontul, hogy az exhumált dadái bullát a hajszíne után Solymosi Eszteré gyanánt lehetne bebizonyítani.

9- er. Az exhumált dadai hullán a június 20-ki bírói szemle szerint a kézujjkörmök gondosan ápoltak, keskenyek és hosszú növéettek voltak, továbbá a lábfejek keskeny, állandó czipő viselésről tanúskodó összeszorult lábunkkal, a tyúkszemmel találtak; a derék mieder (fűző) viselésről tanúskodott, végül a szeméremtest hüvelyke erősen tárgult volt, — túlgyakori nemi élvezetről tanúskodván. — *Solymosi Esz-*

teré pedig meg nem dönthető bizonyítékok szerint paraszt munkáktól-durvult kezű és körmű — szélesen terpedt lábfejnövésű, meztőlábolás tanúskodó s tyúkszem lehetőségét kizáró széjjel álló lábujakkal bíró paraszt leány volt, kinek zsenge koránál fogva sem lehetett hasonló hüvely fejlettsége, sőt gyermeteg, ártatlan, s becsületes, példás élete köztudomású, és a ki szegény sorsánál fogva sem volt ismerős a mieder (fűző) viselettel. Mindezen beigazolt körülmények az exhumáció folytán meg nem czáfolhatván, nincs ok a június 20-iki bírói szemle ebbeli adatainak döntő erejű létjogát el nem ismerni. Tehát az exhumált dadai hulla ezeknél fogva sem lehet a Sólymost Eszteré.

V, Ezek által fényesen beigazoltatván, hogy az exhumált dadái hulla nem a Sólmosi Eszter hullája, minden alapot nélkülöző haszontalan indokokkal, álokoskodásokkal és még a tudománynak is kiforgatott rendszeréből és meghamisított tételeiből merített erőlködéssel, csűrés-csavarással igyekeznek mindenáron bebizonyítani, hogy ezen exhumált dadai hulla mégis csak a Sólmosi Eszter Indiája. Ez már több mint ártatlanság bizonyítása, ez dacz és kihívás, sőt végelkeseredés és kétségbeesés desperált küzdelme a jog, törvény és földi igazságszolgáltatás ellen.

Annyi bizonyos, hogy az exhumált dadai álhulla a Sólmosi Eszter ruhába volt bujtatva. Kik és miért követhették el az igazságszolgáltatással szemben e játékot, kitűnik az ál Eszterek feltüntetéséből, a csődülések és a bűnpalástolás minden mozzanataiból, a büntény és vizsgálat összes ismert adataiból, Scharf Móricz súlyos vallomásából és a zsidóság szolidáris viseletének minden nyilvánulásából, valamint épen olyan megdönthetlen valóság az is, hogy a magyar büntető igazságszolgáltatás nem egy egyszerű gyilkosság, hanem egy vallási fanatizmusból eredő s vallási fanatizmus egységével védelmezett *rituális gyilkosság büntényével* áll szemben!